

63.3(4)
M 81

18>>

MONOSOV

LÄNNEN
KUMOUS-
LIIKKEIDEN
HISTORIA

„KIRJA“

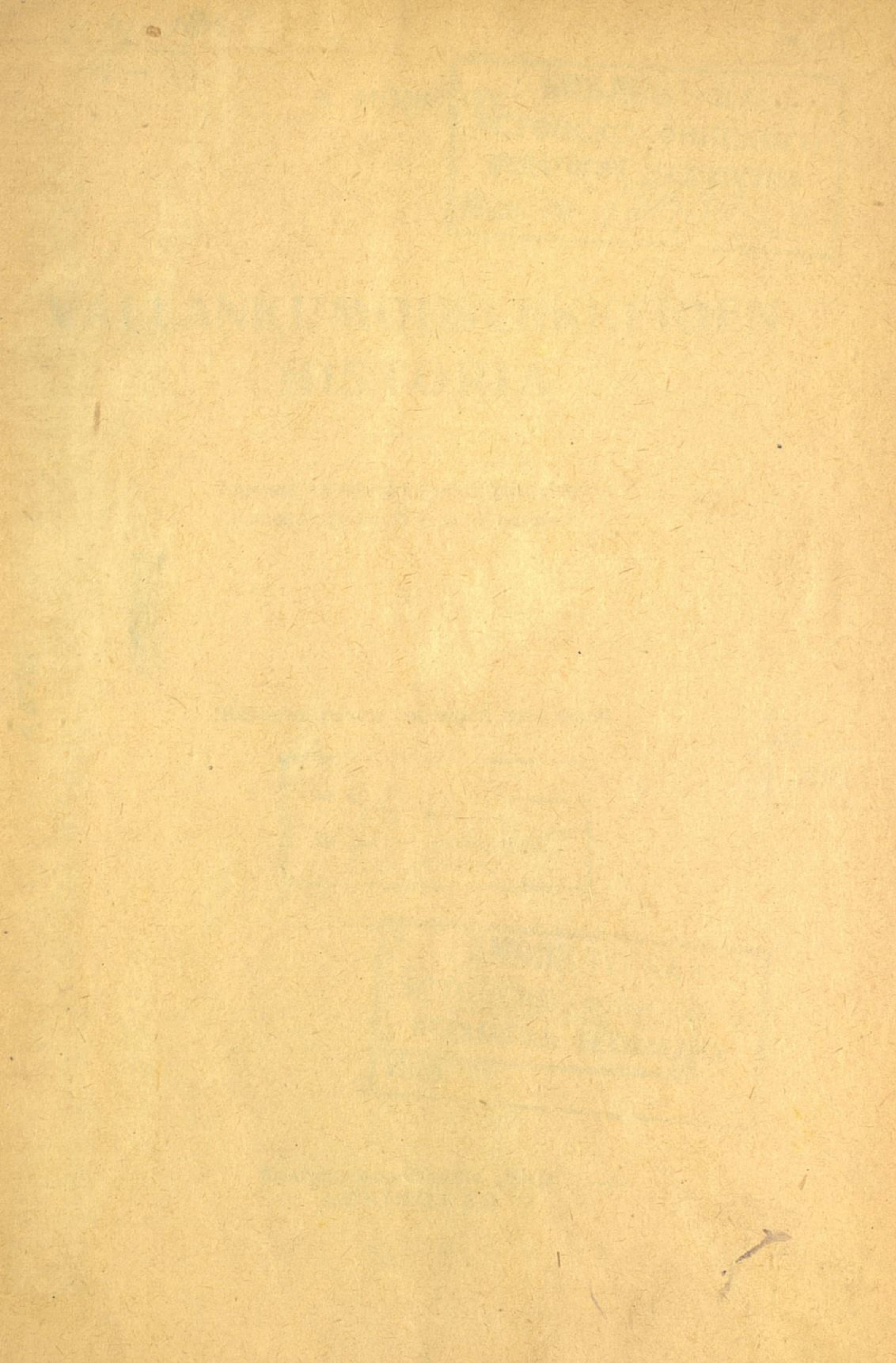

NLRK

00421451

10/11

10/11

1999

2/11/18
1-2

Б 63.3(9)
9(4) 551833

M-81

S. MONOSOV **БИБЛИОТЕКА**
ЭСТОНСКО - ФИНСКОГО
ПЕДАГОГИЧ. ТЕХНИКУМА
Инв. № 12360

VALLANKUMOUSLIIKKEIDEN HISTORIA

7:nnestä venäjänkielisestä painoksesta
suomentanut Olga Manner

1986

(История революционных движений)

2896.

БИБЛИОТЕКА
ЭСТОНСКО - ФИНСКОГО
ПЕДАГОГИЧ. ТЕХНИКУМА
ЛЕНИНГРАД

1986

БИБЛИОТЕКА
ЭСТОНСКО - ФИНСКОГО
ПЕДАГОГИЧ. ТЕХНИКУМА
Инв. №

Kustannusosuuskunta „Kirja“
LENINGRAD

1961 г.

UUTLAJUKUMOUSLIKKEIDEN
HISTORIA

Uudenmaan vaimokirjeiden historia
1929

Uudenmaan vaimokirjeiden historia

1929

UUTLAJUKUMOUSLIKKEIDEN
HISTORIA

Карлит № 409

Тираж 4000 экз.

г. Петрозаводск, Гос. тип. имени П. Ф. Анохина. 1929 г.

J O H D A N T O.

Teollisuusvallankumous.

1.

Teollisuusproletariaatti ja teollisuusporvaristo.

XIX ja XX vuosisatojen vaihteessa puhkesi Euroopassa mahtava proletaarinen vallankumous, mikä päättyi proletarien voitolla antaen heidän hallittavakseen valtion, joka käsittää 1/6 koko maapallon pinta-alasta. XVIII ja XIX vuosisatojen vaihteessa s.o. 128 vuotta ennen tätä, pauhasi Euroopassa porvarillinen vallankumous, joka samaten kuohutti koko Eurooppaa ja valmisti mahdollisuuden tulevalle proletaariselle vallankumoukselle. Näiden kahden tapahtuman väliajalla vallankumousaalto nousi ja laski muutamia kertoja.

Toiset näistä vallankumousleimahduksista olivat XVIII vuosisadan vallankumouksen jatkoa ja vain lujittivat porvariston herruutta, toiset taas olivat meidän aikamme proletariaatin mahtavien esiintymisten enteitä.

Proletaari, se on teollisuustyöläinen; XIX vuosisadan porvaristo, se on teollisuusporvaristo. Molemmat nämä luokat ilmestyivät suurteollisuuden syntymisen tuloksena, s.o. tehtaiden syntymisen tuloksena. Suurteollisuus karkoitti käsityön, — tämä oli niinkutsuttu teollisuusvallankumous, teollisuuden perinpohjainen mulistus, joka loi sekä teollisuusproletariaatin että teollisuusporvariston.

Teollisuusvallankumous tapahtui — aikaisemmin tai myöhemmin — kaikissa Euroopan maissa, mutta ensiksi se puhkesi Englannissa ja kehittyi täällä myrskyisesti ja tavattomalla voimalla. Sentähden me vallankumousliikkeiden historian, teollisuusporvariston ja teollisuusproletariaatin liikkeiden historian edelle asetamme lyhyen katsauksen teollisuusvallankumoukseen ja sen lisäksi etupäässä Englannin teollisuusvallankumoukseen.

Ensimmäinen kysymys, mikä nousee eteemme, on kysymys niistä syistä, joiden perusteella juuri Englanti ensiksi tuli teollisuusvallankumouksen areenaksi. Asianlaita on niin, että koko joukko seik-

koja sen edellisestä historiasta, poliittisesta ja taloudellisesta, valmistivat teollisuusvallankumouksen mahdollisuutta ja kiertämättömyyttä.

Vapaiden pääomien runsaus Englannissa. Englannin saariasema ja mukavien satamain paljous tulivat Englannille tavattoman edulliseksi sen jälkeen, kun uusien maiden löydöt XVI vuosisadalla tekivät valtameritiet taloudellisen yhteyden ylläpitoteiksi. Tästä ajasta lähtien Englanti alkaa nopeasti kehittyä ja laajentaa taloudellista mahtiaan.

XVII vuosisadan keskivaiheilla oli Englannissa jo tapahtunut porvarillinen vallankumous, — tosin ei teollisuusvallankumous, vaan kauppaporvariston vallankumous. Jo tämä vallankumous turvasi Englannille minimimäärän tulevalle taloudelliselle kehitykselle niin välttämättömiä poliittisia vapauksia.

XVII ja XVIII vuosisatojen vaihteessa saattoi Englannin taloudellisessa elämässä huomata suurten pääomien kasaantumisen tunnusmerkkejä. Siten v. 1699 perustetaan Englannin pankki ja tänä samana aikana mitä suurimmassa määrässä kehittyi rahakeinottelu. Suurella menestyksellä aletaan käyttää erilaisia osakeyhtiöyrityksiä. Halu tallettaa pääomansa johonkin yritykseen oli niin suuri, että ihmiset siihen aikaan liittyivät mihin ja mitä fantastisimpiin yhtiöihin tahansa.

Ei ole mitään ihmeteltävää, että löytyy osakkaita sellaisiin yhtiöihin kuin ”korkeakasvuisten aasien tuontiyhdistys”, ”taottavan elohopean valmistusyhtiö”, ”hiuskauppayhtiö” j.n.e. Oli ihmisiä, jotka olivat valmiit tallettamaan rahansa aivan tuntematontakin tarkoitusta varten perustettuun yhtiöön.

Tämän yhtiökuumeen kanssa yhteydessä on kuuluisa ”Etelämeren yhtiön” vararikko, joka teki keppikerjäläiseksi satoja ihmisiä, mutta rikastutti kymmeniä rahahaita.

Tämän käyttömahdollisuuttansa hakevien pääomien runsauden selittää se, että XVII vuosisadalta alkaen Englanti ottaa mitä toimeliaimmin osaa uusien, XVI vuosisadalla löydettyjen maiden ryöstöön. Vähitellen yksi toisensa jälkeen syrjäytyvät näyttämöltä sen kilpailijat tässä arvoisassa toiminnassa. Espanja, Portugali ja Hollanti heikkenevät vähitellen ja antavat ensisijan Englannille, josta tulee todellinen meren valtijat ja kaupan hallitsija.

„Alkuperäinen kasaantuminen“. Tämä kauppa joka itseasiassa oli äskenlöydettyjen maiden väestön sydämetöntä ryöstämistä, edisti sitä pääomien kokoontumista, jota Marx kutsuu ”alkuperäiseksi kasaantumiseksi”, ja joka on nykyisen kapitalismin perustuksena. Sombart, yksi kansantalouden suurimmista historioitsijoista sanoo: ”Portugalin, Espanjan, Hollannin, Ranskan ja Englannin rikkaus ei olisi ajateltavissa ilman edelläkäv-

nyttä arabialaisen kulttuurin hävittämistä, Afriikan ryöstöä, Etelä-Aasian ja sen saarien, hedelmällisen Itä-Intian ja Keski-Amerikan kukoistavien valtioiden köyhtymistä ja laiminlyömistä”. ”Hollannin siirtomaatalouden historia — sanoo Marx — antaa verrattoman kuvan petoksista, lahjuksista, murhista ja kataluuksista . . . Hävitys ja ihmiskato seurasi heitä kaikkialla, minne he vain laskivat jalkansa. Banjuvangissa, Jaavan maakunnassa, oli v. 1750 80 tuhatta asukasta, mutta v. 1811 kaikkiaan 8 tuhatta. Ja englantilaiset olivat edeltäjiensä arvoisia oppilaita. ”Vuosina 1769—70 järjestivät englantilaiset keinotekoisesti nälän, ostettuaan kaiken riisin ja kieltäytyttyään myymästä sitä muuten kuin satumaisen korkeilla hinnoilla.

Ryövärimäinen kaupankäynti oli sellaista, että alkuasukkailta otettiin arvokkaimmat esineet: kulta, kultahiekka, norsunluu, mausteet, jotka silloin arvioitiin tavattoman korkeahintaisiksi (kaneli, neilikka ja pippuri), mutta sijaan tyrkytettiin heille kaikellaista kamaa ja alkuasukkaille aivan tarpeettomia esineitä ja sen lisäksi satumaisilla hinnoilla: tällainen kauppa tuotti suunnattomia voittoja. Jokainen kaupparetkikunta, — kaikki ne olivat itse asiassa rosvo-retkiä — tuotti voittoa 100:sta 200 % asti . . .

”Aarteet, jotka oli hankittu Euroopan rajojen ulkopuolelta ryöstämällä, orjuuttamalla alkuasukkaita, murhaamalla, — sanoo Marx, — virtasivat emämaahan ja muuttuivat täällä pääomaksi”. Sanalla sanoen, nykyinen kapitalismi on rakennettu siirtomaiden väestön veri- ja luuperustalle; tämän vakuutteenksi, kaiken yllämainitun ohella, voidaan viitata mustaan orjakauppaan, joka loi englantilaisen satamakaupungin Liverpoolin rikkauden.

Agraarivallankumous.

Mutta tämän ohella itse Englannissakin oli suurteollisuuden synty yhteydessä laajojen työtätekevän väestön joukkojen monilukuisten kärsimysten kanssa. Teollisuusvallankumousta on mahdoton tutkia erikseen, irtikiskaistuna agraarivallankumouksesta, jonka merkitys oli pienviljelyksen vaihtumisessa suurviljelykseksi.

Vielä XVIII vuosisadan keskivaiheilla oli Englannissa säilynyt lukuisa itsenäisten pienviljelijäin luokka. Tällöin vallitsi englantilaisessa maataloudessa patriarkaalinen järjestys: yhteinen maan käyttö, kolmivuoroviljely ja yhteismaat.

Jo XV vuosisadalla oli tälle järjestykselle annettu merkittävä isku. Naapurimaassa Flandriassa, nykyisessä Belgiassa, kehittyi villatavaratuotanto ja sentähden tuli englantilaisille hyvin edulliseksi kasvattaa lampaita ja myydä villaa meren taa. Silloin alkoivat tilanomistajat suorastaan karkoittaa talonpoikiaan ja vuokraajiaan ja muuttaa heidän viljelemänsä maat lammaslaitumiksi. ”Hävisivät lukuisat talot ja pienet talonpoikaistaloudet — kirjoit-

taa eräs silloinen kirjailija, — maa elättää nyt paljon pienemmän määrän ihmisiä . . .” ”Lampaat syövät nyt ihmisiä”, — valittaa toinen.

Kuitenkin XV vuosisadan tapahtumat olivat vain suuren agraarivallankumousdraaman ensimmäinen näytös. Jo XVII vuosisadalla tapahtuu niin kutsuttua aitaamista, herras-, tilanomistaja-maa-alueiden erottamista ja yhteismaajärjestyksen hävittämistä. Erikoisesti kehittyi n.s. aitaamisprosessi XVIII vuosisadalla.

Aitaamisen syynä oli se, että vanhentuneen järjestyksen säilyessä oli maatalous vähän tuottavaa. Mutta samalla teollisuuden kasvu ja kaupunkien kehitys edisti yhä suurempaa ja suurempaa maataloustuotteiden kysyntää. XVII vuosisadan keskipaikoilla käytti yksin Lontoo joka vuosi 11,200 tonnia naudanlihaa ja 5,600 tonnia lampaanlihaa. Ja kun XV vuosisadalla suuromistajat ottivat pienomistajilta maan laitumeksi ja XVII vuosisadalla aitasivat pellot metsästyspuistoiksi, niin nyt XVIII vuosisadalla tämä tehdään viljelysmaan saamiseksi ja järkipärisen maatalouden järjestämiseksi.

Eräs teollisuusvallankumouksen historioitsija sanoo: ”Edellinen sukupolvi (aateliset) ei harrastanut mitään muuta kuin metsästystä ja sen ainoana keskusteluaiheena olivat hevoset ja koirat; nyt puhutaan lannoituksesta, salaojituksesta, vuoroviljelyksestä, api-laasta, mailasesta . . .”

Syntyy laaja maanviljelyskirjallisuus. Juuri tästä ajasta johtavat alkunsa kuuluisat englantilaiset karjarodut. Kun v. 1710 lehmän keskimääräinen paino Englannin markkinoilla oli 370 naulaa, sian — 50 naulaa ja lampaan 38 naulaa, niin v. 1795 esiintyvät numerot: lehmä — 800, sika — 150 ja lammas — 80 naulaa.

Aitaamisen seuraukset.

Mutta koko tämä maatalousprosessi ostetaan maalaisväestön laajojen joukkojen raskailla kärsimyksillä. Haluten harjoittaa kehittynyttä taloutta erkaneen tilanomistaja yhteismaasta: tämä eroaminen ei koske häntä yksin, vaan kaikkia yhteismaan jäseniä, mutta vain eronnut tilanomistaja ja varakkaammat yhteismaan jäsenistä hyötyvät. He onnistuvat pyöristämään tilansa ja anastamaan turvattoman köyhälistön maan.

Koko tämä menettely toimitetaan nyt lain lipulla: jokaista aitausta varten julaistaan erikoinen laki parlamentissa, jossa määräävinä ovat samat suurmaanomistajat. Näiden lakien lukumäärästä voidaan päätellä, kuinka aitaaminen kehittyi. V. 1702 ja 1714 välillä julaistiin kaikkiaan kolme tällaista lakia, 1714 ja 1727 välillä julaistaan jo 16 lakia ja 1760—1775 välisenä aikana parlamentti hyväksyi 734 lakia. Edelleen lakien luku kasvaa yhä enemmän ja

enemmän, kunnes vihdoin v. 1801 julaistaan yksi yleinen "aitauslaki".

Aitaamisen tuloksena menetti köyhälistö osan maistaan tai kaikki maat, se menetti jakamattomien yhteismaiden käyttämisestä sille koituvan tuen. Jällelle jääneet palstat olivat usein niin pieniä, että varattoman oli likvideerattava taloutensa ja jätettävä maaseutu. Tällaiset varattomat muuttuivat nyt, Marxin lausuman mukaan, "vapaiksi kuin linnut, proletaareiksi". Marx ei suotta kutsu aitaamista "ryöstön parlamenttaariseksi muodoksi".

Suromistaja onnistuu pääsemään eroon myöskin pienistä vuokramiehistä, jotka ovat hänen maallaan, ottamalla niiden sijaan muutamia suurvuokraajia. "Monissa pitäjissä — kirjoittaa eräs senaikalainen — sulii 24 farmia kolmeksi — neljäksi".

Toinen senaikuinen vakuuttaa, että "köyhien kansankerrosten yleinen tila huononi melkein kaikissa suhteissa, pienet maanomistajat ja farmarit on alennettu päiväläisten ja palkollisten tasolle".

Eräässä Englannin silloisen maalaistilanteen runollisessa kuvauksessa luemme:

Maa hyljätty on, sinä itse vain ryysyissä kuljet.
 Ja peltosi viljavat, laajat nyt enää ei heilimöi.
 Tyrannit juhlivat, vapauden taas peittävät teljet,
 Ovat vainiot autiot, tyhjä, työntouhu ei niillä soi.
 Talonpoika sai lähteä, kotikamaran herralle jättää,
 Kotitanhuan, pellot ja niityt, tulos vaivan ja raadannan.
 Sekä laitumet köyhät, missä paimenet karjaansa käytti
 Nyt valtio ryösti, ne kaikki herralle tarvitaan.
 Käy kaupunkiin sun tiesi. Mikä kohtalo odottaa?
 Saat katsella rikkaitten laumaa, itse nälässä taivaltaa . . .

„Puhdistus“. XIX vuosisadan alku oli jälleen maalaisväestön ryöstämisen todistajana. Nyt ei enää käytetä laillisia muotoja, vaan suorastaan, kuten XV vuosisadalla, puhdistetaan pellot niillä olevista talonpojista. Marx esittää mainion esimerkin tällaisesta puhdistuksesta: Southerlandin herttuatar karkoitti 15 tuh. talonpoikaa asettaakseen näiden tilalla 130 tuh. lamasta.

Agraarivallankumouksen seuraukset. Mikä suhde kaikilla näillä ilmiöillä oli teollisuusvallankumoukseen? Ennen kaikkea, kuten jo sanoimme, muuttuivat maalta karkoitettut talonpojat ja vuokramiehet "vapaiksi kuin linnut, proletaareiksi", ja saattoivat täydentää tulevien tehtaiden palkkatyöläisten kantajoukkoja. Edelleen, nyt ilmenee mahdollisuus tuottaa suuri määrä kaupunkiväestön ja yleensä teollisuudessa työskentelevän väestön ravinnoksi välttämättömiä tuotteita. Kun yhdeltä acrelta maata pienta-

loudessa saatiin 18 bushelia vehnää tai 32 bushelia kauraa, niin samalta alalta suurtaloudessa saatiin 22 bushelia vehnää ja 44 bushelia kauraa*).

Lopuksi loi maiden siirto talonpojilta kotimaiset markkinat: maatyöläiset ja suuret farmarit tulivat nyt niiden tavaroiden ostajiksi, joita ennen tuotettiin talonpoikain majoissa lisäansion saamiseksi.

II

Itsenäinen pien- käsityöläinen.

Nyt on välttämätöntä kiinnittää huomiota silloisen Englannin teollisuuden asemaan. Koko Englannin kauppaja- ja teollisuustoiminnan keskiönä XVII ja XVIII vuosisadoilla on ennen kaikkea villa. Ne ajat, jolloin Englanti hoiti lampaita Belgian verkakutomaita varten, oli sivuutettu. Hollantilaiset ja belgialaiset manufaktuurituotteet olivat monesta syystä alkaneet huonontua, ja maailman markkinoilla hallitsi englantilainen verkka. Daniel Defoe, kaikille tunnetun seikkailuromaanin Robinson Crusoen kirjoittaja, ylistää englantilaista villakangasta seuraavin ihastelevin sanoin: ”Otamme englantilaiset villateoksemme ja tarkastamme, mistä voimme niitä löytää. Me löydämme niitä joka maasta, jokaisesta kauppapaikasta ja kaikilta markkinoilta. Koko maailma käyttää niitä, koko maailma haluaa niitä ja lähes koko maailma kadehtii meitä niiden maineen ja etevyyden johdosta. Villakankaamme ovat ei ainoastaan keski- ja varattomien luokkien pukuina, vaan myös parhaimpien ja rikkaimpien ihmisten vaatetuksena. Espanjan kuningas on juhlapäivinä puettuna englantilaiseen verkaan, Turkin keisarikunnan hallitsijalla on englantilaisesta verasta tehty puku ja ylhäiset persialaiset virkamiehet käyttävät persialaisten ja intialaisten silkkiensä ohella pitkiä vaippoja punertavasta englantilaisesta verasta”.

Samainen Daniel Defoe puhuu kymmenistä tuhansista ihmisistä, jotka elävät valmistamalla ja myymällä villakankaita.

Mutta kuinka oli järjestetty tämä niin tärkeä ja niin laajalle levinnyt teollisuusala? Daniel Defoe on jättänyt meille kuvauksen Englannin teollisuuspiireistä XVIII vuosisadalla.

”Kutojien talot — kirjoittaa Defoe — ovat lähes aina ihmisen etäisyydellä toisistaan. Jokaisessa talossa nähdään kangaspuut ja lähes jokaisissa kangaspuissa verka- tai muu villakangas. Jokainen kohtalaisen suuri talo tällä paikkakunnalla on kutomakäsityöverstaana. Kullakin verankutojalla on vähintään yksi hevonen, jolla hän matkustaa tavaroineen markkinoille” . . .

*) 1 hehtaari - 2,47 acra. Busheli - 3,4 litraa.

Näemme tässä aivan itsenäisiä pienkäsityöläisiä, jotka itse myyvät tavaransa markkinoilla. XVIII vuosisadan keskivaiheilla, s.o. teollisuusvallankumouksen aikoina, oli tällainen käsityöläisen asema suurimmaksi osaksi jo poikkeuksellista. Käsityöläinen kadotti itsenäisyytensä ja joutui kauppiaan, kauppapääoman hain tiukkiin kouriin.

Ostelijan merkitys. Tämä viimeainittu ilmestyy näyttämölle markkinoiden laajenemisen yhteydessä. Käsityöläinen ei voi enää saada tavaraansa kaupaksi, esiin astuu kauppias aluksi välittäjän vaatimattomassa osassa. Yhä enemmän ja enemmän käsityöläisestä loittonevat markkinat tarjoovat suuria etuoikeuksia välittäjäkauppiaalle: hän yksin tietää nyt näiden markkinain ehdot, ostajien maun j.n.e. Sentähden hän on nyt tilaisuudessa sanelemaan ehtonsa käsityöläiselle.

Käsityöläisen on hyvin vaikeata mukaantua markkinain uusiin vaatimuksiin. Täytyisi saada uusia aineksia ja uusia työkapineita. Tähän kaikkeen ei käsityöläisellä ole tarvittavia varoja. Kauppias varustaa hänet kaikella välttämättömällä velaksi ja siten orjuuttaa hänet.

Nyt on käsityöläinen pakoitettu asioimaan vain määrätyn kauppiaan kanssa ja on riippuvainen hänestä. Kauppias laajentaa yhä enemmän toimintaansa, hän orjuuttaa monia käsityöläisiä, järjestää heille tilausten jaon, tätä varten perustetaan kokonainen konttori. Itä-Englannissa XVIII vuosisadan keskivaiheilla jakoivat rikkaat kauppiaat verkatuotannossa työt kotiin ja ympäristökylien työläiset "lakkasivat olemasta täysin riippumattomia", kuten sanoo eräs teollisuusvallankumouksen historioitsija. Tähän samaan aikaan oli Nottinghamissa lähes 50 liikkeenharjoittajaa, jotka antoivat työtä 1,200 kangaspuulle.

Kotiteollisuus. Käsityöläinen muuttuu nyt kotiteollisuuden harjoittajaksi, joka on kokonaan riippuvainen välittäjä-kauppiaasta. Tarraavat kourat puristavat häntä yhä kovemmin ja kovemmin, hän on pakoitettu loppumattomiin pitentämään työpäiväänsä, pakoitettu työskentelemään koko perheineen aina pikkulapsiin asti. Tässä katkelma erään englantilaisen muistiinpanoista, joka onnettomuudekseen oli kotiteollisuuden harjoittajan poika: "Tuskin aloin kävellä, kun minut pakoitettiin työskentelemään puuvillakutomotuotannossa, äitini asetti kehrätyt langat pesuammeeseen, minne laskettiin vettä ja minut asetettiin polkemaan jalkoineni lankoja. Ammeeseen vuoti yhtämittaa vettä ja kun se täyttyi sikäli, etten voinut enää seisoa, työnnettiin sen luo tuoli, jonka selkänojasta minä pitelin kiinni ja jatkoin työskentelyä".

Käsityöläisen koko entisestä itsenäisyydestä jäi jällelle vain puoliluhistunut talo, missä työskentelee kotiteollisuuden harjoittaja, jolla ei ole aikaa eikä varoja sitä korjata.

Loppujen lopuksi tämäkin tai oikeammin sanoen, muisto itsenäisyydestä häviää. Pyrkien kontrolloimaan käsityöläistä, estääkseen tätä salaamasta työhön annettuja aineksia, ja sen jälkeen tuotantoa jouduttaakseen, kerää kauppias yksityiset käsityöläiset yhteen hänelle kuuluvaan huoneustoon. Täten syntyy manufaktuuri. Siitä on yksi askel tehtaaseen, josta manufaktuuri eroaa siten, että siinä tehdään työtä käsin, sen sijaan kun tehtaassa hallitsee kone.

Manufaktuuri. Manufaktuuri valmisti huomattavassa määrässä siirtymistä konetuotantoon. Tulloon julaistuksi nuppineulammanufaktuurista XVIII vuosisadalla, sen ajan suurimman taloustieteilijän Adam Smithin kirjoittamana: "Yksi työmies vetää lankaa, toinen suoristaa sen, kolmas katkoo, neljäs terottaa kärjet, viides vain hioo toisen pään, johon nuppi istutetaan. Nuppien tekoon kuuluu kolme eri toimitusta. Siten nuppineulojen valmistustyö on jaettu 18 eri toimintaan, jotka muutamissa laitoksissa suorittaa kunkin eri työläinen". Siis se seikka, että useampia työntekijöitä oli sijoitettu samaan huoneustaan, teki mahdolliseksi työn jaon näiden kesken, mikä tavattomasti joudutti tuotantoa.

Kuitenkaan ei manufaktuuri hävittänyt lopullisesti pienkäsityöläistä. Viimeisen iskun hänelle antoi kone, jonka ilmestymistä manufaktuuri olikin valmistanut. Jaoteltuaan ja yksinkertaistettuaan työn, manufaktuuri loi mahdollisuuden laittaa koneellisia välineitä tätä työtä varten, s.o. laittaa koneita.

Siis korkeimpana saavutuksena tuotannon järjestämisessä XVIII vuosisadan keskivaiheilla oli manufaktuuri. Kuitenkaan ei se voinut tyydyttää yhä kasvavia markkinoita. Manufaktuurituotannon etevämyys pikkutuotantoon nähden ei ollut suuri, sentähden ei varsinaisia suuria manufaktuureja syntynyt usein. Isäntien huoneisiin kerääntyi enimmäkseen vain vähemmistö työläisiä, loput jatkoivat kotonaan työskentelyä.

Eräs englantilainen, joka on jättänyt meille kuvauksen Englannista XVIII vuosisadan toisella puoliskolla, löysi eräässä manufaktuurissa vain 11 henkeä työskentelemässä isännän huoneustossa, ja 10 kotonaan, toisessa paikassa 13 työskenteli isännän luona, 14 kotonaan j.n.e. Sanalla sanoen suurten teollisuuslaitosten syntymisprosessi pysähtyi puolitiehen: tilanne muuttui vasta koneiden ilmestyessä.

Kaupunkilaiskäsityö. Edellisillä sivuilla loimme lyhyen katsauksen itsenäisen käsityön rappeutumiseen ja sen muuttumiseen manufaktuuriteollisuudeksi. Lyhyiden vuoksi rajoitumme vain maaseututeollisuuteen, kuvaamalla niitä prosesseja, joita oli kaupunkiteollisuudessa. Siinä nämä prosessit tapahtuivat huomattavasti monimutkaisemmissa olosuhteissa, ottaen huomioon ammattikuntajärjestöjen olemassa olon, jotka vis-

sissä määrässä suojelivat pikkukäsityöläistä. Mutta ei kaupunkilaiskäsityöläinenkään kestänyt kauppias-kapitalistin hyökkäystä, ja vähitellen hänkin muuttui materiaaliksi, josta myöhemmin muodostuivat suurteollisuuden ainekset. Kuten maaseudun teollisuudessa, niin tässäkin suoritti loppuvedon koneen ilmestyminen. Meidän on nyt siirryttävä koneen ilmaantumishistoriaan.

Puuvillateollisuus.

Olisi näyttänyt aivan luonnolliselta, että kone ensiksi olisi ilmestynyt villateollisuuteen, joka oli kehittyneempi teollisuus. Kuitenkin se seikka, että tämä teollisuusala oli vanhaa teollisuutta ja siis oli kietoutunut kokonaiseen rajoittavien sääntöjen ja reklementtien verkkoon, ehkäisi uusien tuotantotapojen syntymistä siinä.

James Wattin, höyrykoneen nerokkaan keksijän esimerkki osoittaa meille, kuinka haitallisia tällaisten keksijäin toiminnalle olivat entisajan teollisuusjärjestöt — ammattikunnat. Konesoppien ammattikunta vastusti sitkeästi kaikkia Wattin töitä, siitä syystä, ettei hän ollut tämän ammattikunnan jäsen. Ja vain kätkeytymällä toisen mahtavan korporatsioonin, Glasgowin kaupungin yliopiston turviin, saattoi Watt jatkaa työtään.

Siksipä koneet ensiksi tulevat käytäntöön puuvillateollisuudessa, uudessa teollisuudessa. Sen syntyminen Englannissa tapahtuu XVII vuosisadan lopulla ja XVIII alussa. Monet seikat edistivät sen kehitystä, ja jo XVIII vuosisadan keskivaiheilla Englantiin tuotiin 3 miljoonaa naulaa puuvillaa, sen sijaan kun XVIII vuosisadan alussa oli tuotu 1,200,000.

Keksinnöt tekstiiliteollisuudessa. Ensimmäinen tärkeä teknillinen keksintö puuvillateollisuudessa tehtiin v. 1738. Tänä vuonna keksittiin itsetoimiva tai "lentävä sukkula", joka tavattomasti joudutti palttinan kutomisprosessia. Sukkula tuli yleiseen käytäntöön parikymmentä vuotta sen keksimisen jälkeen. Tätä tietä yksi puuvillateollisuuden aloista (kudonta) täydellisentyi, kehräys sitävastoin suoritettiin entiseen tapaan käsin ja jäi sentähden suuresti jällelle kudonnasta.

Kehruukoneen keksimisen tarve oli niin suuri, että "tieteen ja teollisuuden edistämisyhdistys" julkaisi tämän johdosta erikoisen kehoituksen (v. 1761). V. 1764 keksi James Hargreaves pienen kehruukoneen, jolle hän antoi nimen "Jenny". Vaikka tämä kone jouduttikin kehräämistä, niin oli sillä huomattava puute: "Jenny" valmisti sangen heikkoa lankaa.

Mutta näppärä ja yritteliäs parturi ja itseoppinut mekaanikko Arkwright keksi tai oikeammin paransi eräältä aikaisemmalta epäonnistuneelta keksijältä sieppaamansa kehruukoneen. Näin syntyi niin kutsuttu vesikone (v. 1767); nimitys johtui siitä, että sitä käytettiin vedellä.

Tämä kone valmisti lujaa, mutta hyvin karkeata lankaa. Eräs Crompton yhdisti "Jennyn" ja vesikoneen saavutukset n.k. "muulikoneen" muodossa (v. 1785).

Kaikki nämä kehräysalalla tehdyt keksinnöt häiritsivät tasapainoa teollisuuden tällä alalla, ja jällelle jäi nyt kutoma-ala. Kutojilla oli ylen paljon työtä ja he ansaitsivat hyvin, mutta teollisuuden kehitys kärsi. Uuden keksinnön tarve kävi yhä ilmeisemmäksi. Ja tämän keksinnön teki Cartwright, pappi, kasvitieteen harrastaja ja itseoppinut mekaanikko. Hänen kutomakoneensa toisten parantamana tuli yleiseen käytäntöön v. 1813 jälkeen.

Myöhemmät parannukset koskivat eri kohtia puuvillatuotannossa. V. 1783 keksi Bell keinon painaa piirustus kankaaseen silinterin avulla. Senjälkeen tuli käytäntöön kemiallinen valkaisu j.n.e.

**Uudistukset
metallurgian
alalla.**

"Tuotannonvälineiden suhteen suoritettu kumous yhdellä teollisuuden alalla vaatii samalaista kumousta toisillakin aloilla", — sanoo Marx. Parannukset ja keksinnöt siirtyvät vähitellen puuvillateollisuudesta tekstiilituotannon muille aloille. Villa- ja pellavateollisuus myös koneellistuvat, vaikkakin paljon hitaammin kuin puuvillateollisuus. Mutta sitä paitsi toi koneiden valmistus esille metallin kysynnän. Englannin metallurgian kehityshän XVIII vuosisadan keskivaiheilla oli kyseenalaista.

Englanti ei tänä aikana vielä ollut raudan ja teräksen maa. Siihen aikaan osattiin sulattaa rautaa ja valmistaa terästä vain polttopuilla. Mutta tänä aikana uhkasi Englantia jo metsättömyksi tulo. Jo XVI vuosisadalla julkaistiin laki, joka kielsi rakentamista Lontoon lähelle ja Thames-joen rannalle malmisulattimoja ja rautatehtaita: pelättiin, että metsien hävittäminen tuottaa vauriota laivojen rakentamiselle.

Vasta v. 1735 Abraham Derby, tehtailija, jota uhkasi häviö puuvarastojen loppumisen vuoksi, teki tärkeän keksinnön, joka teki mahdolliseksi käyttää raudan sulattamiseen kivihiiltä, jota Englannissa on niin runsaasti.

Derbyn keksintö teki mahdolliseksi valmistaa nopeasti raakaurautaa malmista. Päiväjärjestykseen nousi kysymys raudan valmistamisesta raakauradasta. Kaksi seuraavaa keksintöä, Cranegin (1766) ja Cortin (1780), tekivät mahdolliseksi putlauksen käyttämisen, joka joudutti seitsenkertaisesti raudanvalmistusprosessia ja jota vissillä tavalla parannettuna on käytetty tähän asti.

**Suurteollisuuden
menestykset.**

Kone loi suurteollisuuden. Ensimmäinen tehdaslaitosten järjestäjä oli meille jo tunnettu parturi Arkwright. Eräessä hänen perustamassaan tehtaassa työskenteli jo 6000 työntekijää. Hänelle ilmestyi paljon

jäljittelijöitä ja tehtaita kasvoi kuin sieniä. 25 vuodessa lisääntyi puuvillan maahan tuonti 10-kertaisesti: noin v. 1790 laskettiin Englannissa olevan 150 puuvillatehdasta; 90 tuhatta työläistä työkenteli suurissa puuvillateollisuuslaitoksissa.

Suuria tehtaita ilmestyi myöskin metallurgisessa teollisuudessa. Kun v. 1720 Englannissa tuotettiin kaikkiaan 18 tuhatta tonnia rautaa, niin v. 1812 sen tuotanto nousi jo 250 tuh. tonniin. Kun v. 1740 jokaisen masuunin osalle tuli 294 tonnia, niin v. 1788 nousi määrä yhtä masuunia kohti jo 545 tonniin, v. 1796 — 1,048 tonniin ja v. 1807 — 1,546 tonniin.

Ulkomaalaiset kirjoittivat ihmetellen englantilaisista metallurgisista tehtaista, jotka hämmästyttivät suuremmoisuuksellaan ja niissä käytetyillä koneilla. ”Svansin ympäristöön — kirjoittaa eräs ruotsalainen, joka v. 1802—1803 käväisi Englannissa — on ahtaantunut semmoinen joukko hiilikaivoksia, valimoja, säiliöitä, kanavia, vesijohtoja ja raiteita, ettei saapunut matkailija kirjaimellisesti sanoen tiedä minne kiinnittäisi huomionsa”.

Tämä sama ruotsalainen sanoo eräästä teollisuuspaikasta: ”Kaksikymmentä vuotta sitten oli tämä vähäpätöinen paikkakunta, mutta täällä nyt sijaitsevat tehtaot ovat lyhyenä aikana tehneet siitä kaikkein huomattavimman koko Englannissa”.

**Kysymys
liikevoimasta.**

Mutta koko tätä teollisuuden kehitystä uhkasi liikevoiman puute. Vanhat koneen liikkeellepanomuodot — eläinvoima, tuuli j.n.e. — eivät enää riittäneet, koska koneistot olivat kooltaan suurentuneet.

Tehtaiden ilmestyessä alettiin liikevoimana käyttää nopeasti virtaavan veden voimaa. Jokien rannoille alettiin toinen toisensa viereen rakentaa puuvilla- ja metallurgisia tehtaita. Siten Mersey-joen rannalla 3 mailin matkalla oli vähintään 60 kehrutehdasta.

Nopeasti virtaavia jokia ei ole läheskään kaikkialla; sentähden syntyi tehtailijain välillä suoranainen sota, sota vedestä. Tästä tilanteesta päästiin vasta silloin, kun James Watt keksi höyrykoneen, jota saatettiin käyttää minkä työkoneiston liikkeellepanijana tahansa.

Höyrykoneita oli olemassa ennen Wattiakin, mutta niitä käytettiin yksinomaan pumppuina pumputtaessa hiilikaivoksista vettä. Wattin ansio oli se, että hän osasi muuttaa pumpun voimakoneeksi (v. 1784). V. 1786 rakennettiin Lontooseen ensimmäinen höyrymylly, vuosi tämän jälkeen rakennettiin ensimmäinen höyryllä käypä tekstiilitehdas.

Meille jo tuttu ruotsalainen matkailija kirjoittaa höyrykoneiden johdosta: ”Ei ole liioittelua sanoa, että nämä koneet ovat Englannissa levinneet samaten ja vieläpä enemmän kuin meillä

tuulimyllyt: toiset niistä pumppuavat vettä kaivoksista, toiset nostavat hiiliä maanpinnalle, kolmannet käyttävät valsseja ja tahkoja”.

Höyrykoneen ilmestyessä, joka kelpasi kaikkeen liikkeellepanotyöhön, ”vapautui suurteollisuus sitä ahdistavista haitoista. Höyryvoiman käyttö ei ollut, kuten vesivoiman käyttö, riippuvainen maantieteellisistä ehdoista. Tehtaat voitiin nyt siirtää jokilaaksoista, missä ne olivat eristyneinä, markkinapaikkojen lähelle, mistä ne voivat saada raaka-ainetta, tavaraa ja työvoimaa. . .”

Eräs sen ajan tehtailija kuvaa höyrykoneen vaikutusta teollisuuden kehitykseen näin: ”Uusi tehtailijarotu höyrynkäyttöineen on syöksynyt rakentamaan tehtaita kaikkialle, missä se vaan on mahdollista: vanhat riihet ja ladot ja kaikellaiset hylätyt rakennukset on laitettu kuntoon: vanhoihin seiniin tehdään ikkunoita ja kaikki käytetään uusiksi verstaiksi”.

Kaiken tämän ohella Marx korostaa sitä seikkaa, että itse höyrykoneiden ja yleensä koneiden valmistuksen tulisi olla sellainen teollisuuden haara, jonka ehdottomasti pitäisi olla järjestetty suurteollisuuden pohjalle.

Kuljetusvälineet. ”Vallankumous tuotantovälineissä teki välttämättömäksi vallankumouksen yhteys- ja kuljetusvälineissä”, — sanoo Marx. Ja todella, kun oli olemassa suuria tehtaita, jotka lähettivät markkinoille äärettömän määrän tuotteita, ei voitu tulla toimeen vanhoilla kuljetusvälineillä: ”inhoitavilla’ kamalilla teillä”, joilla vaivoin kuljettiin selkäkuormahevosilla ja jalan.

Jo XVII vuosisadalla kiinnitettiin huomiota vesiteihin ja alettiin rakentaa kanavia. XVIII vuosisadan keskivaiheilla yhdistettiin Liverpoolin satamakaupunki suurella kanavalla puuvillateollisuuden keskuksen Manchesterin kanssa. Vuoteen 1825 mennessä oli kanavaverkko 500 mailin pituinen.

Sen jälkeen käytiin käsiksi maanteihin. Viertoteiden laittamisesta oli seurauksena, että viljan, hiilen ja kaikellaisten tavarain kuljetus vaati vain puolet siitä hevospäärästä, joka aikaisemmin tarvittiin. Asiamatkat voitiin nyt suorittaa kaksi kertaa nopeammin.

XIX vuosisadan ensimmäinen vuosikymmen oli huomattava rautateiden rakentamisen vuoksi, aluksi hevusratojen. V. 1825 Stephenson, nykyisen veturityypin keksijä, aloitti matkustajia kuljettavan rautatieliikenteen.

Tähän samaan aikaan ilmestyivät myöskin ensimmäiset höyrylaivat. Vuodesta 1814 järjestettiin Englannin joilla höyrylaivakulku.

Teollisuusvallankumouksen seuraukset. Kaikkien ylläkerrottujen muutosten seurauksena Englannin taloudellinen mahti kasvoi yhä enemmän ja sen kansallisriikkaus lisääntyi. 125 vuotena, alkaen XVII vuosisadan lopusta, sen tulot lisääntyivät yhdeksänkertaisesti. Samana aikana väestö lisääntyi vähän päälle kahdenkertaisesti, kasvaen XVIII vuosisadan loppupuoliskolla 100 %:lla.

Mutta tämän lisäksi muuttui myöskin väestön jako: alkoi väestön virtaus maalta kaupunkiin. XVIII vuosisadan 70-luvulla jakaantui väestö lähimain tasan kaupungin ja maaseudun välillä. V. 1811 oli maaseudulla korkeintaan 35 % asukkaista, v. 1831 heitä oli enää vain 28 %. Ilmestyi suuria teollisuuskaupunkeja: Manchester oli v. 1727 vain pieni teollisuuskylä, 50 vuoden kuluttua oli siinä 20 tuh. asukasta, v. 1800 oli Manchesterissa jo 95 tuh. asukasta.

Uudet luokat: teollisuusporvari ja proletariaatti Toisena tärkeimpänä seurauksena teollisuusvallankumouksesta oli, kuten jo mainitsimme, uuden yhteiskuntaluokkien syntyminen: ”syntyi uusi tehtailijarotu” ja yhdessä sen kanssa ilmensivät myöskin palkkatyöläiset, proletaarit.

Minkälainen oli ensimmäisten proletariiden asema ensimmäisissä tehtaissa? Kuinka yleensä vaikutti suurteollisuuden syntyminen työtätekevien joukkojen asemaan?

Kone joudutti tavattomasti tuotantoa: konekehrääjä valmisti lankaa 200 kertaa enemmän kuin käsin kehrääjä samassa ajassa. Kutomakoneella kutoja kutoi 40 kertaa nopeammin kuin käsinkutoja. Tämän vuoksi ei pienkäsityöläisen taholta ollut minkäänlainen kilpailu konetuotannon kanssa mahdollista, ja kotiteollisuuden harjoittajat, jotka ilman tätäkin olivat vaikeassa asemassa, olivat nyt tuomitut häviöön. ”Kun kone valtaa vississä muodossa tuotannon, — sanoo Marx, — synnyttää se kroonillisen kurjuuden sen kanssa kilpailevissa työläiskerroksissa”.

Todella, kun kutoja XVIII vuosisadan 90-luvulla sai viikossa 15—16 shillingiä, niin Cartwrightin keksinnön käytäntöön tultua v. 1802 hänen ansionsa laskee 13 shillingiin, v. 1806 — 10 shillingiin ja v. 1816 — 5 shillingiin.

Naisten ja lasten riisto. Tiedämme, että jo käsiteollisuudessa käytettiin laajasti naisten ja lasten työtä. Mutta oikea naisten ja lasten työn riistämiskannakanaali alkaa juuri koneiden keksimisen jälkeen. Koneet yksinkertaistuttivat ja helpoittivat työtä siinä määrin, että kävi täysin mahdolliseksi käyttää miehen työn asemesta lapsen, alaikäisen ja naisen työtä.

Lapsityön laaja riisto on tummana tahrana suurteollisuuden kehityksen historiassa. Työehdot olivat niin kamalat, että siihen

voitiin saada vain orpoja, joita kasvatettiin yhteiskunnallisissa hoitoloissa. Sieltä heitä laitettiin tehtaisiin sadottain, ja nämä lapset juuri olivat pakoitettuja vastaansanomatta alistumaan mitä sydämettömimpään riistoon suurteollisuuden uranaukojen taholta. ”Derbshire- ja Lancashirejokien romantilliset laaksot tulivat räikkäysten ja murhien synkiksi tyyssijoiksi”, — sanoo Marx.

Pyrkien käyttämään hyväkseen koko tehdasta käyttävän veden juoksuajan, pakottivat isännät lapsia ja alaikäisiä työskentelemään 16—18 tuntia vuorokaudessa. Työn päätyttyä kiersivät katsastajat tehdashuoneustossa ja löysivät koneiden alta sikeästi nukkuvia lapsia. Yöksi sulettiin lapset aitauksiin, kun pelättiin heidän karakaavan. Kuolevaisuus lasten joukossa oli tavaton, henkiin jääneet olivat tuomitut viettämään elämänsä kituvina ja raihmaisina.

Parempi ei ollut naistyöläistenkään asema. Pakoitettuina työskentelemään hirvittävässä terveydellisissä oloissa, suojattomina tehtailijain ja katsastajain pyyteitä vastaan, olivat he tuomitut sairauten, turmelukseen jairstauteen. Manshesterin kadut tarjosivat iltasin erään sen aikalaisen sanojen mukaan, mitä häpeällisimmän näyn: tehdasnaiset ja -tytöt harjoittivat isiensä ja miestensä suostumuksella prostitutsionia, lisätäkseen edes vähän tehtaasta saamaansa niukkaa *palkkaa*.

Missä määrin käytettiin naisten ja lasten työtä näkyy seuraavista numeroista: v. 1816 työskenteli Manchesterin tehtaissa 6,600 aikuista ja lähes saman verran alaikäisiä, Skotlannin tehtaissa samana vuonna oli 10 tuhannesta työläisestä naisia 6,800 ja 4,500 näistä oli 18 vuotta nuorempia.

Naistyön riisto hävitti työläisperheen. Mies ja nainen vaihtoivat tehtäviä. Nainen lähti tehtaaseen, mies jäi kotiin suorittamaan kotitöitä; mutta tämä ei merkinnyt sitä, että nainen ansaitsi yhtä paljon kuin ennen mies. Naisen työstä maksettiin tavallisesti huomattavan paljon vähemmän kuin miehen työstä; tavallisesti sai nainen 3—4 kertaa vähemmän kuin mies.

Ravintoaineiden
kallistuminen ja
asunto-olot.

Kaupunkiväestön lisääntyminen aiheutti kaikkien ravintoaineiden kallistumisen. Eräs tutkija osoittaa, että v. 1801 saattoi työläinen 26 shillingillä ostaa saman verran elintarpeita kuin mitä hän 50 vuotta aikaisemmin olisi saattanut ostaa 5 shillingillä.

Sitäpaitsi oli suurten kaupunkien kasvusta seurauksena tavaton huoneustopuute, joka hurjasti nosti niiden hintoja ja pakotti ihmiset elämään sietämättömissä oloissa. Uudet työläiskaupungit ja vanhojen kaupunkien työläiskorttelit tarjosivat kamalan kuvan liasta, ahtaudesta ja uskomattoman kurjista elinehdoista. ”Näin paljon työläisperheitä, — kirjoittaa eräs virkamies, — kokonaan taudin runtelema, mikä oli seurauksena heidän asuntojensa kos-

teudesta, joissa vesi juoksi seinistä. . .” ”Nämä kodit tarjosivat itsessään inhoittavan kuvan”, — ilmoittaa meille toinen silminnäkiä.

Ei ole mitään ihmeteltävää siinä, että Englannin teollisuuspiireissä jo v. 1784 raivosi tauti, jota kutsuttiin ”tehdaskuumeksi”. Aivan luonnollista on sekin, että teollisuusvallankumouksen kaute-
na Englannin työläisen keskimääräinen ikä oli 15 vuotta (mutta varakkailta luokilla se oli 35 vuotta) ja että yli 75 % työläisten lapsista kuoli ennen viidettä ikävuottaan.

Työväenliikkeen alku.

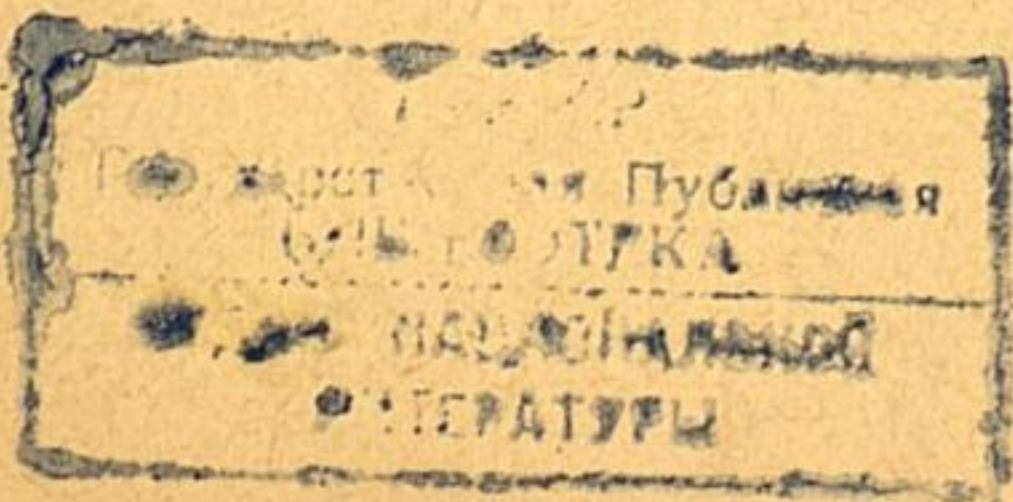
Työväenluokan tällainen asema sen olemassaolon alkuaikoina selittää meille työväenliikkeen synnyn. Työväenluokka, käsityöläiset, kotiteollisuuden harjoittajat etsivät ulospääsyä muodostuneista kauhista oloista. Ensi aluksi he koettavat vaikuttaa vallitseviin luokkiin, tekevät anomuksia, esityksiä, pyytäen parlamenttia kieltämään käyttämästä koneita, joissa työtätekevät näkivät perussyyn kaikkiin kärsimiinsä onnettomuuksiin ja pahaan.

V. 1794 tekivät villankarstaajat anomuksen, jossa sanovat, että ”kone, jota hoitaa yksi työläinen ja neljä alaikäistä, tekee 30 vanhanaikaisilla välineillä työskentelevän ihmisen työn. . .” Me jäämme ilman työtä, kuolemme nälkään ja olemme pakotettuja hakemaan hyväntekeväisyysapua”, — valittavat karttuunipainotehtaiden ammattityöläiset.

2896
Kutojat, joiden kurjasta tilasta mainitsimme, kääntyvät parlamentin puoleen pyytäen säätämään työpalkkaminimin. ”Kutomakone aivan tappaa meidät”, — sanovat he anomuksessaan v. 1808, — ”me emme kestä sen tuhoisaa kilpailua; jos parlamentti ei turvaa meitä työpalkkaminimillä, niin me kaikki joudumme kunnan rasitukseksi (s.o. tulemme kerjäläisiksi)”.

Mutta suurmaanomistajat, kauppaporhot ja osaksi myöskin uuden teollisuuden edustajat, jotka istuivat parlamentissa, eivät tietysti halunneet tietää mitään laajojen työtätekevien joukkojen puutteista ja hädästä. Eikä taloudellinenkaan kehitys ollut näiden joukkojen puolella: mahdotonta oli pysähdyttää suurteollisuuden kehitystä ja kääntää historian pyörää takaisin, pikkukäsityön suuntaan.

Englannin porvaristo muodostaa tähän aikaan teorian valtion täydellisestä sekaantumattomuudesta taloudelliseen elämään. Porvaristo oli nyt vahvistunut siinä määrin, ettei se tarvitse itselleen minkäänlaista suojelusta valtion taholta, eikä se halua muillekaan. Näiden katsantokantojen ilmaisijana on Adam Smith. ”Jokaisella ihmisellä, — sanoo Adam Smith, — niin kauan kun hän ei riko oikeudenmukaisuuden lakeja, on kiistämätön oikeus seurata persoonallisten harrastustensa hänelle osoittamaa tietä ja käyttää

oman harkintansa mukaan työtänsä ja pääomaansa . . . Valtiomies, joka ottaisi vaivakseen osoittaa yksityisille henkilöille, kuinka näiden on käytettävä pääomaansa, ei ainoastaan puuhaisi aivan hyödyttömässä asiassa, vaan anastaisi itselleen sellaisen vallan, joka olisi harkitsematon uskoa ei ainoastaan yhdelle henkilölle vaan koko senaatillekin. . .”

Mikäli hallitus ja vallitsevat luokat pysyvät kuuroina työtätekevien rukouksille, sikäli nämä itse hakevat ulospääsyä muodostuneesta tilanteesta.

Koneiden tuhoaminen.

Työtätekevät päättävät taistella uutta kilpailijaansa (konetta) vastaan mitä yksinkertaisimmalla tavalla — hävittää sen. Ja XVIII vuosisadan loppu ja XIX v. alku on Englannin historiassa varustettu ”koneensärkijäliikkeen” merkillä. Kankaankutojat, kehrääjät, sukankutojat, uusien tehtaiden työläiset ja näiden tehtaiden kurjistuttamat käsityöläiset ja kotiteollisuuden harjoittajat, kokoontuen suuriksi joukoiksi, hävittävät vihatut koneet, polttavat tehtaat ja tehdasvarastot. Hallitus julkaisee ankaria lakeja: siten v. 1769 julaitiin laki, joka uhkasi kuolemanrangaistuksella konelaitteiden särkiä. Hallitus panee liikkeelle sotaväen.

Erittäin kuuluisa on vuosien 1811—1816 liike, jolloin sukankutojat hävittävät sukkakoneet kaikkialla Englannissa. Liike pelästytti vallitsevia luokkia niin, että kovaonnisten sukankutojien johtajan päästä oli määrätty 2 tuh. punnan palkinto. Lordi Byron, ainoa ihminen, joka korotti äänensä sukkakoneiden hävittäjien puolustukseksi, sanoi: ”Työläiset, jotka oli erotettu uusien koneiden käytäntöön tultua, arvelivat sielunsa yksinkertaisuudessa, että työtätekevien ihmisten ruokkiminen ja hyvinvointi on tärkeämpi kuin harvojen yksilöiden rikastuminen . . . Nämä ihmiset eivät hävittäneet aikaisemmin koneitaan, niin kauan kuin ne eivät olleet tulleet hyödyttömiksi, niin kauan kun ne eivät olleet todellisina esteinä heidän ponnistuksilleen ansaita leipänsä”.

Yritykset hävittää koneita samaten kuin yritykset tehdä anomuksiakin olivat suunnatut pysähdyttämään uusien tuotantoehtojen juurtumista. Siksi nämä yritykset olivat taloudelliselta kannalta katsoen taantumuksellisia ja senvuoksi toivottomia. Mutta toisaalta oli koneita vastaan taisteleva liike työläisten kollektiivisen protestin ensimmäinen alkuperäinen muoto ja se oli siis työväenliikkeen alkumuoto.

Yhteenvetoja. Tehdessä yhteenvedon kaikesta yllämainitusta, täytyy huomauttaa, että tuotannon siirtymistä suurteollisuuden raiteilla Englannissa edistivät monet seikat. Näitä seikkoja olivat: edullinen maantieteellinen asema, joka teki Englannin XVI vuosisadalla tehtyjen maantieteellisten löytöjen jälkeen

maailman kauppakeskukseksi, ja tämän yhteydessä pääomien nopea kasaantuminen, joka oli välttämättömänä perustuksena suurteollisuuden syntymiselle; suotuisa ilmanala, joka edisti karjanhoidon kehitystä, joka vuorostaan oli villateollisuuden kehittymisen ehtona; tämä villateollisuus, joka valmisti esineitä laajaa käyttöä varten; agraarikumous, joka oli yhteydessä teollisuuden kehityksen kanssa, ja lopuksi, uuden teollisuuden, puuvillateollisuuden, olemassaolo. Tässä ne ehdot, jotka edistivät sitä, että juuri Englannissa ensiksi puhkesi teollisuusvallankumous.

Mutta niinkuin teollisuusvallankumouksen, tapahduttuaan yhdellä tuotannon alalla täytyi välttämättä tapahtua myöskin toisella alalla, niin yhtä varmasti sen täytyi siirtyä myöskin yhdestä maasta toiseen. Englanti oli ensimmäinen maa, missä syntyi tehtaita; mutta Englannin teollisuuden menestysten vaikutuksesta, teknillisesti voimakkaan Englannin teollisuuden vaikutuksesta, kilpaillessa sen kanssa, alkoivat muutkin maat vähitellen siirtyä suurteollisuuden raiteille. Niissä ei kumous ehkä ollut yhtä tehokas, sen alku yhtä raju ja tapahtui se huomattavasti myöhemmin kuin Englannissa, mutta niissäkin, esim. Ranskassa ja Saksassa, oli sillä myöskin sijansa, ja sen seurauksina olivat samallaiset ilmiöt kuin Englannissakin.

Teollisuuskumous Ranskassa ja Saksassa. Itse asiassa Ranska, kuten Englantikin, osallistui "alkuperäiseen kasaamiseen". Ranskan kaupungeissa syntyi XVIII vuosisadan keskivaiheilla mahtava koronkiskuri- ja kauppaporvaristo. Ranskan maaseudulla tapahtui samantapaisia prosesseja kuin Englannissakin "aitaaminen", mutta Ranskassa ei ollut monia muita seikkoja, jotka olisivat edistäneet suurteollisuuden kehitystä. Ennen kaikkea aateliston herruus ja feodaalisen järjestyksen olemassaolo jarruttivat suurteollisuuden kehitystä. Sentähden täällä täytyi poliittisen vallankumouksen tapahtua ennen teollisuusvallankumousta.

Mitä tulee Saksaan, niin sielläkin, esim. Preussissa, oli havaittavissa hyvin rajusti tapahtuva prosessi niin kutsuttu "talonpoikaistalouden hävitys"-prosessi, joka oli täsmälleen samallinen kuin englantilainen "puhdistus". Mutta Preussin agraarisuhteet eivät niin paljon muuttuneet omien paikallisten, äsken syntyneiden olosuhteiden vaikutuksesta kuin niiden taloudellisten muutosten vaikutuksesta, jotka tapahtuivat muissa maissa ja ensi kädessä Englannissa.

Siten v. 1790, s.o. silloin, kun Englannissa jo oli suuri määrä puuvillatehtaita, on Ranskassa kaikkiaan yksi ainoa muulikone. Ensimmäinen höyryvoimakone ilmestyi Ranskaan v. 1812. Siihen asti Ranska tuntee höyrykoneita vain pumppuina. Tietysti Rans-

kassakin on omia keksijöitä: siten vuonna 1800 Jacquard keksi kutomakoneen kuviokankaiden valmistamista varten, ja kymmenen vuoden kuluttua oli Lyonissa, silkkiteollisuuden keskuksessa, käytännössä lähes 12 tuhatta tällaista konetta.

Kuinka tärkeä oli Englannin kilpailu, näkyy siitä, että Ranskan hallitus määräsi miljoonan frangin palkinnon sille, joka keksii puuvillakankaan valmistuskoneen. Koneen keksi Gerard, joka englantilaisen Arkwrightin tapaan, on ei vain keksijä, vaan myöskin suurten tehdaslaitosten perustaja.

Ensimmäinen rautatie rakennettiin Ranskassa v. 1832, kuitenkin ylläpidettiin sillä liikennettä Englannista tuoduilla vetureilla.

Saksassa tapahtuu teollisuusvallankumous vielä myöhemmin: v. 1822 oli Saksassa kaikkiaan kaksi höyrykonetta.

Melkein samaan aikaan otetaan käytäntöön kehruukoneet ja ilmestyvät ensimmäiset tehdaslaitokset. 40-luvun alussa on Saksassa jo 2 tuh. virstaa rautateitä, joilla kulkee 245 veturia, mutta yli 200 näistä vetureista on tuotu Englannista.

Suurten teollisuuslaitosten syntymisen seurauksista voidaan mainita, että ne olivat samanlaisia kuin Englannissakin. Koneiden käytäntöön otto toi mukanaan työttömyyttä, proletaariperheen häviön, kauhean naisten ja lasten riiston, tuotteiden kallistumisen ja työpalkan laskun. Kuten Englannissakin, yrittivät työtätekevät vastata tähän kohtalonsa huonontamiseen rajuilla, luonnonvoimaisilla esiintymisillä, jotka ovat suunnatut koneita ja tehtaita vastaan. Jo 60-luvulla havaitaan Ranskassa koneen särkemis- ja tehtaan polttamistapauksia. Saksassa on tunnettu sokea ja luonnonvoimainen Schlesian kutojien kapina. Muuten, kaikkiin näihin ilmiöihin me tutustumme etempänä tarkasteltaessa vallankumousliikkeiden historiaa.

I. Ranskan vallankumous XVIII vuosisadan lopussa.

Ranska vallankumouksen kynnyksellä: talonpoikaiston asema.

Vallankumousliikkeiden tarkastelun alamme Ranskan suuresta kumouksesta XVIII vuosisadan lopussa. Koko tämän maan historia valmistaa tätä vallankumouksellista mullistusta, josta aijomme kertoa. Luokkaristiriidat tässä Euroopan mantereeseen voimakkaimmassa valtiossa tulivat XVIII vuosisadan loppuun mennessä niin jännittyneiksi, että ne saattoi ratkaista vain vallankumous. Ranskaa odotti joko huomattava edistys, siinä tapauksessa että vallankumous suoritetaan, taikka pysähdys ja kuoleminen, jos vallankumousta ei tapahdu.

Poliittiselta rakenteeltaan oli Ranska sinä aikana täydellinen monarkia (yksinvalta). Kuitenkin jos arvelisimme, että Ranskan monarkin rajoittamaton valta rasitti samalla kaikkia väestöluokkia ja oli olemassa vain itsekseen ja itseään varten, — erehtyisimme suuresti. Ranskan kuninkaiden rajoittamaton monarkia, sen suunnaton byrokraattinen koneisto, jonka avulla kuninkaat hallitsivat Ranskaa, koneisto, joka puristi mehun väestön enemmistöstä, palveli ylimpien valtaryhmien — hoviaateliston ja koronkiskuri- ja kauppaporvariston — etuja. Juuri näiden kahden ryhmän hyväksyi olikin olemassa Ranskan monarkia, jossa virallisesti hallitsi kuningas, ja ensimmäisinä säätyinä olivat aatelisto ja papisto, joiden osaksi tuli kosolti kuninkaallisia armonosoituksia ja joilla oli monilukuisia oikeuksia ja etuoikeuksia. Muuta väestöjoukkoa, joka muodollisesti oli oikeudeton, nimitettiin kolmanneksi säädyksi (ensimmäiseksi ja toiseksi laskettiin aatelisto ja papisto).

Enemmistön siitä joukosta, jolla oli nimenä kolmas sääty, muodosti talonpoikaisto. Se olikin sinä perustuksena, jonka verelle ja luille rakentui hovin ylellisyys ja koronkiskurien rikkaus. Tätä talonpoikaistoa oli Ranskassa yli 20 miljoonaa. Tarkasteltavanamme olevana aikana olivat talonpojat melkein kaikkialla vapaita maaorjuudesta ja olivat sen maan omistajia, jolle olivat asettuneet; tosin suuria maa-aloja kuului ylimpien säätyjen edustajille, mutta talonpoikienkin haltuun oli jäänyt kaikissa maakunnissa 30—60 % koko alueesta.

Valtio kantoi määrättömiä veroja, jotka olivat ylivoimaisia enimmäkseen vähän maata omistavalle talonpoikaistolle. Pääveroja, joista ylimmät säädyt olivat kokonaan tai lähes kokonaan vapaita, oli kolme: talia, henkivero ja kahdeskymmenes osa tuloista. Näihin kolmeen välttämättömään veroon täytyy lisätä myöskin eräs välillinen *) vero, joka voitiin sellaiseksi katsoa vain erikoisesti tulkitsemalla. Tarkoitamme suolaveroa. Tämän välttämättömän tuotteen myynti oli valtion monopoolina ja oli se sille äärettömän edullista, sillä suolaa käyttää poikkeuksetta koko väestö. Mutta hallitukselle ei tämä vielä riittänyt. Peläten, että väestö käyttäisi liian vähän suolaa, sääsi se normit, joita vähemmän suolaa ei saanut kuluttaa; samalla oli suolan ostaminen ja hankkiminen muualta kuin valtiolta ankarasti kielletty,**). Yhtä ylivoimainen ja raskas köyhimmälle väestölle oli viinivero.

Kuitenkaan ei tässä vielä ollut kaikki ne maksut, joita kannettiin talonpojalta. Valtion virkamiehen — veronkantajan — käyntiä seurasi ahneen papin vierailu, joka myöskin vaati osansa, 1/10 sadosta.

Tällaiset verot johtivat siihen, että talonpojan piti maksaa valtiolle ja papistolle $\frac{2}{3}$ asti vuoden tuloistaan. Tilanne huononi vielä siitä, että alituisesti varojen puutteessa oleva valtio pyrki saamaan välttämättömät rahat mahdollisimman aikaiseen ja antoi verojen kannon vuokralle rikkaille koronkiskojille, jotka antoivat vissin summan valtiolle etumaksuna ja pyrkivät myöhemmin saamaan takaisin väestöltä tämän summan korkoineen. Juuri sentähden kaikki verot koottiin suurella ankaruudella ja säälimättömyydellä. ”Verojen ulosotot toimitettiin enemmän kuin sotaisella ankaruudella. Veronkantajat, mukanaan oikeuskomissari ja lukkoseppä, avasivat ovet, veivät mukanaan kaiken talouskaluston ja myivät sen neljänneksestä hinnastaan... Talonpojat olivat pakoitettuja tempaamaan ravinnon lastensa ja omasta suustaan verojen maksuksi...”

Tunnettuja ovat sellaiset tapaukset, että suolan valmistamisen vuoksi suolavedestä ja kerjäläiselle viinilasin tarjoamisesta, sakoitettiin valtion monopoolin rikkomisesta.

Mutta maksettuaan kaikki mitä virkamiehelle ja papeille kuului, ei maamies poloinen kuitenkaan päässyt rauhaan. Hänen yläpuolellaan oli armoton aatelisherra, joka vaati osaansa hänen vähäisistä tuloistaan. Asia oli niin, että vaikka, kuten jo sanoimme,

*) Välillisiksi veroiksi kutsutaan veroja, joita hallitus ei kokoa suoraan väestöltä, vaan jotka se saa ylentämällä myytävien tuotteiden hintoja.

***) On huomattava, että suolaa myytiin silloin 8 kertaa korkeammasta hinnasta kuin nyt (Suomentajan huomautus).

talonpoika olikin sen maan omistaja, jossa hän asui, katsottiin sen muodolliseksi omistajaksi aatelisherra, minkätähden olikin sananlasku: "ei maata ilman herraa". Tälle herralle täytyi talonpojan muka maan käytöstä maksaa vissi summa ja suorittaa määrättyjä veroja, ylen lukuisia ja monenkaltaisia. Ennen kaikkea sai herra joka vuosi sensusmaksun, sitten omistajan vaihtuessa maapalasel- le, samantekevää oston tai perinnön kautta, sai herra taas määrätyn summan, jolloin maata myytäessä hän sai määrätyn summan myöskin maan myöjältä. Rahasensus vaihdettiin usein määrättyyn sato-osuuteen, nousten toisinaan 1/10, 1/8 ja jopa 1/4 osaan sadosta.

Aikaisempina aikoina käyttivät herrat suurin määrin etuoikeutta, jonka mukaan kaikki herralle kuuluvat talonpojat olivat velvollisia paistamaan leivän hänen uunissaan, pusertamaan viinirypäleet hänen kuurnassaan, käyttämään herran tekemiä siltoja taikka hänen rakentamiaan lauttoja, jolloin näistä kaikista tietysti kannettiin talonpojilta määrätty maksu. Kuvaamanamme aikana eivät herrat enää omistaneet ei uuneja eikä lauttoja, mutta näiden esineiden käyttämisestä määrätyn maksun kantamista jatkettiin. Sitä paitsi kerättiin maksuja myöskin tien käyttämisestä taikka toripaikasta. Oli säilynyt myöskin entisaikainen päivätyövero, s.o. talonpoikien velvollisuus tehdä muutama päivä vuodessa työtä tilan-omistajalle. Toisinaan täytyi talonpoikien suorittaa herralleen heittä itseään kovin loukkaavia velvollisuuksia, esimerkiksi suudella hänen hartioitaan ja ajella öisin pois sammakoita, etteivät ne estäisi vapaasukuista herraa nukkumasta. Kaikista näistä pienistä ja alentavista velvollisuuksista saattoi vapautua rahalla.

Yksinomaan vapaasukuiselle aatelistolle kuului metsästysoikeus ja tätä oikeutta tulkittiin hyvin laajasti. Talonpoika ei saanut ajaa kepillä pois kyyhkysiä ja kaniineja (näitä kasvatettiin vartavasten metsästystä varten), jotka hävittivät hänen kylvöjään ja hänen oli kielletty pitämästä koiria sekä tappamasta susia, jotka kävivät hänen karjansa kimppuun ja joskus söivät lapsiakin. Täten tämä viattomalta näyttävä etuoikeus muuttui talonpojille suureksi onnettomuudeksi. Kaikki äsken luetellut rasitukset olivat kaukaisen entisyyden jätteitä, melkein hävinneen feodaalisen järjestyksen jätteitä, mutta yhtä raskaita talonpojille olivat myöskin uuden järjestyksen idut — tulevan kapitalistisen ajan ennustajat.

Sitä mukaa kuin rahatalous juurtui tuli herroille yhä edullisemmaksi omata suuri määrä maata käyttövallassaan, joskaan ei oman talouden järjestämistä varten, niin joka tapauksessa vuokratavaksi farmari-kulakeille, jotka antoivat tätä maata tarvitsevalle vähämaiselle köyhälistölle. Sen tähden herrat alkoivat hyvin aikaiseen ahneesti katsella sitä maata, joka oli kylän talonpoikien yh-

teisesti käytettävänä, niin kutsuttuja yhteismaita ja pyrkivät saamaan nämä maat haltuunsa. He alkoivat kieltää talonpoikia käyttämästä metsää tuulenkaatamien puiden keräämisen muodossa, estää pelloille niiton jälkeen jääneiden tähkien keruun ja anastaa yhteisiä tontteja, laitumia, niittyjä j.n.e. Tästä kaikesta kärsi pääasiassa maalaisköyhälistö.

Mutta tämän kaiken lisäksi piti talonpoikien suorittaa vissejä päivätyöveroja suoraan valtiollekin: heidän täytyi esimerkiksi antaa rattaita ja hevosia sotaväen tai kuninkaan seurueen kuljetukseen, korjata siltoja ja teitä ja antaa sotilaita kuninkaan armeijaan.

Oliko kumma, että kaikkien näiden räsitusten ja onnettomuuksien painamana talonpoikaisto jatkoi sääliittävää olemassaoloon pikemmin kituen kuin eläen. Suurin osa siitä oli köyhiä, joilta puuttui mahdollisuus pitää itsenäistä taloutta: muutamilla paikkakunnilla aina 45 % talonpojista omisti vähemmän kuin neljänneksen desjatiinaa maata. Oli aivan ilmeistä, ettei tällaisessa asemassa olevalla talonpoikaistolla ollut ajatusta eikä mahdollisuutta parantaa ja laajentaa talouttaan, lisätä kylvömäärää j.n.e. Sentähden olivat katovuodet Ranskassa mitä tavallisin ilmiö: XVIII vuosisadalla oli 90 vuoden aikan 30 katovuotta. Kaiken tämän jälkeen ei meitä ensinkään ihmetytä seuraava erään silloisen kirjailijan kuvaus: ranskalaisesta talonpojasta: "Katsellessa peltojamme näemme, että niillä on runsaasti joitakin villejä eläimiä, koiraita ja naaraita, tummine punasinertävine ihoineen, mullan tahraamia ja auringon polttamia. Kaikki he ovat ikäänkuin kiinnitetyt maahan, jota he raapivat ja kaivavat tavattomalla sitkeydellä. He ovat varustetut jollakin puhelahjan tapaisella ja kun he suoristautuvat näet edessäsi ihmisen kasvot ja, todella, he ovat ihmisiä. Yöksi he kätkeytyvät pesäänsä, missä ravitsevat itseään mustalla leivällä, vedellä ja juurilla".

"Kansa maaseudullamme, — kirjoittaa toinen sen aikalainen, — elää hirveässä köyhyydessä, omistamatta edes sänkyä tai talouskaluja... Enemmistöllä ei riitä kunnolleen puoleksi vuodeksi edes se ohra- ja kauraleipä, joka muodostaa heidän ainoan ravintonsa".

Erään maakunnan talonpojat kirjoittivat vallankumouksen aattona itsestään näin: "Meillä on syytä valittaa, että entisaikainen orjuus ja maaorjuus on hävinnyt. Silloin oli herran velvollisuutena ruokkia ja vaatettaa orjansa ja auttaa heitä sairauden sattuessa. Luuloteltu vapaus sensijaan sälytti meille joukon veroja, joiden taakan alla me näännymme".

Erästä toisesta maakunnasta kertovat tiedot, ettei talonpojilla ollut härkiä eikä hevosia, siksi he hyvin usein valjastavat auran eteen lehmän...

Talonpoikia kuoli joukottain nälkään: lasketaan, että yksin v. 1715 kuoli 6 miljoonaa ihmistä. Kaikki tiet vilisivät kulkureita

ja kerjäläisiä; v. 1767 niitä vangittiin 50 tuhatta henkeä; XVIII vuosisadan 700 luvun lopulla laskettiin kerjäläisiä olleen 1,200,000 henkeä. Yksi ainoa silmäys, jonka luomme Ranskan maatalouden tilaan, maata viljelevän talonpojan asemaan riittää, käsittääksemme mahtavalta näyttävän Ranskan kuningasvallan koko heikkouden ja horjuvaisuuden. Itse asiassa ei minkäänlainen edistys kansantaloudessa ollut mahdollista, suurilukuisin luokka, koko valtion perusta, oli tuomittu nälkään ja kuolemaan. Talonpoikaiston köyhtyminen vähensi verojen saantia, mikä heikensi valtion voimaa. Tämän korjaamiseksi piti uudelleen lisätä veroja, mutta tästä oli seurauksena väestön aseman yhä edelleen huononeminen. Jouduttiin noiduttuun piiriin, josta ei ollut ulospääsyä. Sitäpaitsi entisaikojen jätteet, joista hallitus ja valtuuskat eivät halunneet luopua, koska niistä oli näille vissejä etuja, myöskin aika paljon ehkäisivät taloudellista edistystä. Riittää kun mainitaan, että papistolle menevä kymmenysvero oli määrätty vain visseistä ammoisista ajoista viljellyistä kasveista, minkätähden talonpoikaiston oli aivan mahdollonta kylvää uusia viljelyskasveja.

Kaupunkiväestö. Mutta hallituspuristin ei kuristanut ainoastaan talonpoikaa, iloton oli muidenkin yhteiskuntaluokkien asema. Ranskan teollisuus oli vallankumouksen aattona poikkeuksetta pienteollisuutta, huomattava osa siitä oli keskitetty maaseudulle, teollisuustoiminta oli talonpojalle lisänä hänen niukoihin maataloustuloihinsa. Kaupungeissa taas teollisuudessa työskentelivät pikkukäsityöläiset. Heidän kulta-aikansa oli jo kauan sitten mennyt; kapitalismi oli heidän joukossaan alkanut hävitystyönsä. Tosin entiset laitokset — ammattikunnat — olivat vielä olemassa, mutta ne olivat hallituksen keinotekoisesti tukemia tarkoituksella kiskoa niiltä veroja, eivätkä ne ensinkään toimittaneet entistä tehtäväänsä — itsenäisten pikkumestari-isäntien suojelemista. Näiden mestarien joukosta oli nyt eroittautunut varakkaimpia, joilla oli 6—10, jopa useampiakin kisällejä, ja jotka tekivät köyhemmät toverinsa, joilla oli vain 1—2 kisällä, itsestään riippuvaisiksi. Näiden kisällien asema oli erikoisen raskas. He olivat nyt kadottaneet entisen toivonsa tulla itse aikanaan itsenäisiksi isänniksi ja muuttuivat tavallisiksi palkkatyöläisiksi, tullen täysin riippuvaisiksi mestaristaan ja pidettiin heitä vanhuuden päiviinsä asti aivankuin alaikäisinä.

Työläisten asema. Paitsi näitä kisällejä, oli joukko yksinäisiä työläisiä, jotka olivat köyhimmästä väestöstä, ja lopuksi ilmestyivät porvariston tulevan haudankaivajan — proletariaatin-idut. Suurten kaupunkien esikaupunkeihin alkoi syntyä manufaktuureja, joissa työskenteli muutama sata työläistä. Nämä työläiset kerääntyivät kerjäläisasemaan painuneista käsityöläisistä ja kurjistuneista talonpojista. Heidän asemansa ei ollut kadehdit-

tava: heitä puristi säälimättä maalaiskotiteollisuuden kilpailu, sillä siinä työskentelevät talonpojat, pitäen sitä aputyönään, tyytyivät mitä alhaisimpiin palkkoihin. Kaupunkiväestö kärsi myös ruokatarpeiden, varsinkin leivän korkeista hinnoista ja samaten kuin talonpojatkin hallituksen veronkiskonnasta.

Vääryyttä kärsineet käsityöläiset ja nälkäiset työläiset olivat erinomaista paloainetta jokaiselle kapina- ja vallankumouslieskalle. Suotta ei niiden asumat Pariisin esikaupungit — Saint Morceau ja Saint Germain — olleet vallankumouksen aikana vallankumousliikkeen keskuksena. Mutta ollessaan taipuvaisia vallankumouksellisiin esiintymisiin, eivät nämä nykyisten proletaarien edelläkävijät lainkaan asettaneet itselleen todellisia vallankumouksellisia tehtäviä. Kaikkein enin, mistä he haaveilivat, oli ruokatarpeiden halpeneminen ja entiseen hyvinvointiin palaaminen, s.o. palaaminen siihen aikaan, jolloin he olivat itsenäisiä pikkuisäntiä.

Erilaiset porvarisryhmät.

Pientuotannon vallitseva asema teollisuudessa ja pientalouden maanviljelyksessä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, ettei Ranskassa olisi ollut suuria pääomia. Päinvastoin porvaristo oli jo muodostunut mahtavaksi, etunsa tuntevaksi luokaksi. Kaupalla ja koronkiskomisella se kokosi itselleen suuria pääomia. Sen huippukerros yhtyi hallitsevaan ryhmään — aatelistoon. Hankkien rahoja vuokrien, veronkeräyksen tai lainojen muodossa, jakoi se aateliston kanssa kaikki väestön riistämistä saamansa tulot. Vuokrattuaan hallitukselta erilaisia monopoleja, varsinkin edullisen ulkomaankaupan, samoin kuin yleisimmin käytettyjen tavarain, kuten esimerkiksi viljan, kaupan (siitä syystä kaupunkiköyhälistö juuri kärsikin sen ylettömästä kalleudesta), se ryösti väestöä hallituksen suostumuksella ja joskus yhtiötoverina kuningassuvun jäsenten kanssa. Porasta alempana tätä kauppa- ja koronkiskuriporvariston huipustoa oli kauppaa harjoittava keskiporvaristo. Sen toimintaa ehkäisivät kauppayhtiöt, jotka olivat muodostuneet äskenmainitsemämme kauppamonopoleja, etuoikeuksia anastaneista kauppa- ja koronkiskontapääomien omistajista. Sitä paitsi olivat kaupan kehitykselle suurena jarruna lukuisat tullirajoitukset, kauppasuhteiden todelliset esteet. Ranska jakaantui useihin maakuntiin, joista jokaisella, paitsi tullirajoja, oli omat tapansa, lakinsa, mittansa, vieläpä rahansakin, mikä tietysti ei myöskään voinut edistää laajan kauppatoiminnan kehittymistä.

Muutamissa, pääasiassa Ranskan merikaupungeissa alkoi muodostua teollisuusporvaristo. Mikäli ennen vallankumousta vallinnut järjestys jarrutti kaikkea taloudellista kehitystä, sikäli oli teollisuuden kehitys ennen vallankumousta vallinneissa oloissa kokonaan mahdotonta. Itse asiassa, kuinka saattoi lähettää markkinoille suuren määrän tavaraa, jos näitä markkinoita ei ollut lain-

kaan olemassa, sillä väestön enemmistö oli puolinälkäistä, eikä voinut paljoakaan ostaa.

Eräs englantilainen, joka vallankumouksen edellä matkusteli Ranskassa, huomasi erinomaisen hyvin tämän seikan. Hän kirjoitti: ”Sitä seikkaa, että köyhät pidättyvät käyttämästä nahka- ja villatuotteita, täytyy pitää hyvin suurena pahana teollisuudelle”. Tähän käsitykseen hänet sai paljain jaloin kulkevien maalaisnais-ten tarkastelu; ymmärrämme hyvin, että köyhät ”pidättyivät ostamasta villa- ja nahkatuotteita”, s.o. jalkineita ja sukkia, yksinomaan köyhyytensä tähden.

Kuinka saattoi teollisuus työskennellä laajaa menekkiä varten, jos tätä menekkiä kuten koko kauppatoimintaa yleensä rasitti liian suuri tulli, joukko rajoituksia ja lukematon määrä kaikellaisia vero- ja tullimaksuja? Lopuksi jarrutti teollisuustoimintaa ääretön joukko ikivanhoja sääntöjä ja määräyksiä, joilla aikaisemmin oli vissi merkitys, mutta jotka nyt olivat menettäneet kaiken merkityksensä, lukuunottamatta hallituksen kiskomisten helpoittamista.

Eräs tehtailija, joka yritti johtaa tuotantoa uudella tavalla, kirjoitti:

”Ammattikunnat yksi toisensa jälkeen ilmoittivat, että minä rikon heidän oikeuksiaan: milloin yksi, milloin toinen tuotantoni haara osottautui heidän oikeuksiensa anastajaksi: keksinpä minä jonkun instrumentin tai käytin sellaista, niin aina osottautui, ettei se kuulu minulle, vaan on jonkun ammattikunnan omaisuutta”.

Siis valtion kauppaa-, vero- ja teollisuuspolitiikka oli voittamattomana esteenä tuotannollisten voimien edelleen kehittymiselle, ja porvaristo (luokka, jonka tämän kehityksen tuloksena täytyi työntyä etutilalle) oli oppositsionissa Ranskan hallitusta vastaan.

Vieläpä kauppaa- ja finanssiporvariston huipuilla, jotka etujensa puolesta olivat läheisiä hallitsevalle aatelille, oli syytä olla tyytymättömiä hallitukseen. Hoviaateliston rosvoisännyys, vaikka se asettikin hallituksen riippuvaksi finanssipomoista, samassa juuri vei valtion täydelliseen vararikkoon, mikä tietysti oli aivan epäedullista sen luotonantajille — finanssisusille. Senpätähden nämäkin olivat valmiita pitämään vissiä kontrollia hovin menoista ja jonkun verran järjestelemään valtion raha-asioita.

Mitä tulee kauppaporvaristoon, niin se halusi etuoikeuksien ja monopoolien poistamista ja kaupan kotimaisten esteiden, tullirajojen, hävittämistä. Teollisuusporvaristo taas oli tyytymätön verorasitukseen, jotka tekivät enemmistön väestöstä ostokyvyyttömäksi, vaati järjettömien, teollisuutta puristavien säännöksiä kumoamista ja oli myöskin kuohuksissaan etuoikeuksia, monopoleja ja kotimaisia tulleja vastaan. Mutta toisaalta sille, teollisuusporvaristolle, joka jo seisoo silmä silmää vasten riistämänsä proletariaatin, tai oikeammin sen edeltäjän — esiproletariaatin kanssa,

oli luja hallitusvalta, voimakas armeija ja poliisi välttämättömiä kaikkinaisten työväen kapinoimisyritysten tukahuttamiseksi. Aivan vallankumouksen aattona puhkesi kapina Ravelonin tehtaassa, joka sijaitsi eräässä Pariisin esikaupungissa. 40 vuotta ennen vallankumousta oli Ranskan suurin teollisuuskaupunki Lyon muutamia päiviä kapinoitsevien käsityöläisten ja työläisten vallassa. ja 3 vuotta ennen vallankumousta samaisen Lyonin työläiset esittivät vaatimuksen työpalkan nostamisesta ja jättivät mielenosoituksellisesti kaupungin, jonne palasivat vasta asevoiman pakottamina.

Paljon vallankumouksellisempi kuin kauppaa ja teollisuutta harjoittava keskiporvaristo, oli pikkuporvaristo mieleltään. Se kärsi monopoleista ja etuoikeuksista, oli lukuisten verojen ja kiskomisten painama, mutta tarvitsi vähemmän kuin suurporvaristo lujaa kuningasvaltaa. Läheinen sille etujensa ja vaatimustensa puolesta oli syntymässä oleva porvarillinen intelligenssi. Se ennen kaikkea kärsi täydellisestä poliittisesta oikeudettomuudesta, mahdottomuudesta tulla huomatuksi, edistyä virkauralla, ja jos jonkinlaisista esteistä, jotka olivat haittana sen lahjojen ja kykyjen kehittämiseksi. Molempia näitä vallankumouksellisimpia väestöryhmiä — pikkuporvaristoa ja intelligenssiä — oli erikoisen paljon itse Pariisissa, joka sentähden tulikin vallankumousliikkeen keskuksiksi.

Mitä tulee juuri mainittuun poliittiseen oikeudettomuuteen, niin se ei vaikuttanut ainoastaan pikkuporvariston asemaan: mitä mahtavin vuokraaja, monen tuhannen livren omistaja, ei ollut mitään juriidisia ja poliittisia oikeuksia verrattuna kaikkein köyhtyneimpäänkin aatelismieheen. Huolimatta suunnattoman suuresta taloudellisesta merkityksestä, jonka porvaristo jo oli saavuttanut, puuttui siltä kaikki poliittiset ja juriidiset oikeudet. Sen edustajat huolimatta kaikista kyvyistään saattoivat saada vain toisarvoisia hallitusvirkoja. Oliko kummaa, että koko porvaristo, s.o. faktillisesti koko yhteiskunta, lukuunottamatta etuoikeutettuja, oli vihamielistä hallitukselle, näille etuoikeutetuille ja heidän hyväkseen ylläpidettävälle järjestykselle. Uudella nousevalla luokalla — porvaristolla — oli kyvykkäissä edustajissaan, kirjailijoissa, sanomalehtimiehissä, runoilijoissa ja filosofeissa oivallisia mielipiteidensä, etujensa ja toiveittensa julkituojia. Tämän uuden luokan vaatimusten ilmaisijat esiintyivät etuoikeuksia vastaan, pauhasivat uskontoa ja papistoa — näitä vanhan järjestelmän henkisiä linnakkeita vastaan, taistelivat pimeyttä ja raakuutta vastaan, ylistäen järkeä ja tervettä ajatusta — porvariston aseita taistelussa ylhäis-sukuisia ja etuoikeutettuja vastustajiansa vastaan.

Kuinka kauas porvariston edustajat menivät aatteellisessa vallankumouksellisuudessaan, näkyy siitä, että sen parhaat edustajat kohosivat sekä maailman, että yhteiskunnan puhtaasti materia-

listiseen käsittämiseen. Suotta ei eräs vallankumouksen toimimiehistä, Barnave, itse vallankumouksen aattona esittänyt sitä ajatusta, että rikkauden uusi jako aiheuttaa uuden vallanjaon . . .” . ”Kuten maiden omistus kasvatti aristokratian, — kirjoitti Barnave — niin industriaalinen omaisuus johtaa kansanvaltaan”. On selvää, että siinä määrin etujensa tietoisuudessa kypsynyt porvaristo vihasi kaikesta sielustaan etuoikeutettua kastia — aatelistoa ja papistoa.

Mitä olivat nämä etuoikeutetut?

Aatelisto. Ennen vallankumousta oli papistoa ja aatellisia lähes 270 tuhatta, näistä 140 tuhatta aatellisia. Nämä 140 tuhatta aatellista olivatkin koko yhteiskuntaa hallitseva ja riistävä ryhmä, josta vielä erikoisesti eroittautui hoviatelisto. Sen olemassaolon lähteenä olivat eläkkeet, aivan ansaitsemattomat palkat ja suoranaiset hallitukselta saadut lahjoitukset. Eräs senaikainen kirjailija kuvaa tämän ylimmän säädyn asemaa näin: ”Ranska on suunnattoman suuren tallin kaltainen, missä jalorotuiset hevoset saavat kaksin ja kolminkertaisen annoksen, olen aivan joutilaina tai suorittaen vain puoli työtä. Niin ja vielä täytyy huomauttaa, että näiden jalorotuisien hevosten joukossa on erikoinen etuoikeutettu ryhmä, joka on syntynyt aivan seimien lähellä ja karkoittaa niiden luota pois vertaisensa, voidakseen itse ahmia kauroja täysin suin; saattaa sanoa, että tämän ryhmän hevoset ovat lihavia, loistavia ja kiiltäväkarvaisia, hevosilla, jotka seisovat lähes vatsaan asti ulottuvilla olkipahnoilla, ei ole muuta työtä kuin vetää itselleen kaiken rehun”.

Näiden ”lihaviin, loistaviin, kiiltäväkarvaisten hevosten” ruokkimista varten oli perustettu suuri määrä hovivirkoja, joissa oli 15 tuhanteen henkeen asti. Palkkoihin tämä ylhäinen hovi kullutti joka vuosi lähes 40 miljoonaa livreä kansalta puserrettuja rahoja. Palkkojen lisäksi hoviatelliset, ainakin niiden huipusto, saivat suuria lahjoja ja eläkkeitä. Kuinka näitä viimeksimainittuja jaettiin, sai kansa tietää vasta silloin, kun vallankumous antoi sen käsiin kirjat, joihin oli merkitty hovin menot. Silloin selvisi, että eräskin näistä todellisista ”kansan verenimijöistä” sai neljä eläkettä: yhden — ”isän ansioista”, toisen — ”samasta”, kolmannen — ”samasta syystä” ja neljännen ”saman johdosta”. Toinen samallinen tyyppi nautti kolme eläkettä, ”ensimmäisenä presidenttinä ja intendenttinä”, ”intendenttinä ja ensimmäisenä presidenttinä” ja ”samoilla yllämainituilla perusteilla” . . . Kolmas sai hyvän rahasumman siitä syystä, että ”hänen isänsä oli saanut yhtä paljon”.

Kuinka suuria olivat nämä summat, näkyy siitä, että vuodesta 1774 v. 1789 oli tällä tavalla jaeltu 220 miljoonaa livreä. Polinjacin herttualle oli määrätty eläkettä 700 tuhatta livreä vuodessa, ja lisäksi annettiin kerta kaikkiaan 1,200,000 livreä. Kreivi d’Artois sai kerta kaikkiaan 1,500,000 livreä.

Toinen aateliston turvaamiskeino, jolla se pääsi käsiksi valtion tuloihin, oli sen edustajien asettaminen kunniakuvernöörin virkoihin, jolloin nämä virat olivat puhtaasti näennäisiä, sillä tosiasiallisesti hallitsivat maakuntia intendentit, jotka tavallisesti olivat porvaristosta lähtöisin. Lopuksi, aatelistohan täytti kaikki upseerivirat, joita myöskin oli suuri määrä, ja joiden palkkoihin joka vuosi käytettiin 46 milj. livreä.

Aateliston keskuudessa oli vissi kerrostuminen. Eivät läheskään kaikki aateliset joutuneet hoviin. Monet heistä jäivät maaseudulle, eläen tiloillaan tilanomistajina, jolloin he eivät, kuten entisaikaan, olleet pikkuhallitsijoita, vaan olivat vain hänen majesteettinsa alamaisia. Tämän maalaisaateliston tulot olivat nyt kovasti vähenneet siitä syystä, että valtiokin painoi käpälällään sitä samaa talonpoikaa, jota tämä maalaisaatelistokin riisti. Sentähden oli maalaisaatelistokin oppositsionissa hallitusta ja hoviaatelistoa vastaan, haaveillen salaa entisten etuoikeuksiensa ja entisen itsenäisyytensä palauttamista.

Papisto. Etujensa puolesta lähellä aatelistoa oli papisto, ainakin korkein papisto. Jotkut ylhäisistä pappisvirkamiehistä saivat satumaisia tuloja, yli 100,000 livreä. Muutamat hengelliset isät säästivät itselleen sievoisia pääomia, olen samaan aikaan useampien luostarien esimiehen viroissa. Alempi papisto taas päinvastoin eli mitä suurimmassa köyhyydessä, saaden usein kaikkiaan vain 200 livreä vuodessa. Toisinaan korkeat hengenmiehet palkkasivat halvalla köyhiä pappeja täyttämään puolestaan erilaisia papillisia velvollisuuksia. Tästä syystä oli alin papisto sangen läheinen kansalle, ymmärsi sen tarpeet ja meni usein sen puolelle. Sen joukosta nousi muutamia vallankumouksen johtajia, joista jotkut esittivät mitä radikaalisimpia sosiaalisia ja poliittisia vaatimuksia.

Finanssiromahdus. Kaikki mainitut ristiriidat kärjstyivät koko XVIII vuosisadan kuluessa ja sen viimeiselle neljännekselle mennessä tulivat siihen määrään sotkuisiksi, etteivät enää olleet ratkaistavissa rauhallista tietä. Hoviyylimystön ja koronkiskurien rosvomainen isännöiminen vei Ranskan finanssikatastroofin partaalle. Toistaiseksi onnistui hallituksen salata tämän katastroofin välttämättömyys, varsinkin, kun uuden kuninkaan Ludvig XVI valtaistuimelle noustessa heräsi jonkinlaisia toiveita poliittisista uudistuksista. Kuitenkin nämä uudistusyritykset särkyivät vallitsevien ryhmien luokkaitsekkyyteen, ne kun eivät halunneet vähentää verotaakkaa, eivätkä itse alistua veroitettaviksi . . .

Etsiessään ulospääsyä muodostuneesta tilanteesta teki hallitus jotain tähän saakka ennen kuulumatonta: kaikkein suurimman ja tärkeimmän ministeristön — raha-asiain ministeristön — johtoon

nimitettiin porvari — sveitsiläinen pankkiiri Necker. Tämä Ranskan ensimmäinen porvarillinen ministeri teki teon, joka tosin maksoi hänelle hänen korkean virkansa, mutta sen sijaan näytti koko yhteiskunnalle valtion raha-asiain todellisen tilan. Necker ensi kerran julkaisi valtion budjetin ja esitti selvästi kaikille suunnattoman suuren vajauksen, joka nousi 46 milj. livreen eli 16 % koko budjetista. Kauhulla näki valtiolle rahoja lainannut porvaristo valtion vararikon lähenemisen, pelolla ja suuttumuksella näkivät veronmaksajat minkälaiseen pohjattomaan säkkiin joutuivat heidän hiellä ja verellä kootut rahansa.

Kaikille kävi ilmeiseksi rajattoman monarkian johtaman vanhan järjestelmän jatkumisen mahdottomuus. Mutta mitä oli asetettava tämän monarkian tilalle? Ainoa edustuslaitos, jonka Ranska tunsi, oli vanha säätykokous, niinkutsutut Valtiosäädyt. Tämä laitos oli aikoja sitten pantu arkistoon, sitä ei oltu kutsuttu kokoon v. 1614 jälkeen. Voimiensa kukoistusaikana eivät aateliskuninkaat näitä säätyjä tarvinneet; sen tähden eräs heidän apureistaan sanoikin aikanaan näin: ”Kansanedustajien ulkomuodossa, siinä, että sallitaan näiden puhua kuninkaalle ja esittää hänelle tarpeitaan, on jotain siinä määrin säälettävää, että jokaisen suuren kuninkaan täytyy tämä kaikki karkoittaa luotaan”.

Mutta nyt ”suuri kuningaskin” pelkäsi kutsua kokoon näitä säätyjä, haluten mahdollisimman paljon viivyttää aikaa ja kutsuen niiden sijasta kokoon niin kutsutut notaabelit, s.o. hallitsijasuvun prinssit, ylhäisimmät aateliset ja papit. Mutta tässäkin ylhäisön kokouksessa äänestettiin säätyjen kokoonkutsumisen puolesta. Maa antoi hallitukselle viimeisen varoituksensa. Vuoden 1788 kato huononsi yhä tilannetta. Pariisissa liimailtiin julistuksia, joissa uhattiin kapinalla hallitusta, vallankumoukselliset lentokirjaset tulivat pitkin maata. ”Vaviskaa, tyrannit, teidän valtanne loppu on tullut” — sanottiin kirjoituksessa, joka oli naulattu kuninkaan aiotioon.

Valtiosäädyt. Hallituksen täytyi tehdä myönnytyksiä. Toukokuun 1 p:nä v. 1789 määrättiin kutsuttavaksi kokoon valtiosäädyt ja raha-asiain ministeriksi kutsuttiin uudelleen äsken erotettu Necker.

Minä tulevat esiintymään nämä niin kauan kokoontumatta olleet, mutta nyt uudelleen palautetut valtiosäädyt, ei kukaan varmasti tietänyt. Hallitus toivoi, että ne kokoontuisivat vanhaan tapaan ja pitäisivät istuntoja säädyittäin, että ne nöyrästi antaisivat suostumuksensa uusiin veroihin ja siinä kaikki. Maa taas, jota johti itseään vaatimattomasti kolmanneksi säädyksi kutsuva porvaristo, arveli, että valtiosäätyjen tulee olla ei eri säätyjen, vaan koko kansan edustajana, ja että niiden täytyy muuttaa koko oleva järjestelmä. Hallitus valtiosäätyjen kokoonkutsumisen johdosta julkai-

semassaan laissa sivuutti tämän kysymyksen vaitiololla, mutta päätti että kolmannessa säädystä tulee olla edustajia yhtä paljon kuin molemmissa toisissa yhteensä.

Ennen valtiosäätyjen kokoonkutsumista, niiden vaalien aikana eli Ranska omavaltaisesti anastetun yhteiskunnallisen vapauden kuherruskautta. Vaalikirjallisuus tulvi pitkin maata. Poliisikomennon ja sensuurin kauan pidättämä yhteiskunnallinen elämä alkoi ryöpytä virtana. Kuinka säädyst tulevat istumaan, mihin niiden on pyrittävä — näitä kysymyksiä käsiteltiin vaalikirjallisuudessa. Kaikissa näissä kirjoissa ja lentolehtisissä asetettiin kolmas sääty, s.o. koko väestö, etuoikeutettujen aatelisten ja pappien joukkoa vastaan. ”Teitä on kaksisataa tuhatta, mutta meitä on 25 miljoonaa”, — huudettiin etuoikeutetuille joka taholta. ”Te kysytte mikä on Ranskan kansa, — sanottiin eräässä lentokirjasessa, — silmäilkää maaseutuamme, verstaitamme, konttoreitamme, satamia, laivastoa, armeijaa, oikeuslaitoksia ja akademioita ja sanokaa, onko Ranskan kansa jotakin ilman teitä?”

Kirjoittamassaan kuuluisassa lentokirjasessa julisti Sieyès, että kolmannen säädyn, joka vanhan järjestelmän aikana ei ollut mitään, täytyy tulla joksikin.

Mutta ei ole arvioitava liian suureksi porvariston vallankumouksellisuutta. Sen silloiset mielipiteet kuvastuivat niissä ”evästyksissä”, joilla valitsijat varustivat valtiosäätyihin valitsemansa edustajat. Ja vaikka porvaristo joskus päätyikin puhumaan koko maan nimessä, kuvastivat kaikki sen ”evästyksiset” etuoikeudetoman väestön ylimmän kerroksen toiveita ja vaatimuksia. Tämä tapahtui ennen kaikkea sentähden, että järjestelmä, jonka mukaan valtiosäätyvaalit toimitettiin, esti köyhimmän väestön laajat joukot ottamasta niihin osaa. Vaalioikeus oli vain niillä, jotka vakinaisesti asuivat vaalipiirissä, joilla oli oma asunto, titteli, määrätty virka, mestarin arvo, tai joka esitti kuitenkin siitä, että oli maksanut tarpeeksi suuren summan välittömiä veroja. Kun tähän lisää vielä sen, että talonpojat ja porvarit eivät saaneet valita edustajia suoraan, vaan valitsijamiesten kautta, että väestön enemmistö oli täysin valmistumatonta ja lukutaidotonta, niin ymmärrämme, minkätähden ei evästyksissä eikä vaaleissa ilmennyt laajojen joukkojen todellinen tahto.

Minkälaisia toivomuksia esitettiin kolmannen säädyn evästyksissä? Ei yhdessäkään niistä vaadittu yleistä vaalioikeutta, mutta monet niistä vaativat sitä, että vaalioikeus oli annettava omistaville ja sellaisille, joka maksoivat huomattavia veromääriä.

Sitten kolmas sääty puhui oikeudenkäyntiasian järjestämisestä, perinnöllisten virkojen hävittämisestä kaupunkihallinnossa, feodaalisten oikeuksien ja kymmenysten rajoittamisesta ja vähitellen hävittämisestä, torietuoikeuksien ja kauppamonopoolien hävittä-

misestä, sotilasmajoituksen lakkauttamisesta. Alempien säätyjen tarpeita tuskin mainitaankaan. Sitävastoin puhutaan evästyksissä hyvin usein omistusoikeuden koskemattomuudesta ja tätä oikeutta kutsutaan ”tärkeimmäksi luonnolliseksi oikeudeksi...”

Täten porvaristo jo vallankumouksen ensi askeleilla alkoi näyttää oikean naamansa. Muuten oli valtiosäätyjen olemassaolon ensi hetkenä kolmannen säädyn edustajien puolella koko maan myötätunto. Asia oli siten, että sen edustajien täytyi heti ensi hetkestä käydä taistelua hovin ja etuoikeutettujen edustajien kanssa. Viimemainitut, kuten hallituskin halusivat nähdä kokoonkutsutussa kokouksessa vain säätyedustajia, kolmannen säädyn edustajat taas halusivat nähdä tässä kokouksessa koko kansan edustuksen ja sentähden he vaativat, ettei se pitäisi ituntojaan säädyttäin, vaan kaikki yhdessä, kuten yhteinen edustajakokous. Hovi tahtoi, että sille annettaisiin rahaa, päätettäisiin koota uusia veroja; kolmannen säädyn edustajat tahtoivat laatia lakeja, joiden mukaan vastaisuudessa hallittaisiin valtiota. Näistä syistä heti ensi hetkestä syntyi taistelu, josta kolmannen säädyn edustajat loppujen lopuksi selvisivät voittajina.

Heidän onnistui ensi kädessä erottaa papiston edustajista köyhät maalaispapit, jotka liittyivät kolmannen säädyn edustajiin, sitten näihin liittyi aatelistonkin edustajia ja valtiosäätyjen tilalle muodostettiin kansalliskokous. Tämä oli tietysti porvariston suurin saavutus. Sen lisäksi tekivät kolmannen säädyn edustajat päätöksen, että vastaisuudessa ei myönnetä minkäänlaisia veroja ilman kansalliskokouksen suostumusta.

Kansalliskokous ja hovin vastavallankumouksellinen vehkeily.

Kuningas ja hovi ymmärsivät vasta nyt, kuinka pitkälle asiat olivat menneet. Ludvig XVI koetti vaikuttaa säätyihin auktoriteetillaan. Hän saapui istuntoon koko seurueineen, kuninkaallisen majesteetin täydessä loistossa ja ehdotti säädyille, että ne hajaantuisivat eri huoneisiin ja pitäisivät istuntoja erikseen, mutta porvariston edustajat eivät totelleet hänen määräystänsä. Kolmannen säädyn edustajien johtaja, kansan suosima Mirabeau vastasi kuninkaalliselle virkamiehelle, joka ehdotti, että edustajat tottelisivat monarkin sanaa: ”Menkää ja sanokaa sille, joka teidät lähetti, että me olemme täällä kansan tahdosta, ja että meidät saadaan täältä pois ainoastaan pistimillä...”

Kuningas ja hovi näennäisesti tyytyivät siihen, että säätykokous muuttui kansalliskokoukseksi ja perustuslakia säätäväksi kokoukseksi, s.o. asetti tehtäväkseen valtiomuodon — perustuslain laatimisen. Mutta hallitushuippujen peräänantavaisuus oli vain näennäistä. Kuninkaan käytettävissä oli sotavoima, s.o. voima, joka on monta kertaa pakoittanut monet kansanedustajien kokoukset hajaantumaan. Todennäköisesti olisi Ranskan perustuslakia

säättävälle kokouksellekin tullut sama kohtalo, jos hallituksen ja kansanedustajien väliseen taisteluun ei olisi sekaantunut eräs kolmas voima, joka parlamenttipuheiden helinässä ja päätöslauselmien paukkeessa, kaiken tämän Ranskalle uuden poliittisen elämän humussa, nähtävästi unohdettiin. Tämä kolmas voima oli Pariisin vallankumoukselliset joukot, joiden sekaantuminen kokonaan muutti voimasuhteet ja sekoitti kaikki nappulat poliittisella shakkilaudalla.

Vallankumouksellisten joukkojen esiintyminen.

Kuten jo tiedämme, oli vuosi 1788 eräs monista katovuosista. Pariisin väestö kärsi nälkää koko talven ja kevään ja äänekkäästi kuohui. Valtiosäätyjen kokoonkutsumisen kynnyksellä tapahtui työläisesikaupungissa epäjärjestyksiä, jolloin hävitettiin kokonainen tehdas. Kun sitten ”kansan valitut” kokoontuivat, alkoi köyhälistö hammasta purren odottaa tuloksia heidän työstään. Köyhälistö naiivisti arveli, että valtiosäädyt lääkitsevät kaikki paiseet, parantavat kaikki haavat. Äkkiä alkoi kierrellä itsepintaisia huhuja tulossa olevasta kansalliskokouksen hajoittamisesta. Pariisilaiset valtasi rajaton kiihtymys. Huomattavaa osaa joukkoesiintymisen valmistamisessa näyttelivät yksityiset agitaattorit köyhien työttömien intelligenttien joukosta, joita Pariisissa oli paljon. Heidän toimintansa keskuksiksi tuli Palais Royalin yleinen puisto.

Eräs tällainen agitaattori, tuleva huomattava vallankumouksen toimimies Desmoulins piti sytyttävän puheen, jonka lopetti kutsumalla aseisiin. Joukko yhtyi tähän tunnuslauseeseen ja aseistautui millä sattui, ensi kädessä omatekoisilla keihäillä, ja purki kiukunsa ensiksi kaupungin tulliportteihin, joiden luona koottiin maksu kaupunkiin tuoduista ruokatarpeista, minkä johdosta niiden hinta nousi, ja hyökkäsi sen jälkeen työläisesikaupunkia uhkaavaan Bastiljin linnaan, entiseen valtiolliseen vankilaan, joka siten oli tullut aivan kuin vanhan vihatun järjestelmän symboliksi. Anastettuaan asevarastosta pyssyjä ja tykkejä, joukko tavattomalla urhoollisuudella ja tähän saakka kenellekään tuntemattomien johtajien päällikkyydellä valloitti rynnäköllä itsevallan vihatun linnan.

Tällä tavalla kapinoiva ja voittanut kansa tuli tilanteen herraksi. Kuninkaan täytyi jättää kansalliskokouksen hajoittamisajatus.

Kansalliskokouksen taantumuksellisuus.

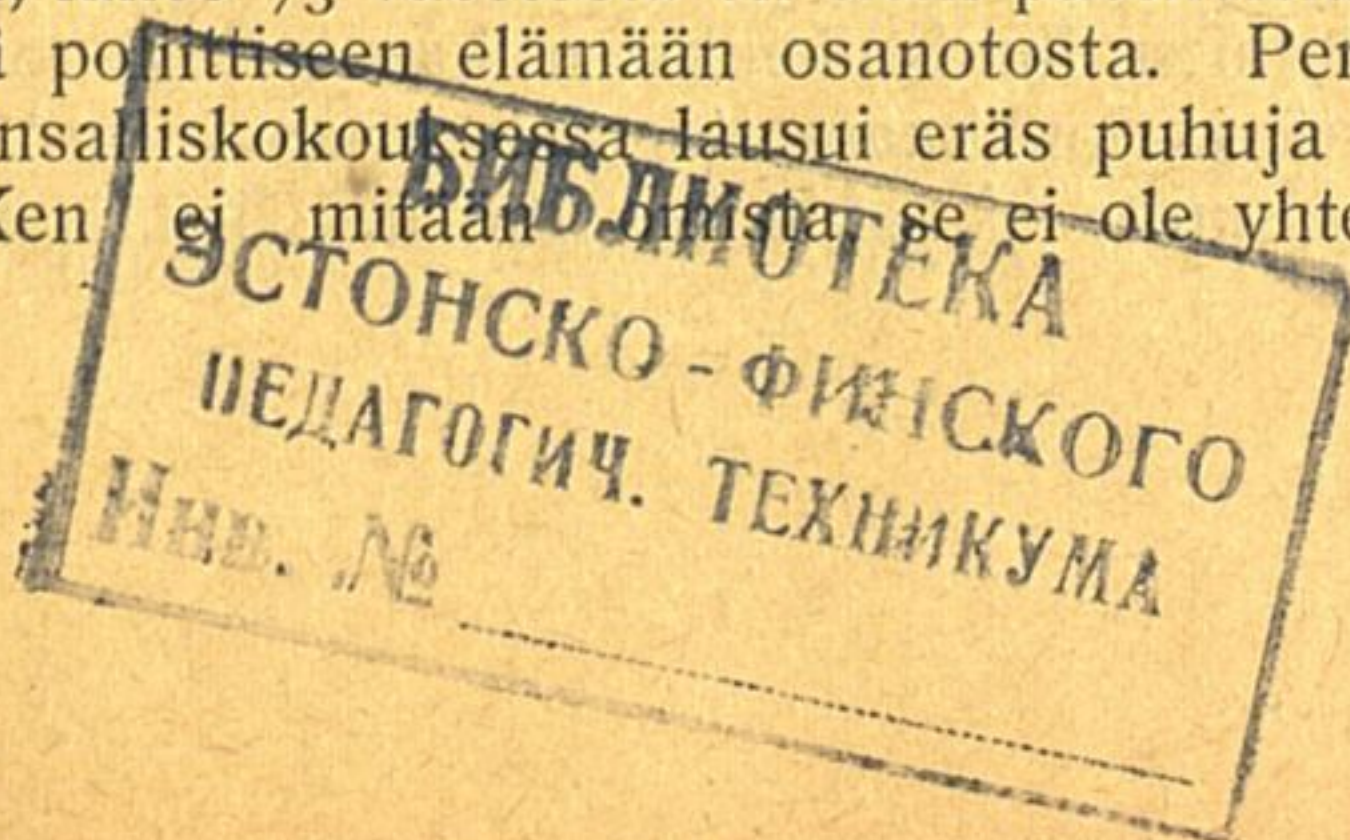
Kuinka suhtautui tähän äskenilmaantuneen liittolaisen esiintymiseen kansalliskokous ja siinä edustetut luokat. Niin oudolta kuin näyttääkin, ne olivat enemmän säikähtyneitä kuin iloisia. Mirabeau, joka aivan äsken oli antanut sellaisen tavattoman vastauksen kuninkaalliselle byrokraatille, kääntyi nyt kansalliskokouksen puoleen varoittamalla huonoon valoon saattavista liittolaisista, tarkoittaen näillä Pariisin vallankumouksellisia. Pariisin porvaristo järjestyi ja pyrki kaikin voimin ehkäisemään kapinoivien joukkojen voittoa.

Muodostettiin porvarillinen miliisi, jotta voitaisiin sitä käyttää aseellista köyhälistöä vastaan. Porvariston edustajat yrittivät viime hetkeen asti neuvottelemalla linnan päällikön kanssa estää sen kukistumista. Mutta kaikesta huolimatta kansa pääsi voitolle, kuninkaan täytyi näköjään katuvaaisena saapua Pariisiin, ja säädyillä oli mahdollisuus tehdä työtä — laatia uuden järjestelmän perusteet. Kuitenkin hovi edelleen haaveili vihatun kansanedustajiston hajalleajosta. Uuden perustuslain käsittelyn kanssa yhteydessä olevien väittelyjen humussa kokosi kuningas uudelleen sotaväen. Sillä välin Pariisia yhä edelleen kiristi puute. Porvarillisilla edustajilla täytetty kuningasvaltuusto ei hankkiutunut auttamaan apu- tarvitsevia. Kansalliskokouksen edustajat käyvät kauppaa kuninkaan kanssa ja keskenään perustuslaista. Ja niin Pariisin köyhälistö, naiset etupäässä, lähtee lokak. 5 pnä kuninkaan asuinpaikkaan Versailles'iin tuodakseen kuninkaan Pariisiin. Porvarillinen nostoväki (kansalliskaarti) oli voimaton estämään tämän aikomuksen täytäntöönpanemista. Kansalliskokous seurasi monarkia ja siirtyi myöskin Pariisiin.

Omistaville ryhmille, jotka olivat edustettuina Kansalliskokouksessa ja kaupunginvaltuustossa, oli tämä kansan uusi voitto tavattoman vaarallinen: sentähden alkoivat kohta lokakuun päivien jälkeen suurten pakkotoimenpiteiden päivät, joihin pakkotoimenpiteisiin ryhdyttiin laajoja väestöjä vastaan, niiden estämiseksi uusista vallankumouksellisista esiintymisistä. Tästä hetkestä alkaen käänntyivät tapahtumat taantumukselliseen uomaan, jota myöten sitten vierivät pitemmän aikaa. Vallankumoukselliset lehdet ja ennen kaikkea Maratin julkaisema vilpitön ja kiihkeä "Kansan ystävä", joutuivat vainon ja lakkautuksen alaisiksi. Julkaistiin sotatilalaki, jonka mukaan jokainen kokoontunut kansalaisjoukko voitiin ajaa hajalle asevoimilla, tällaisen joukon johtajat sulettiin vankilaan ja jos kokoontuneet olivat asestettuja, tulivat he mestattaviksi. Samallinen kohtalo odotti jokaista sotilashenkilöäkin, jos hän oli osanottajana tällaisessa kokouksessa.

Perustuslaki ja oikeuksien julistus.

Uusi perustuslakia säätävän kokouksen laatima perustuslaki puolusti hyvin huonosti laajojen joukkojen etuja. Se syrjäytti ne poliittisesta elämästä, säätämällä kansalaisten jaon kahteen luokkaan — aktiivisiin ja passiivisiin, jollon ensinmainittuja olivat vain ne, jotka maksoivat kolmen päivän suuruisen veron, asuivat vuoden yhdessä paikassa, eivätkä olleet palvelijan asemassa. Sannalla sanoen, lähes $\frac{2}{3}$ väestöstä oli siten passiivisia kansalaisia s.o. syrjäytettyjä poliittiseen elämään osanotosta. Perustuslakia käsiteltäessä kansalliskokouksessa lausui eräs puhuja tällaisen määritelmän: "Ken ei mitään omista se ei ole yhteiskunnan jäsen."

Hallitseminen ja lainsäädäntö, se on — omistavien asia, sillä vain he todella harrastavat sitä . . .”

Turhaan muutamat demokraattiset edustajat ja niiden joukossa Robespierre, vastustivat sensuksen määräämistä, sanoen, että tämä määräys vaikuttaa sen, että syntynsä perusteella etuoikeutettujen valta vaihtuu rikkauden perusteella etuoikeutettujen valtaan.

Paitsi kansalaisten jakamista aktiivisiin ja passiivisiin, määräsi uusi perustuslaki kaksiaasteiset vaalit, jolloin valitsijana saattoi olla vain henkilö, joka maksoi kymmenen päivän palkan suuruisen veron ja edustajaksi voitiin valita henkilö, joka maksoi veroa yli 45 frangia ja omisti kiinteätä omaisuutta.

Tällä kansalliskokous selvästi osoitti olevansa suuromistajien eduskunta, joka puolusti juuri tämän väestökerroksen etuja.

Sama sensus, joka asetettiin tulevan lakiasäätävän kokouksen vaaleja varten, oli välttämätön sekä vaaleilla valittavien kaupunkivirkojen täyttämiseksi, että nostoväkeen — kansalliskaartiin pääsemiseksi. Siten porvaristo anasti vallan niin yleisvaltiollis-poliittisessa elämässä kuin kaupunkien hallinnassa, ja sen lisäksi perusti oman aseellisen voiman.

Mikäli sille oli tarpeen luja kuningasvalta, laajojen joukkojen painostuksen estäjänä, sikäli jäi kuninkaalle joltinenkin valta ja merkitys. Hänelle oli annettu oikeus viivyttää hänelle epäedullisia kansanedustuksen päätöksiä vähintään kaksi vuotta, hänen käytettävänään oli armeija ja ulkopoliittikka oli hänen johdossaan.

Toisaalta kuitenkin uusi valtiojärjestys asetti ristin vanhalle feodaaliselle järjestelmälle, joka raskautti maan koko taloudellista kehitystä. Uuden perustuslain edeltäjänä oli kuuluisa ”Ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistus”, missä olivat määriteltynä kaikki porvarillisen yhteiskunnan yhteiskunnallisen ja poliittisen elämän perusteet. Se julisti, että ”ihmiset syntyvät ja ovat vapaita oikeuksiensa puolesta; yhteiskunnalliset eroavaisuudet voivat perustua vain yhteisille eduille . . . Lain tulee olla sama kaikille”.

Sitten julistus takasi kaikille kansalaisille ”luonnolliset ja luovuttamattomat ihmisoikeudet”, joina se piti sana-, paino- ja uskonnollisten vakaumusten vapautta, henkilöllistä loukkaamattomuutta, tasa-arvoisuutta veroituksissa ja tarkastusoikeutta näihin veroituksiin nähden. Julistuksen tekijät arvelivat, että he laativat ikuisia totuuksia ja määritelmiä, jotka kelpaavat kaikille ajoille ja aikakausille. Itse asiassa sisälsi selitys porvarillisen yhteiskunnan olemassaolon normit, ja tämä sen luonne ilmenee hyvin selvästi pykälissä 2 ja 17. Nämä pykälät asettivat omistusoikeuden ”rinnakkain muiden luovuttamattomien ihmisoikeuksien kanssa” ja puhuivat siitä, kuten ”pyhästä ja loukkaamattomasta oikeudesta”. 17 pykälä sääsi, että omaisuutta ei voida keneltäkään riistää muuten kuin

yhteiskunnallisen välttämättömyyden vaatimuksesta, sikäli kuin sellaisen olemassaolo laillisessa järjestyksessä todistettiin eikä ilman korvausta.

Feodalismijätteen hävittäminen.

Paitsi yllämainittujen porvarillisen yhteiskunnan perusteiden julistamista, teki kansalliskokous aika paljon feodaalisen järjestyksen hävittämiseksi. Maakuntien sijaan, joilla oli eri lakinsa, tapansa, jopa rahansakin, se perusti 83 departementtia eli lääninä, joilla oli aivan samallinen hallinto, lait, mitat j.n.e. Virkamiesbyrokratian sijaan asetettiin kaikkialla itsehallinto, vaikkakin ainoastaan aktiivisiin kansalaisiin nojautuva, virkamiesoikeuden sijaan valamiehistöoikeus; hävitettiin ammattikunnat, kaikellaiset etuoikeudet, kauppa- ja teollisuuskorporatsioonit ja lakkautettiin tuotannon säännöstely. Lopuksi sellainen keskiaikainen jäte kuin papiston aineellinen mahtavuus, kiskaistiin juurinensa.

Pelastaakseen valtion finanssivaikeuksista päätti kansalliskokous takavarikoida papistolle kuuluvat maat. Nämä maat joutuivat valtiolle, joka määrättyään ne myytäväksi, laski niiden vakuutta vastaan liikkeelle valtion paperiseteleitä. Omaisuutensa menettänyt papisto taas otettiin valtion ylläpitoon ja muuttui siten pelkiksi virkamieheksi. Yhtäläisyyttä viimeainittujen kanssa lisäsi vielä se, että papit ja piispat oli valittavat, kuten muutkin virkamiehet, aktiivisten kansalaisten kokouksessa riippumatta näiden uskonnosta. Sen tai tämän henkilön piispaksi valitsemisesta ainoastaan tiedotettiin Rooman paaville, katolisen kirkon päälle. Tämä toimenpide riisti tältä eniten taantumukselliselta luokalta sen aineelliset varat, hävitti sen eristyneisyyden ja korporatiivisen erikoisuuden ja antoi tälle luokalle ennen kuuluneet maat vallankumouksen suorittaneelle luokalle, siten lujittaen tätä vallankumousta.

Läheskään tällaista päättäväisyyttä ei Perustuslakia säättävä kokous osoittanut ratkaistessaan kysymystä talonpoikaista raskitavien feodaalisten verorasitusten hävittämisestä.

Talonpoikaiskysymys ja kansalliskokous.

Talonpoikaisto alkoi kuohua ja polttaa herraskartanoita valtiosäätyjen kokoonkutsumisen kynnyksellä, mutta kun säädyt kokoontuivat, alkoivat talonpojat kuten kaupunkiköyhälistökin, odottaa kohtalonsa paranemista, lopettaen metelit. Mutta kansalliskokouksen edustajat, jotka olivat syventyneet poliittiseen taisteluun, eivät ajatelleet maaseudun tarpeita. Maaseutu, menettäen kärsivällisyytensä, antoi lainlaatijoille uuden ulkaavan muistutuksen. Uudelleen leimahtivat tuleen kartanot ja linnat, uudelleen vierähti pitkin Ranskaa yhä laajemmaksi paisuva talonpoikaiskapinan aalto.

Heinäkuun lopussa alkoi saapua hälyyttäviä viestejä maakunnista. Aatelisedustajat valtasi paniikki. Maakunnista saapuvien

peloittavien tietojen vaikutuksesta syntyi heissä ajatus luopua joistakin oikeuksista ja siten myöntyä jonkun verran talonpoikain vaatimuksiin. Tämä luopuminen tapahtui elokuun 4 päivän yönä vuonna 1789 Kansalliskokouksen istunnossa, jolloin aateliston ja papiston edustajat luopuivat pääasiassa niistä oikeuksista, joita eivät edes omanneet. Aatelisto viittasi papeille menevien kymmenysten raskauteen, papisto oli tyytymätön aateliston metsästysoikeuden johdosta. Oleellisesti ei talonpojille tänä yönä annettu mitään, ja vasta muutaman päivän päästä pitkien tinkimisten jälkeen kumottiin kymmenykset, metsästysoikeus ja joitakin vanhentuneita aateliston oikeuksia talonpoikien suhteen. Mitä taas tulee feodaalisten verorasitusten täysin hävittämiseen, oltiin siitä vielä hyvin kaukana. Näiden verojen olemassaoloa harrastivat itse kolmannen säädyn edustajat: useiden feodaalimaksujen kanto joutui heille maksuna veloista joko myymisen tai perinnön kautta. Tästä syystä pitkien vitkastelujen ja harkitsemisten jälkeen annettiin talonpojille oikeus lunastaa kaikki heille "laillisesti asetetut" verorasitukset; korvauksetta poistettiin vain tilanomistajien "laittomasti säilytetyt" verot. Mitä tulee tämän tai tuon verorasituksen laillisuuteen tai laittomuuteen, niin tämän toteennäyttö oli määrätty talonpoikien itsensä tehtäväksi ollen se siis aivan mahdollonta. Lunastussumma oli määrätty hyvin korkeaksi: talonpoikien piti maksaa 20—25 kertaa enemmän kuin vuotuinen veromäärä. Kaikista verorasituksista oli ostettava itsensä vapaaksi yhdellä kertaa ja koko kylän yhdessä. Talonpojille, jotka halusivat lunastaa feodaaliset verorasitukset, ei valtio osoittanut minkäänlaista apua. Lyhyesti sanoen, koko asia osottautui tosiasiallisesti feodaalisen järjestyksen säilyttämiseksi maaseudulla.

Yhtä varovasti ja samalla tavoin omaa etuaan silmällä pitäen suhtautuivat Kansalliskokouksen porvarilliset edustajat tilanomistajien taholta tapahtuneisiin yhdyskunnille kuuluvien maiden anastamiseen. Nämä maat pysytettiin anastajain hallussa ja talonpoikia, jotka metelien aikana osasivat vallata osan näistä maista takaisin, määrättiin ankaran rangaistuksen uhalla palauttamaan valtaamansa maat.

On täysin ymmärrettävää, että vastaukseksi kaikkeen tähän talonpoikaisto jatkoi kapinoimista, kieltäytyi suorittamasta feodaalisia veroja ja anasti uudelleen tilanomistajien maita. Hallitus vastasi pakkotoimenpiteillä, epäjärjestyksien tukahuttamiseksi julaisiin ankara määräys, kieltäytyminen suorittamasta veroja verrattiin "kapinaan lakeja ja omaisuutta vastaan".

Tällainen oli Kansalliskokouksen talonpoikaispolitiikka. Kokouksen täysin kuvaamiseksi on sanottava muutama sana sen harjoittamasta työväenpolitiikasta.

**Työväenkysymys
ja kansallisko-
kous.**

Pariisin väestön taloudellinen tila oli koko 1789 vuoden ja alun seuraavaa vuotta edelleen kaukana loistavasta. Vallankumous, horjutettuaan maan taloudellisen elämän, loi huomattavaa työttömyyttä. Uusien joukkoesiintymisten pelosta koetti porvarillinen kaupunginvaltuusto antaa työttömille työtä. Mutta huolimatta siitä, että työttömät näissä töissä saivat mitä kurjinta palkkaa, porvaristo tuli tyytymättömäksi, sillä siten työläiset välttyivät pakosta mennä yksityisille työnantajille työhön nälkäpalkalla. Siksi porvarilliset sanomalehdet alkoivat hurjan työttömien ajojahdin, niille järjestetyt työt lopetettiin ja työttömät heitettiin kadulle.

Juuri tähän aikaan maan ja Pariisin taloudellinen elämä alkoi vississä määrin vilkastua. Erikoisen hyvin olivat asiat rakennustöissä. Valtaan päässyt porvaristo pyrki asettumaan toiselle tilalle joutuneen aateliston sijaan ja alkoi rakentaa ylellisiä rakennuksia. Rakennustyöläisten kesken syntyi "Kirvesmiesten keskinäinen avustusyhdistys" niminen järjestö. Vuoden 1791 rakennuskauden kiireimpänä aikana puhkesi joukko lakkoja. Säikähtyneet liikemiehet ja urakoitsijat syöksyivät kaupungin valtuustoon, sen jälkeen kansalliskokoukseen. Kaupunginvaltuusto ei keksinyt mitään parempaa kuin julaista julistuksen, jossa työläisille osoitettiin, että heidän työpalkan korottamishalunsa oli kokonaan siveetöntä. Kansalliskokous meni kauemmaksi ja julkaisi kuuluisan Le-Chapellelain: nimi johtui sen esittäneen edustajan nimestä. Tässä laissa kiellettiin ankaran rangaistuksen uhalla kaikki työväen järjestöt.

Tosin saman lain kautta joutuivat kiellon alaisiksi myöskin työnantajien järjestöt, mutta itse tämä lain esittelijä, edustaja Le-Chapelle selitti, että lainlaatijilla ei ole halua estää liikemiehiä neuvottelemasta asioistaan.

Siten vallankumouksen avulla valtaan noussut porvaristo, työläisten ensikerran yrittäessä taistella taloudellisella alalla, kohta riisti näiltä tälle taistelulle niin välttämättömän yhdistymisoikeuden. Kansalliskokouksen julkaisema laki säilyi täysin koskemattomana aina vuoteen 1864.

Uusia vastavallankumouksellisia juonitteluja.

Kaikesta Perustavan kokouksen pidättyväisyydestä huolimatta, kuningas ja hovikopla eivät lakanneet ajattelemasta sen hajoittamista. Vala, jonka Ludvig XVI teki uudelle perustuslaille, ei estänyt häntä uskaltamasta suorittaa vielä yhtä vastavallankumouksellista hanketta. Kesällä vuonna 1791 kuningas pakeni Pariisista pohjoiseen, mihin olivat keskitettyinä vastavallankumouksellisen kenraalin komennossa olevat sotajoukot.

Mutta koko aie epäonnistui: kuningas palautettiin tieltä. Tästä hetkestä alkaa kiihkeä tasavalta-agitatsioni, jonka keskuukseksi tulivat vallankumouksen aikana syntyneet monilukuiset poliittiset

yhdistykset ja klubit. Erikoisesti tuli näistä klubeista huomatuksi työläisköyhälistön asumissa esikaupungeissa suosittu kordeliერი-klubi.

**Kolmannen sää-
dyn hajaannus.**

Tasavaltaliikkeen kasvamisesta säikähtynyt suurporvaristo tuli uudelleen levottomaksi. Se vapautti kuninkaan valansa rikkomissyytöksestä ja oli valmis puolustamaan häntä, minkä pian tekikin, vuodattamalla jopa kansan verta. Kun heinäkuun 17 päivänä vuonna 1791 Mars-kentälle kokoontui suuri kansanjoukko allekirjoittamaan anomusta kuninkaan asettamisesta syytteeseen, ampui porvarillinen kansalliskaarti joukkoa. Tämän jälkeen taantumus pääsi valloilleen: kiihkeimpien demokraattien Maratin ja Dantonin oli pakko vetäytyä illegaalisiksi. Jakobiiniklubissa johon olivat yhtyneet pien-, keski- ja suurporvariston huomattavimmat edustajat, tapahtui merkittävä hajaannus: kaikki maltilliset porvariston edustajat, jotka puolustivat kuninkaan syyttömyyttä, erosivat tästä seurasta ja perustivat uuden klubin, feullantien klubin. Tämä jakobiiniklubin hajaannus merkitsi alussa yhtenäisen kolmannen säädyn johtavan osan hajaannusta.

Sillävälän nosti taantumus yhä enemmän ja enemmän päätään. Ennen perustavan kokouksen hajaantumista lopetti rohkaistunut Ludvig XVI puheensa selittäen, että "vallankumous on nyt päättynyt ja kansaan täytyy palauttaa sen entinen onnellinen mielentila". Vastaukseksi tähän järjesti Pariisin kansanjoukko kunnianosoituksen demokratian puolustajille Robesbierrelle ja Pétionille.

**Lakiasäättävä
kokous ja giron-
distipuolue.**

Kun Perustuslakia säättävä kokous oli täyttänyt tehtävänsä (laatinut perustuslain), se hajaantui ja sen sijasta kokoontui uuden perustuslain pohjalla valittu Lakiasäättävä kokous. Uusi vaali-järjestys toteutti varakkaan porvariston siihen panemat toiveet: edustajien pääjoukko kuului tähän väestöryhmään, talonpoikia oli kokouksessa kaikkiaan vain kolme ja käsityöläisiä neljä. Huomattavan suuri oli girondistien *) edustajaryhmä: he edustivat maaseudun kauppa- ja teollisuussuurporvariston etuja.

Kansanjoukkojen keskuudessa kasvoi yhä suuremmaksi tyytymättömyys sitä uutta järjestelmää kohtaan, jonka pystyttämistä hyötyi vain varakas porvaristo. Kaupungeissa alkaa uusi liike kalliin ajan ja elintarpeiden riittämättömyyden pohjalla. Talonpoikaisto jatkaa kapinoimista, esiintyen vihamielisesti ei ainoastaan aatelista, vaan suurporvaristoakin vastaan, joka ei ole tyydyttänyt sen toiveita.

*) Nimi johtuu Gironden departementin nimestä, josta departementista huomattavimmat tämän ryhmän toimimiehet olivat kotoisin.

Tilanne mutkistuu alkavan sodan vuoksi vielä enemmän. Loppujen lopuksi kaikki nämä seikat johtivat Pariisin väestön laajojen joukkojen uusiin vallankumouksellisiin esiintymisiin, tällä kertaa jo voitokkaisiin.

Vallankumouksen ensi kertoja jyrähdellessä muutti osa ylhäisiä ja hoviaatelia ulkomaille. Siellä he kokoontuivat ulkomaisten hallitusten hoveihin ja juonittelivat Ranskaa vastaan, koettaen kiihoittaa sen kimppuun muita valtoja ja ensi kädessä Itävallan (Ludvig XVI vaimo oli Itävallan prinsessa).

Tämä tarjosi Ranskassakin mahdollisuuden sotaa haluaville ryhmille esiintyä sen julistajina. Sota oli toivottava ennen kaikkea kuninkaalle ja häntä ympäröivälle klikille, sillä he toivoivat, että vallankumouksellisen Ranskan tappio tekee lopun vallankumouksesta.

Sotaa halusivat girondistitkin, johtavan kauppaja- ja teollisuusporvariston edustajina. Sodan täytyi avata ranskalaisille ulkomaisia markkinoita ja poistaa vuonna 1756 solmittu heille epäedullinen kauppasopimus Itävallan kanssa. Sitä paitsi girondistit, jotka olivat Lakiasäättävän kokouksen vaikutusvaltaisimman puolueen edustajia, toivoivat, että sodan alkaessa valta siirtyy heille.

Tietysti kaikki tällaiset kokonaan materialistiset käsitykset peitettiin erilaisilla vaikuttavilla fraaseilla Euroopan vapauttamisesta y.m.

Turhaan Robespierre, joka hyvin käsitti tilanteen, ja ryhmä hänelle läheisiä jakobiiniklubin jäseniä todistivat, että vastavallankumouksellisen hallituksen ja mustasotnialaisten kenraalien johtaessa on mahdotonta viedä Euroopan kansoille vapautta ranskalaisen sotilasten pistimillä.

Sota Itävallan kanssa.

Itävallan sota julistettiin keväällä v. 1792. Heti alusta lähtien se oli hyvin onneton Ranskan armeijalle. Jokainen vallankumous vaikuttaa hajottavasti vallankumouksen luhistaman valtiojärjestelmän sotakoneistoon. Noin $\frac{2}{3}$ armeijan upseereista pakeni ulkomaille, loput eivät halunneet taistella uuden Ranskan puolesta. Sotamiehet eivät luottaneet upseeristoon.

Sitäpaitsi kuningas ja hovi pitivät yhteyttä Ranskan vihollisten kanssa, luovuttaen näille sotasalaisuuksia. Ja vaikka girondistien toiveet toteutuivat ja hallitukseen kutsuttiin heidän ministeristönsä, oli tämä ministeristö lyhytaikainen. Kuningas, joka oli rohkaistunut Ranskan armeijan tappioista, alkoi uudelleen taistelun Lakiasäättävää kokousta vastaan, kieltäytyen hyväksymästä sen ehdotuksia kaksikymmentätuhantisen vapaaehtoisten armeijan perustamisesta Pariisin puolustamistarkoituksessa ja ankaran vainon ulottamisesta vastavallankumouksellisiin pappeihin, jotka eivät halun-

neet taipua kirkon siviilijärjestelyyn. Girondistiministeristö eroitettiin. Ranskan yllä riippui uusi uhkaava vastavallankumouksellinen mullistus. Armeijan komentaja Lafayette — feullanti *) — kääntyi Lakiasäättävän kokouksen puoleen, vaatien, että oli lopetettava väliit jakobiinijoukkojen kanssa, tarkoittaen tällä nimityksellä vallankumouksellista Pariisin väestöä.

Joukkoliikkeen kasvu.

Näiden tapahtumien vaikutuksesta yrittivät Pariisin esikaupungit heinäkuun 20 p. (v. 1792) järjestää uhkaavan mielenosoituksen, mutta girondistit suuromistajina peläten joukkoesiintymisiä, pyrkivät antamaan tälle mielenosoitukselle rauhallisen luonteen, josta syystä mielenosoitus täysin epäonnistui ja taantumus lujittui ja riemuitsi.

Mutta vallankumouslaine kasvoi edelleen. Mielialaltaan päätäviä vapaaehtoisten joukkoja alkoi omin luvin saapua maaseudulta. Klubeilta ja eri kansalaisryhmiltä alkoi saapua päätöslauselmia, joissa teroitettiin välttämättömyyttä syöstä petturikuningasvaltaistuimelta.

Suurta osaa tämän liikkeen järjestämisessä näyttelivät sektsionit eli piirit, joihin Pariisi oli jaettu. Nämä piirit varsinkin työläis- ja käsityöläisesikaupungeissa tulevat nyt monarkistivastaisen liikkeen ja v. 1791 sensuserustuslakivastaisen liikkeen keskuksiksi. Muutamat piirit itse lakkauttivat kansalaisten jaon aktiivisiin ja passiivisiin ja niiden myrskyisissä kokouksissa käsiteltiin kiihkeästi päiväjärjestyksessä olevia poliittisia kysymyksiä. Täällä esitettiin vaatimus perustuslakiasäättävän kokouksen hajoittamisesta ja Konventin kokoonkutsumisesta sen tilalle. Perustettiin kaikkien piirien toimintaa yhdistävä elin, komitea, johon kuuluivat piireistä valitut edustajat — valtuutetut.

Elokuun alussa 30 piiriä (kaikkiaan niitä oli 48) kääntyivät Lakiasäättävän kokouksen puoleen vaatien määräjän kuluessa ratkaisemaan kuninkaan kohtalon, uhaten päinvastaisessa tapauksessa nostaa kapinan. Kapina todella tapahtui elokuun 9 ja 10 päivien välisenä yönä. Kaupunginvaltuusto, jonka sijaan asetettiin jo aikaisemmin valitut sektsionien valtuutetut, tulee tämän liikkeen keskuksiksi. Kansanjoukot hyökkäsivät palatsiin ja suuren verenvuodatuksen jälkeen (yksin kaatuneita molemmin puolin laskettiin 5,000) valtasivat sen. Kuningas pakeni Lakiasäättävän kokouksen turviin, joka pysyi epäröivänä siihen asti, kunnes sai tiedon kansan lopullisesta voitosta. Silloin se eroitti kuninkaan hallituksesta, kumosi kansalaisten jaon aktiivisiin ja passiivisiin ja teki päätöksen konventin kokoonkutsumisesta yleisen vaalioikeuden perustalla,

*) Näin kutsuttiin feullantien klubin nimen mukaan kuninkaan puolalaisia.

avaten pääsyn kansalliskaartiin kaikille kansalaisille ilman aktiivisiin ja passiivisiin jakoa.

Elokuun 10 päivän kapina.

Pariisin väestön laajojen joukkojen suorittama elokuun 10 päivän vallankumous antoi vallan Lakiasäättävän kokouksen voimakkaimmalle puolueelle — girondistipuolueelle. Tämä oli vakuutettu, että juuri siinä oli äsken tapahtuneiden uhkaavien tapahtumien koko ajatus. Kuitenkin kohta girondistien ensi askeleilla joutui Lakiasäättävä kokous törmäämään yhteen vallankumouksellisen kaupunginvaltuuston eli "kommuunin" kanssa. Tähän kommuuniin oli 90 piirivaltuutetun lisäksi valittu kaikki huomattavimmat jakobiinien johtajat, etunenässä Robespierre ja Marat, "Kansan ystävän" julkaisija.

Pariisin kommuuni toimi hyvin tarmokkaasti Pariisin itsehallinnon kansanvaltaistuttamiseksi, taistelussa vastavallankumousta vastaan ja laajan kansalliskaartin luomiseksi.

Tieto Pariisissa suoritetusta kumouksesta, valoi tavatonta innostusta ranskalaisiin sotilaihin. Huolimatta ylipäällikön Lafayetten paosta (hän meni monarkian kukistumisen jälkeen vihollisen puolelle) alkoi armeija hyökätä ja tuotti vihollisille joukon tappioita (v. 1792 lopulla).

Kansalliskonventti, puolueet siinä ja taistelu niiden kesken..

Syyskuussa kokoontui kansalliskonventti. Siinä esiintyi kohta kaksi keskenään taistelevaa puoluetta: girondistit (suurporvariston edustajat, jotka nojautuivat maasetuun, pääasiassa eteläisiin departementteihin) ja jakobiinit (Pariisin suurilukuisen pikkuporvariston toiveiden ja halujen ilmaisijat). On mainittava, että girondistit voittoisain joukkoesiintymisten edessä kovasti oikeistolaistuivat ja alkoivat esiintyä yhdessä ilmeisten taantumuksellisten kanssa. He arvelivat, että vallankumous päättyy elokuun 10 päivän kumoukseen. Jakobiinit taas, joissa heijastui laajempien väestökerrosten katsantokanta, eivät saattaneet pitää elokuun 10:nettä päivää vallankumouksen rajana.

Itse asiassa monet kysymykset, jotka vallankumous oli työntänyt päiväjärjestykseen, eivät vielä olleet ratkaistut. Talonpoikaisto kitui feodaaliverojen ikeen alla, kaupunkilaisjoukot kärsivät elintarvepuutetta. Tarvittiin joukko vallankumouksellisia toimenpiteitä, joihin girondistit eivät voineet suostua.

Tuntien itsensä alituiseen uhatuiksi Pariisin pikkuporvarillisessa ympäristössä, halusivat girondistit konventin suojelun nimellä luoda itselleen maaseudulta kootun asevoiman. Jakobiinit käsittivät kohta mihin girondistit tähtäävät, ja esiintyivät tarmokkaasti heidän ehdotustaan vastaan, jonka Konventti loppujen lopuksi hylkäsi.

Toisena erimielisyyden aiheena oli kysymys kuninkaan kohtalosta. Jakobiinit, noudattaen laajojen joukkojen tahtoa, vaativat kuninkaan mestausta (Robespierre vaati mestausta ilman oikeuden päätöstä); girondistit, peläten katkaista välejä menneisyyden kanssa näin vallankumouksellisesti, halusivat viivyttää asiaa, ja sentähden, kun osottautui mahdottomaksi pelastaa kuningasta, alkoivat vaatia hänen asiaansa koko väestön ratkaistavaksi. Siten kääntymällä vähävallankumouksellisen ja vähätietoisen departementin väestön puoleen, halusivat girondistit hillitä heidän mielestään liian pitkälle menevää Pariisia. Mutta jakobiinit pääsivät voitolle. Kuningas tuomittiin ja mestattiin tammikuussa v. 1793.

Jakobiinit voittivat kaikissa näissä parlamenttitaisteluissa sentähden, että heidän mukanaan äänesti Konventin puolueeton enemmistö, tai kuten silloin sanottiin "suo". "Suo" antoi äänensä jakobiineille sen vuoksi, että Pariisin joukot anomuksillaan ja mielenosoituksillaan lakkaamatta painostivat Konventtia.

Elintarvekysymys. Me jo mainitsimme siitä, mikä merkitys kaupunkiväestön laajoille joukoille oli elintarveysmyksellä, joka yhä enemmän ja enemmän kärjistyi. Syynä tähän oli monien tuotteiden, esimerkiksi siirtomaista tuotujen tuotteiden, häviäminen markkinoilta, ja paperirahan arvon suhdaton lasku, jota rahaa nyt laskettiin liikkeelle ei ainoastaan valtion velkojen kuolettamiseksi, vaan myöskin lähes kaikkiin valtion menoihin. Sen johdosta leipä kallistui 8 souhin naulalta, samaan aikaan, kun työläisen työpalkka parhaassa tapauksessa oli 30—50 souta päivässä. Siten keskinkertaisen työläisperheen oli kulutettava yksin leivän ostoon kolme viidennestä työpalkastaan.

Tällaisten ilmiöiden vaikuttaessa kaupunkiväestön kesken alettiin laatia erilaisia suunnitelmia elintarvekysymyksen ratkaisemiseksi. Koska työttömyyden vuoksi, joka pohjautui vallankumouksen kanssa yhteydessä olevaan taloudelliseen rappioon, ja myöskin työläisiltä yhdistymisoikeuden kieltävien lakien vuoksi, työläiset eivät voineet ajatellakaan työpalkkansa korottamista, niin he tulivat siihen tulokseen, että on välttämätöntä asettaa kaikille tuotteille ja ensi sijassa leivälle pysyvä hinta, eli kuten silloin sanottiin "maksimihinta".

Mikäli oikeistolaisuus girondistien puolue kuvasi suurporvariston mielipiteitä, s.o. luokan, joka ei kärsinyt tuotteiden kalleudesta, vaan hyötyi siitä, ei ollut ajattelemistakaan kaupunkiköyhälistön toiveiden tyydyttämisestä niin kauan, kuin he olivat vallassa, ja Konventissa istuivat girondistiedustajat.

Kuten taistelussa kuningasta vastaan, niin taistelussa girondistejakin vastaan esiintyivät aloittajina Pariisin piirit. Ilmestyi useita kaunopuheisia ja tarmokkaita Pariisin köyhälistön johtajia — Varlé, Rou, jotka löivät "ahnaita välittäjiä ja rikkaita". Giron-

distit ja heidän puoluelaisensa kutsuivat näitä kaupunkiköyhälistön puolustajia "hulluiksi".

Girondisti vihasivat "hullujen" saarnaamaa kaupan säännöstelyä. "Hajoittajia ne ovat, — sanoi eräs heidän johtajistaan — jotka tahtovat tasata omaisuuden ja tulot, asettaa hinnat elintarpeille, määritellä yhteiskunnalle osoitettujen persoonallisten palvelusten arvon, jotka haluavat, että työläinen saisi yhtä paljon kuin lainlaatiija". Girondistien silmissä olivat "hullut" ihmisiä, jotka "epäjärjestyksen lisäämistarkoituksessa jakoivat yhteiskunnan kahteen luokkaan — omistaviin ja omistamattomiin, joita he kiihoittivat toisiaan vastaan".

"Lakkaamatta he — sanoi eräs girondisti — piirien varjolla vaivaavat Konventtia anomuksillaan, joissa vaativat maksimihintojen asettamista viljalle, järjestävät 10-tuhatta henkeä jättämään anomuksen, ilmoittavat, että tulevat kapinoimaan, jos ei aseteta rajahintoja. Kansalaiset, käsittäkää se suuri totuus, että kauppa voi kukoistaa vain mitä rajattomimmassa vapaudessa".

Joulukuussa vuonna 1792 onnistui girondistien ajaa läpi laki täydellisestä kauppavapaudesta, mutta jo seuraavan vuoden helmikuussa oli Konventtiin kasaantunut kokonainen pinkka anomuksia, ja sinne tulvi lähetystöjä, jotka vaativat hintasäännöstelyä. Tällä hetkellä eivät jakobiinitkaan vielä olleet taipuvaisia tuotteiden hinnan säännöstelyyn. Heidänhän puolueessaan myös oli paljon kauppiaita ja keskinkertaisia käsityöläisiä, joille hintasäännöstely oli mitä epäedullisin. Tapausten myöhempi kehitys kuitenkin lähensi jakobiinit "hulluihin".

Mutta sillä välin vallankumouksen saavutukset olivat uudelleen vaarassa. Asiat rintamalla alkoivat mennä jälleen huonosti.

Tilanne v. 1792
lopussa ja 1793
alussa.

Kuninkaan mestauksen jälkeen muodostui Ranska vastaan Englannin johdolla uhkaava liitto, joka oli enemmän levoton ranskalaisten joukkojen Belgian valtauksen kuin kuninkaan mestauksen vuoksi. Mieliala armeijassa uudelleen painui, alkoi ilmetä rappeutumista, sotamiesten epäluottamus upseeristoon osottautui täysin oikeutetuksi: girondistipäällikkö, kenraali Dumouriez seurasi edeltäjänsä Lafayetten esimerkkiä ja petti vallankumouksellisen isänmaansa, antautuen viholliselle.

Ranskan enin takapajuinen maakunta, Vendeé, maakunta, missä vielä olivat säilyneet patriarkaaliset suhteet tilanomistajien ja talonpoikien välillä, nousi pappien agitatsionin vaikutuksesta puolustamaan kuningasta ja uskontoa.

Näissä olosuhteissa vaadittiin vallankumouksellisten voimien äärimmilleen jännittämistä, jotta voitaisiin pelastaa vallankumouksen saavutukset, oli välttämätöntä ryhtyä mitä vallankumouksellimpiin toimenpiteisiin. Girondistit olivat tähän aivan kykenemät-

tömiä; he päinvastoin kiivaasti taistelivat sellaisia vallankumous-
elimiä vastaan kuin Pariisin kommuuni ja alkoivat oikeudenkäyn-
nin huomattavimpia jakobiinejä vastaan.

**Jakobiinit ja
„hullut“.**

Silloin jakobiinit (pikkuporvariston etujen puol-
tajat ja ”hullut” (köyhälistön mielipiteiden
ilmituojat) tekivät liiton keskenään. Ensimmäi-
senä teki ”hullujen” kanssa sopimuksen kommuuni, vaatien Kon-
ventille antamassaan anomuksessa rajahinnan asettamista leivälle.

Nyt alkavat jakobiinit Konventissa puhua maksimihintojen
asettamisen puolesta ja huolimatta girondistien sitkeästä vastus-
tuksesta tämä laajojen kaupunkijoukkojen toivoma laki läpäisee
toukokuun 3 p. Konventissa. Toukokuun 20 p. tyydytettiin ”hul-
lujen” johtaman kaupunkiköyhälistön toinen vaatimus: säädettiin
asteettain kohoava vero. Sitten kiellettiin rikkaat ostamasta it-
seään vapaiksi sotapalvelusvelvollisuudesta.

Kaikki nämä toimenpiteet kärjistikivät tavattomasti luokkatais-
telua, joka piireissä oli tavattoman myrskyistä ja päättyi vallan-
kumousryhmien voittoon. Joukoissa tulee suosituksi tunnuslause
girondistiedustajien poisajamisesta Konventista. Nämä pyytävät
apua departementeista, jotka puolestaan lupaavatkin lähettää aseel-
lista apua. Girondisti Isnare uhkasi pariisilaisille hävittävänsä
heidän kaupunkinsa perin juurin, jos kaupungin edustajiin yksikin
isku kohdistetaan.

Erästä departementista kirjoitetaan girondisteille, että ”ai-
noina syyllisinä kaikkiin onnettomuuksiin ja anarkiaan ovat veren-
himoiset miehet Robespierre, Danton ja Marat”, ja ehdotettiin tu-
hottavaksi tämä ”roskaväki, joka saa aikaan kapinan, ja joka on
hävitettävä”.

Luottaen departementtien kannatukseen, perustivat girondistit
”kaksitoistamiehisen valiokunnan” ottamaan selkoa vapautta ja
lakia uhkaavista salaliitoista ja julkaisivat määräyksen ”hullujen”
johtajien Verlén ja vaikutusvaltaisen kommuunin jäsenen, ainoan
joukkojen suosiman sanomalehden ”Setä Duchesnén” julkaisijan
Hébertin vangitsemisesta.

Toukokuun 31 p:n ja kesäkuun 2 p:n vallankumous. Vastaukseksi näihin girondistien toimenpiteisiin
valittiin komitea järjestämään kapinaa, joka ta-
pahtuikin toukokuun 31 p:nä vuonna 1793. Ma-
rat itse antoi hätäkellon soitolla merkin. Aseistetut joukot ympäröivät
Konventin ja vaativat 48 piirin lähetystön kautta ”kaksitois-
tamiehisen valiokunnan” hajoittamista ja huomattavimpien giron-
distiedustajien karkoittamista.

Ensimmäinen näistä vaatimuksista tuli heti täytetyksi, toisen to-
teuttamiseksi tarvittiin Pariisin joukkojen uusi esiintyminen, joka
tapahtuikin kahden päivän kuluttua. Tämän uuden esiintymisen
tuloksena karkoitettiin girondistiedustajat Konventista.

Näin päättyi suurporvariston valta ja alkoi jakobiinien edustaman pikkuporvariston diktatuurin kausi.

Jakobiinien edessä olevat tehtävät. Jakobiineilla, joille laajojen joukkojen esiintyminen antoi vallan, oli edessään tehtäviä, jotka näyttivät aivan mahdottomilta ratkaista: lujittaa vallankumous ja pelastaa se häviöstä aikana, jolloin tämä häviö nähtävästi oli aivan kiertämätön.

Armeija oli sekasorrossa ylipäällikön petoksen ja paon vuoksi, viholliset lähenivät joka taholta. Maassa puhkesi kansalaissota; departementit nousivat tukemaan girondisteja. Koko hedelmällinen ja rikas etelä oli kapinaliekkien vallassa. Kaikki suuret kaupunkikaupungit kapinoivat — Toulon antautui englantilaisille ja julisti kuninkaaksi Ludvig XVI pojan Ludvig XVII. Yhteen aikaan oli kapinan vallassa yli 60 departementtia — kaikkiaan oli departementteja 83. Vastavallankumous tuli niin röyhkeäksi, että itse Pariisissa sen käden kautta kaatui Pariisin köyhälistön epäjumala, girondistien vihaama Marat, nälkä raivosi edelleen, raha-asiat olivat toivottomassa tilassa.

Tarvittiin yli-inhimillistä vallankumouksellisen tarmon jännitystä jotta kaikki nämä esteet voitaisiin voittaa, ja valtaan nousseet jakobiinit pystyivät osoittamaan tätä tänä hetkenä välttämätöntä tarmokkuutta.

Jakobiinien perustuslaki. Ennen kaikkea lujittaakseen liittoa laajojen joukkojen kanssa, liittoa, joka antoi heille voiton girondisteista, jakobiinit kiireellisessä järjestyksessä valmistivat ja veivät Konventissa läpi uuden perustuslain, niin kutsutun vuoden 1793 perustuslain. Tämä oli demokraattisin perustuslaki, mikä Ranskassa milloinkaan on ollut. Se laillistutti yleisen äänioikeuden kaikille 21 vuotta vanhemmille kansalaisille. Kaikki hyväksytyt lait oli jätettävä itse kansan välittömästi vahvistettaviksi, kansalaisille annettiin oikeus perustaa yhdistyksiä *), tehdä anomuksia, vapaus harjoittaa uskonnollisia menoja j.n.e.

Diktatuurin organisatio. Kuitenkin olisi tämän demokraattisen perustuslain käytäntöön saattaminen olevissa oloissa merkinnyt vallankumouksen tuhoa. Jakobiinit tämän hyvin käsittivät ja sentähden ei vuoden 1793 perustuslakia saatettu käytäntöön, vaan maan hallinto järjestettiin siinä vallitsevien erikoisten asiainhaarain mukaan, diktatuurijärjestyksessä. Kaikki valta oli annettu Yhteishyvän valiokunnalle, joka oli olemassa jo girondistien aikana, mutta nyt uusittu. Sille oli tosiasiallisesti luovutettu koko ulko- ja sisäpolitiikan johto. Virallisesti se

*) Poliittisia järjestöjä, meidän puoluejärjestömme kaltaisia.

sai valtansa Konventilta, jolle se myöskin teki selostukset toiminnastaan.

Vastavallankumousta vastaan taistelemisen tärkeä asia ja epäiltävien ja vallankumoukselle vihamielisten henkilöiden silmälläpito oli annettu Yleisen turvallisuuden valiokunnalle.

Yhteyttä maakuntien kanssa ylläpitivät Yhteishyvän valiokunnan tai itse Konventin sinne lähettämät valtuutetut. Valtuuteuille oli annettu rajattomat valtuudet ja heidän velvollisuutenaan oli kukistaa vastavallankumoukselliset pyrkimykset ja nostaa maa-seutulaisten isänmaan ystävien *) mielialaa. Tietysti saattoivat valtuutetut täyttää nämä monimutkaiset velvollisuudet vain toimimalla täysin yhtenäisesti paikallisten vallankumousainesten kanssa. Nämä viimeksi mainitut olivat nyt järjestyneet yhdistyksiin — ne eivät olleet hallinnollisia, vaan pikemmin puoluejärjestöjä. Tällaisia yhdistyksiä oli Ranskassa 44,000. Ollen vallankumouksellisten yhtymiskeskuksina, ne tekivät tavattoman paljon vallankumouksen lujittamiseksi ja vastavallankumousta vastaan taistelemisen hyväksi. Huolimatta siitä, että ne eivät olleet hallinnollisia laitoksia, joutuivat ne toisinaan suorittamaan hallinnollisia tehtäviä, esimerkiksi vastavallankumouksellisten silmälläpitoa, hallinnollisten laitosten puhdistusta vallankumoukselle vihamielisistä aineksista j.n.e.

Pitkin Ranskaa sirotelluilla yhdistyksillä oli oma keskuksensa, jakobiiniklubi, jonka kanssa yhteys ilmeni siinä, että jakobiiniklubiin otettiin se tai tuo yhdistys ”ottolapseksi”. Kaikki ”lapsiksi otetut” yhdistykset saivat pariisilaiselta keskukseltaan kierto-kirjeitä, osoitteita, jäljennöksiä pöytäkirjoista ja muita neuvoja, ja vuorostaan lähettivät sinne oman osoitteensa, avunpyyntöjä ja kehoituksia. Lyhyesti sanoen, jakobiiniklubi oli kaikkien yhdistysten todellinen keskus, aatteellinen ja järjestöllinen.

Se oli myöskin kaiken poliittisen ja hallinnollisen elämän keskus. Sen keskuudesta lähtivät tärkeimmät toimitsijat, kaikkien suurempien elinten ja laitosten vastuunalaiset työntekijät. Sanalla sanoen, sen merkitys oli äärettömän suuri ja voidaan ehkä rinnastaa puoluejärjestön merkitykseen proletariaatin diktatuurin kaudella, jota diktaturia johtaa tämä puoluejärjestö. Toinen yhtäläisyys proletariaatin diktatuurin kanssa on se, että jakobiinidiktatuurinkin täytyi niissä oloissa, joissa sen oli toimittava, panna käyntiin kamala terrorikone.

*) Isänmaanystäviksi kutsuttiin silloin kaikkia vallankumousmielisiä kansalaisia.

Terrori.

Konventti ja Yhteishyvän valiokunta julkaisivat joukon ankaria lakeja emigrantteja, välittäjiä, keinottelijoita ja vastavallankumouksellisia pappeja vastaan. Vanhan kuningassuvun edustajia, vastavallankumouksellisia kenraaleja ja korkeita virkamiehiä annettiin vallankumoustribunaliin ja tuomittiin armotta kuolemaan. Vastavallankumouksellisia vastaan taistelun käymiseksi oli jokaiseen kommuuniin perustettu vallankumouksenteoita, Pariisissa niitä oli jokaisessa piirissä ja olivat ne oikeita pelottimia kaikille vallankumouksen vihollisille.

Hyvin usein kuvataan jakobiineja, terrorististen keinojen käytäntöön ottamisen vuoksi, joiksikin verenhimoisiksi ihmisiksi, asettaen heidät vastakkain humanisten ja inhimillisten girondistien kanssa; itse asiassa jo girondistit alkoivat käyttää terroristisia keinoja. Siten oli esimerkiksi vallankumoustribunali järjestetty jo heidän aikanaan. Mutta vasta jakobiinit todella antoivat näille toimenpiteille tosi-vallankumouksellista vauhtia.

Sitä paitsi luokkien välisessä taistelussa, näitä luokkia edustavien puolueiden välisessä taistelussa ei yleensä voida valita taistelukeinoja ja välineitä. Girondistit itsekkin tämän käsittivät ja tiesivät varsin hyvin. Eräs heidän johtajistaan vaati, että kaikki voitettut poliittiset puolueet ovat hävitettävät, toinen ehdotti tasavallan pelastamiseksi kuolemanrangaistuksen säätämistä kaikille epäluotettaville. Kolmas sanoi: ”Me olemme avoimessa taistelussa vihollisten kanssa — joko me tuhoonnumme heidän kättensä kautta tai tuhoutuvat he meidän”.

Siis, kuten näemme, ei ankarien terrorististen toimenpiteiden käyttäminen ollut lainkaan jotain jakobiineille ominaista. Parhaana puolustuksena jakobiinien käyttämälle terrorille on se, että se palveli vallankumouksellisia tarkoituksia, ja se, että heidän terroristiset toimenpiteensä hyvin usein olivat vain vastauksena laajojen vallankumouksellisten joukkojen vaatimuksiin.

Nämä joukot joka kerta tasavallan tilanteen uudelleen huonontuessa esittivät tasavallan pelastamistarkoituksessa uusia ja uusia vaatimuksia terrorin käyttämisen lisäämiseksi. ”Lainsäätäjät, asettakaa terrori päiväjärjestykseen”, — sanoivat 48 piirin edustajat, ilmestyessään Konventtiin tasavallan raskaimpana hetkenä syyskuussa vuonna 1793.

Mitä tulee taisteluun ulkoisia vihollisia vastaan, niin tässäkin jakobiinit käyttämällä koko joukon järjestäviä, agitatsioni-, propaganda- ja terroritoimenpiteitä saivat aikaan järjestyksen armeijassa ja pakottivat sen voittamaan viholliset. Muun muassa otettiin käytäntöön nuoremman päällystön valinta ja sotaspesialistit asetettiin Yhteishyvän valiokunnan tai Konventin edustajien valvonnan alle, joita edustajia lähetettiin armeijaan rajattomilla valtuuksilla varustettuina.

**Yhteiskunnallis-
taloudelliset
toimenpiteet.**

Paitsi taistelua sisäisiä ja ulkoisia vihollisia vastaan oli jakobiinien, näiden valtaan päässeiden pikkuporvarien, suoritettava perustuslain julkaisemisen lisäksi joukko muita toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli tyydyttää laajoja joukkoja ja myöskin toteuttaa omia pikkuporvarillisia haaveitaan.

Tietysti ei jakobiineilla pikkuporvariston puolueena ollut kiinteätä ohjelmaa. Kuitenkin oli heillä määrätty pikkuporvarillinen käsite siitä, minkälainen yhteiskunnan tulisi olla. Ennen kaikkea he pikkuporvariston edustajina olivat kielteisellä kannalla pääomien kasaantumiseen nähden suurporvariston käsiin. Jakobiinien ajatuskannassa kuvastui kylmä, varakas tasa-arvoisuus ja hyvinvointi.

Kuvaavin tässä suhteessa oli laki perintöoikeuden rajoittamisesta. Tämän lain mukaan jokainen omaisuuden omistaja saattoi perinnön luovutuksessa määrätä vain 1/10 omaisuudestaan, muu osa tuli jakaa tasan kaikkien perillisten kesken. Myöskin lahjoitusoikeutta rajoitettiin: yli 200 tuhannen frangin oli kielletty lahjoittamasta.

Mutta yleensä olivat jakobiinit yhteiskunnallisissa toimenpiteissään hyvin epäröiviä. Tosin he valmistivat yksityiskohtaisesti aikaisemmin vain yleispiirtein hyväksytyn lain asteittain kohoavasta verosta. Tämän lain mukaan kaikki yli 10 tuhatta frangia suuremmat vuositulot takavarikoitiin kokonaan, tuhannen frangin ja sitä pienemmät tulot taas vapautettiin verosta. Kuitenkaan eivät jakobiinit pyrkineet asettamaan lopullista rajaa pääomien kasaantumiselle yksiin käsiin ja sentähden laki asteittain kohoavasta verosta oli vain väliaikainen toimenpide.

Mitä tulee laajan kaupunkiköyhälistön tarpeita vastaaviin toimenpiteisiin, niin niihin ennen kaikkea kuuluu palkkion määrääminen piirien kokouksissa käymisestä. Tämän toimenpiteen kautta saattoivat työläiset ja käsityöläiset nyt käydä näissä kokouksissa menettämättä palkkaansa. Maksimihinta asetettiin nyt ei ainoastaan leivälle ja jauhoille, vaan ehdottomasti kaikille tuotteille. Maaseutuväelle palautettiin yhteismaat ja feodaalinen järjestys likvideerattiin lopullisesti ilman minkäänlaisia lunastuksia *).

*) Muuten jo Lakiasäätävä kokous, joka oli kokoonpantu suurimmaksi osaksi maaseudun kauppa- ja teollisuusporvariston tai pikkuporvariston edustajista, s.o. kerroksista, joilla ei ollut paljoa harrastusta feodaalisten verojen täysin säilyttämiseen, teki muutoksen perustuslakia säätävän kokouksen lakeihin, jotka tosiasiallisesti säilyttivät nämä verot. Lakiasäätävän kokouksen dekreetin mukaan poistettiin se pakko, että koko kylän tuli yhdessä toimittaa lunastus ja lunastussumman maksuaikaa myönnettiin 2 vuotta 10 kuukautta. Sitä paitsi veron nauttimisen laillisuus määrättiin herran todistettavaksi.

Jakobiinit sekä kaupungin ja maaseudun laajat joukot.

Mutta voisivatko kaikki nämä toimenpiteet tyydyttää työtätekeviä joukkoja? Tosin laki maksimihinnoista auttoi armeijan varustamista ja osaksi helpotti köyhälistön asemaa, mutta se ei voinut lopullisesti poistaa elintarvevaikeuksia.

Tämän lain ankaruuden vuoksi tapahtuu väärinkäytöksiä joukottain ja monet tuotteet hävisivät tykkänään markkinoilta.

Paitsi sitä, että jakobiinit ottivat käytäntöön kaikkien tuotteiden hinnoittelun ja säännöstelivät kaupan, ottivat he käytäntöön myöskin työn hinnoittelun ja tällöin asettivat sille niin alhaisen taksan, että työläisten oli kuoltava nälkään. Työpalkka oli määrätty kaikkiaan vain 2½ kertaa korkeammaksi kuin vuonna 1790, hinnat taas olivat siitä lähtien kohonneet vähintään 10 kertaiseksi. Lopullinen työpalkan suuruuden määrittely oli annettu kaupunkien itsehallinnolle, missä kaikkia asioita hoitivat pikkuporvariston edustajat; tästä tietysti palkkatyöläisten edut paljon kärsivät.

Entiseen tapaan oli kaikki työläisten yhdistyminen kielletty. ”Kaikki työläisten liitot ja kokoukset ovat kielletyt, ilmoitti Yhteishyvänsä valiokunta. Työläisillä ei missään tapauksessa ole oikeutta kokoontua ryhmiin tuomaan esille valituksiaan; kaikki tällaiset kokoukset tulevat hajoitettaviksi, jolloin alkuunpanijat ja yllyttäjät vangitaan ja rangaistaan lain mukaan”.

Talonpoikaisköyhälistö, joka haaveili maanjaosta tai ainakin papistolta ja ylimyksiltä otettujen maiden huokeammalla myynnistä, ei näitä maita saanut, sillä valtio, joka tarvitsi rahoja, oli pakotettu myymään ne itselleen edullisemmilla ehdoilla. Näitä maita saattoi siis ostaa vain kaupunkiporvaristo ja maaseudun rikkaat keinottelijat.

Talonpoikaiston varakas osa, joka oli käyttänyt vallankumousta hyväkseen lisätäkseen maa-alueitaan, lakkasi myöhemmin harastamasta sitä ja vieläpä päinvastoin alkoi pelätä sen edelleen kehittymistä, sillä tämän kehityksen prosessissa se saattoi vain menettää kaiken hankitun.

Talonpoikaisto kävi vallankumoukselle vihamieliseksi vielä senkintähden, että valtio, määrättyään hinnan kaikille tuotteille, pakkoluovutti kiinteällä hinnalla maataloustuotteita armeijan tarpeiksi ja kaupunkiväestön varustamiseksi. Tästä tietysti talonpoikaiston edut kärsivät hyvin paljon. Talonpoikaisto kuohui ja toisinaan suorastaan kapinoikin.

Tiedämme, että jakobiinit saivat voiton girondisteista, ollen liitossa ”hullujen” kanssa. Nyt tämä liitto alkoi rakoilla. ”Hullut” puolustivat kaupunkiköyhälistön, s.o. köyhtyneiden käsityöläisten, palkkatyöläisten, ja kotiteollisuudessa työskentelevien etuja, eivätkä voineet tyytyä niihin toimenpiteisiin, joita jakobiinit hallituspuolueena saivat aikaan. ”Hullut” halusivat mitä armottominta tais-

telua suurten pääomien kasaamista vastaan ja spekulatsioonilla ja pörssikeinottelulla hankittujen rikkauksien täydellistä takavarikoimista. Koska palkkatyöläisten joukot tänä aikana täyttyivät pääasiassa köyhtyneistä käsityöläisistä, niin "hullut" vaativat annettavaksi avustusta ja korottomia lainoja käsityöläiskisälleille, jotka halusivat perustaa omia liikkeitä. Kuuroja eivät "hullut" olleet talonpoikaisköyhälistön vaatimuksillekaan, vaatien papiston ja ylimysten kansallistetun omaisuuden jakoa köyhempien talonpoikain kesken.

Kuten näemme, eivät "hullut" tietysti olleet sosialisteja; sen ajan työläisillä ei voinut olla käsitystä tuotannonvälineiden yhteiskunnallistuttamisen välttämättömyydestä; ainoa, mihin he saattoivat pyrkiä, oli omaisuuden jako, pienomistuksen palauttaminen. Siis suurta eroa jakobiinien ja "hullujen" välillä ei ollut, mutta viimeksimainitut menivät pitemmälle kuin jakobiinit ja vaativat sellaisia toimenpiteitä, joita jakobiinit eivät voineet toteuttaa vahingoittamatta niiden ryhmien etuja, joita edustivat.

Jo uuden perustuslain hyväksymisen jälkeen ilmestyi "hullujen" johtaja Rou Konventtiin ja ilmoitti vastalauseen sellaista perustuslakia vastaan, joka ei kieltänyt keinottelua, eikä turvannut köyhän elantoa. Tästä hetkestä alkaa ankara taistelu "hullujen" ja jakobiinien kesken, taistelu, josta viimeksimainitut pääsivät voittajina. Mutta tämä voitto ostettiin liian kalliilla hinnalla: Pariisin köyhälistön laaiat joukot loittonivat nyt vallassaolevista jakobiineista.

Taistelu jakobiinien kesken. Senjälkeen alkoi taistelu itse jakobiinien kesken. Syynä tähän taisteluun ei tietysti ole yksityisten jakobiinijohtajien persoonallinen itserakkaus, vaan tämän poliittisen puolueen jäsenistön kirjavuus, jonka kirjavuuden selittää sen pikkuporvariston kokoonpanon kirjavuus, minkä etuja jakobiinit ajoivat. Pikkuporvaristo jakaantuu eri ryhmiin, joilla on erilaiset, hyvin usein toisilleen ristiriitaiset, taloudelliset harrastukset.

Siten pikkuporvariston köyhä kerros, jota edusti ja johti Pariisin kommuunin prokuraattori Chaumette ja hänen apulaisensa Hébert, vaati yleisten töiden järjestämistä, väestölle halvan leivän turvaamista, ankaraa taistelua koronkiskuruutta vastaan, sairaaloiden, köyhäintalojen ja muiden yhteiskunnallisten avustuslaitosten rakentamista. Kaikkien näiden pikkuporvariston köyhimpien kerrosten vaatimusten tyydyttämiseksi tarvittiin varoja, joita voitiin saada ottamalla niitä pikkuporvariston varakkailta kerroksilta (suurporvaristo ei Pariisissa koskaan ollut suurilukuinen, mutta nyt se oli kokonaan paennut, kuten aatelisetkin). Sentähden tämän pikkuporvariston varakkaamman osan johtajat (Robespierre, Danton) niin vihamielisesti suhtautuivatkin Chaumetten johtamaan ryhmään, leimatien chaumettelaiset äkkijyrkiksi ja kehoittaen kansaa

olemaan uskomatta niitä, jotka haluavat "johtaa sen vallankumouksen rajojen ulkopuolelle".

Hébertiläisten epäonnistuneen kapinayrityksen jälkeen, kukisti Robespierre, joka toimi liitossa Dantonin kanssa, tämän jakobiiniryhmän. Pariisin kommuunin valtaa, sillä Hébert ja Chaumette nojautuivat siihen, vähennettiin paljon. Se asetettiin nyt kontrollin alle ja siihen pantiin omia miehiä.

Tämän jälkeen alkoi taistelu Dantonin ja Robespierren johtamien ryhmien välillä. Ensimmäinen, joka ajoi eturivin intelligenssin etuja, lähenteli sympatiansa puolesta kukistettuja girondisteja. Dantonilaiset arvelivat nyt, että vallankumous on päättynyt, ja tästä syystä tulivat "kaikkien taantumuksellisten voimien yhtymäkohdaksi", — kuten eräs Robespierren puoluelaisista sanoi. Heidän voittonsa olisi merkinnyt taantumuksen voittoa. Dantonilaisten ja Robespierreläisten taistelusta suoriutuivat viimeksimainitut voittajina.

Tästä olemme lyhyin piirtein kuvanneet vain sosiaalista puolta siitä taistelusta, joka hajaannutti jakobiinit; mitä tulee niihin ulkonaisiin tunnuslauseisiin, joiden merkeissä tätä taistelua käytiin, niin niistä on erikseen mainittava. Siten taistelua Hébertiläisten ja Dantonin ja Robespierren puoluelaisten välillä käytiin sen uskonto-vastaisen politiikan ympärillä, jota johti Pariisin kommuuni. Taistelua Robespierreläisten ja dantonilaisten kesken käytiin näiden ryhmien terroriin suhtautumisen pohjalla. Dantonilaiset, tultuaan vakuutetuiksi, että vallankumous menee pitemmälle kuin heidän etunsa vaativat, alkoivat vastustaa sellaista vallankumouksellista toimenpidettä kuin terroria, vaikkapa aikanaan Danton itse oli yksi vallankumouksellisten toimenpiteiden aloittajista.

Siis kaikista otteluista pääsivät Robespierreläiset voittajina. Mutta nyt jakobiinien diktatuuri, joka ei milloinkaan niin luja ollutkaan, horjahti, sillä se ei nyt enää nojautunut koko pikkuporvaristoon, vaan ainoastaan yhteen sen ryhmistä — varakkaaseen pikkuomistajien kerrokseen, joiden etuja Robespierre edustikin.

Thermidorin 9 p. Robespierreä vastaan muodostui nyt salaliitto, johon yhtyivät kaikkien aikaisemmin kukistuneiden puolueiden edustajat. Pariisin väestön laajat joukot jotka eivät unohtaneet heidän etujensa puolustajien — "hullujen" mestausta, suhtautuivat parhaassa tapauksessa välinpitämättömästi Robespierren ja hänen puoluelaistensa kohtaloon.

Näyttämölle astui tähän asti vaiennut Konventin "suo". Se yhtyi salaliittoon sen suurporvariston nimessä, jota jakobiinit turhaan yrittivät kuristaa, ja joka sotahankinta- ja maanostokeinottelujen ansiosta kukoisti, huolimatta kaikista jakobiinien julkaisemista rajoituslaeista.

Tuloksena tästä kaikesta Robespierre kukistettiin ja mestattiin giljotiinilla heinäkuun 27 p:nä (vallankumouksen ajanlaskun mukaan thermidorikuun 9 p:nä vuonna 1794 *).

Voittajana oli suurporvaristo, jonka valta nyt uudelleen alkoi. Suurporvariston valtaan palaaminen merkitsi mitä suurinta taantumusta yhteiskunnallisessa ja poliittisessa elämässä. Sisäisen taistelun heikontama pikkuporvaristo ei voinut vastustaa tätä taantumusta. Entiset vallankumoukselliset joutuivat nyt epäsuosioon, vallankumoukselliset lait kumottiin nyt toinen toisensa jälkeen. Jakobiiniklubi suljettiin, laki maksimihinnoista ja palkkioista piirien kokouksissa käynnistä kumottiin, alettiin palauttaa omistajille niiden aikanaan anastamia, mutta sitten heiltä poisotettuja yhteismaita, lakkautettiin vallankumoustribunali ja lievennettiin terroria. Mutta samalla kukoisti nyt varakkaan nuorison joukkoiden entisiä vallankumouksellisia, pääasiassa jakobiineja vastaan harjoittama valkea terrori. Useita vallankumousjohtajia annettiin oikeuteen, mestattiin tai parhaassa tapauksessa lähetettiin karkotuspaikkoihin.

Tämä uusi asiain-tila tehtiin pysyväiseksi uudessa perustuslaissa, jonka Konventti laati ennen hajaantumistaan v. 1795. Tästä perustuslaista täysin selvästi näkyy, että olemassaolonsa viime vuosina ei Konventti enää ollut vallankumouksellinen kokous, kuten aikaisemmin, vaan selvästi taantumuksellinen.

Perustuslaki, hävittäen yleisen äänioikeuden, otti uudelleen käytäntöön sensuksen ja aika perusteellisen sekä asetti uudelleen kaksiaseteiset vaalit ja kaksikamarijärjestelmän. Koska uuden perustuslain mukaan toimeenpanevan vallan tuli kuulua viidelle direktorille, niin koko tämän perustuslain säätämä hallintojärjestys sai nimen direktorio.

Direktorioaika oli rosvoavan ja keinottelevan suurporvariston kulta-aika. Tämän luokan herruus oli tietysti tavattoman raskasta työtätekevien laajoille joukoille. Hillittömän ylellisyyden ja irstailun taustaa vastaan, jossa yhteiskunnan huippukerros eli, erotautui räikeänä joukkojen kurjuus, joka todella oli kamala.

Rosvoava porvaristo ei pystynyt järjestämään maan taloudellista elämää, siksi rahan arvo edelleen laski ja aikaisemmin jär-

*) Haluten täydellisempää riistäytymistä irti entisyydestä, muuttivat vallankumoukselliset jakobiinit vanhan ajanlaskun uudeksi vallankumoukselliseksi ajanlaskuksi, jonka kuukaudet nimitettiin kyseessä olevalle kuukaudelle ominaisen luonnonilmiön mukaan. Nimellä thermidor — lämmin kuukausi — nimitettiin kuukautta heinäkuun puolivälistä elokuun puoliväliin.

jestetty hintasäännöstely, joka edes vähän suojeli köyhälistön etuja, nyt poistettiin.

Ei ole kummaa, että tällaisissa olosuhteissa esikaupunkien työläiset nousivat kaksi kertaa kapinaan uusia vallanpitäjiä vastaan. Kapinallisten tunnuslauseena oli: "Leipää ja vuoden 1793 perustuslaki".

Entisyyden katkerasta kokemuksesta oppineina, yhtyivät jakobiinien jäännökset kapinallisiin joukkoihin ja tuhottiin siitä syystä kapinan kukistamisen jälkeen.

Direktorio ja Babeuf'in salaliitto.

Direktorion asema oli tavattoman horjuvainen. Se pysytteli pystyssä lakkaamatta rikkomalla omaa perustuslakiaan. Joukot jatkoivat kapinoimista, mikä johtui niiden raskaasta aineellisesta asemasta: työläinen sai 100—120 livreä päivässä, silloin kun naula leipää maksoi 50 livreä; kun vuonna 1796 paperirahat julistettiin mitättömiksi, maksettiin työläisille edelleen palkat näillä rahoilla, samaan aikaan kun tuotteista heiltä vaadittiin kovaa rahaa.

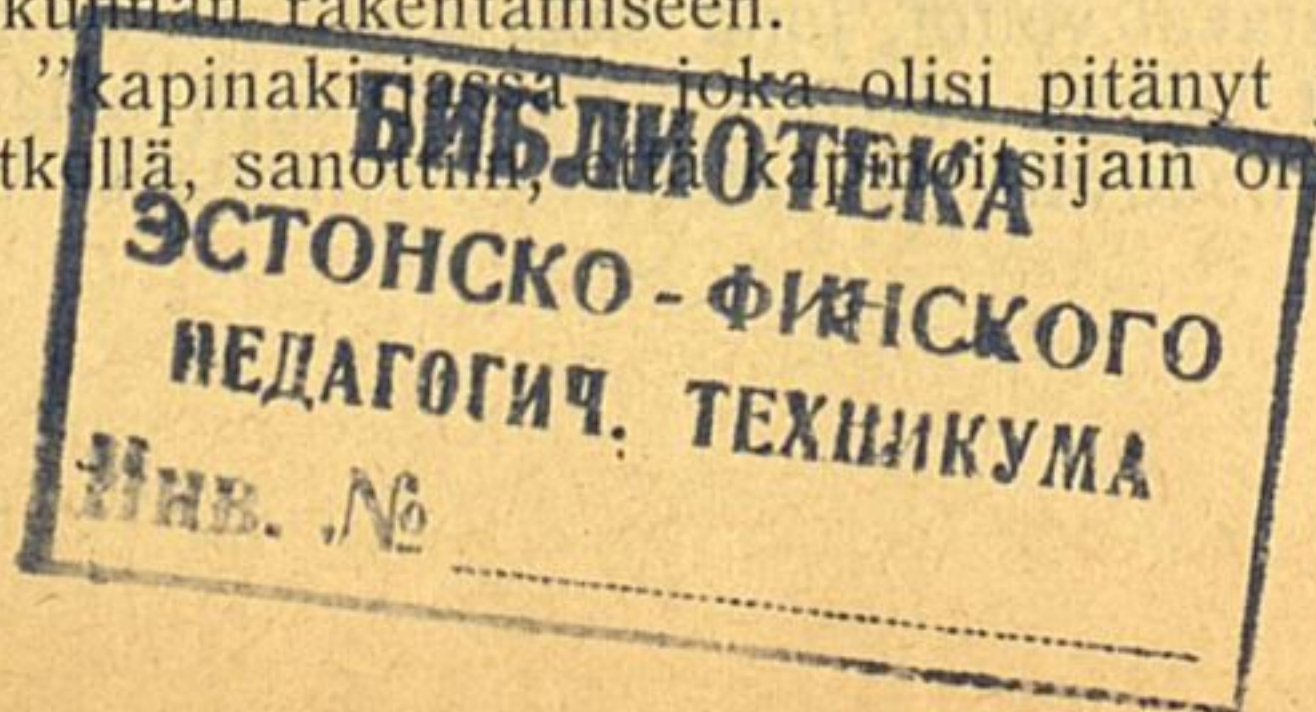
Ei ole kummaa, että vuonna 1796 paljastettiin uhkaava salaliitto, jonka tarkoituksena oli perinpohjainen yhteiskunnan uudelleen järjestäminen. Tämän salaliiton sieluna ja johtajana oli Gracchus Babeuf. Joukkojen kurjuus ja hallitsevien luokkien yllisyys todistivat hänelle kuinka turhaa oli yrittää uudelleen rakentaa yhteiskuntaa näiden joukkojen etujen mukaisesti vain poliittisilla toimenpiteillä. Siksi hän esiintyi kommunistisen vallankumouksen ohjelmalla.

"Kansa, jolta puuttuu kaikkein välttämättömin, näkee nälkää" — kirjoitti Babeuf, — mutta rikas, joka on saanut rikkautensa kansan armosta, huvittelee. Ranskan vallankumous oli Babeuf'in mielenpiteen mukaan toisen vallankumouksen, lopullisen, paljon valtavamman ja paljon suurkokoisemman edelläkävijä.

Eräs Babeuf'in lähimpiä asetovereita ja ystäviä kirjoitti: "Me tahdomme elää ja kuolla tasa-arvoisina, kuten synnyimmekin, me vaadimme todellista tasa-arvoisuutta tai kuoleman..." Todellinen tasa-arvoisuushan on mahdotonta niin kauan kuin on olemassa yksityisomistus; siksi tämä yksityisomistus on hävitettävä ja muutettava yhteisomistukseksi. Tälle ja yleisen työvelvollisuuden periaatteelle on perustettava uusi yhteiskunta.

Kommunistisia aatteita oli esitetty ennen Babeufiakin, mutta hänen ansiotaan oli se, että hän osasi niiden julistamiseen yhdistää vallankumouksen julistamisen, että hän kääntyi joukkoihin tällä julistuksella, viitoittaen käytännöllisen tien tulevan kommunistisen yhteiskunnan rakentamiseen.

Siten "kapinaki" jossa joka olisi pitänyt julaista kumouksen alkamishetkellä, sanottiin, että kapinajaisijain on välttämätöntä val-

lata elintarvemyymälät, rahastot ja posti, takavarikoida leipomot, jakaa väestölle leipää, siirtää köyhät rikkaiden asuntoihin ja luovuttaa heille pantit panttilainastoista.

Tietysti sikäli kun proletariaatti, sosialististen aatteiden todellinen kannattaja ei tänä aikana ollut kypsynyt, oli Babeuf'in opissa paljon kypsymätöntä. Sitten, hän ei täysin selvästi käsittänyt luokkataistelun merkitystä, ei yhdistänyt kommunismin toteuttamista sen kanssa, ei tajunnut sen taistelun merkitystä, jota palkkatyöläiset silloin kävivät, vaikkakin Babeuf ja hänen asetoverinsa perustivat aikomansa kapinan työläisesikaupunkien kannatukseen.

Sitten erään salaliittoon osaaottaneen mielipiteen mukaan, "työväenluokka oli arvokkain yhteiskunnallinen luokka". Toinen salaliittoon osaaottaja, Buonarrotti, salaliiton historialle omistetun kirjan tekijä, piti proletariaattia ainoana oikeana tasa-arvoisuuden tukena, laskien "työläisten suurilukuisen luokan kannatukseen".

Nähtävästi salaliitto todella saattoi perustaa laskelmansa Pariisin työläiskorttelien suurilukuiseen väestöön. Ainakin eräs poliisiprefektivirastoon tehty ilmianto kertoi, että Babeuf'illa oli paljon puoluelaisia työpajoissa.

Muuten salaliittolaiset asettivat paljon enemmän toiveita sotasosastojen esiintymiseen, joissa he etupäässä tekivät agitatsionityötä.

Provokaattorin ilmiannon johdosta koko järjestö paljastettiin ja tuli tuhotuksi. Salaliiton johtajat tuomittiin kuolemaan.

Kuitenkaan ei hallitsevan keinottelijajoukon, jollainen direktorio oli, asema lujittunut. Paitsi joukkoesiintymisiä porvariston taholta, joka oli anastanut vallankumouksen kaikki hyvyydet, uhkasi esiintymisiä myöskin yhä enemmän ja enemmän päätään nostavien monarkistien taholta. Nämä esiintymiset olivat vaarallisia porvariston hyvinvoinnille ja sen valtaamalle asemalle. Siksi porvaristo alkoi nyt kovasti ikävöidä lujaa valtaa ja järjestystä, jotka voisivat lujittaa sille kaikki vallankumousprosessissa anastetun.

Monarkistisen kumouksen ehdot. Porvariston lujan järjestyksen ikävä lisääntyi yhä vielä muutamien tappioiden jälkeen rintamalla, missä tähän asti, alkaen vuodesta 1794, armeija oli saanut voiton toisensa jälkeen. Näiden tappioiden vuoksi uhkasi vaara, että taantumukselliset ulkomaiset armeijat hyökkäisivät Ranskaan. Näin valmistui mahdollisuus uudelle kumoukselle ja monarkian syntymiselle.

Toisaalta loistavat voitot, joita vallankumousarmeijat tätä ennen olivat saaneet, näiden armeijain irtautuminen maan siviilielämästä ja niiden muodostuminen ikäänkuin erikoisiksi korporatio-

neiksi, olivat valmistusta siihen, että tämä monarkia tulisi olemaan sotilas- ja kenraalidiktatuuria. Itse asiassa sotilaat, jotka voitoillaan ylläpitivät tasavaltaa, kuullessaan maan sisällä tapahtuvasta loputtomasta poliittisesta taistelusta, alkoivat katsella poliittisia toimimiehiä mitä suurimmalla ylenkatseella ja pitää itseään valtion ainoana tukena ja ylläpitäjänä. Heidän voittoisat kenraalinsa tulivat heidän silmissään miehiksi, jotka itse kohtalo oli määrännyt hallitsemaan. Nyt ei enää ollut sen tai sen armeijan sotilaita, vaan oli Hochen sotilaita, Kleberin sotilaita ja Bonaparten sotilaita. Sotaa he eivät enää käyneet vallankumouksellisen isänmaan puolustukseksi, vaan hyödyn ja kunnian vuoksi.

Lyhyesti sanoen, oli siis ilmeistä, että olosuhteiden mutkistuksessa saattoi yksi tai toinen menestystä saavuttanut kenraali aikaisemmin tai myöhemmin anastaa vallan. Näin tekikin v. 1799 kyykkäin ja suurinta menestystä saavuttanut kenraali Bonaparte. Tästä alkaakin Napoleonin keisarikunta. Tosin ensi aikana Napoleonin vallananastuksen jälkeen säilyi tasavaltainen hallitusmuoto ja Napoleon oli vain yksi kolmesta konsulista, joilla oli täydellinen toimeenpanovalta. Mutta tämä tasavaltamuoto oli vain heikko ja perin läpinäkyvä monarkian verho. Mitä tulee siihen sosiaaliseen tukeen, mikä Bonapartella oli, niin porvaristo, joka janoi järjestystä ja lujaa valtaa ja varakas talonpoikaisto, joka vallankumouksen aikana oli anastanut melkoisen osan kansallistutetuista maista, otti hänet riemulla vastaan ja tuki häntä.

Jo uudessa perustuslaissa oli määrätty, että kansallisia omaisuuksia ei missään tapauksessa saanut ottaa pois niiden omistajilta. Mitä tulee muihin saavutuksiin, jotka porvaristo sai vallankumouksessa, niin koko napoleonilaisella lainsäädännöllä vahvistettiin ne sille. Se laillistutti porvarillisen yhteiskuntajärjestyksen, jonka perustana oli porvarillinen perhe ja omistusoikeus; tälle viime mainitulle oli omistettu kokonaista 800 pykälää, kaikkiaan yhteensä 2,200 pykälää käsittävästä Napoleonin laista.

Rikoslainsäädännössään Napoleon vahvisti lait, jotka kielsivät lakot ja erilaisilla poliisisäännöksillä hän joka askeleella ahdisti työläisiä ja käsityöläisiä.

Kaikessa ulkopoliitikassaan hän toteutti suurporvariston odotukset ja toiveet. Napoleonin armeijain voitot avasivat uusia markkinoita ranskalaisille tavaroille. Kaiken sen taistelun tarkoituksena, jota Napoleon kävi koko hallitusaikansa, oli musertaa Englanti, tämä ranskalaisten kauppiaiden ja tehtailijain ijänikuinen kilpailija.

Ja niin kauan kuin Napoleon hyvin ja menestyksellä täytti sen, mitä suurporvaristo häneltä vaati, s.o. sai voittoja ulkona ja piti väestöjoukot kurissa kotona, oli hän mieleinen tälle porvaristolle.

Mutta kun sotaonni kääntyi ja porvaristo alkoi enemmän kärsiä kuin voittaa sodasta, kun samaan aikaan työttömyys alkoi suurissa keskuksissa saada uhkaavan laajuuden, luovutti porvaristo levollisella sydämellä entisen epäjumalansa liittolaisille — englantilaisille, preussilaisille ja venäläisille.

Sotilaittensa pistimien avulla asettivat liittolaiset Ranskan valtaistuimelle vallankumouksen karkoittaman, mestatun Ludvig XVI veljen Ludvig XVIII. Näin tapahtui ennen vallankumousta hallinneen Bourbonien kuningassuvun restauratsioni (valtaan palauttaminen). Kuitenkaan ei tämä hallitsijasuvun restauratsioni lainkaan merkinnyt ennen vallankumousta vallinneen järjestyksen täysin palauttamista. Vallankumouksen asiaa oli mahdoton tuhota, eikä sen vaikutuksen päälle voitu vetää ristiä.

II. Vuoden 1830 Vallankumous Ranskassa

**Restauratsioni-
hallituksen
luonne.** Siten siis Napoleonin sijaan tulivat Bourbonit, hallitsijasuku, jonka edustaja kaatui vallankumouksen iskuista. Saattoi otaksua, että vallankumouksen kaikkien saavutusten päivät olivat luetut. Niin luulivat Bourbonien jälessä tulevat vastavallankumoukselliset aateliset, jotka tähän saakka olivat asuneet pakolaisina ulkomailla. Nämä ainekset eivät todellakaan olleet "mitään oppineet eivätkä mitään unohtaneet".

Mutta kaikkein tylsimmätkin taantumukselliset olivat voimattomia kääntämään päinvastaiseen suuntaan historiallisen kehityksen pyörää. Porvaristo edusti jo huomattavaa voimaa, ja siksi täytyi Bourbonienkin hallituksen ottaa se laskuissaan huomioon. Uuden perustuslain mukaan suurporvaristo jakoi vallan maanomistajien kanssa. Tuo perustuslaki salli vain 90,000 henkilön ottaa osaa poliittiseen elämään, niin korkea oli vaalisensus. Ja valituksi saattoi uuden perustuslain eli "kartan", kuten sitä nimitettiin, edellyttämään eduskuntaan tulla vain 15,000 henkilöä.

Suurporvaristo kärsi tapahtuneesta aatelisvallankumouksesta sangen vähän. Napoleonin kukistumista seurannut rauha vilkastutti kauppaa. Hallituksen ottamat lainat keräsivät porvariston taskuihin melkoisia summia, ja Parisissa asuvat, liittolaisarmeijain mukana tulleet ylhäiset ulkomaalaiset olivat Parisin porvaristolle suoranaisia kultalähteitä *).

**Työtätekevien
joukkojen asema.** Restauratsioonin aika oli suurteollisuuden syntymisaikaa Ranskassa, koneitten käytäntöön tulon ja yleensä teknillisen edistyksen aikaa. Tämä kehitys nojautui tietysti koko painollaan työläisten ja käsi-työläisten hartioille, sillä koneet supistivat työskentelevien työläisten lukua ja vähensivät heidän työansiotaan.

Ja laajojen joukkojen kannettavaksi joutuivat nekin summat, joilla valtio pyrki, kuten silloin sanottiin, "parantamaan" vallankumouksesta kärsineen aateliston "haavoja", korvaamalla vallan-

*) Venäläinen suuriruhtinas Konstantin kulutti veljensä kanssa neljänkymmenen päivän kuluessa puolitoista miljoonaa ruplaa.

kumouksen poistamat feodaliset verot ja tulot. Loppujen lopuksi aateliston onnistui siepata valtiolta melkoinen suupala, miljardi frangia, korvaukseksi vallankumouksen aikana menettämistään maista.

Ei rauhankaan palaaminen hyödyttänyt työläisiä ja käsityöläisiä; sotien loppuminen heitti markkinoille suunnattomat joukot työvoimansa kauppaajia, mikä aiheutti työpalkkojen laskun.

Lukuunottamatta kaikkia taloudellisia vastuksia rasitti työläisiä ja käsityöläisiä sekä yleensä väestön laajoja joukkoja kaikkien poliittisten oikeuksien puute. Ei ollut suinkaan helppoa kestää myöskään vanhan uskonnollisen pimityksen juurtumista, jota edisti se, että entisen aateliston mukana palautui myös pappien entinen vaikutus. Viimemainitut keskittivät käsiinsä koulut ja sensuurin.

Eipä näin ollen olekaan ihme, että tämän yhteiskunnan keskuudessa, jota niin monet ristiriidat jäytivät ja jonka jäsenten enemmistöltä puuttuivat poliittiset oikeudet, nousi ajattelijoita, jotka armottomasti arvostelivat tätä yhteiskuntaa ja jotka selvästi näkivät teollisuuskapitalistisen kehityksen ensi askelten aikakauden kaikki puutteet.

Saint-Simonin oppi.

Ensi sijassa täytyy meidän mainita Saint-Simonista. Häntä hämmästytti sellainen yhteiskunta, missä ”juhlivat luokat” (aatelisto ja virkamiehet) hallitsevat ”tuottavia luokkia”. Viimemainittuihin kuului hän laski sekä porvariston että talonpojat ja työläiset. ”Tuottaja, lausui Saint Simon, on se, joka työskentelee tarkoituksella hankkia yhteiskunnan jäsenille yhden taikka useampia aineellisia välineitä näitten tarpeitten tyydyttämiseksi.” Siksi Saint-Simon piti välttämättömänä luoda sellaisen yhteiskunnan, missä ”tuottajat” ovat ensimmäinen luokka; tätä yhteiskuntaa hän nimitti ”teollisuusjärjestelmäksi”.

Teollisuusjärjestelmässä täytyy kaiken vallan taloudellisella alalla kuulua tuottajille, ja henkisen elämän alalla oppineille. Tulevan yhteiskunnan perusteena täytyy olla työ, kaikki etu- ja perintöoikeudet täytyy hävittää ja niiden sijalle asettaa kyvyn mukainen palkkio. Teollisuusjärjestelmän koko taloudellista elämää on hoidettava määrätyn suunnitelman mukaan ja johdettava yhdestä keskuksesta, ”teollisuuksien neuvostosta”, johon tulee kuulua ”huomattavimpien maanomistajien, tehtailijain, kauppiaiden ja pankkii-rien”. Koko taloudellisen elämän suunnitteleminen auttaa tulevaa yhteiskuntaa välttämään tuottamattomia kuluja sekä kilpailua ja yhden väestöosan taistelua toista vastaan. Hallinnollinen toiminta tässä yhteiskunnassa lakkaa, ”sillä koko poliittinen ja yhteiskunnallinen järjestelmä tulee pyrkimään yleiseen kukoistukseen”. ”Teollisuusjärjestelmä, sanoo Saint-Simon, on sellainen järjestelmä,

mikä voi hankkia ihmisille mahdollisimman paljon vapautta, yleistä ja henkilökohtaista”.

Saint-Simon ei uuden yhteiskuntansa rakentajana ollut sosialisti *), vaan saarnasi vain enemmän järkiperäisen ja parannetun kapitalistisen järjestelmän luomista. Mitä tulee hänen lausuntoonsa siitä, että ”teollisuusjärjestelmä johtaa proletariaatin hyvinvoinnin kohoamiseen”, niin se ei ole ristiriidassa Saint-Simonin suunnitelman mukaan syntyvän yhteiskunnan luokkaluonteen kanssa, sillä viimeainitussa oli säilyvä sekä voitto että tulo että ”paraitten tuottajain” herruus.

Saint-Simon asettaessaan tuottavat luokat juhlivien luokkien vastakohtaksi, ei huomannut niitä ristiriitaisuuksia, jotka kehittyivät itsensä tuottavien luokkien sisällä. Täällä epäilemättä näyttelivät vissiä osaa restauratsiooniajan erikoiset olosuhteet, jolloin sekä työväenluokka että lähes koko porvaristo olivat yhtä oikeudettomassa asemassa. Saint-Simon ei ymmärtänyt köyhälistön ja sen taistelun merkitystä. Tämä johtui epäilemättä siitä, että Saint-Simonin ajan proletariaatti, joka oli poliisihallinnon lamaannuttama, työttömyyden rasittama, järjestymätön ja tavattoman poliittisen tylsyyden tilassa oleva, ei voinut edustaa sellaista ainesta, jonka toiminnalle sen ajan ajattelija, sellainenkin, joka selvästi näki kaikki kapitalistisen yhteiskunnan puutteet ja onnettomuudet, saattoi suunnitella rakentavansa uuden yhteiskunnan. Tämä sama seikka kuvastui myös tämän ajan toisen yhteiskunnallisen ajattelijan Fourierin suunnitelmissa.

Fourien arvostelee säälimättömästi yhteiskuntaa. **Fourierin oppi.** Hänen arvostelunsa on paljon ilkeämpää, terävämpää ja yksityiskohtaisempaa kuin Saint-Simonin arvostelu. Kapitalistisen yhteiskunnan suurin vika on Fourierin mielestä siinä, että tämä yhteiskunta ei täytä perustarkoitustaan: ei tee ihmisiä onnelliseksi. Tämä tapahtuu siksi, että ihmisessä olevat intohimot eivät kapitalistisen yhteiskunnan puitteissa löydä itselleen ilmausmuotoja eikä kehitysmahdollisuuksia. Ja tämän seikan syynä on työjärjestys, joka nojautuu yksilö- taikka parhaassa tapauksessa perheperusteelle.

Näistä syistä täytyy nykyinen järjestelmä, sivistyksen järjestelmä, kuten sitä nimittää Fourier, vaihtaa sopusointuisuuden järjestelmään, mikä työn alalla rakentuu yhteisyysperiaatteelle. Tämän järjestelmän vallitessa, järjestelmän, jonka olemuksena ovat

*) Saint-Simonin opissa olevia joitakin sosialistisia aineksia korostivat ja vahvistivat hänen oppilaansa, saint-simonilaiset, jotka loivat uuden, Saint-Simonin teoriasta huomattavasti eroavan opin.

työjärjestöt, 1500—1600 henkeä käsittävät falangit *), kuten niitä nimittää Fourier, tulee työ vaihtelevaksi ja houkuttelevaksi sekä kykeneväksi auttamaan ihmisen intohimojen esiintymistä ja kehittämistä, minkä johdosta nämä intohimot puutteiden ja pahennuksen lähteistä nykyisessä yhteiskunnassa muuttuvat onnen ja nautinnon lähteiksi.

Fourierin koko opin läpikäyvässä piirteessä on tavaton myötätunto alempiin työtätekeviin luokkiin. Fourier arvelee, että työn kelvottoman järjestämisen ja kamalien riistomuotojen johdosta on sivistyneen yhteiskunnan työtätekevä huonommassa asemassa kuin villi ihminen, joka ilman huolia nauttii vapaudesta ja, päinvastoin kuin nykyaikainen työläinen, tekee miellyttävää ja terveydelle hyödyllistä työtä. Kilpailu, ikuinen kaikkien sota kaikkia vastaan, työ, joka hävittää ruumiin ja tylsistyttää älyn, taloudellisen elämän sekasortoisuus ja tämän tuloksena pulakaudet, rikkauden kokoon-tuminen yhteiskunnan yhdelle navalle ja köyhyyden toiselle, siinä sivistyksen järjestelmää kuvaavat pääpiirteet.

Muttei Fourierkaan, vaikka hän hyvin huomasikin aikaisensa yhteiskunnan epäkohdat, käsittänyt sen kehityksen suuntaa. Tosin hän vaistollaan aavisti, että on välttämätöntä siirtyä sosialistiseen yhteiskuntaan, koskapa hänen falanginsa olivat suunnitellut rakennettaviksi tuotannon välineitten yhteiskunnallistuttamisen ja kollektiivisen työn pohjalle, mutta kapitalistisen yhteiskunnan pääviaksi hän katsoi kaupan ja kiinnitti vain vähän huomiota teollisuusriistoon. Tässä epäilemättä kuvastuu taloudellisten suhteitten kehittymättömyys sen ajan Ranskassa. Kauppakapitaalinen harjoittama riisto pientuottajaan ja kuluttajaan nähden oli enemmän silmään pistävää kuin suurteollisuuden harjoittama riisto, mikä kohdistui proletaariin.

Mainitsimme jo, että Fourier ei suunnitelmissaan voinut lähteä proletariaatin toiminnasta, ja siksi ei hän suunnitelmiansa toteuttamista asettanut riippuvaksi ei vallankumouksellisesta liikkeestä eikä taistelusta työläisten aseman parantamiseksi. Eikä siinäkään kyllin. Kun ei Fourier kyennyt arvostelemansa yhteiskunnan puitteissa löytämään luokkaa, jonka puoleen saattoi kääntyä propagandalla, niin tahtoi hän tehdä suunnittelemansa yhteiskunnan kaikkia jäseniä houkuttelevaksi. Siksi hän, vaikka olikin sosialistisen yhteiskunnan julistaja, tahtoo säilyttää palkkion kapitalisteille ja, huolimatta välinpitämättömyydestään poliittista valtaa koskeviin kysymyksiin nähden, säilyttää loistavat arvonimet.

*) Falangiksi nimitettiin vanhan ajan Kreikassa kiinteää taistelurintamaa, mikä kaikki murtavasti hyökkää vihollisen kimppuun. Fourierin arveli, että hänen falanginsa samaten murtavat kapitalistisen yhteiskunnan.

Kaikki tämä tapahtuu siksi, että haluttiin saada rikkaat ja valtaa pitävät kannattamaan tulevan yhteiskunnan suunnitelmia.

Kaikki nämä Fourierin opin erikoisuudet, hänen suunnitelmiansa utopialuonne saavat selityksensä siitä, ettei kapitalismi hänen aikanaan vielä ilmaissut kehityksensä suuntaa eikä proletariaatti osaansa kapitalismin haudankaivajana. Siksi Fourier, sen sijaan että olisi suunnitellut tulevan yhteiskunnan, oli pakoitettu turvautumaan mielikuvitukseensa ja määritelläkseen tämän yhteiskunnan luomistien oli pakoitettu luottamaan yksityiseen alotteeseen, sattumaan ja agitatsiooninsa ehdottomaan vakuuttavuuteen.

Pikkuporvariston ja työläisten tyytymättömyys alkoi ilmetä XIX vuosisadan kaksikymmenluvulla. Tämä tyytymättömyys ilmeni mielenosoituksissa ja joskus myös yksityisissä kumousliikkeissä, joita johtivat monilukuiset salaiset tasavaltalaiset järjestöt.

Lienee tarpeetonta huomauttaa, että sen ajan proletariaatti oli tavattoman vähätietoista. Siksi vallankumoukselliset järjestöt saivat pääasiallisimmat jäsenjoukkonsa intelligenssien ja pikkuporvariston keskuudesta. Ihanne, johon salaiset vallankumoukselliset pyrkivät, oli vuoden 1793 tasavalta.

Suurporvaristo ja aatelisto pääsivät restauratsioonin ajan ensimmäisen kuninkaan aikana kutakuinkin sovintoon. Hänen kuoltuaan, kun valtaistuimelle nousi Kaarlo X, joka oli kokonaan mustasotnialaisten pappien vaikutusvallan alaisena, olosuhteet muuttuivat. Kuningas ja häntä ympäröivä ryhmä päättivät nousta historiallista kehitystä vastaan, pyrkien palauttamaan vallankumousta edeltäneen järjestyksen.

Heinäkuun vallankumous.

Kun ei painostuksella, jota hallitus harjoitti eduskuntavaaleihin nähden, ollut tarkoitettua vaikutusta, vaan eduskuntaan tunkeutui porvariston edustajia, jotka olivat oppositiosissa selvästi taantumukselliseen hallitukseen nähden, niin Kaarlo X päätti suorittaa valtiokeikauksen.

Vuoden 1830 kesäkuussa hajoitettiin kuninkaallisella käskykirjeellä juuri kokoontunut edustajakamari, ilman että se oli ehtinyt vielä edes alkaa istuntojaan, hävitettiin ilmankin sangen rajoitettu painovapaus ja julaistiin uusi vaalilaki, jonka mukaan vaali-oikeus oli vain maanomistajilla. Täytyy huomauttaa, että hallitus jo kolme vuotta tätä ennen lakkautti porvarillisen kansalliskaartin.

Kaikki tämä oli taisteluhaaste suurporvaristolle. Mutta täytyy sanoa, että se ei suinkaan kevyellä sydämellä astunut vallankumouksen tielle. Bastiljin linnan valloituspäivä sekä elokuun 10:s ja toukokuun 31:s päivä, joina päivinä Parisin köyhälistö oli esiintynyt, säilyivät vieläkin kauhun kuvina porvariston silmissä.

Kuitenkin oli osa keskivarakasta porvaristoa valmis, jolleikaan itse nousemaan katusuluille niin ainakin lähettämään sinne työläi-

sensä ja kisällinsä. Erikoisen kiukustuneita olivat kirjapainojen omistajat ja sanomalehtien julkaisijat, sillä ankara painolaki riisti heiltä tulot. Siksi he ensimmäisinä vapauttivatkin latojansa, jotka opiskelevan nuorison kera muodostivat katutaistelijain kantajoukon.

Kun taistelu jo oli täydessä käynnissä, kun kaikkialta kaikui laukauksia ja huutoja: "Alas Kaarlo, alas Bourbonit!" niin porvarilliset politikot neuvottelivat etsien laillista ulospääsyä tilanteesta. Nämä neuvottelut jatkuivat ne kolme päivää, jonka katutaistelut kestivät. Politikoitsijat lakkaamatta harkitsivat laillista vastalauseita ja miten vallankumous estettäisiin liiaksi levenemästä.

Kun kolmipäiväinen katutaistelu johti kansan voittoon ja kuninkaan pakoon, alkoivat porvarilliset politikoitsijat kaikin voimin pyrkiä omaksi edukseen käyttämään voittoa, mikä oli saatu vierailta käsillä. Ensi tehtäväkseen he pyrkivät riisumaan katutaistelijat aseista. "Univormuihin puetut porvarit (kansalliskaarti) vangitsi työläisiä, vieläpä porvareitakin, jotka eivät olleet puetut univormuun."

Väliaikaista hallitusta ei uskallettu muodostaa, sillä se näytti liian vallankumoukselliselta askeleelta. Mitä maltillisimmista henkilöistä muodostettiin kaupunkikomitea ja väestön puoleen käännyttiin voittaneita vallankumouksellisia mitä syvimmin loukkaavalla julistuksella: "Parisissa olevien edustajien täytyi kokoontua vakavan, hengen ja omaisuuden loukkaamattomuutta uhkaavan vaaran välttämiseksi (!). On nimitetty komitea, jolle, kun oikea järjestys puuttuu, on annettu tehtäväksi suojella kaikkien etuja."

Kun ei tämä komitea voinut olla olemassa ikuisesti, täytyi porvarillisten politikoitsijain ajatella vakinaisen vallan järjestämistä. Heillä oli varastossa kuningasehdokas, henkilö, joka oli läheisissä suhteissa suurimpiin finanssiporhoihin, vallankumouksen kukistaman kuninkaan sukulainen, Orleansin herttua. Laadittiin julistus, jossa Thiers, kommuunin tuleva pyöveli, ylisti uutta pörssimiesten ehdokasta, ylisti myyjän taituruudella.

Tässä julistuksessa selitettiin, että tasavalta on Ranskassa mahdoton, sillä se johtaisi hirvittäviin eripuraisuuksiin, että Orleansin herttua on mitä parhain ihminen, uskollinen vallankumoukselle ja on aikoinaan taistellut Gémappén luona *).

Tasavaltalaiset yrittivät vastarintaa; kansa ja katusulkutaistelijat murisivat; heidän keskuudessaan levitettiin julistusta, jossa sanottiin, että Ranska on vapaa ja haluaa perustuslakia, ettei kuninkaallista valtaa enään ole ja että hallinnon hoidon tulee tapahtua vain kansan valitsemien henkilöitten kautta.

*) Gémappin luona saivat vallankumouksen armeijat ensimmäisen suuren voittonsa.

Kun herttua antoi suostumuksensa Ranskan valtaistuimelle astumiseen ja kun hän antoi tästä julistuksen parisilaisille, niin joukot suhtautuivat tämän julistuksen levittäjiin vihamielisesti. Uusi kuningas sai työläisten ja etukaupunkien taholta sangen vähän myötämielisyyttä osoittavan vastaanoton. Mutta kansa, joka juuri oli kukistanut kuningasvallan, oli järjestymätön, tasavaltaiset vähälukuisia, ja porvaristo, joka oli kohottanut uuden kuninkaan valtaistuimelle, toimitti suunnitelmiensa toteuttamisen erinomaisen itsepintaisesti.

”Me annoimme perään, lausui eräs tasavaltalaisten johtajista, siksi että meillä ei ollut voimia, siksi että kansalle, joka taisteli tunnuslauseella ’eläköön perustuslaki’, oli vaikeata saada selväksi, että ensimmäinen, mitä sen piti voiton jälkeen tehdä, oli aseistautua tämän perustuslain (laillistetun perustuslaillisen yksinvallan) hävittämiseksi”.

Oli todellakin vaikeata, huomioonottaen tasavaltalaisten vähälukuisuuden ja kansan vähätietoisuuden, saada viimeainittu vakuutetuksi, että oli välttämätöntä nousta samaa perustuslakia vastaan, jonka puolesta se juuri oli vuodattanut vertaan.

Heinäkuun vallankumouksen merkitys.

Siten vuoden 1830 vallankumous oli Ranskassa sen täydentämistä, mikä oli pantu alulle jo v. 1789. Tämä vallankumous vain lujitti porvariston valtaa. Mutta muihin maihin nähden se oli porvarillisten vallankumousten alun lähtökohtana. Asian laita on nimittäin niin, että Napoleonin kukistumisen jälkeen alkoi koko Euroopassa mitä voimakkein feodalis-aatelineen taantumus, mikä ehkä juuri Ranskassa ilmeni kaikkein heikoimmin, mutta muissa maissa sen ies oli kauhea.

Taantumuksen voiman ulkonaisena ilmauksena oli kaikkien Euroopan valtojen ”Pyhän allianssin” (liiton) luominen, liiton, jonka sieluna oli kreivi Metternich, Euroopan kaikkein taantumuksellisimman valtion, Itävallan, hallituksen päämies, ja järjestäjänä Venäjän keisari Aleksanteri I sekä tarkoituksena ennen vallankumousta vallinneen järjestyksen tukeminen taikka palauttaminen.

Vuoden 1830 vallankumous oli ensimmäinen tähän taantumuksen linnoitukseen isketty aukko; italialaiset nousivat heitä sortavia itävaltalaisia vastaan, puolalaiset venäläisiä vastaan, belgialaiset erosivat Hollannista, johon heidät oli yhdistetty ilman omaa suostumusta, j.n.e. Levottomuuksia puhkesi myös Saksassa.

Älköön meitä hämmästyttäkö näitten esiintymisten kansallinen luonne: porvarillisen vallankumouksen täytyi samalla olla myös kansallinen vallankumous, joka luo kansallisia porvarillisia valtioita. Ranskan tasavaltalaisten ja eturivin porvariston eteen nousi kysymys Ranskan esiintymisestä vallankumouksellisten puolesta.

Kun Louis Filip orleansilaisen noustessa valtaistuimelle aseistettujen katusulkutaistelijain läsnäollessa ei käynyt päinsä muodostaa hallitusta yksistään rahasäkkien edustajista, niin muodostettiin uuden kuninkaan ensimmäinen ministeristö sekä suur- että keskiporvariston edustajista. Muutoksia tässä ministeristössä tapahtui kolmen kuukauden kuluttua, jolloin Parisin väestö jälleen kohotti äänensä. Suurten epäjärjestyksen jälkeen erosivat ministeristöstä pahimmat suurporvariston edustajat. Jällelle jääneet keskiporvariston edustajat olivat valmiit esiintymään vallankumouksen puolesta naapurimaissa.

**„Pankkiirien
valtio“.**

Mutta suurporvaristo ja sen asettama kuningas eivät ollenkaan halunneet vallankumouksellista sotaa. Siksi vastaukseksi ministeristön haluun alkaa sota pörssi alensi valtiopaperien kurssin, mikä aiheutti huomattavan seisahduksen kaikilla aloilla ja varsinkin taloudellisessa elämässä. Työttömyyden lisääntyminen koski kipeästi työläisiin, talonpoikaistokin kärsi paljon taloudellisesta pulasta, ja siksi molemmat nämä luokat alkoivat osoittaa mitä suurinta vihamielisyyttä hallitukseen nähden. Niinpä tämä keskiporvariston hallitus oli yleisen tyytymättömyyden uhan edessä pakoitettu eroamaan (maaliskuussa v. 1831), ja valtaan palasi suurporvaristo.

Heti paikalla keskeytettiin esiintymiset naapurivaltojen vallankumouksellisten puolesta ja julistettiin sellainen vaalilaki, jonka mukaan poliittiseen elämään saattoivat ottaa osaa vain suurporvariston edustajat.

Tähän loppuikin v. 1830 vallankumous Ranskassa, jonka suorittivat työläiset ja käsityöläiset sekä osittain myös opiskeleva nuoriso. Tämän vallankumouksen kukistettua aateliskuninkaan, käytti suurporvaristo sitä itseään oman valtansa lujittamiseksi.

III. Chartistiliike Englannissa.

Englannin poliittinen järjestys XIX vuosisadan alussa.

Samaan aikaan, kun Ranska kahden vallankumouksen kautta tuli porvarilliseksi valtioksi, kuuluivat naapurimaassa Englannissa jo vallankumouksellisen työväenliikkeen ensimmäiset jyrähdykset. Tosin proletaarisen vallankumouksen ensimmäisillä leimahduksilla ei pitkään aikaan ollut mitään seurauksia, ne sammuiivat leimahtaakseen uudelleen sangen pitkän väliajan jälkeen. Mutta siitä huolimatta on Englannissa kolmikymmenluvun loppupuolella jo laaja työväenliike.

Tässä ei tietysti ole mitään ihmeellistä ja selittämätöntä. Englannilla oli taloudellisessa ja poliittisessa suhteessa erikoinen asema Euroopan valtojen joukossa.

Englannissa oli jo olemassa minimimäärässä porvarillisia vapauksia ja ne ehdot, joita teollisuus tarvitsee kehittyäkseen, ollen ne XVII vuosisadan vallankumouksen luomia, joka vallankumous tapahtui jo kauppakapitaalinkin aikana erilaisten yhteiskunnallisten ryhmien taisteluehdoissa. Tästä syystä, huolimatta koko joukosta muutoksia yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa elämässä, pysyi Englannin poliittinen järjestys, mikäli se ei ollut esteenä näille muutoksille, pitkän aikaa muuttumattomana.

XVII vuosisadan lopusta alkaen olivat hallitsevina luokkina Englannissa suurmaanomistajat, jotka hoitivat omilla maillaan kapitalistista taloutta, ja kauppa- ja rahamiehet. Näiden kahden luokan välillä oli omaperäinen työnjako. Maaylimystön hallussa oli varsinaisesti Englanti ja Irlanti, joiden väestöä riistivätkin maanomistajat; rikkaat kauppa- ja rahamiehet saivat käytettäväkseen Englannin hallussa olevat siirtomaat, jotka se vähitellen oli vallannut Hollannilta ja Ranskalta. Kauppa- ja koronkiskuripääoman johtomiehet saivat äärettömän suuria voittoja näiden siirtomaiden rosvomaisesta ryöstöstä.

Englannin parlamentti, naapurimaan Ranskan eturivin porvariston kauneuden esine, ei ensinkään ollut mikään demokraattinen laitos. Jäsenistönsä kokoonpanon puolesta se tarkasti kuvasi hallitsevia luokkia, ei muuta. Tosiasiallisesti siinä olivat edustettuina vain maaylimystö ja siirtomaaryöstäjien huipusto.

Tähän aikaan itsenäisten vapaiden pienviljelijäin luokka, kuten jo tiedämme, hävisi ylivoimaisessa taistelussa suurmaanomistajien kanssa. Uusilla teollisuuskaupungeilla, joihin nämä entiset pikkumaanomistajat ja maanviljelijät olivat siirtyneet, ei ollut vaalioikeutta. Tätä oikeutta olivat nauttineet vanhat, jo ennenkin harvaan asutut kyläasutukset, mutta nyt autioituneet "lahot kauppalat", kuten niitä silloin kutsuttiin, joissa oli jällellä enää kaksi — kolme taloa.

On aivan ilmeistä, että tällainen paikkakunta, joka oli kokonaan riippuvainen siitä ylimyksestä, jonka maalla se sijaitsi, lähetti parlamenttiin joko itse tämän ylimyksen tai hänelle mieleisen henkilön. Oli tapauksia, jolloin paikkakunta oli kokonaan hävinnyt maanpinnalta, esimerkiksi uponnut mereen ja kuitenkin parilla — kolmella lännimmän rantakaistaleen asukkaalla säilytettiin vaalioikeus, jota nämä myös käyttivät, soutaen veneellä merelle sille paikalle, missä uponnut asutus oli ollut.

Tästä seurasi, että jokaisella suurmaanomistajalla oli parlamentissa pieni ryhmä hänen käytettävissään olevia edustajia. Siten Londowellin lordi lähetti parlamenttiin 9 edustajaa, Darlingtonin lordilla oli heitä 7 ja Norfolkkin lordilla — 11.

Mitä tulee vanhoihin kauppakaupunkeihin, niin niissä kuului vaalioikeus kaupunkiylimystölle s.o. kauppa- ja rahamiesten johtajille. Tämän vuoksi oli valitsijain lukumäärä näissä kaupungeissa mitätön: Edinburgissa niitä oli 33, Battessa — 10, Solsburyssä — 56 j.n.e. Sattuipa tapaus, että eräässä Skotlannin kaupungissa vaaleihin saapui vain yksi valitsija, joka valittuaan itsensä vaalikokouksen puheenjohtajaksi, piti asianomaisen puheen, asetti itse itsensä ehdokkaaksi ja valitsi itse itsensä edustajaksi.

Näissä oloissa näyttelivät persoonalliset suhteet ja lahjottavuus pääosaa. Asiat kehittyivät siihen, että säädettiin vaalitaksa. Siten Yorkissa voidakseen tulla valituksi edustajaksi, oli kulutettava 150 tuhatta puntaa.

Kun muistamme, että kreivikunnan (vastaa meidän lääniämme) paikallisessakin itsehallinnossa, samaten kuin oikeuslaitoksissakin, hallitsivat samat luokat kuin parlamenttissakin, ja etupäässä maanomistajat, niin käsitämme, että huolimatta kaikellisista vapauksista, Englannin väestön enemmistö oli oikeudeton ja kokonaan kahden hallitsevan luokan vallassa.

Juuri näihin kahteen luokkaan rajoitettuna kulkikin koko poliittinen elämä. Kaksi puoluetta, jotka kuvastivat näiden luokkien etuja, vuorottelivat vallassa. Näitä puolueita olivat toryt, maanviljelijät ja whigit, kauppa- ja rahaporvaristo.

Suurteollisuuden kehityksen kurjistama pikkuporvaristo alkaa XVIII vuosisadan kolmannella neljänneksellä nostaa ääntään tällaista asiaintilaa vastaan. Syntyy radikaalinen whig-puolue, joka

vaatii vaalireformia. Vaaliuudistusta vaativa liike voimistuu erikoisesti Ranskan vallankumouksen aikana.

Kanaalin takana olevien kanssaveljiensä esimerkin rohkaisemina valmistavat Englannin pikkuporvarit vallankumousta. Syntyy lukuisia salaisia yhdistyksiä, jotka ottivat mitä viattomimman "kirjeenvaihtajayhdistyksien" nimen, ja niihin kuului työläisiäkin. Skotlannissa kokoontuu ranskalaisia jäljitellen konventti.

Hallitsevien luokkien taistelu vallankumousta vastaan.

Omistavat luokat olivat säikähtyneitä, toryt ja whigit unohtivat keskinäisen kilpailunsa ja yhtyivät taisteluun omistamattomia luokkia vastaan ... Monilla julmilla toimenpiteillä tukahutettiin vallankumouksellinen liike maassa, porvarillisten vapauksien takeet kumottiin, klubit ja yhdistykset hajotettiin ja juuri muodostumaan alkaneet työväen ammatilliset yhtymät kiellettiin. Senjälkeen alkoivat vallitsevat luokat taistelun vallankumouksellista Ranskaa vastaan, lähtien sotaan Napoleonia vastaan. Napoleonin sotien aikana oli Englanti kokonaan taantumuksen vallassa. Sodasta voittivat vain omistavat luokat, varsinkin maanomistajat, joiden valta lujittui vielä enemmän — laajat väestöjoukot huokasivat sodan taakan alla. Erikoisen vaikea oli niiden asema sodan loputtua, jolloin oli saatettava koko teollisuus rauhan kannalle. Köyhien asema tuli vielä raskaammaksi siitä, että maanomistajat — toryt halusivat saada sodan loputtua hyväksytyksi "viljalait", joiden tarkoituksena oli se, että ulkomaisen viljan tuonti Englantiin kiellettäisiin siihen asti, kunnes viljan hinta oli saavuttanut määrätyn, verrattain korkean tason. Tällä tavalla maanomistaja-ylimykset pyrkivät vapautumaan ulkomaisista kilpailijoista Englannin viljamarkkinoilla ja tulemaan niillä yksinoikeutetuiksi.

Eipä niin ollen ole ihme, jos ensi vuosina Napoleonin sotien loputtua tapahtui lakkaamatta levottomuuksia ja epäjärjestyksiä. Hallituksen täytyi uudelleen ottaa käytäntöön kaikkien kansalaisvapauksien takeiden lakkauttaminen ja käyttää kansanjoukkoja vastaan sotavoimaa.

Viljalait olivat sangen epämieluisia porvarillisille whigeille, joihin kuuluivat nyt myöskin uuden teollisuusporvariston edustajat: viljan hinnan ollessa korkean oli maksettava työläisillekin enemmän. Niin kauan kuin maanomistajat vallitsivat valtiossa ei ollut ajattelemistakaan viljalakien kumoamista. Teollisuusporvaristo harrasti siis vallitsevan poliittisen järjestyksen muuttamista. Mutta sodanjälkeinen taloudellinen pysähdys tuomitsi porvariston toistaiseksi täydelliseen toimettomuuteen.

Tilanne muuttui jonkunverran XIX vuosisadan 20-luvulla. Etelä-Amerikassa oli tänä aikana tapahtunut muutamia vallankumouksia. Portugalin ja Espanjan siirtomaat kapinoivat ja erot-

tuaan eurooppalaisista emämaistaan tulivat itsenäisiksi valtioiksi. Uudet valtiot tarvitsivat rahaa ja erilaisia tavaroita, mistä syystä pysähdyksissä ollut Englannin taloudellinen elämä tavattomasti vilkastui. Tämän vilkastumisen vuoksi nousi yhteiskunnan etumaisen luokan — porvariston ja sen puolueen — whigien merkitys.

Silloinpa alkoikin uudelleen agitatio vaaliuudistuksen puolesta. Erikoista myötätuntoa kohtaa tämä agitatio teollisuusvallankumouksen tuloksena syntyneessä luokassa — teollisuusproletariaatissa.

Työväenluokka, huolimatta taloudellisesta merkityksestään oli ilman vaalioikeutta.

Työläisten asema. Työväenluokan asema tähän aikaan oli kamala, kuten jo tiedämme. Ilman oikeutta järjestäytyä liittoihin, kokoonpantuna aineksista, jotka eivät olleet tottuneet toimimaan yksimielisesti (entisiä käsityöläisiä, häviölle joutuneita talonpoikia taikka naisia ja lapsia), oli uusi proletariaatti kokonaan ahneiden isäntiensä vallassa. Kone, joka teki mahdolliseksi vetää työhön naisia, lapsia ja alaikäisiä, alensi työpalkan. Teollisuusväestön kasvu nosti uskomattomasti tuotteiden ja asuntojen hintoja. Teollisuuskapitalismi, joka ei vielä ollut päässyt lapsi-ikästään, sairasti jo omia tautejaan — kriisejä, tilapäistä pysähdystä valmiiden teollisuustuotteiden menekissä, ja näiden kriisien aikana tuhansia työttömiä heitettiin kadulle kuolemaan nälkään.

Uudet teollisuuskeskukset esittivät kuvan proletariaatin painajaisoloista. Lika, ahtaus, paha haju — siinä se mitä saattoi nähdä uusien teollisuuskaupunkien — Manchesterin tai Leedsin työläiskortteleissa. Työläisten ravintona oli hyvin usein jätteet ja vaatteina niin risaiset repaleet, että näiden pukujen riisuminen ja pukeminen oli ”mitä vaikein tehtävä, johon ryhdyttiin vain juhlinä”.

Kaiken yllämainitun huomioon ottaen ei ihmettele, että tänä aikana, kun keskimääräinen kuolevaisuus Englannissa kuvaamamme aikana oli $2\frac{1}{4}$ %, s.o. jokaisesta 45 ihmisestä kuoli yksi, tuli tehdaskaupungeissa yksi kuollut 32,7 asukasta kohti ja vieläpä 22 asukasta kohti. Työläisten keskimääräinen ikä oli kaikkiaan 15 vuotta samaan aikaan, kun varakkaan luokan väellä se oli 35 vuotta. Yli 75 % työläisten lapsista kuoli ennen viidettä ikävuottaan, samaan aikaan, kun muilla luokilla ennen tätä ikää kuoli kaikkiaan 20 % lapsista. Sanalla sanoen, Englannin työväenluokka oli tuomittu kuolemaan sukupuuttoon, tai rappeutumaan. Luonnollisesti ei voinut työläisiltä odottaa, että he olisivat olleet olemassaolevan poliittisen järjestelmän kannattajia, ja sentähden radikaalisen eturivin porvariston agitatio kohtasi Englannin tehdaspiireissä suurta myötätuntoa. Sentähden porvaristo vaaliuudistuspropagandallaan kääntyikin työläisten puoleen.

Oli vielä eräs seikka, joka työnsi työläisiä poliittiseen taisteluun. Asia oli niin, että v. 1824—25 työläisten onnistui radikaalisten pikkuporvarien avulla saada aikaan työläisliittojen kiellon kumoaminen, joka kielto oli säädetty vallankumousliikettä vastaan taistelemiskautena. Työläiset käyttivät hyväkseen tämän kiellon kumoamista, kääntyivät vaistomaisesti ammatilliseen liikkeeseen ja tietysti järjestymättömyytensä seurauksena kärsivät alussa täydellisen tappion. Puhtaasti taloudelliselle liikkeelle asetettujen toiveiden vararikko herätti työläisluokan poliittisen liikkeen.

Työläisten poliittinen esiintyminen. Työväenluokan poliittinen esiintyminen ei ollut itsenäistä proletaarista liikettä. Englannin työväenluokka kulki tänä aikana porvariston talutusnuorassa, joka käytti sitä iskukolonnan maaylimystön lujia linnoituksia vastaan.

Työväenliikkeen johtamiseksi vissiin porvariston haluamaan uomaan perusti radikaali Place "Kansallisliiton".

Porvarilliset whigit eivät olisi voittaneet ylimyksiä — toryjä, jos ei whigien mukana olisi kulkenut työväenluokka. Liberaalien johtaja Rossel ankarana vaaliuudistustaistelun aikana suoraan uhkasi myöntymättömiä lordeja pohjoisesta, teollisuusalueilta tulevilla 200-tuhannella asestetulla työläisellä. Tosiasiallisesti oli teollisuusalueet vallannut tavaton kiihtymys, joissakin paikoin tapahtui vakavia epäjärjestyksiä. Säikähtyneet toryt antoivat perään ja tuloksena solmittiin tunnettu kompromissi niiden ja porvarillisten whigien välillä. Tämä kompromissi ilmeni vuoden 1832 vaaliuudistuksena.

Huolimatta porvarien antamista juhlallisista lupauksista eivät työläiset tästä vaaliuudistuksesta hyötynneet mitään. Tosin monet "lahot kauppalat" menettivät oikeuden valita edustajia ja niille kuuluvat paikkakunnat jaettiin tehdaskeskusten kesken. Mutta äänioikeuden kaupungeissa saivat vain ne, jotka maksoivat asunnoista vähintään 10 puntaa vuodessa. Työläisillä, jotka asuivat surkeissa kamaripahasissa ja hökkeleissä, muutama perhe yhdessä huoneustossa, ei tällaista vaalioikeutta ollut. Ja vaikka valitsijain lukua oli lisätty 130 tuhannella hengellä, tuli tämä lisäys pääasiassa varakkaalle ja keskiluokalle. Sanalla sanoen, porvaristo osasi samoin kuin Ranskassakin kyntää vieraalla vasikalla, työläisillä, jotka puolestaan jäivät tyhjin käsin.

Työläisten pettymys oli suuri. Ennen kaikkea se ilmeni siinä, että he kadottivat halun poliittiseen taisteluun ja kääntyivät uudelleen ratkaisemaan puhtaasti taloudellisia kysymyksiä. Tätä edisti sekin, että ristiriidat työväenluokan ja porvariston taloudellisten etujen välillä nyt viimeksimainitun täydellisen kavalluksen jälkeen, ja sen saatua poliittiset oikeudet, esiintyivät mitä räikeimmin.

**Robert Owenin
oppi ja vallan-
kumouksellinen
syndikalismi.**

Tämän ajan työväenliike, työväenluokan odotukset ja toiveet ovat kiinteästi yhdistyneet Robert Owenin nimeen. Juuri hänen aatteensa olivat tavattoman suosittuja työläisten ja käsityöläisten keskuudessa. Robert Owen, ollen Englannin pikkutuotannosta suurtuotantoon siirtymisen todistajana näki kaikki köyhälistön, häviöön joutuneiden käsityöläisten ja työläisten kokemat kauhut, kaikki heidän kärsimyksensä, joilla maksettiin tämä taloudellisen elämän edistys. Kaiken näkemänsä vaikutuksesta kypsyi hänellä ajatus, että koko nykyinen taloudellinen järjestelmä ei kelpaa mihinkään, ja että se täytyy vaihtaa toiseen taloudelliseen järjestelmään, joka perustuu työyhdyskuntiin. Niissä tulee vallitsemaan tuotantovälineiden täysi yhteisyys. Suunnitellen yhden tällaisen yhdyskunnan järjestämistä Amerikkaan, Owen kirjoitti: ”Yhteenliittoutumisen tarkoitus ei ole se, että rikkaat saatetaan köyhien tasolle, vaan se, että kaikille turvataan kaikkein suurin määrä todellista rikkautta, fyysillistä ja henkistä.” Robert Owenin suunnittelemassa yhdyskunnassa oli oleva ”omaisuuden yhteisyys kaikkien maiden, talojen ja kaiken muun kiinteän omaisuuden samoin kuin kaikkien työkalujen, tuotannon raaka-aineiden ja kaikenlaisten esineiden suhteen, jotka ovat tunnettuja pääoman nimellä tämän sanan laajimmassa merkityksessä”.

”Tällaisen järjestelmän vallitessa rikkauksien epätasainen jakotai niiden henkilökohtainen kasaaminen tulee yhtä hyödyttömäksi, ja järjettömäksi kuin ilman tai veden jako erisuuruisina annoksina”, — lausui Robert Owen.

Vaikka näkikin vallitsevan järjestyksen toiseksi muuttamisen välttämättömyyden, ei Robert Owen, kuten ei Fourierkaan Ranskassa, yhdistänyt sitä luokkien vallankumoustaisteluun. Hän sääli työläisiä, mutta ei ymmärtänyt proletariaatin merkitystä. Tämän selityksenä on, kuten Fourieriinkin nähden, silloisen proletariaatin ja työväenliikkeen kehittymättömyys.

Tästä syystä itse työläistenkin joukossa ilmestyy paljon Owenin kannattajia. Alettiin suuressa määrässä järjestää hänen esittämiään artteleja ja vaihtolaitoksia, joiden avulla työläiset saattoivat vaihtaa toisiltaan heille välttämättömiä tuotteita käyttämättä rahaa.

Samaan aikaan viriää uudelleen sammuksissa ollut ammatillinen liike. Se saa nyt aivan toisen luonteen: muodostuu suuria ammattijärjestöjä, jotka pyrkivät yhdistämään koko työväen joukon. Nämä järjestöt asettivat itselleen koko yhteiskunnan uudelleen rakentamisen suunnattomat tehtävät. Syntyy myöskin ajatus taistelusta koko olemassaolevaa järjestystä vastaan yleislakon avulla. Eräässä työväen edustajakokouksessa sanottiin tämän johdosta

”Riittää vain pelkkä passiivisuus; viikko tai kuukausi, jolloin ei työtä tehdä, tulee olemaan hyvänä opetuksena . . . Kahleet, jotka pitävät yhteiskuntaa koossa, alkavat putoilla köyhien vain passiivisesti suhtautuessa rikkaisiin . . .”

Nämä suunnattomat päämäärät eivät ensinkään vastanneet sen ajan työväenluokan voimia. Suuret työväen yhtymät hajosivat yhtä nopeasti kuin syntyivätkin. Niitä ei auttanut sekään, että yksi näistä yhtymistä hyväksyi Owenin suunnitelman ja yhdisti siten silloisen työväenliikkeen molemmat suunnat. Englannin työläisiä odotti uusi pettymys.

Tähän saakka porvaristo, joka työväenluokan kustannuksella oli saanut vallan, toteutti uuden tätä luokkaa vastaan suunnatun toimenpiteen. Se oli köyhien hyväksi kannetun veron lakkauttaminen ja työkotien rakentaminen.

300 vuotta oli Englannissa ollut tapana, että köyhiä auttoivat kaikki kunnat, joissa heitä asui, ja varat tähän saatiin kantamalla veroa köyhien hyväksi pääasiassa kreivikuntien maanviljelijäväestöltä. Siksi tämä vero, joka ei joutunut porvaristolle, oli sille epämieluisen aivan erikoisesta syystä. Asia oli niin, että saamansa avustuksen vuoksi köyhillä oli mahdollisuus kieltäytyä työstä, jos siitä maksettiin liian pieni palkka. Sentähden porvaristo nyt pyrkiin vaihtamaan köyhien ylläpitoon annettavan raha-avun työkoteihin, nöyryyttävine pakkotyökomentoineen.

On ymmärrettävää, että tämä uusi laki aiheutti suurta tyytymättömyyttä työläisväestössä ja oli uuden työväenliikkeen nousun pääsyynä. Pääsyyksen tähän uuteen nousuun antoi teollisuuskriisi, joka puhkesi Englannissa v. 1837.

Chartismin synty. Uusi teollisuuskriisi heitti kadulle kymmeniä tuhansia työläisiä, tuomiten heidät nälkäkuolemaan. Koska he äsken olivat pettyneet ammatillisissa järjestöissä, artteleissa, osuuskunnissa ja vaihtolaitoksissa, täytyi uuden työväenliikkeen saada poliittisen liikkeen muoto; mikäli taas poliittinen valta kuului nyt porvaristolle sikäli sitä vastaan suunnattu liike tuli itsenäiseksi proletaariliikkeeksi.

Sen luonne. Näin syntyi chartismi — vallankumouksellinen työväenliike, joka 15 vuotta järisytti Englantia. Nimensä se sai siitä vapauskirjasta (englanniksi — Charter), josta tuli tunnuslause, joka yhdisti kaikki työläiset heidän taistelussaan olevaa järjestystä vastaan. Tämä kuuluisa vapauskirja, kartta, sisälsi kaikkiaan vain kuusi kohtaa, jotka kaikki kohdistuivat yleisen äänioikeuden käytäntöönottamisvaatimukseen.

Näyttäisi, että chartismi siten oli puhtaasti poliittinen liike. Itseasiassa juuri taloudelliset vaikeudet pakottivat työläisiä ottamaan osaa tähän liikkeeseen, vaikeudet, jotka alkaneen kriisin vuoksi nyt tulivat kahta suuremmiksi. Siksi oli aivan oikeassa eräs

chartistipuhuja, joka sanoi, että: "chartismi on veitsi- ja kahveli-kysymys, leipä- ja rasvakysymys". Eräs sen aikainen lentokirjannen myöskin aivan oikein määritteli liikkeen luonteen, sanoen omistavien luokkien puoleen kääntyessään: "Ruokkikaa chartistit, tai antakaa heille mahdollisuus itse ruokkia itsensä, antamalla heille työtä, silloin teidän ei tarvitse heitä pelätä."

Eräs chartistiliikkeen johtaja määritteli sen luonteen näin: "Kansan kartta on vain koneisto, jonka tulee antaa välikappale lopullisen päämäärän saavuttamiseksi! Tämä välikappale on parlamentti uudistus, lopullinen päämäärä on yhteiskunnallinen uudistus ..."

Engels kirjassaan: "Työväenluokan asema Englannissa", joka kirja oli kirjoitettu juuri chartismin aikana, määritteli tämän liikkeen näin: "Chartismi on olemukseltaan yhteiskunnallisuusluontoinen ilmiö. Radikaaliselle porvaristolle on kaikki kaikessa, muutamat perustuslakiuudistukset, proletariaatille nämä kuusi kohtaa ovat vain keinona. Poliittinen valta on meidän keinomme, mutta yhteiskunnallinen liike on päämäärämme. Näin selvästi on nyt esitetty chartistien kilpikirjoitus."

Siis äänioikeuden valtaamisessa näkivät chartistit ja koko heitä kannattava työväenluokka kaiken yhteiskunnallisen järjestyksen muutoksen, samalla he tuskin selvästi käsittävät kuinka tämän järjestyksen tulee muuttua, mutta että tämän muutoksen täytyy tulla, siitä olivat chartistit varmat. Suotta ei eräs chartistien johtaja — työmies Harney — kirjoittanut: "Jos kansankarttaa ei seuraa ehtojen yleistä tasoittamista tarkoittavia toimenpiteitä, niin tuotannolliset luokat tulevat olemaan sorrettuina entiseen tapaan."

Joskin työväenjoukot asemansa erikoisen kovasti huonontuessa seurasivat chartisteja, niin ei tätä silti voi kutsua puhtaasti proletariseksi liikkeeksi. Ensiksikään, eivät sen ajan proletarit olleet vielä kokonaan irroittuneet käsityöstä ja maataloudesta, toiseksi, yhdessä varsinaisten työläisten kanssa oli chartistien riveissä sekä pikkuporvariston edustajia että niitä lähellä oleva työläisyylimystö, joka ansaitsi kohtuullisesti ja eli siedettävissä oloissa, ja lopuksi chartistien mukaan lähti myöskin kurjistuneita ja köyhtyneitä käsityöläisiä. Chartistiliikkeen valtaama joukko oli hyvin kirjava.

**Ryhmittymiset
chartistien kesken
ja heidän erimielisyytensä.**

Juuri joukkojen kokoonpanon kirjavuus olikin pääsyynä erimielisyyteen, joka hajoitti chartistit ja myöskin siihen, että tämä liike loppujen lopuksi kärsi täydellisen tappion. Chartistien erimielisyydet koskivat ensi sijassa taktiikkakysymyksiä, sitä kysymystä, millä tavalla saavutetaan yleinen äänioikeus. Osa chartisteja, maltillinen ryhmä, kannatti rauhallista taktiikkaa, rauhallista agitatsionia ja propagandaa. Tämä ryhmä nojautui varakkaisiin käsityöläisiin

ja Lontoon työläisyliimistöön ja sen johtajana oli meille jo tunnetun radikaalin Placen ystävä ja oppilas — Lovett. Lovett oli ensimmäinen, joka pani liikkeelle kartan ja perusti sen puolesta taistelevan "Lontoon työmiesten yhdistyksen" joka itse asiassa ei ollut työläisten, vaan työläisyliimistön järjestö. Tällä järjestöllä ei ollut suurta auktoriteettia työläisjoukkojen keskuudessa. Nämä olivat keskittyneet suuriin manufaktuurikaupunkeihin pohjoisessa ja menivät esiintymisissään paljon pitemmälle kuin "Lontoon yhdistys" halusi.

Pohjoisten työläisten suosikki oli irlantilainen O'Connor, loistava puhuja ja kiihkeä vallankumousmies. Hän oli Lovettin vihollinen ja "ruumiillisen voiman" ryhmän johtaja, s.o. niiden chartistien, jotka kannattivat päättävää taistelua hallitusta vastaan ja vallankumouksellisten keinojen käyttämistä.

O'Connorin yleinen suosio ja vaikutus työläisten kesken pohjoisessa oli ihmeteltävää ja hän käsitti sen itse: hän piti itseään näiden todellisten proletaarien oikeana johtajana ja asetti heidät Lontoon työläisyliimistöä vastaan: "Kunhan vain — sanoi hän — työläiset, — tarkoitan työläisiä, joilla on känsäiset kädet, ajelemattomat leuat ja kuluneet takit —, kunhan vain he lukevat lontoolaisten kirjoitukset, niin saippuakupla halkeaa . . ."

Sitäpaitsi oli chartistien joukossa pieni ryhmä tietoisia työläisiä, joihin kuului jo mainitsemmamme Harney. Tämä ryhmä erosi jo hyvin aikaisin "Lontoon yhdistyksestä" ja muodosti oman "Demokraattisen yhdistyksensä". "Demokraattinen yhdistys" kuten "Lontoon yhdistyksen" ei nauttinut laajojen työläisjoukkojen suosiota, mutta aivan toisista syistä. "Demokraattinen yhdistys" meni muodostuneiden olosuhteiden ja ympäröivän tilanteen käsittämässä pitemmälle kuin silloisille työläisjoukoille oli mahdollista.

"Demokraattisen yhdistyksen" edustajat olivat huomattavia korkeasta luokkatietoisuudestaan. Suurella selvyydellä he asettivat porvariston ja proletariaatin edut vastakkain ja sanoivat, että proletaarien taistelussa luokkavihollisiaan vastaan, täytyy luottaa "itseensä ja vain itseensä" aivan kuin ennakolta hyväksyen Marxin sanat: "Työläisten vapautuminen on heidän itsensä asia".

Kuten jo mainitsimme, chartisteihin liittyi pikkuporvarillisia radikaalejakin, pankkiiri Atwoodin tapaisia, joka oli kotoisin Birminghamin pikkuporvarillisesta keskuksesta. Tietysti nämä pikkuporvarilliset radikaalit olivat vain "myötäkulkijoita", jotka pian jättivät chartistit.

Chartistien yhteiskunnalliset — taloudelliset mielipiteet.

Jos chartistien keskinäiset erimielisyydet taktiikkakakysymyksissä olivat suuret, niin ohjelman suhteen, s.o. sen suhteen, mitä tullaan tekemään kun valta on saatu, heillä vallitsi täydellinen epäselvyys. Sekä entisen Robert Owenin oppilaat, että vallankumouksen ammattimiehet, jotka saarnasivat "py-

häkuukautta” (yleislakkoa), löysivät itselleen tyyssijan chartistien joukossa. Osa tietoisempia työläisiä (Harney) esittivät sosialistisia mielipiteitä, vaikkakaan ei tarpeeksi selviä. O’Connor, pohjo-lan työläisten tunnustettu johtaja ja suosikki, ei ollut sosialisti ja hän itse sanoikin, että ”socialismin ja kommunismin periaatteet ovat vastoin ihmisluontoa . . .” Toteuttakaa kommunistinen järjestelmä ja te tuhoote teollisuuden, hävitätte yksityiskilpailun ja luotte laiskojen ja voimakkaiden sodan ahkeria ja heikkoja vastaan.”

Ainoa, minkä O’Connor hyväksyi, oli yhteistyö ja maatalouskaluston ja työeläinten yhteinen käyttö. Näissä hänen näkökan-noissaan kuvastuu kokonaan sen luokan vaikutus, jota kaikkein lähempänä hän syntyperänsä puolesta oli, — juuri kurjistuneen, vähämäisen talonpoikaisluokan. Juuri he pelkäsivät sosialismia, sillä sosialismi näytti heistä heidän pikkuomaisuutensa jäännösten, josta he huolehtivat, perikadolta. Juuri heille on tarpeen työkarjan ja inventaarion yhteinen käyttö. Sillä jokaisen erikseen ostettavaksi ne ovat liian kalliita.

Toinen chartistien johtaja — O’Brien — oli sosialisti, mutta pyrki vain maaomaisuuden yhteiskunnallistuttamiseen, s.o. seurasi XVIII vuosisadan sosialisteja.

Yleensä O’Connorin ja O’Brienin katsantokannoissa kuvastui määrätty kapitalismin kehitysvaihe. Kapitalismi ei ollut vielä saavuttanut sitä astetta, jolloin käy ilmeiseksi, että se valmistaa uuden sosialistisen yhteiskunnan syntymistä. Chartismin aikana kapitalismi ilmaisi vain kielteiset piirteensä, ja sentähden näytti, että ainoa ulospääsy työtätekeville oli palaaminen esikapitalistiseen aikaan, entiseen aikaan, siihen aikaan, jolloin maatalous vallitsi muita tuotantomuotoja.

Siksi O’Connor haaveilikin maapalstojen jaosta kaikille työläisille ja heidän pikkumaanomistajiksi muuttamisestaan. Siksi O’Brien julisti, että hän on ”sen järjestelmän vihollinen, joka luo tehtaalle etevämmyyden maatalouteen nähden, järjestelmän, jonka avulla työväenluokan sortajat muuttavat maanviljelijät tehdastyöläisiksi.

Siis kielteisessä suhtautumisessaan teollisuuskapitalismiin yhtyvät sosialisti O’Brien ja O’Connor, socialismin vihollinen. Kapitalismin kypsymättömyydestä aiheutui työväenliikkeen muotojen kypsymättömyys ja tämän liikkeen johtajien katsantokantojen kypsymättömyys.

V.v. 1837—1839
liike.

Mitä tulee chartistiliikkeen historiaan, niin se voidaan helposti ja sopivasti jakaa kolmeen aikajaksoon. Kuten jo mainitsimme, oli chartismin ensimmäinen leimahdus yhteydessä v. 1837 Englannissa puhjennun teollisuuskriisin kanssa, molemmat toiset leimahdukset olivat

yhteydessä kahden muun kriisin kanssa, joiden alaiseksi Englannin teollisuus joutui.

Joka kerta työväenliikkeen nousuhetkellä oli chartisteilla yksi ja sama suunta. He järjestivät monituhathenkisiä kokouksia ja esittivät niihin kokoontuneiden allekirjoitettavaksi parlamentille jätettävän anomuksen. Tämän anomuksen tukemiseksi valittiin kokouksissa edustajia ”konventtiin”, jonka, kun se kokoontuisi anomuksen jättämishetkellä, piti aatteellisesti vastata parlamenttia. Liike tuli tavattoman jännittyneeksi etenkin työläispiireissä, kokouksiin saapui kymmeniä ja toisinaan satojakin tuhansia ihmisiä, hyvin usein aseistettuna. Erikoisen vaikuttavia ja uhkaavia olivat yölliset kokoukset, joihin työläiset saapuivat suoraan työstä, taaraantuneissa vaatteissa ja soihdut käsissä, chartistilehdet levisivät kymmenien tuhansien painoksina, chartistijohtajia ja puhujia tervehdittiin ihastuksella ja he näyttivät tavattoman suurta suosiota.

Ja kuitenkin kaikesta tästä huolimatta parlamentti hylkäsi anomuksen, eikä kokoontunut konventti päättänyt nostaa kapinalippua ja julistaa itseään vallankumoukselliseksi parlamentiksi, mikä, kuten näytti, sen olisi pitänyt tehdä.

Mikä tämän selittää?

Ennen kaikkea, konventin ensimmäisessä kokoonpanossa kuvastui puolueen lipun alla kulkevien aineiden koko kirjavuus. Se teki suuren taktillisen virheen kokoontuessaan Lontoossa eikä pohjoisessa, missä se olisi voinut nojautua kumousmieliseen työläisjoukkoon. Myöhemmin se siirtyi Lontoosta Birminghamiin, taaskin ei proletaariseen, vaan pikkuporvarilliseen kaupunkiin.

Kun hallituksen sortotoimenpiteiden vuoksi ilmapiiri kuumeni niin paljon, että kapina pohjoisessa teollisuusalueella oli valmis puhkeamaan, ei konventti siinä olevien Lovettin puoluelaisten vaikutuksesta ottanut käsiinsä kapinan johtoa. Tällaisen selvän heikkouden ilmaisun jälkeen parlamentti tuli niin rohkeaksi, että hylkäsi sille jätetyn anomuksen, vaikkakin siinä oli 1¼ miljoonaa allekirjoitusta.

Kärsittyään tällaisen raskaan tappion alkoi liike laimeta. Chartisteja alettiin julmasti vainota.

Työläisjoukot kylmenivät chartismille, sillä teollisuudessa vallinnut pysähdys alkoi vähitellen poistua ja työläisten asema tuli jonkunverran paremmaksi.

Chartistipuolue. Kaikki tämä erkautti chartismista chartistien ”myötäkulkijat” — pikkuporvarilliset ja intelligenttiainekset. Kuitenkin todelliset vallankumoukselliset eivät masentuneet, he päinvastoin jännittivät kaikki voimansa pelastaakseen liikkeen, ja v. 1840 perustettiin eri kerhoista ja ryhmistä ”Chartistiyhdistys” — ensimmäinen proletaarien poliittinen puolue,

valittuine toimeenpanevine komiteoineen, jäsenmaksuineen ja jäsenkirjoineen. Parhaana aikana siihen kuului 40,000 jäsentä.

Nähtyään, että työväenliike ei kuole, vaan päinvastoin osoittaa uudestisyntymisen merkkejä, yrittivät porvarilliset liberaalit uudelleen vetää työläisiä pois välittömistä vallankumoustehtävistä ja käyttää heitä omiin tarkoituksiinsa. Työläisten kesken alettiin agiteerata viljalakien poistamista ja samalla annettiin ymmärtää että nämä lait ovat pääsyynä työläisten raskaaseen asemaan. Sitten porvaristo, joille oli tarpeen maanomistajille edullisten lakien kumoaminen, halusi suunnata työläiset näitä maanomistajia vastaan ja peloittaa heitä työväenliikkeellä, kuten se jo kerran oli heidät peloittanut, saaden heidät suostumaan äänioikeusuudistukseen. Parhaat chartistijohtajista käsittivät varsin hyvin tämän porvariston taktiikan ja estivät kaikin voimin työläisten vetämistä taisteluun viljalakeja vastaan.

V. 1842 liike. Pian puhkesi uusi kriisi ja porvaristo taas halusi käyttää tätäkin omiin tarkoituksiinsa. Kun tuotanto kuitenkin väheni, alkoivat omistajat sulkea tehtaita ja heittää työläiset kadulle. Tehtaisiin jääneiltä työläisiltä he alensivat palkan, provoseeraten siten lakon, jolla teollisuuden harjoittajat toivoivat peloittavansa myöntymättömän maaylimystön. Lakko todella puhkesi, mutta liike sai heti vallankumouksellisen luonteen. Turhaan liberaalit pitämällä esillä viljalakijuttua koettivat ohjata liikettä heille tarpeelliseen uomaan, — työläiset vaativat yleistä äänioikeutta.

Työläisalueilla vallitsi suuri kiihtymys, lakot laajenivat ja käsittivät yhä uusia ja uusia alueita. Näytti siltä, että ”pyhäkuukauden” saarnaajien vanhat haaveet lähenevät toteutumista. Mutta itse chartistit yllätti tämä liike odottamatta, he eivät olleet siihen riittävästi valmistautuneet, eivätkä taaskaan osanneet ottaa johtoa käsiinsä. Päälle päätteeksi eteläiset kreivikunnat ja Lontoo eivät ottaneet osaa pohjoisten manufaktuorialueiden taisteluun ja lakko kärsi tappion.

Mitä tulee parlamentille jätettyyn uuteen anomukseen, niin se huolimatta siitä, että sen oli allekirjoittanut yli kolme miljoonaa kansalaista, taaskin hylättiin.

Seuraavina vuosina on merkittävä viisi vuotta kestänyt taloudellinen kukoistus, jonka johdosta vallankumousliike uudelleen laimeni.

Kuten jo mainitsimme, ensimmäisen chartistiliikeaallon laskeutussa alkoivat siitä erkautua ”myötäkulkijat” ja siksi sillä toisena aikajaksona oli puhtaampi proletaarinen luonne. Aivan havainnollisesti se voidaan huomata tarkastellessa kahta parlamentille jätettyä anomusta; ensimmäinen jätettiin v. 1839 ja toinen v. 1842.

Chartistien anomus.

Ensimmäinen anomus puhui sekä ”työläisistä, jotka kuolevat nälkään, että teollisuuden harjoittajista, jotka häilyvät vararikon partaalla ja pääomasta, joka ei tuota tuloja”. Se nimitti v. 1832:n uudistusta ”viisaaksi keinoksi arvokkaan päämäärän toteuttamiseksi”. Toinen anomus taas kiinnitti huomiota ”lahjomiseen, peloittamiseen, tapainturmelukseen, väärintodistamiseen ja erilaisiin selkkauksiin, jotka vallitsevat kaikissa parlamenttivaaleissa”. Se puhui ”kovasta puutteesta, johon kuolee tuhansia ihmisiä Englannissa, Skotlannissa ja Walesissa”. Se huomautti siitä ”tyytymättömyydestä, jolla anomuksen allekirjoittajat katselevat voimassa olevia köyhäinlakeja”. Anomus verrasti kainostelematta hänen majesteettinsa *) päivätulot (167 puntaa 17 shillingiä 6 penceä) työläisen päiväpalkkaan (3 $\frac{3}{4}$ penceä) ja valitti sitä, että ”työpäivä varsinkin tehdastyöläisillä menee yli ihmisvoimien kaikkien rajojen, että tästä ylivoimain käyvästä työstä maksettu korvaus on riittämätön työläisten ruumiillisten voimien ylläpitoon”, se mainitsi myöskin siitä, että ”maatöyläisten työstä maksetaan huonosti ja näiden ihmisten kurjista tuloista, joiden työ kuitenkin hankkii kansalle ravinnon”. Tässä anomuksessa ei myöskään unohdettu tärkeimpien ravintotuotteiden veroitusta **).

Omistavien luokkien edustajat parlamentissa ymmärsivät erinomaisen hyvin tämän anomuksen proletaarisen luonteen. Suotta ei parlamentin jäsen, porvarillinen historioitsija Macaulay, esiintyessään tämän anomuksen johdosta, nostanut hälytystä sanoen, että anomuksessa vaadittu yleinen äänioikeus ”hävittää parempien vallan ja horjuttaa sivistyksen perusteita”. Macaulay arveli, että anomus oli suunnattu ”maan, koneiden ja kulkuneuvojen monopolia vastaa, joiden täytyy olla monopolina, s.o. olla yksityisomaisuutena.”

„Veljesdemokraatit“ ja O’Connorin maasuunnitelma.

Vuoden 1842 nousun jälkeen chartismi uudelleen kokee laskukauden. Se, kuten jo sanoimme, tapahtuu samaan aikaan kuin teollisuuden nousukausi. Tämän nousun aikana oli chartismissa kaksi mielenkiintoista ilmiötä. Ensiksi, chartismi oli kansainvälinen liike. Lontoossa perustettiin kaikkien sinne omien hallitukseensa vainoa paenneiden vallankumouksellisten emigranttien yhdistys. Yhdistys otti nimekseen ”veljesdemokraatit” ja sen perustamisessa esiintyi päätekijänä chartisti Harney.

*) Asia tapahtui kuningatar Viktorian hallitessa.

***) V. 1832 uudistuksen jälkeen valtaan tullut porvaristo asetti korkeat verot yleisille tarve-esineille.

Etteivät kilpailisi chartistijärjestöjen kanssa, eivät "veljesdemokraatit" järjestyneet puolueeksi, vaan pysyivät agitatsioni- ja propagandakerhona. Tämän järjestön kautta kulkevat langat, jotka yhdistävät chartistit paljon myöhempään työväenliikkeeseen. Juuri täällä Marx ja Engels kohtasivat chartisteja, joita he arvostivat oikean proletaarisen liikkeen edustajina. Ne järjestömuodot, jotka "veljesdemokraatit" v. 1847 hyväksyivät, olivat mallina Ensimmäiselle Internatsionaalelle.

Näiden pikemmin kauas tulevaisuuteen tähtäävien kuin tälle hetkelle ominaisten piirteiden ilmenemisen rinnalla, esiintyi chartismissa muitakin silloisen työväenliikkeen puolia. Työläisten keskuudessa alkoi O'Connorin maasuunnitelma saada tavatonta suosiota osakseen. Suunnitelma oli mitä mielikuvituksellisinkin, sisältäen seuraavaa: työläiset säästämällä roposia työpalkastaan, kokoavat vissin summan rahaa, jolla he hankkivat maapalstan. Viljelemisen ja parannusten avulla palstan hinta kohoaa ja palsta pantataan, tällä tavalla saatuun summaan lisätään pienempi määrä uudelleen kerättyjä rahoja ja ostetaan uusi palsta, jonka kanssa menetellään samoin j.n.e. siksi kunnes kaikki työläiset tulevat sijoitetuiksi maalle ja palautetuiksi maataloustyöhön.

Huolimatta kaikesta tämän suunnitelman mielikuvituksellisuudesta, sai se kuten jo mainitsimme suunnatonta suosiota osakseen työläisten kesken. Tämän selittää yksinomaan työläisten katantokantojen pysymättömyys ja se, että monet heistä vasta äsken olivat irtaantuneet joko maataloustyöstä taikka käsityöstä, s.o. aivan äskettäin kadottaneet pikkuomaisuutensa.

Tämän rinnalla kannattaa mainita myöskin uudesta yrityksestä vetää työläiset pois vallankumousliikkeestä, yritys, joka tarkoitti työläisten vetämistä 10-tuntisen työpäivän aikaansaamiseen. Tais-telua 10-tuntisen työpäivän puolesta käytiin hyväntekeväisyys mie-listen toryjen johdolla, joilla tässä tapauksessa oli kahdenlainen tarkoitus, — vahingoittaa porvaris-vihollisia, kostaan heille viljalakien kumoamisen, joka tapahtui v. 1846, ja saada työläiset tyytyväisiksi olevaan järjestykseen. Alkaessaan kamppailun 10-tuntisen työpäivän puolesta, tekivät toryt työläisten kanssa sopimuksen, että "agitatsionia käydään mitä rauhallisemmalla tavalla".

10-tuntinen työpäivä tuli todella laiksi v. 1847, mutta huolimatta koko sen hyödyllisyydestä työläisille, oli siitä vanhingollisia seurauksia työväenliikkeelle. Tämä laki vaikutti visseihin työläis-kerrokseen jossakin määrin sovittavasti olevaa järjestystä kohtaan ja heidän vallankumouksellisuuttansa tylsyttävästi. Kuitenkin oli mahdotonta ehkäistä uutta, kolmatta chartisminousua.

V. v. 1847—48 Vuoden 1847 loppu toi taas tullessaan teollisuus-kriisin, uudelleen pysähtyi tehtaot ja työpajat, uudelleen alkoivat kokoukset ja mielenosoitukset. Huudot

”leipää tai vallankumous” kaikuivat tehdaskaupunkien kaduilla. Näissä oloissa chartistit päättivät jättää parlamenttiin kolmannen anomuksen ja taas muodostaa konventin.

Tieto Ranskassa tapahtuneesta vallankumouksesta valoi öljyä tuleen, kokouksissa aletaan hyväksyä päätöslauselmia, joissa tervehditään Ranskan vallankumousta ja uhataan Englannin hallitusta kukistetun Ranskan kuninkaan Louis-Filipin kohtalolla.

Kuitenkin keväällä vuonna 1848 kokoontunut konventti toisti uudelleen entisen virheen. Ensiksi se kokoontui Lontoossa, sitten siinä tapauksessa että parlamentti hylkää anomuksen konventti päätti sensijaan että julkaisi kapinakehoituksen, muodostaa uuden kokouksen, joka . . . kääntyisi hallituksen puoleen valituksella anomuksen hylkäämisen johdosta.

Paljon päättävämmin toimi itse hallitus: se mobilisoi kaikki voimat, kokosi suunnattoman määrän sotaväkeä ja porvaristosta värvättyjä vapaaehtoisia poliiseja, julkaisi poikkeuslakeja järjestyksen ja rauhallisuuden suojelemiseksi ja kielsi chartistimielenosoituksen.

Chartisteille, jotka eivät voineet luottaa Lontoon väestön kannatukseen, se kun ei koskaan ollut myötätuntoinen vallankumouksellisille toimenpiteille, ei jäänyt muuta neuvoksi kuin peruuttaa aijottu mielenosoitus, jonka piti olla parlamentille jätettävää anomusta tukevana joukkomielenosoituksena.

Näiden seikkojen rohkaisema parlamentti ei ainoastaan taaskin hylännyt anomusta, vaan sai anomus osakseen vielä pilkkaa. Huhtik. 10 p. v. 1848, päivä jolloin chartistien kolmas anomus tuli hylätyksi, oli chartistiliikkeen suurimman vararikon päivä.

Näin voimakkaana ei liike enää uudistunut. Tosin yrityksiä uudistaa se tehtiin 50-luvullakin, mutta kaikki nämä uudistukset epäonnistuivat.

Liikkeen epäonnistumisen syyt.

Ymmärtääksemme chartistiliikkeen epäonnistumisen syyt, meidän on muistettava, että tämä liike oli määrätyn ajan, kapitalististen suhteiden myrskyisen kasvuajan, alkuperäisen kehittymättömän kapitalismin ajan lapsi. Tosin työläisten asema tänä aikana oli kauhea ja kriisien vaikutus tuhoisa, mutta toisaalta sen ajan kapitalismi oli kypsymiskaudessa ja sen kauhealla voimalla esiin puhkeavat kriisit olivat kasvusta johtuvia, eikä vanhuuden sairastelua. Kriisikaudet ja teollisuuden kukoistusaika vaihtelivat tavattomalla nopeudella ja tavattomalla nopeudella vaihteli työläisten asema ja myöskin heidän vallankumouksellisuutensa määrä.

Tästä samasta syystä, kapitalististen suhteiden kypsymättömyydestä, johtui myöskin chartistiliikkeen valtaamien kerrostien kirjavuus, joka näytteli niin turmiollista osaa liikkeen kohtalossa.

Chartistien kirjavuudesta, eikä koko työväenliikkeen kypsy-
mättömyydestä, johtuukin tavaton erilaisuus taktillisissa näkökan-
noissa, tavaton sekavuus ohjelmakysymyksissä ja laadultaan taan-
tumuksellisten suunnitelmien voitolla olo niissä, suunnitelmien, jotka
tarkoittivat proletaarien palaamista maalle.

Tosin chartistien ohjelma oli läheinen väestön laajoille ker-
roksille, mutta niiden jokapäiväisten etujen kanssa sillä ei ollut pal-
jon yhteyttä, päinvastoin asianhaarat muodostuivat sellaisiksi, että
chartistit joutuivat vastustamaan taistelua viljalakeja vastaan,
vaikka viljalait kallistivat työväelle kaikkein välttämättömintä tuo-
tetta — leipää. Aivan samoin heidän täytyy pysyä sivulla taiste-
lusta 10-tuntisen työpäivän puolesta, sillä niin tätä kuin muutakin
kamppailua käytiin työväenliikkeelle ja chartismille vihamielisten
luokkien johdolla.

**Chartismin mer-
kitys.**

Siitä huolimatta on chartismilla suuria ansioi-
ta. Se oli ensimmäinen laaja työväenliike. Char-
tistien pääjoukot olivat palkkatyöläisiä, uuden
luokan, proletariaatin edustajia. Lopulliseksi päämääräkseen char-
tistit asettivat olevan taloudellisen järjestyksen muuttamisen joksi-
kin toiseksi järjestykseksi, jonka varmasti heidän mielipiteensä mu-
kaan ei tullut olla kapitalistisen järjestyksen, vaikkakin he eivät sitä
selvästi käsittäneet.

Chartistit yhdistivät muodoltaan poliittisen liikkeen taloudelli-
siin taikodusperiin, he perustivat ensimmäisen poliittisen työväen-
puolueen. Täten he ikäänkuin viitoittivat myöhemmän työväenliik-
keen muodon ja lopuksi löydämme chartisteilla myöskin kansainvä-
lisen työväenliikkeen alkeita s.o. sen ilmiön alkeita, jossa on nykyi-
sen työväenliikkeen suurin voima.

**Lopullisen rap-
pion syyt.**

Eteemme nousee kysymys niistä syistä joiden
vuoksi chartismi kolmannen nousun kukistuttua
ei uudelleen noussut. Ne olivat seuraavia: 40-
luvun lopussa ja 50-luvun alussa suurtuotanto Englannissa lopulli-
sesti voitti pikkutuotannon ja Englanti lähti taloudellisen kukois-
tuksen leveälle tielle, sillä se lähetti nyt yksinoikeutettuna teollisuus-
tuotteitaan maailman markkinoille.

Englannin teollisuuden monopoliasema salli englantilaisten
teollisuudenharjoittajain jakaa suunnattomista voitoistaan joitakin
muruja työläisille, minkä vuoksi näiden asema 50—60-luvulla huo-
mattavasti parani, verrattuna heidän asemaansa 30—40-luvuilla.
Tästä syystä ja myöskin työläisten maastamuuton vuoksi, jonka
aiheutti Austraaliassa ja Kaliforniassa löydetyt kultakentät, kadot-
tavat Englannin työläiset vallankumouksellisuutensa. He tulevat
hiljaisiksi ja rauhallisiksi ja alkavat taistelussaan rajoittua vain ah-
taiden, puhtaasti taloudellisten tehtävien ratkaisemiseen. Sanalla

sanoen, he joutuivat lujasti porvaristonsa tiukkoihin kouriin, joka porvaristo alkoi vaikuttaa työläisiin uusien ammattiliittojen kautta.

Katkerasti valitti tätä asiaintilaa yksi chartistien vallankumouksellisimmista johtajista — Jones. Hän sanoi: ”Nämä ammattiliitot pakottivat työläisiä puolustamaan ja kannattamaan olevaa talousjärjestelmää, herättäen heissä uskon siihen, että heidän palkkansa voi nousta huomattavan korkeaksi ilman mitään poliittisia muutoksia”.

Täytyy sanoa, että vielä tähänkään asti ei Englannin proletariaatti ole päässyt irti porvarillisista aatteista ja käsityksistä. Vielä nytkin se kulkee porvaristonsa ohjaksissa. Todellisten vallankumouksellisten — chartistien — seuraajia nykyhetkellä eivät ole suuret ammattiliitot (tähän asti ne vielä laahustavat porvarillisten liberaalien hännässä). Vallankumouksellisten chartistien todellinen seuraaja on pieni, mutta luja ja todeilla vallankumouksellinen Britannian kommunistinen puolue.

IV. Vuoden 1848 vallankumous Ranskassa.

**Heinäkuun
monarkian
luonne.**

Työläisten ja käsityöläisten toimeenpanema heinäkuun vallankumous asetti Ranskan valtaistuimelle pankkiirien ja pörssimiesten kuninkaan Louis-Filipin. Suotta ei ”vallankumousministeri Lafitte lausunut tämän kuninkaan valtaistuimelle noustessa: ”Nyt alkaa pankkiirien aika.” Lafitte oli oikeassa. Uusi kuningas oli mitä kiinteimmin sidottu finanssi-suurporvaristoon, jonka etujen puoltaja hän oli. Poliittisesti turvasi suurporvariston vallan tavattoman korkea vaalisensus. Voidakseen saada äänioikeuden piti maksaa 200 frangia veroa vuodessa ja saadakseen vaaliehdokasoikeuden, — 500 frangia. Sitten eivät ainoastaan barrikaadeilla taistelleet työläiset ja käsityöläiset olleet eroitettut poliittisesta elämästä vaan 225,000 välitsijan joukkoon saattoivat kuulua vain suurporvariston edustajat, keski- ja pikkuporvaristo jäivät poliittisen elämän ulkopuolelle.

Finanssi-suurporvaristo käytti oivallisesti hyväkseen saavuttamaansa poliittista valtaa, muodostaen Ranskan lypsylehmäkseen. Antaen lainoja rahanpuutteessa olevalle valtiolle, kokosivat rahamiehet ahnain käsin korot, joiden maksamiseen meni väestöltä kootut verot. Kun jokainen uusi budjetti päättyi vajauksella, niin tämän vajauksen peittämiseksi tarvittiin uusia lainoja ja rahamiehet saivat uusia voittoja. Tähän on lisättävä pörssikeinottelu, jota huomattavasti helpotti omien miesten olo hallituksessa. Kun alkoi rautateiden rakentaminen niin tämäkin edullinen yritys joutui mahtavien rahamiesten käsiin.

**Keski- ja pikku-
porvariston
asema.**

Rahamiesten isännöimisestä kärsi koko muu väestö. Kaiken lisäksi rahamiehet olivat suurimpien teollisuuslaitosten omistajia ja suurten osakeyhtiöiden jäseniä. Sentähden hallituksen tullipolitiikka oli suunnattu suurille raha- ja teollisuusporhoille suotuisaan suuntaan. On selvää, että tästä politiikasta kärsi teollisuutta harjoittava keskiporvaristo. Siten estetullit valuraudalle, raudalle ja kivihiihelle lisäsivät ”teollisuusfeodaalien” rikkautta, mutta vaikuttivat raskaasti Ranskan teollisuuteen kokonaisuudessaan kallistamalla raaka- ja polttoaineen. Samaan aikaan, kun Englannissa hehtolitrahiihiltä maksoi 0,55 frangia, maksoi se Ranskassa 5,2 frangia, ja

Englannin rauta maksoi Ranskassa kaksi kertaa enemmän kuin Englannissa.

Tästä syystä keski- ja pikkuporvaristossa alkoi viritä hallitukselle vihamielinen sävy.

Talonpoikaisto. Helppoa ei ollut talonpoikaistonkaan elämä. Maaseudulle tunkeutuva pääoma syventää talonpoikain kerrostumista. 100,000 suurmaanomistajaa kohti, jotka omistivat vähintään 120 hehtaaria maata, tuli 3,500,000 keskivarakasta maanomistajaa, jotka omistivat korkeintaan 35 hehtaaria ja 3,750,000 maanomistajaa, jotka omistivat mitättömän 5 hehtaarin palasen maata.

Näitä pikku- ja keskinkertaisia maanomistajia painoivat verot ja he olivat pakotettuja kiinnittämään ja uudelleen kiinnittämään mitättömät maapalstansa. Tämän jälkeen meille käy ymmärrettäväksi miksi maanomistajien hypoteekkivelkojen määrä nousi 11,25 miljoonaan frangiin, ja niiden korkojen maksuun meni 560 miljoonaan asti vuodessa, s.o. lähes $\frac{1}{3}$ maanomistajien puhtaasta tulosta. ”Yksityiset kapitalistit — sanoo Marx — riistivät yksityisiä talonpoikia hypoteekkilainoilla ja koronkiskonnalla. Kapitalistien luokka riistää talonpoikia valtiolainoilla”.

Työläiset ja käsityöläiset. Kaikista raskainta oli tietysti työläisten ja käsityöläisten. 30- ja 40-luvun vuodet olivat jo restaurationsaikana alkaneen pientuotannosta suurtuotantoon siirtymisen aikaa. Tiedämme jo että tämän taloudellisessa elämässä tapahtuneen edistyksen saavat työläiset maksaa.

Taloudellinen edistys, joka Ranskassa tapahtui heinäkuun monarkian jälkeen oli todella kaikkein huomattavin. Siten raudan tuotanto kasvoi kaksinkertaisesti (v. 1833 — 714,000 tonnia, v. 1847 — 1,683,000 tonnia), kivihiilen tuotanto lisääntyi $3\frac{1}{2}$ kertaisesti (v. 1831 — 2,000,000 tonnia, v. 1847 — 7,000,000 tonnia).

Koneiden käyttö levisi yhä enemmän ja enemmän ja suurporvaristo ansaitsi kaikella tällä kultakasoja, heidän käsissään oleva poliittinen valtahan hankki heille mahdollisuuden mitä luonnottomimpaan riistoon.

Kuten Englannissakin veti kone tehtaaseen naisia ja lapsia, mistä aiheutui suuri työttömyys miesten keskuudessa ja työpalkkojen alentaminen. Työehdot olivat kamalat: 15, jopa 17 ja 18 tunnitset työpäivät olivat aivan tavallinen ilmiö. Työpalkka oli kurja samaan aikaan kun tuotteilla oli korkeat hinnat, sillä tuotteita verotettiin korkeilla tulleilla kaupunkiin tuotaessa.

Kaikesta tästä oli tuloksena, että jokaisesta 29 käsityöläisestä ja työläisestä yksi oli hyvinvoipa ja 10,000:sta sotapalvelukseen kutsutusta 8,900 olivat siihen kelpaamattomia. Lyhyesti, Ranskan työtätekevät olivat tuomitut sukupuuttoon ja siveelliseen rappeutumiseen. Raskain oli käsityöläisten asema, jotka ähkivät suurteolli-

suuden kilpailun puristamina. Heinäkuun päivien sankarit — väki, joiden käsillä heinäkuun monarkia oli perustettu, oli tuomittu nälkään, kurjuuteen ja oikeudettomuuteen.

Tietysti vallassa oleva porvaristo oli perin välinpitämätön alempien luokkien kärsimyksiä kohtaan. ”Meidän asiamme on julaista lakeja, eikä ajatella työläisten palkkoja”, — sanottiin edustajakamarissa kun sokeriteollisuustyöläisten kurjasta asemasta tuli puhe. Guizot, joka pitkän aikaa oli ollut porvariskuninkaan hallituksen johdossa, sanoi: ”Meillä on yksi keino varjella itsemme köyhän luokan mielijohteilta, se on — työ ja alituinen työn teon välttämättömyys”.

Vallankumous- liike.

Eipä ole ihme, että tällaisen asiantilan vallitessa heinäkuun monarkian ensi vuosina oli joukko kapinoita. Tasavaltalaiset, jotka suorittivat vuoden 1830 vallankumouksen eivät voineet nykyistä komentoa sulattaa ja heidän salaseuransa, joita oli kaikkialla Ranskassa, tekivät innokasta maanalaista työtä.

Kuitenkin ensiksi puhjenneella kapinalla, joka tapahtui Lyonissa oli yksinomaan taloudellinen luonne. Lyon oli silkkiteollisuuden keskus. Tehtaita ei siellä ollut, mutta tuhannet pikkuisännät työskentelivät rikkaiden kauppiaiden tilauksesta, ollen heidän riistettävänä ja riistäen vuorostaan työläisiä ja kisällejä. Niin näiden kisällien kuin itse pikku-isäntienkin asema oli tavattoman raskas, sillä kaiken hyödyn nauttivat tilaaja-kauppiaat. Vuoden 1830 vallankumouksen jälkeen ylellisyyksesineiden ja samalla silkkikankaiden kysyntä huomattavasti väheni ja Lyonin työläisille tulivat huonot ajat. Silloin syntyi mestari-isäntien kesken ajatus ehkäistä tavattoman alas painuneen työpalkan laskemista, ottamalla käytäntöön tariffin, jota kauppiaiden oli pakko noudattaa.

Työläismielenosoitusten painostuksesta suostuivat kauppiaat tariffin käytäntöönottamiseen, mutta lakkasivat sitten välittämästä siitä. Kiihtyneet ja tyytymättömät työläiset nostivat kapinan. Sotaväkeä oli kaupungissa vähän. Työläiskortteli ”Punainen risti” vallitsi muuta kaupunkia, ja työläiset pääsivät voittajiksi. Loyn joutui heidän käsiinsä.

Silloin tulikin näkyviin työläisten koko tietämättömyys ja järjestymättömyys. Ollessaan kaupungin isäntinä eivät he osanneet juuri mitään tehdä sen pysyttämiseksi hallussaan ja vallan käyttämiseksi omiin tarkoituksiinsa. He pysyivät kuuroina tasavaltalaisten kehoituksille, jotka yrittivät käyttää kumousta omien aatteittensa toteuttamiseen, ja olivat täysin lojaalisia hallituksen suhteen. Tästä oli tuloksena, että kuninkaan sotajoukko, johdossa kuninkaan oma poika ja marsalkka Soult, marssi Lyoniin ilman minkäänlaista vastustusta, vieläpä käsityöläisten tervehtiminä.

Itse porvaristo arvioi paljon paremmin kuin työläiset lyoni-
laisten esiintymisen merkityksen. Se näki tässä kypsymättömässä
yrityksessä tulevien uhkaavien proletariaatin esiintymisten enteen.
Kapinan kukistumisen jälkeen kääntyi edustajakamari hallituksen
puoleen kiitosadressilla, jossa sanottiin, että hallitus voi "luottaa
kaikkien luokkien apuun kaikenlaisten anarkia-aikeiden kukistami-
sessa ja niiden pyhien periaatteiden lujittamisessa, joilla itse yh-
teiskunnan olemassaolo lepää."

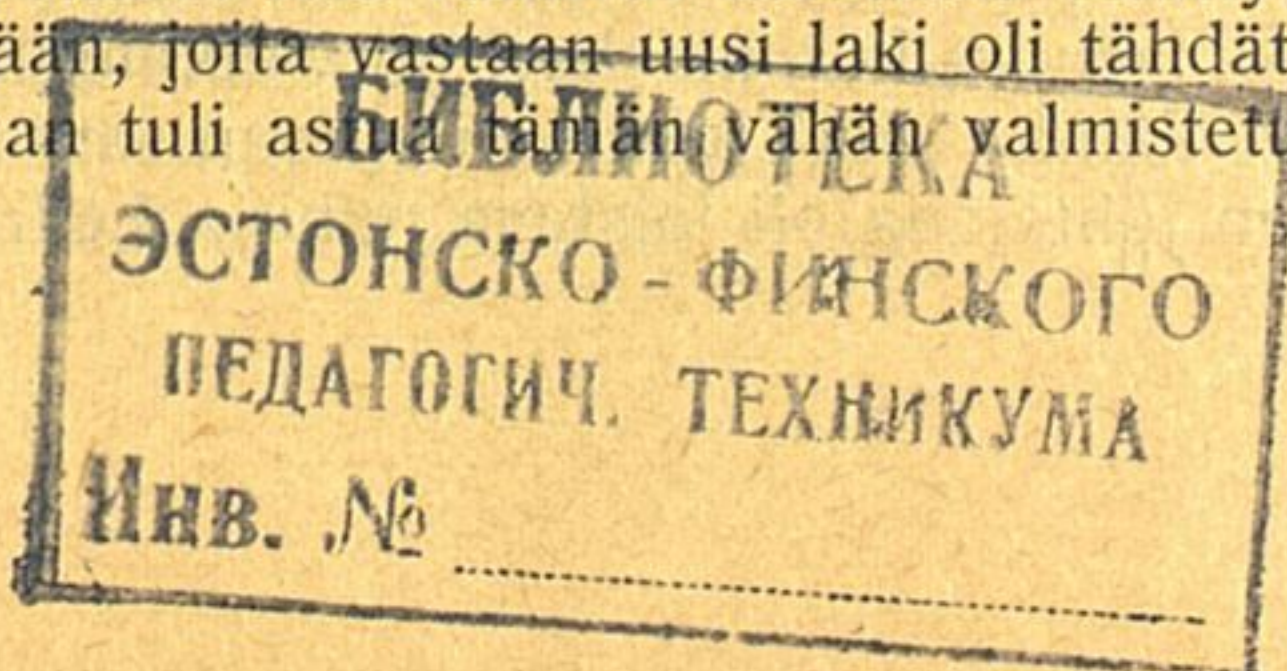
Maanalaiset tasavaltalaiset alkoivat tänä aikana omaksua so-
sialistisia aatteita ja kiinnittää huomiota työväenluokan asemaan.
Tasavaltalaisseuroihin, joihin aikaisemmin kuului pikkuporvaristoa
ja köyhää intelligenssiä, alkaa nyt tulla tietoisimpia työläisiä. Jo
v. 1832 eräs tasavaltalaisten johtajista lausui oikeudenkäynnin ai-
kana, että hänen ryhmänsä "pyrkii työn järjestelyyn ja suhtautuu
kielteisesti pääoman harjoittamaan työläisten riistoon".

Tasavaltalainen "Ihmisyystävään yhdistys" lausui kehoitukses-
saan: "Me pyrimme ei niin paljon poliittiseen kuin yhteiskunnalli-
seen uudestijärjestämiseen". Tasavaltalaislehti, jota julaistiin juuri
Lyonissa, kirjoitti eräässä artikkelissaan: "Tasavaltalaisella on elä-
vä tunto ja hän on aina valmis uhraamaan kaikki parantaakseen
työntekijäin, maanviljelijäin ja proletaarien asemaa, jotka muodos-
tavat yhteiskunnassa enemmistön."

Blanqui. Näinä aikoina alkaa myös toimintansa suuri val-
lankumousmies, kommunisti Blanqui. Juuri hän
ollessaan tänä aikana vedettynä oikeuteen "luvattoman yhdistyk-
sen" perustamisesta, lausui oikeuskäsittelyssä, että nykyisessä yh-
teiskunnassa on sota köyhien ja rikkaiden välillä, sota, jonka aiheut-
tavat rikkaat; etuoikeudet ravitsevat itseään ja lihoovat köyhien
hiestä; edustajakamari on armoton kone, joka puristaa 5,000,000
työläistä ja 25,000,000 talonpoikaa, puristaa heitä tarkoituksella
pusertaa heistä mehua — veroja... Tämä on virallista
ryöstöä..."

Tällaisten mielialojen kiihoittamat tasavaltalaiset salaseurat
järjestivät kapinan kapinan jälkeen. Hallitus vastasi tähän pakko-
toimenpiteillä, ahdistamalla sanomalehdistöä ja lopuksi julkaisi an-
karan lain kaikkia liittoja ja yhdistyksiä vastaan.

Silloin nousi uudelleen Loyn (v. 1834), missä tähän mennessä
tasavaltalaispropagandistien ja erilaisten työläisjärjestöjen toimin-
nan vaikutuksesta, työtätekevien tietoisuus oli huomattavasti ko-
honnut, ja liitot ja keskinäiset avustusjärjestöt alkoivat esittää huo-
mattavaa osaa. Työläiset itse vaativat aseellista esiintymistä puo-
lustamaan järjestöjään, joita vastaan uusi laki oli tähdätty. Tasa-
valtalaisen salaseuran tuli astua tämän vähän valmistetun kapinan
johtoon.

Kapina oli tavattoman verinen. Kapinalliset osoittivat suurta miehekkyyttä, mutta voimien ja tekniikan etevämyys oli hallituksen sotajoukkojen puolella, jotka kaupungin kaduilla viikon kestäneen taistelun jälkeen saivat voiton . . .

Lyonin jälkeen nousi Pariisi ja muutamat muut teollisuuskeskukset, kaikkialla kapinallisille yhtä surkeilla tuloksilla. Viimeinen kapina puhkesi 1839, minkä jälkeen porvariskuninkaan monarkia nautti yhdeksän vuotta ulkonaisesti täyttä rauhaa.

Saksalainen vallankumousrunoilija Heine, joka tänä aikana asui Ranskassa, kirjoitti: ”Ranskassa vallitsee mitä suurin rauha. Yksitoikkoinen, unelias ja haukotteleva rauha — kaikki on hiljaista, kuten lumisena talviyönä. Kuuluu ainoastaan yksitoikkoista tippumista, korot putoilevat pisarina pääomalle. Selvästi kuuluu kuinka tämä rikkaiden omaisuus kasvaa ja samalla kuuluu kurjuuden äänekäs itku . . .”

Mutta tämä rauhallisuus oli vain ulkonaista. Kun hallitus ja sille läheiset piirit saivat voiton työläis- ja käsityöläiskapinoitsijoista, niin tapahtui se pääasiassa siksi, että tässä taistelussa vakinaiseen sotaväkeen yhtyi aina porvarisnostoväki — kansalliskaarti. Mutta kuten jo sanoimme, porvarillisten rahamiespiirien isännöiminen alkoi vähitellen kiihoittaa hallitusta vastaan muita porvarisryhmiä ja v. 1840 alkanut rauhallisuus teki ne rohkeammiksi vastustuksessaan.

Oppositioniryh- mitykset.

Oppositionin vasemmistolaisimpana sivustana olivat vallankumoukselliset tasavaltalaiset, jotka muodostivat salajärjestöjen kantajoukot. Niitä täydennettiin köyhimmistä pikkuporvariskerroksista, varattomasta intelligenssistä ja tietoisista käsityöläisistä ja työläisistä. Niiden joukossa oli ryhmä, jolla oli kommunistiset katsantokannat; tämän johtajana oli Blanqui.

Enemmistö heistä, kuten tiedämme halusi vissejä muutoksia olemassaoleviin suhteisiin, mutta ollessaan pikkuporvarillisia omistajia, pyrkivät he säilyttämään pikkuomistuksen. He vaativat valtiota sekaantumaan työläisten ja kapitalistien välisiin suhteisiin. ”Työläiset — kirjoittivat he — ovat nyt riippuvaisia yksityispääomasta; on välttämätöntä, että heidän avukseen tulisi valtio voimakkaampine keinoineen . . . Me vakuutamme että ottaen huomioon teollisuuden kehityksen on tarpeen luoton kansallistuttaminen.”

Tämä luoton kansallistuttaminen on kurjistuneen pikkuporvariston kuvaavin vaatimus. Sehän kaikkein enemmän kärsii aineiden ja työkalujen ostoon tarvittavan rahan puutteesta ja sentähden sen vihollinen — koronkiskuri tai välikauppias — orjuuttaa sitä luotoilla. Tämä ryhmä levitti aatteitaan sanomalehti ”Reformin” kautta ja sen johtajana oli loistava puhuja Ledru-Rollin.

Keskiporvaristo ja varakas intelligenssi ryhmittivät maltillisimpien tasavaltalaisten ja "Natsional"-lehden ympärille. He suhtautuivat vihamielisesti kaikkiin muutoksiin taloudellisessa elämässä. Yhdistymisvapaus- ja sovinto-oikeus vaatimuksia pitämälle he eivät menneet.

Suurteollisuusporvaristo oli jo edustettuna eduskunnassa ja oli sillä täällä oma ryhmänsä — vasen keskus ja dynastinen vasemmisto. Dynastiseksi sitä kutsuttiin siksi, että se kannatti sillä hetkellä valtaistuimella olevan hallitsijasuvun (dynastian) pysyttämistä siinä, pyrkien pääasiassa itse tunkeutumaan valtaan, muuttamatta olevaa järjestystä. Nämä ryhmät kannattivat joitakin myönnytyksiä yhteiskunnalliselle mielipiteelle ja vaalisensuksen alentamista 100 frangiin. Maltilliset tasavaltalaiset tahtoivat, että kaikki kansalliskaartilaiset, jotka saattoivat omalla kustannuksellaan aseistaa ja vaatettaa itsensä, saisivat äänioikeuden. Vallankumoukselliset tasavaltalaiset taas vaativat yleistä äänioikeutta.

Hallitus oli kuuro näille vaatimuksille. Kaikkiin sensuksen alentamisen välttämättömyyttä koskeviin lausuntoihin hallituksen päämies Guizot vastasi: "Rikastukaa, tehkää työtä ja te saatte äänioikeuden". Yleinen äänioikeus oli hänen mielestään "typerä järjestelmä, joka kutsui jokaista elävää luontokappaletta osallistumaan poliittisiin oikeuksiin."

Heinäkuun monarkian politiikassa oli vielä eräs puoli, joka teki sen pikku- ja keskiporvariston vihaamaksi. Louis-Filip ja hänen hallituksensa unohtivat hyvin pian vallankumouksellisen alkuperänsä. Kuten jo tiedämme, ei hallitus suinkaan tukenut muissa maissa puhjenneita vallankumouksia vaan alkoi pian itse mielistellä taantumuksellista Itävaltaa ja kaikkialla tuki taantumuksellisia. Peläten kaikkein enimmän kaikenlaisia selkkauksia ulkoasioissa, se suhtautui tavattoman myöntävästi kaikkiin Englannin vaatimuksiin.

Tämän sodan, eikä yksin vallankumoussodan, vaan yleensä kaiken sodan ja ulkoisten selkkaustenpelko saa selityksensä siitä, että kaikenlaiset ulkoiset vaikeudet vaikuttivat mitä huonommin valtiopaperien kurssiin ja pörssiin tilaan, s.o. siihen mikä rahaporhoille oli niin tärkeätä.

Kaikki tämä oli pikkuporvaristolle, joka eli vallankumous- ja napoleonilaissotien muistoissa, äärimmäisen loukkaavaa. Sen tähden mitä pitimmälle jouduttiin, sitä enemmän ilmeni sen oppositioinen mieliala hallituksen suhteen.

40-luvulta lähtien kapinaleiskahdukset lakkaavat ja joukot saavat epämääräisen vihansa olevaa järjestystä kohtaan. Tähän aikaan alkaa työtätekevien joukkojen eturivin edustajissa ilmetä huomattavaa harrastusta siihen, kuinka yhteiskuntajärjestys olisi muutettava työtätekevien eduksi. Tähän kysymykseen antoivat tänä

aikana vastauksia monet sosialismin opettajat, mutta suosituimpia heistä olivat Louis Blanc ja Proudhon.

Louis Blanc ja Proudhon.

Louis Blanc, lähtien nykyistä yhteiskuntaa syövyttävästä kilpataistelusta, joka hänen mieliteensä mukaan oli yhtä vahingollinen sekä porvaristolle, että työläisille, vaati sen "työjärjestyksen" perinpohjaista hävittämistä, s.o. kapitalistiluokan monopolin hävittämistä tuotannon välineisiin nähden ja tuotannon siirtämistä työläisten tuotantoyhtiöille. Louis Blanc arveli, että tällaiset yhtiöt valtaavat aikanaan kaikki tuotannon alat, myöskin maanviljelyksen.

Näihin yhtiöihin tulisi kuulua yhtäläisesti työläisiä ja kapitalisteja, viimemainituille maksettaisiin korkoa heidän sijoittamastaan pääomasta. Koska työläisillä ei ole yhtiön järjestämiseen välttämättömiä varoja, niin valtion on tuettava niitä ja tässä tarkoituksessa sen tulisi ottaa haltuunsa pankit varoineen...

Louis Blanchin julistama oppi oli kokonaan Ranskan kapitalismin saavuttaman kehityksen tasolla. Tähän aikaan pienkäsityö hävisi suurteollisuuden painostuksesta ja työläiset kuolivat kauheiden työolojen vuoksi, mutta vielä ei itse työväenluokassa, eikä kapitalismissa olleet muodostuneet ne ainekset, joiden perusteella saattoi aavistaa tulevan yhteiskunnan kehityksen. Tästä syystä Louis Blanc aivan erheellisesti oli vakuutettu siitä, että tähän uuteen yhteiskuntaan siirtymistä harrastaa ei vain proletariaatti vaan porvaristokin ja että valtio suostuu olemaan tämän uuden yhteiskunnan järjestäjänä. Louis Blanc ei käsittä työväenliikkeen osaa, eikä näe tarvetta vallananastamiseen vallankumoustietä, vaan asettaa kaikki toiveensa kuten vallankumoukselliset tasavaltalaisetkin, demokratiaan ja yleensä äänestykseen.

Proudhon päinvastoin kuin Louis Blanc ei kiinnittänyt huomiota työn järjestämiseen vaan luoton järjestämiseen, mikä vastaisi mahdollisimman paljon kurjistuneen pikkuporvariston tarpeita ja etuja. Vaikka Proudhon esitti tunnuslauseen: "Omaisuus on varkautta" vihasi hän ainoastaan suuromistusta, mutta tunnusti pikkuomistuksen järkkymättömyyden ja oli vihamielinen kommunisteille. Proudhon suhtautui perin kielteisesti tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamiseen. Hän arveli, että vallankumouksen tehtävänä on "hajoittaa porvaristo ja proletariaatti joksikin keskiluokaksi". Proudhon vastusti myöskin valtion sekaantumista työläisten ja kapitalistien välisiin suhteisiin, antamatta minkäänlaista merkitystä työväenliikkeelle ja katsoen, ettei ole sallittava työväen lakkoja. Huolimatta kaikesta tästä oli hänen oppinsa silloisissa proletarisissa piireissä hyvin suosittu, johtuen siitä, että työväen joukossa oli suuri määrä pikkuporvarillisia ja käsityöläisaineksia. "Keskinäiset palvelukset", ilmainen luotto ja pikkuomistuksen py-

hänä säilyttäminen — nämä ne vetivät käsityöläisiä ja käsityöläis-psygologian omaavia työläisiä Proudhonin puoleen.

V. v. 1847—1848
kriisi. Joukkojen hiljainen tyytymättömyys ja maan-alaisten järjestöjen toiminta ryöpsähtelivät esille ajoittain ilmeten murhayrityksinä kuningasta vastaan. Tätä hyväkseen käyttäen hallitus alkoi entistä enemmän käyttää pakkotoimenpiteitä ja pyrki vähentämään parlamenttioppositiota. Asian näin ollen oli oppositio kaikesta maltillisuudestaan huolimatta pakotettu vetoamaan yleiseen mielipiteeseen. Oppositioin edustajat alkoivat järjestää kemuja — yhteisiä päivällisiä, joissa pidettiin poliittisia puheita.

Juuri 40-luvun lopulla alkoivat asiat kääntyä sellaisiksi, että parlamenttivasemmiston kylvämät siemenet alkoivat pudota mitä kiitollisimpaan maaperään ja kasvaa sellaisia oraita, joita parlamenttimiehet luultavasti kaikkein vähimmin odottivat.

V. 1846 oli perunakato Ranskassa ja siitä syystä ilman tätäkin verojen puristaman ja korviaan myöten velassa olevan talonpoikaiston asema huononi samoin kuin kaupunkiköyhälistönkin, jonka pääasiallisena ravintona oli peruna. Seuraavana vuotena, 1847, puhkesi Ranskassa, samoin kuin koko Euroopassa, teollisuuskriisi.

Kriisi koski kipeästi sekä työläisiin, että pikkuporvareihin, varsinkin Pariisin työläisiin ja käsityöläisiin. Kaiken tämän vuoksi ilmapiiri kuumeni niin paljon, että aluksi viaton päivällis-politiikka, jonka tarkoituksena oli äänioikeuden laajentaminen, alkoi saada aivan toisen luonteen. Hyväaikeisten parlamenttimiesten sijasta alkoi kemuissa esiintyä vasemmistolaisavaltalaisia ja kuulua tulsia puheita, jotka olivat kaukana parlamenttarismista.

V. 1848 vallankumous. V. 1848 alussa alkoivat kemuut tulla sellaisiksi, että hallituksen oli pakko ryhtyä taisteluun niitä vastaan. Juuri tähän aikaan alkoi kapina Italiassa, joka ei sietänyt kaksinkertaista sortoa, ulkomaisten — itävaltalaisen — ja omien pikku tyranniensa *). Tähän aikaan tapahtui myöskin Ranskan sisäisessä elämässä tapauksia, jotka edistivät yhteiskunnan vallankumouksellistumista. Hallitukselle tuottivat häpeätä tavattoman huomiota herättävät korkeiden virkamiesten oikeusjutut, heitä syytettiin mitä häpeällisimmistä teoista — väärinkäytöksistä ja suunnattomista lahjustenotoista.

Kun helmikuussa eräs pidettäväksi määrätty kemutilaisuus kiellettiin ja kun parlamenttioppositio oli valmis kärsimään tämän loukkauksen, lähti Pariisin joukko — käsityöläiset, työläiset ja yli-

*) Tähän aikaan oli Italia monena pikkuvaltiona, joita tosiasiallisesti hallitsi Itävalta.

oppilaat — kemuja varten määrättyinä päivinä suureen mielenosoitukseen. Tapahtui yhteentörmäyksiä poliisin kanssa, ja vallankumousliike oli alkanut.

Nämä yhteentörmäykset, joita oli tapahtunut monta kertaa ennenkin, olivat tällä kertaa tavattoman rajuja, mutta santarmeja ja sotilaita vastaan taistelevassa joukossa ei tietysti ollut ainoatakaan oppositsioniedustajaa. Oppositsioniedustajat rajoittuivat joidenkin merkityksettömien syytösten laatimiseen hallitusta vastaan, ja esittivät nämä syytökset edustajakamarissa. Kun liike meni kovin pitkälle, kun Pariisin kaduilla jo alettiin varsinainen taistelu, yrittivät oppositioonijohtajat, jotka itse olivat säikähtyneitä asiain saamasta käänteestä, pysähdyttää vallankumoustulvaa. He julkaisivat kehoituksia, joissa sanottiin, että heidät on määrätty ministe-reiksi, että sotaväen on käsketty olla ampumatta j.n.e. Mutta val-lankumouksen pysähdyttäminen oli jo mahdotonta. Kansalliskaarti, jossa enemmistö oli keskiporvaristoa, ei missään tukenut hallituk-sen joukkoja, minkä vuoksi niiden vastarinta murrettiin, ja Louis-Filipin oli luovuttava valtaistuimesta.

**Väliaikainen hal-
litus ja työläis-
ten vaatimuk-
set.**

Porvaristo ajatteli taas syrjäyttää vallanku-mouksen todelliset ratkaisijat, mutta aseistettu joukko barrikaaditaistelijoita tunkeutui edusta-jakamariin ja pakoitti Ledru-Rollinin esittämään väliaikaisen hallituksen jäsenluettelon, joka hyväksyttiin yleisen hämmin ja melun keskellä. Tähän luetteloon, jossa oli kaupun-gin valtuuston tavattoman kirjava jäsenistö täydennettynä työläi-sillä, lisättiin Louis Blanc, silloin enin levinneen ja suositun sosia-listisen teorian luoja, ja maanalaisten järjestöjen toimitsija, työ-mies Albert. Hän tuli ensimmäiseen hallituksen istuntoon suoraan siitä nappiverstaasta, jossa hän työskenteli, työpuseroonsa puet-tuna. Tämä oli ensimmäinen tapaus, jolloin hallitukseen tunkeutui varsinainen proletaari.

Yhden proletaarin olo hallituksen jäsenenä ei tietysti tehnyt tätä hallitusta proletaariseksi. Päinvastoin se oli kokoonpanoltaan por-varillinen, sen enemmistö oli maltillisia tasavaltalaisia, s.o. keski-porvariston edustajia. Pikkuporvaristoa edusti siinä kaksi henki-löä, toinen niistä Ledru-Rollin ja proletariaattia, joka haaveili ”sosiaalista” tasavaltaa, kuten silloin sanottiin, edustivat Louis Blanc ja Albert.

Siis vaikka porvaristo ei onnistunutkaan, kuten vuonna 1830, saamaan täyttä voittoa työtätekevistä, niin ei viimeainituillakaan ollut ratkaisevaa menestystä. Heidän ja hallituksen välillä syntyi kohta ensi hetkinä erimielisyyttä.

Ennenkaikkea halusivat työläiset kohta julistettavaksi tasaval-lan; hallitus horjui, sen vasemmisto vaati jyrkästi tätä, oikeisto oli

vastaan ja sen tähden hallituksen julistuksessa puhuttiin vain "tasavaltamuodon paremmuudesta".

Barrikaaditaistelijat eivät voineet sietää tätä uutta hallitusta: asetettu joukko, ehdottoman vallankumousmiehen ja sosialistin Raspailin johdolla, ilmestyi väliaikaisen hallituksen luo ja vaati kansan haluaman tasavallan julistamista.

Työläiset halusivat "sosialistista tasavaltaa" ja sen symbolina tuli olla punainen lippu valtakunnan lippuna. Hallituksen porvarillinen enemmistö puolusti vanhaa kolmiväristä lippua. Loppujen lopuksi päätettiin ottaa käytäntöön kolmivärinen lippu ja siinä punainen nauharuusuke.

Tämä symboli kuvaa kaikkein parhaiten asiain todellista tilaa: työläisjoukkojen yhteiskunnallisten asiain tyydyttäminen jäi vain pieneksi punaiseksi nauharuusukkeeksi, joka oli kiinnitetty kolmiväriseen porvaristasavaltaan.

Työläiset jatkoivat vaatimustensa esittämistä. He halusivat Louis Blancin julistamaan työoikeuden toteuttamista, s.o. työnsaantimahdollisuuden ja työnjärjestelytoimenpiteiden toteuttamista. Näiden työläisten esittämien vaatimuksien tuloksena ilmestyi hallituksen päätös, jossa sanottiin, että vastaisuudessa "se sitoutuu antamaan kaikille kansalaisille työtä". Tietysti tämä määräys oli täysin tietoista petosta, joka tehtiin tarkoituksella vetää työläiset pois aktiivisesta esiintymisestä uutta hallitusta vastaan.

Sen jälkeen työläiset vaativat työministeristön järjestämistä. Tämän vaatimuksen toteuttaminen oli hallituksen porvarillisen enemmistön mielestä askel kohti sosialistista tasavaltaa. Huolimatta työläisten mielenosoituksista tehtiin asiassa Louis Blancin myöntyväisyyden vuoksi komppromissi. Työministeritöä ei muodostettu vaan muodostettiin komitea käsittelemään työtätekevien asemaa koskevia kysymyksiä.

Tämän Luxemburgin (komitea sijaitsi Luxemburgin palatsissa) komitean perustaminen, Louis Blanc ja Albert sen päätyöskenkelijöinä, oli hallituksen porvarisjäsenten puolelta tavattoman näppärä shakkiveto. Sosialisti Louis Blanc ja proletariaatin edustaja Albert tosiasiallisesti sysättiin pois väliaikaisesta hallituksesta, heille asetettiin ääretön edesvastuu työläisluokan edessä ja samalla heille ei annettu mitään varoja minkäänlaisten toimenpiteiden käytännöllistä suorittamista varten. Komitealla, jolla oli niin suuret tehtävät, ei ollut vakinaisia virkailijoita, ei budjettia, eikä se yleensä ollut varsinainen valtiolaitos.

Tosin sen avulla työläiset ensi kerran saivat mahdollisuuden virallisesti hallituksen jäsenen läsnäollessa käsitellä puutteitaan. Tosin käytännöllisenä tuloksena komitean työstä oli 10-tuntisen työpäivän käytäntöönottaminen. Mutta tästä kaikesta oli "työnjärjestämiseen" vielä pitkälti ja pitäessään kiinni Louis Blancin aatteista

ei komitea voinut pitää lujaa luokkalinjaa, vaan pyrki enemmän sovittamaan työläisten ja isäntien etuja.

Se viitoitti kuitenkin joukon käytännöllisiä toimenpiteitä. Järjestettiin räätälien ja satulaseppien tuotantoryhmät, perustettiin paikanvälitystoimisto ja laadittiin työväenasuntojen rakentamisedotelma mikä tosin ehdotelmaksi jäikin.

Väliaikaisen hallituksen politiikka. Samaan aikaan kuin väliaikainen hallitus teki myönnytyksiä työväenluokalle, hioi se hiljaisuudessa aseita sitä vastaan. Rinnakkain työläisyhtiöiden kanssa, joita perustettiin Luxemburgin komitean toimesta, järjesti hallitus "kansallistyöpajoja" — "englantilaisia työkoteja taivasalle", kuten Marx niitä nimitti. Tämän toimenpiteen avulla hallitus pyrki välttymään työttömiltä ja ruokkimalla osan työläisiä, synnyttämään eripuraisuutta näiden välillä.

Työpajoissa olivat työläiset sotakurin alaisia ja käytettiin heitä mitä raskaimpiin töihin, joilla ei ollut mitään yhteistä heidän erikoisammattinsa ja tottumustensa kanssa. Pariisissa oli hyvin paljon käsityöläisiä, jotka valmistivat hienoja pikkukapineita ja ylellisyyksesineitä, kansallistyöpajoissa käytettiin heitä maatöissä.

Kun kansalliskaarti lakkasi nyt olemasta yksinomaan porvariston nostoväkeä, niin hallitus päätti perustaa oman asevoiman kaupunkiväestön hylkyaineksesta, ryysyköyhälistöstä, pääasiassa alaikäisistä, joita vedettiin tähän niin kutsuttuun "liikkuvaan kaartiin" jolla oli kauniit puvut ja hyvät palkat. Täten porvarishallitus ennakoita valmisti ne joukko-osastot, joiden myöhemmin tuli kukistaa työläisten kapina.

Kaikki myöhemmät asianhaarat edistivät kohtalokkaalla tavalla työläiskapinan syntymistä. Väliaikainen hallitus ei voinut suoriutua suuresta taantumuksellisesta voimasta — maanomistajista ja rahamiehistä, vaan päinvastoin se oli pakotettu tanssimaan takakäpälillä näiden edessä ja pyrki kaikin voimin saamaan ne vakuutetuiksi tasavallan lujuudesta. Tässä tarkoituksessa se kiirehti maksamaan ennen määräaikaa valtiolainojen korot.

Mutta väliaikainen hallitus, joka epäröi koskea suurporvariston omaisuuteen, päätti anastaa köyhälistön omaisuuden ja takavarikoi kaikki talletukset säästökassoista. Tietysti nämä työpalkkaroposet eivät voineet korjata koronkiskurihallituksen aikana epäkuntoon menneitä valtion raha-asioita. Etsiessään varoja teki hallitus, joka oli erkaantunut vallankumouksesta, vielä yhden vallankumousta vahingoittavan teon. Se korotti 45 centimellä *) kaikki verot. Tällä teolla rasiettiin aivan ylivoimaisesti talonpoikaistoa, joka ilman sitäkin oli hallituksen veronkantajien ja koronkisku-

*) Centime — 0,01 frangia.

rien orjuutuksen kurjistamaa. Ei ole niin ollen ihme, että tämän jälkeen talonpoikaisto alkoi suhtautua tasavaltaan ja vallankumoukseen mitä suurimmalla vihamielisyydellä.

Perustuslakia säättävä kokous. Siksi ei ole mitään ihmeteltävää siinä, että yleisen äänioikeuden perusteella valittuun perustuslakia säättävään kokoukseen monimiljoonainen talonpoikaisto lähetti mitä mustimpia taantumuksellisia.

Mutta jo ennen kokouksen kokoontumista, kohta kun hallituksen taantumuksellisuus ehti ilmetä, tapahtui useita joukkoesiintymiä. Erästä tällaista joukko-esiintymistä käytti hallitus hyväkseen palauttaakseen Pariisiin vakinaisen sotaväen, joka helmikuun päivistä asti oli sijoitettuna sen ulkopuolelle.

Mitä tulee kokoontuneeseen perustuslakia säättävään kokoukseen niin se, hyväksytyään väliaikaisen hallituksen toiminnan, valitsi sen tilalle toimeenpanevan komitean, johon vaivalla läpäisi pikkuporvariston johtaja Ledru-Rollin; Louis Blanc ja Albert jätettiin valitsematta. Louis Blancin ehdotus työministeristön muodostamisesta hylättiin ja ministeristöön yleensä valittiin etupäässä maltillisia tasavaltalaisia.

Kaikkein räikeimmin ilmeni väliaikaisen hallituksen ja perustavan kokouksen taantumuksellisuus ulkopolitiikassa. Jo Lamartine, joka hoiti ulkoasioita väliaikaisessa hallituksessa, kiirehti vakuuttamaan kaikille valloille Ranskan tasavallan rauhaarakastavia aikomuksia ja alkoi liehakoida santarmitsaari Nikolai I edessä.

Sillävälän koko Eurooppa joutui kuohuntaan. Italia kapinoi Itävaltaa vastaan, Saksa ja Itävalta vavahtelivat vallankumouksuristuksissa. Puola kapinoi ja oli valmis nousemaan. Tietysti taantumuksellinen perustuslakia säättävä kokous ajatteli kaikkein vähintään Euroopan vallankumouksen auttamista. Mutta Pariisin työläiset ja käsityöläiset ajattelivat toisin.

Toukokuun 15 päivän esiintyminen. Toukokuun 15 päivänä vyöryi 150,000 henkinen työläisjoukko kansalliskokousta kohden. Joukkoille puhuivat Raspaille, Barbeu ja Blanqui. Viimemainittu puhui ei vain ulkonaisista vaan myös sisäisistä vihollisista, vaati taistelua työttömyyttä vastaan ja kiinnitti huomiota Albertin poistamiseen hallituksesta. Mutta esiintyminen tapahtui järjestymättömästi. Kun kansalliskaartin porvarillinen osa antoi hälytyksen, syntyi sanoin kuvaamaton hämminki. Mielenosoitus hajoitettiin ja sen johtajat vangittiin.

Porvaristo, myöskin pikkuporvaristo, kosti työläisille kärsimänsä pelon hetkien johdosta. Alkoivat vainot ja laittomat kotitarkastukset. Monet vallankumoukselliset klubit, jotka nauttivat huomattavaa arvonantoa työläisten ja käsityöläisten keskuudessa, joutuivat sulettaviksi. ”Klubit suletaan — lausui tasavaltalainen

Garnieu Pagé — me hävitämme ne ... Me haluamme rehellistä ja maltillista tasavaltaa.”

Kansallisten työpajojen sulkeminen. Suunnilleen kuukauden kuluttua näiden tapausten jälkeen tapahtui proletariaatin ja porvariston välillä ratkaiseva yhteenotto. Ei voi olla epäilystäkään siitä, että porvaristo provosoi nämä proletariaatin esiintymiset. Ei muuksi kuin provokatsiooniksi voida kutsua kansallisten työpajojen sulkemista ja 100,000 niissä työskentelevän työläisen heittämistä kadulle. Tämän sulkemisen edellä kävi pitkäaikainen kamppailu sanomalehdistössä ja parlamentissa, mikä kamppailu oli suunnattu ”laiskureita ja tyhjäntoimittajia” vastaan, joita varten työpajat muka olivat olemassa. Kun oli kylliksi valmistettu maaperää, julistettiin työpajat suletuiksi ja työläisiä kehoitettiin liittymään armeijaan taikka hyvällä lähtemään Pariisista.

Toimeenpanevan komitean jäsen otti työpajojen lähetystön hyvin töykeästi vastaan ja työläiset tarttuivat aseisiin. Kapinaan nousseiden tunnuslauseeksi tuli: ”leipää taikka lyijyä”.

„**Kesäkuun päivät**“ Minkä aatteiden nimessä ryhtyi taisteluun silloinen proletariaatti. Sillä ei ollut järjestöä, joka olisi voinut astua johtoon, eikä sillä ollut myöskään minkäänlaista teoriaa yhteiskunnan muuttamisesta sosialistiseksi, mikä teoria saattoi kerätä ympärilleen joukot. ”Vuoden 1848 sosialismi jäi hämäräksi pyrkimykseksi parempaa olotilaa kohti, suunnattomaksi, liikuttavaksi valitukseksi ... se ei ehtinyt luoda pyrkimyksistään järjestelmää, se oli tuomittu kärsimään tappion”, lausui Ranskan sosialismin historioitsija P. Louis.

”Me vaadimme demokraattista ja sosialistista tasavaltaa”, kirjoittivat kapinoitsijat eräässä julistuksessaan. ”Me vaadimme sosiaalista, demokraattista tasavaltaa, valtion tukemaa työn vapaata yhteisyyttä”, lausuttiin heidän toisessa julistuksessaan.

Pariisin proletariaatilta puuttui ei vain ohjelma, jonka toteuttamiseksi he taistelivat, vaan myöskin taistelusuunnitelma ja tämän taistelun johtajat.

Työläisten taistelu oli enemmän kuin sankarillista: naiset ja tytöt taistelivat miestensä ja veljiensä rinnalla. ”Te olette tappaneet miehemme, huusivat he syöksyen sotilaitten pistimiin, tappaakaa meidätkin.” Erikoisen urheasti taistelivat Saint Antoinen esikaupungin työläiset, ja tämä esikaupunki vallattiinkin viimeksi viidentenä taistelupäivänä.

Taistelun alussa porvaristo kiirehti piilottautumaan sotilasdiktatuurin varjoon; Toimeenpanevan komitean sijasta annettiin koko valta raa’alle sotilaille Cavaignacille, joka tahallaan antoi kapinaliikkeen laajentua, saadakseen sen sitä suuremmalla verenvuodatuksella kukistetuksi ja kostetuksi Pariisin työläisille ja käsi-

työläisille sen tappion, minkä viimeainitut ovat helmikuun päivinä tuottaneet sotajoukoille.

Täytyy vielä panna merkille pikkuporvariston menettely. Jälleen se heittäytyi suurporvariston syliin. Sen johtaja Ledru-Rollin teki kaiken voitavansa mahdollisimman suurten sotavainien vetämiseksi Pariisiin, ja opiskeleva nuoriso taisteli sotaväen rinnalla kapinallisia vastaan.

Jos tähän lisäämme liikkuvan kaartin ryysyköyhälistön, joka mitä suurimmalla kiihkolla taisteli työläisiä vastaan, niin huomaamme, että helmikuun päivinä köyhälistöä vastaan taistelivat kaikki luokat ja yhteiskunnan kaikki kerrokset.

Voitettujen kohtalo oli kamala. Uhrien luku nousi 10,000 henkeen, vallankumoustaistelijain koko lukumäärän noustessa 40—50 tuhanteen.

Erikoisesti järjestetyn metsästyksen avulla saadut 14,000 vanhia sulettiin Pariisin linnoitusten kivisäkkeihin. ”Sotilaitten raivo meni niin pitkälle, että vankeja tapettiin joukottain; vallankumoustaistelijoita nimitettiin rosvoiksi, varkaiksi, kuritushuonelaisiksi; kansalliskokouksessa jotkut jäsenet kovaäänisesti puhuivat sellaisistakin tosiasioista, että oli saatu vangiksi joku poika, jolla oli 10,000 frangia kultaa, toiset jäsenet (esim. Flaucon) *) lisäsivät, että nämä tosiasiat eivät ole ainoita, vaan että on vielä paljon samanlaisia”. Paitsi ampumisia oikeuden päätöksellä ja ilman sitä, paitsi järjettömiä syytöksiä rosvouksista ja murhista odotti monia vallankumoustaistelijoita hidas kuolema siirtomaiden tappavassa ilmastossa, jonne karkoitettiin yli 4,300 henkeä.

Venäläinen maanpakolainen Herzen, joka oli heinäkuun vallankumouksen kukistumisen silminnäkijöitä, kuvaa Pariisia päivää jälkeen porvariston voiton seuraavasti: ”Neljä vuorokautta jatkuneen taistelun jälkeen seurasi piiritystilan hiljaisuus ja rauha, kadut olivat vielä suletut, vain harvoin näki niillä ajoneuvot; pöyhkeä kansalliskaarti, tylsä kiukku naamassaan suojeli puotejaan uhkailen pistimellä ja pyssynperällä; liikkuvan kaartin juopuneitten sotilaitten riemuitsevat joukot maleksivat bulevardeilla laulaen ”Kuolema isänmaan puolesta ...” 16—17 vuotiset pojat kerskuivat veljensä veren vuodattamisella; myymäläpöydän takaa voittajia tervehtimään rientäneet porvarinaiset heittelivät heille kukkia. Cavaignac kuletti mukanaan vaunuissa jotakin petoa, joka oli tappanut kymmeniä ranskalaisia. Porvaristo riemuitsi. Mutta Saint Antoine etukaupungin talot vielä savusivat; tykinkuulien särkemät seinät kaatuilivat, huoneiden paljastunut sisus näytteli kivisiä haa-

*) Flaucon, ent. väliaikaisen hallituksen jäsen, Ledru-Rollinin aatoveri, vasemmistotasavaltaisen.

voja; särkyneet huonekalut luhistuivat kokoon, rikkoutuneiden peilien sirpaleet välkkyivät. Mutta missä olivat asukkaat? Heitä ei kukaan ajatellut . . . eräitä paikkoja peitettiin hiekalla, mutta sitenkin veri tunki esiin . . .”

**Työläisten muser-
tamista seurannut
taantumus.**

Vallankumousliikkeen kukistamista seurasi tavaton taantumus. Kymmentuntinen työpäivä poistettiin, elintarpeitten tullit palautettiin ja velkavankeus uudistettiin. Sanalla sanoen, porvaristo levitti kynsiään joka suunnalle.

Proletariaatin kukistamisen jälkeen selvisi, että pikkuporvaristo kannattamalla suurporvaristoa kaivoi omaa hautaansa. Taistellessaan vimmatusti omaisuutensa puolesta proletariaattia vastaan se itse asiassa taisteli tyhjän puolesta. Osottautui, että työpaja, puoti, jopa pöytä ja sänkykin, jotka aikaisemmin kuuluivat pikkuporvarille, eivät hänelle enään kuuluneetkaan. Huolimatta ankarasta seisahduksesta liike-elämässä, mikä seisahdus oli yhteydessä juuri tapahtuneen vallankumousyrityksen kanssa, vaativat suuromistajat armottomasti työpajojen, puotien ja pienten asuntojen omistajilta kaikkien velkojen maksamista. Silloin pikkuomistajien käsityskantojen ilmaisija Proudhon jätti edustajakamarille lakiesityksen vapaaehtoisesta sopimuksesta omistajien kesken, mutta kamari tietysti hylkäsi tämän esityksen jättäen velalliset velkojien valtaan.

Kamari laati perustuslain, josta oli poistettu oikeus työhön ja joka antoi suunnattoman vallan presidentille, sillä uuden kapinan pelosta porvaristo etsi turvaa lujasta yhden miehen käyttelemästä toimeenpanevesta vallasta. Tällä asiallisesti saatettiin uhatuksi itse tasavallan olemassaolo, ja todellakin, varoituksena tässä suhteessa olisi pitänyt olla Louis Bonaparten, Napoleon I:n veljenpojan valitseminen presidentiksi uuden perustuslain pohjalla.

Louis Bonaparte. Hän oli mitä-tön persoonallisuus, joka kaksi kertaa yritti tehdä Ranskassa vallankaappauksen ja siepata vallan. Näihin yrityksiin liittyi huvittavia yksityiskohtia, aina kesyyn korppiin saakka, jonka piti kuvata Napoleonin kotkaa, ja lihapalaseen, joka oli kiinnitetty presidentin hattuun, jotta ”kotka” liitelisi hänen päänsä päällä. Näiden yritysten johdosta Bonaparte karkoitettiin Ranskasta ja sittemmin sulettiin vankilaan, josta karkasi. Jotakin tehdäkseen hän kirjoitti kirjan ”Köyhyyden lopettamisesta”, mutta chartistien esiintymisen aikana huhtikuussa Englannissa kirjoitautui vapaaehtoisesti poliisijoukkoihin, jotka suojelivat porvarillista järjestystä.

”Vanha viinansyömä juoppo, kuten hänestä lausui Marx, piti kansojen historiallista elämää ja heidän tärkeimpiä valtiollisia toimiaan jokapäiväisten pilanäytelmien vertaisina, naamiohuvien, missä erinomaiset puvut, sanat ja asennot tarkoittavat vain peittää mitä

alhaisinta halpamaisuuttaan . . .” Ja tästä henkilöstä tuli nyt kaiken toimeenpanevan vallan haltija.

Hänen valitsemisellaan talonpoikaisto kosti tasavallalle 45 centimen veron. Talonpoikien, pikkuomistajien silmissä oli Napoleonin nimi täynnä salaperäistä loistoa. Heitä peloitti vastavallankumoukselliset pappisagitaattorit, jotka maalasivat heidän eteensä kaikki punaisen aaveen, sosialismin, kauhut, jotka kuvasivat sosialisteja maantierosvoiksi, jotka suunnittelevat juonia heidän pieniä omaisuuksiaan vastaan. Valistumattomista talonpojista näytti että nuorempi Napoleon pelastaa ja turvaa heidän pienen omaisuutensa, samaten kuin vanhempi Napoleon oli aikoinaan vallankumouksen jälkeen taannut haltijoille vallankumouksen aikana vallatut maat.

Bonapartea äänestivät monet työläisetkin kostaan tasavaltalaisten ehdokkaalle, kesäkuun päivien diktaattorille ja kesäkuun verisaunan järjestäjälle kenraali Cavaignacille Samoin antoi hänelle äänensä myös pikkuporvaristo kostaan suuromistajille näiden kiellosta ratkaista sovussa, kuten esitti Proudhon, kysymyksen veloista.

Kesällä vuonna 1849 kokoontui lakiasäätävä kokous. Sen kokoonpano oli mitä taantumuksellisin. Kaiken lajin suuromistajia edusti siinä järjestyspuolue, jossa huomattavaa osaa näyttelivät uuden presidentin puoluelaiset.

Porvaristo ei työläisten kukistumisen jälkeen enään tarvinnut tasavaltalaisia.

Tässä kokouksessa oli koko lailla voimakas vasemmisto-”vuori”, kuten vasemmistolaiset nimittivät itseään jäljitellen vuoden 1793 vallankumouksellisia.

”Vuori” yhdisti harvat sosialistit ja jälleen vasemmistuneet, syntinsä proletariaatin edessä unohtaneet, pikkuporvariston edustajat.

Pikkuporvariston esiintyminen. Vuoden 1849 kesäkuun keskivaiheilla ”vuori” suoritti uuden vallankumousyrityksen. Se syytti presidenttiä perustuslain rikkomisesta, ja todellakin hän rikkoi sitä perustuslain pykälää, joka kielsi lähettämästä Ranskan sotavoimia kukistamaan vallankumouksia toisissa valtioissa. Sotajoukkoja oli lähetetty auttamaan Rooman paavia, jonka kapinoivat alamaisensa olivat karkoittaneet Roomasta. Lähettämällä sotajoukkoja auttamaan katolisen kirkon päämiestä Napoleon laski saavansa puolelleen taantumukselliset ja uskonnollis-mieliset talonpojat. Tässä vallankumousyrityksessä jäi pikkuporvaristo itselleen uskolliseksi: se ei uskaltanut nojautua vallankumouksellisten työläisten jäännöksiin, eivätkä viimeainitutkaan olleet erikoisen halukkaita luottamaan pikkuporvaristoon, joka niin monta kertaa oli heidät pettänyt. Kumousyritys, jota Pariisin väestön laajat kerrökset eivät tukeneet, kärsi täydellisen haaksiri-

kon. Järjestyspuolue riemuitsi. Vainotoimenpiteet alkoivat jälleen, alkoivat ajojahdit ja oikeusjutut.

Taantumus nosti vallankumouksellista mielialaa proletariaatissa, joka vähitellen alkoi tointua kesäkuun tappioista. Uusissa vaaleissa, jotka tapahtuivat vuoden 1850 toukokuussa, Pariisin työläiset lähettivät edustajakamariin sosialisteja ja päättäviä tasavaltalaisia. Silloin "järjestyspuolueeksi" yhtynyt porvaristo muutti vaalilakia, hävittäen yleisen äänioikeuden. Kolmelta miljoonalta varattomalta työläiseltä ja käsityöläiseltä riistettiin äänioikeus.

Edellytysten luominen valtiokaukselle.

"Vuoren" musertaminen ja äänioikeuden siirtäminen työläisiltä riisti tasavallalta sen viimeisen tuen. Suunnitellen monarkistista valtiokaukusta presidentti Napoleon pysytteli uutta vaalilakia julaistaessa syrjässä. Hän toivoi tästä seikasta vastedes saavansa itselleen huomattavaa etua. Mielistellen sotilaspiirejä, helistellen napoleonilaisia traditsioita ja kooten ympärilleen kaikenlaisia seikkailijoita ja elostelijoita, jotka uneksivat raha-asiainsa parantamisesta joittenkin keikausten avulla, hän valmisti itselleen puoluelaisia tulevaa valtiokaukusta varten.

Kaikellisesta hylkyväestä hän perusti "joulukuun 10 päivän yhdistyksen". "Tämä yhdistys, joka oli perustettu muka hyväntekeväisyystarkoituksessa, sanoo Marx, yhdisti Pariisin roskaväen järjestäen sen salaisiin osastoihin, joista jokaisen johdossa oli bonapartistien agentti ja liiton johdossa bonapartistinen kenraali. Rappiolle joutuneet juopot, epäilyttävine toimeentulolähteineen ja epäilyttävine syntyperineen, seikkailijat, suvustaan huonontunutta porvariston kuonaa, maankiertäjiä, entisiä sotilaita, vapautettuja vankeja, kuritushuonekarkulaisia, petkuttajia, silmänkääntäjiä, taskuvarkaita, väärinpelaajia, parittajia, porttolanpitäjiä, kantajia, kirjailijoita, posetiivinsoittajia, räsynkerääjiä, veitsenterottajia, kattilanpaikkaajia, kerjäläisiä, sanalla sanoen, koko se epämääräinen, rappeutunut joukko, jota ranskalaiset nimittävät bohemiksi. Tästä itselleen läheisestä joukosta Bonaparte muodosti "joulukuun 10 päivän yhdistyksen" kantajoukon. Mikä porvarillisille tasavaltalaisille oli liikkuva kaarti se Bonapartelle oli "joulukuun 10 päivän yhdistys" — se oli taisteluvoima, joka erikoisesti tuki häntä"

Joulukuun 2 päivän v. 1851 valtiokaus.

Valtiokauksen hän suoritti joulukuun 2 päivänä v. 1851. Edustajakamarin jäsenet vangittiin. Napoleon antoi demagogisen julistuksen yleisen äänioikeuden palauttamisesta.

Osottautui, ettei porvarillisella tasavallalla ollut puolustajia. Työläiset eivät liikahaneet, sillä he eivät huomanneet olevan mitään syytä puolustaa taantumuksellista tasavaltaa, jonka lisäksi heillä ei ollut ei johtajia eikä aseita. "Vuoren" edustajat, jotka kutsuivat heitä aseisiin, saivat vastauksen, mikä heidän korvissaan

kuului katkeralta soimaukselta: ”Meillä ei ole aseita, sillä vuoden 48 kesäkuussa meiltä riistettiin aseet, ettekä te löydä koko etukaupungissa ainoakaan asetta”.

Vallananastajan vangitsevat edustajakamarin edustajat näyttivät kaikelta muulta kuin vapauden esitaistelijoilta ja puolustajilta. Enemmän kuin mitään muuta he pelkäsivät että joukot todella nousevat heitä suojelemaan. Edustajakamari ei suotta luonutkaan sellaista kansalliskaartin osastoa, joka oli koottu yksinomaan suurporvaristosta. Kun kansanjoukko pysäytti ajoneuvot, jotka kulettivat edustajia vankilaan, niin ajoneuvojen ikkunasta katselevat edustajat alkoivat pyytää jättämään heidät rauhaan. Katsokaapa, mitä väkeä nämä ovat, heidän kanssaan ei meillä ole mitään tekemistä, lausui halveksien eräs joukossa oleva työläinen.

Vuoden kuluttua vallankaappauksesta Napoleon julistettiin Ranskan keisariksi, ja toinen tasavalta lakkasi olemasta. Sen syntymishetkellä helmikuun barrikaadeilla tervehtivät sen puolesta taistelevat työläiset ja käsityöläiset sitä sosialistisena tasavaltana, mutta hautaan se meni porvarillis-taantumuksellisenä tasavaltana. Eikä tässä sen kehityksessä ollut tietysti mitään satunnaista.

Vuoden 1848 vallankumouksen arviointia.

Vuoden 1848 vallankumouksen Ranskassa piti kukistaa porvariston eräs siipi, joka oli vallassa heinäkuun aikana. Tätä siipeä vastaan esiintyivät porvariston muut ryhmät ja työläiset. Työ-

läiset esiintyivät tällöin porvariston rinnalla, varsinkin isäntiensä rinnalla ja heidän kanssaan teollisuusmiesten rinnalla. ”Siten heinäkuun päivinä, lausuu Marx, työläiset taistelivat porvarillisen yksinvaltan puolesta, kuten he helmikuun päivinä taistelivat porvarillisen tasavallan puolesta. Ja kuten heinäkuun yksinvalta oli pakotettu esiintymään yksinvaltana, jota ympäröivät tasavaltalaiset laitokset, samaten helmikuun tasavalta olosuhteitten pakosta esiintyi tasavaltana, jota ympäröivät sosialiset laitokset. Pariisin proletariaatti pakoitti itselleen tekemään nämä myönnytykset... Porvariston kanssa yhdessä työläiset suorittivat helmikuun vallankumouksen, porvariston rinnalla he pyrkivät puolustamaan etujaan. Siten he myös väliaikaiseen hallitukseen porvarillisen enemmistön rinnalle asettivat yhden työläisen.”

Marx selittää edelleen, että teollisuusporvaristo oli yleensä kolkalla heikko, sillä itse suurteollisuuskään ei vielä ollut riittävän kehittynyttä. Täten on selitettävä myös köyhälistön heikkous, joka viimeksi mainittu, vaikka se ”Pariisissa vallankumoushetkellä omasikin todellista voimaa ja vaikutusta, mikä työnsi sitä kauemmaksi kuin mikä vastasi sen voimia, oli muualla Ranskassa keskitettynä yksityisiin hajallaan koko maassa oleviin teollisuuskeskuksiin ja miltei hukkuu monilukuisen talonpoikaiston ja pikkuporvariston joukkoon.”

Porvaristo pyrki kaikin voimin puhdistamaan tasavallan siitä "sosialisuuden" varjosta, mikä oli välähtänyt sen ylle. Porvaristo pyrki luomaan tasavallan, mikä olisi taantumuksellisten maakuntalaisten mieleen, ja toiselta puolen luodessaan "kunniallista tasavaltaa", nojautumaan näihin maakuntalaisiin. Siitä johtuu kiireellinen vetoaminen koko maan mielipiteeseen, yleiseen äänestykseen, jonka tuloksena oli taantumuksellinen perustava kokous.

Mutta porvaristo ei onnistunut ilman verenlaskua torjumaan "sosiaalisuuden" hyökkäystä. Siksi tapahtui heinäkuun verisauna, joka lopullisesti pesee tasavallan kasvoista sen "sosiaalisuuden" leiman, minkä sen puolesta taistellut proletariaatti oli iskenyt. Jo heinäkuun päivinä porvaristo peittäytyy sotilasdiktatuurin suojaan. Porvaristo ei enää tarvitse tasavaltaa eikä tasavaltalaisia, se voi nämä uhrata ja todella uhraakin silloin, kun punainen peikko jälleen nousee sen silmien eteen. Tänä punaisena peikkona oli työväenliikkeen vissi nousu ja lisävaalit lakiasäättävään kokoukseen, jotka viime mainitut toivat sen seinien sisälle sosialisteja.

"Vuoren" johtaman pikkuporvariston tappio, näännytetyn, johtajansa ja aseensa menettäneen proletariaatin passiivisuus hävittivät tämän tasavallan alta kaiken pitävän perustuksen. Punainen peikko teki välttämättömäksi uuden kääntymisen sotilasdiktatuurin puoleen, mitä Napoleon III:n valtio edustikin. Porvarillisella tasavallalla ei ollut puolustajia ei itse porvariston joukossa, ei työläisten joukossa eikä pikkuporvariston joukossa. Se kukistui kunnianttomasti, kukistui taantumuksellisena tasavaltana.

V. Vuoden 1848 vallankumous Saksassa.

Saksan talous ja poliittinen tila.

Verrattuna Ranskaan ja Englantiin oli Saksa XIX vuosisadan toiseen puoliskoon saakka taloudellisesti takapajulla oleva maa. Jos kahdessa ensinmainitussa maassa jo 30-luvulla vakiintui porvarillinen järjestys, niin Saksassa vielä täydessä rauhassa piti valtaa aatelisto. Tosin tämäkin maa joutui kosketuksiin Ranskan vallankumouksen vaikutuksen kanssa. Viimemainittu vaikutti Saksaan pääasiassa niiden tappioiden kautta, joita vallankumoukselliset ja erityisesti Napoleonin armeijat aiheuttivat Saksan sotajoukoille.

Näiden vallankumouksen antamien iskujen johdosta hävisi Saksasta paljon keskiajan jäännöistä. Maahan lyötiin vanhanaikainen Saksan keisarikunta, katosi joukko entisajoilta säilyneitä pikkuvaltioita (Napoleon hävitti niitä noin satakaksitoista). Vieläpä taantumuksen piinnyttämän Preussin aatelisvaltion täytyi ryhtyä joihinkin uudistuksiin kyetäkseen pitämään puoliaan Napoleonin keisarikuntaa vastaan. Juuri silloin saavutettiin talonpoikain henkilökohtainen riippumattomuus, perustettiin kaupunkien itsehallintolaitos j.n.e.

Kun tuli viimeisen taistelun hetki Napoleonin kanssa, n.s. "Vapaussota", niin Preussin kuningas osottautui lupauksissaan sangen anteliaaksi: talonpojille luvattiin "järjestää" heidän suhteensa tilanomistajiin ja porvaristolle luvattiin kansaneduskunnan luomista. Kun ranskalaiset oli saatu lyödyksi, ei lupauksien täyttämistä ajateltukaan. Saksan eturivin porvareita, jotka olivat haaveksineet Saksan yhdistämisestä, kohtasi mitä suurin pettymys: Saksa jäi yhä edelleen hajonneeksi 36 eri valtioon.

Tosin näiden valtioiden piti olla yhdistyneenä Saksan liittoon, mutta siihen kuului kaksi voimakasta valtiota, Preussi ja Itävalta, joiden välinen ainainen kilpailu riisti liitolta kaiken yhtenäisyyden. Liiton asioista päättivät eri valtioiden edustajat, jotka kokoontuivat liiton valtiopäiville Frankfurt am Mainiin. Näiden valtiopäivien toiminta ilmeni ainoastaan mitä taantumuksellisimmassa toimenpiteissä ja kaikkien vapauden ilmausten tukehuttamisessa.

Tällainen järjestys sopi Saksassa vain aatelisille tilanomistajille ja sen eduille. Mitä porvariston etuihin tulee, niin ne kärsi-

vät tavattoman paljon. Jokaista valtiota eroitti toisesta tullimuuri, ja kullakin valtiolla oli omat lakinsa, tapansa ja rahajärjestelmänsä. ”Kuljettaessa tavaraa Hampurista Itävaltaan taikka Berliinistä Sveitsiin täytyi kulkea kymmenen valtion alueen läpi, tuntea kymmenen tullisääntöä, kymmenen kertaa suorittaa kauttakulikutullia.”

Talonpoikaistokaan ei kuninkaan lupauksista mitään hyötynyt. Sitä ”säännösteltiin” siten, että vain varakkaat saattoivat vapautua luovuttamalla suuren osan maastaan (kolmanneksen ja toisinaan puoletkin) sekä huomattavat rahasummat, mutta köyhät jäivät edelleen tilanomistajien alaisiksi. Muu väestö, joka innolla heittäytyi ”vapaussotaan”, jäi sekin tyhjin käsin. Lupaus kansaneduskunnasta ja vapauksista unohdettiin, kaikki alistettiin poliisi-kapulan alaiseksi, sillä missään ei ”Pyhän allianssin” vaikutus ollut niin voimakas kuin juuri Saksassa; maa kirjaimellisesti voihki taantumuksen kynsissä.

Syynä niin voimakkaaseen taantumukseen Saksassa ei ollut vain se, että tällä maalla oli naapureina sellaiset taantumukselliset, ”Pyhän liiton” johdossa olevat maat kuin Itävalta ja Venäjä, vaan myös Saksan taloudellinen takapajuisuus. Tällä takapajuisuudella oli juurensa aina XVI sataluvulta. Juuri silloin alkoivat muuttaa suuntaansa maailman kauppamatkat, jotka siitä ajasta alkaen suuntautuivat valtamerien eikä jokien ja maitten yli. Silloin jo Saksan kohtalo sai sellaisen suunnan, että se XIX vuosisadan 20—30-luvulla osoittautui takapajulle jääneeksi maaksi.

Huomattavaa osaa tässä suhteessa näyttelivät myös ne monilukuiset sodat, joita suurvallat kävivät Saksan alueella. Sellaiset sodat kuin esimerkiksi kolmikymmenvuotinen sota pysäyttivät moniksi vuosiksi Saksan taloudellisen kehityksen.

Siksi samaan aikaan kuin Englannissa ja Ranskassa tarkastuksen alaisena aikana oli suuria teollisuuskaupunkeja, asui Saksassa (Preussissa) kaupungeissa noin 28,5 % väestöstä, ja suurissa kaupungeissa (yli 10,0000 henkeä) asui kaikkiaan 10,5 % väestöstä. Teollisuudella oli kokonaan pikkukäsityöläismäinen taikka kotiteollisuuden luonne. V. 1816 tuli kutakin sataa itseinäistä mestaria kohti 56,2 kisälliä, ja v. 1840 mennessä tämä suhde muuttui vain siten, että sataa mestaria kohti tuli 70,1 kisälliä.

Sellaisissa oloissa edusti tavatonta taloudellista voimaa taantumuksellinen luokka, talonpoikaisto. Aateliset eli junkkerit, kuten heitä Saksassa kutsuttiin, osasivat talonpoikien ”vapauttamisen” yhteydessä siirtää itselleen suuria maa-alueita, joilla nyt laajassa mitassa harjoittivat taloutta. Maataloustuotteiden myynnille ilmestyivät XVIII vuosisadan lopussa ja XIX vuosisadan alussa markkinat, teollisuusmaaksi muuttunut Englanti. Paitsi vehnää, jota Englantiin vietiin laajassa mitassa, antoi tilanomistajille huomattavan tuion viinanpoltto, lampaanhoito ja juurikassokerin tuo-

tanto. Kun näillä samoilla tilanomistajilla oli hallussaan valtion virat ja myös poliisivalta talonpoikaistoon nähden, niin on täysin käsitettävää, että aatelisto oli voimakkain luokka, joka määräsi koko yhteiskunnallisen ja poliittisen elämän suunnasta.

Vielä suurempi oli sen merkitys Itävallassa, joka oli taloudellisesti vielä enemmän takapajulla kuin muu Saksa. Mutta näihin vanhentuneisiin taloudellisiin suhteisiin alkaa 30—40-luvulla tunkeutua edistyksen raikkaita virtauksia. Kapitalismi alkoi rakentaa tietä Saksan teollisuuteen. Suurliikkeitä alkoi syntyä ennen kaikkea kutomateollisuudessa. Teollisuuden kehityksen ja kaupan kasvuun täytyi lopettaa Saksan hajanaisuus.

Ja, todellakin, v. 1834 perustetaan "Tulliliitto", joka yhdisti yhdeksän valtiota.

Liiton alueella oli v. 1846 — 314 puuvillakehräämää ja niissä 8000 konevoimalla käypää sekä 34,000 käsikonetta. Sen sijaan, että v. 1822 koko Saksassa oli vain kaksi höyrykonetta, oli niitä v. 1837 yksistään Preussissa jo 300 ja v. 1847 — 1,139. Huomattavaa edistystä tapahtui myös metallurgiassa. 40-luvulla työskenteli "Tulliliiton" alueella metalliteollisuudessa noin 60,000 työläistä.

Etusijalla taloudellisen kehittyneisyytensä kannalta ja varsinkin kutoma- ja vuoriteollisuuden alalla oli Reinin alue. Se vapautui maaorjuudesta ja muista feodaaliajan kahleista jo Napoleonin aikana, jonka vallan alaisena se oli. Sensijaan koko muussa Saksassa taloudellista kehitystä jarruttivat poliittisen ja yhteiskunnallisen elämän piintyneisyys ja hallituksen toimenpiteitten taantumuksellisuus. Siksi rinnan kapitalismin ensi askelten kanssa nostaa päätään myös porvarillinen oppositsioni hallitukseen nähden.

Porvarillinen oppositsioni.

Porvaristolle oli ennen kaikkea tarpeen kotimaan markkinat, jota ei voinut olla niin kauan kuin tilanomistajat sortivat talonpoikaistoa, s.o. väestön laajoja joukkoja. Porvaristo tarvitsi myös valtioiden välisen rajojen hävittämistä, ne vaikeuttivat kauppaa; sanalla sanoen, porvaristolle oli tarpeen Saksan yhdistäminen. Lisäksi vaati se yleensä teollisuus- ja kauppatoiminnan täyttä vapautta, esim. vapautta perustaa osakeyhtiöitä. Sitä ei mitenkään voinut sallia aatelin ja byrokraattien hallitus, joka kaikin tavoin vaikeutti yksityistä yritteliäisyyttä ja siten kahlehti porvariston liiketoimintaa.

Toiselta puolen ei 30—40-luvun porvaristossa Saksassa ollut jälkeäkään siitä vallankumouksellisuudesta ja päättäväisyydestä, joka oli ominaista Ranskan porvaristolle XVIII vuosisadalla. Tämä on selitettävissä sillä, että Saksan nuori teollisuus, taistelussaan kauas edelle päässeiden kilpailijainsa kanssa, tarvitsi hallituksensa turvaa ja lujaa valtaa. Ankarana varoituksena oli sille myös köyhälistö, joka jo oli noussut näyttämölle, jollei itse Saksassa, niin ainakin naapurimaissa Ranskassa ja Englannissa. Siksi Saksan por-

varisto ei ajatellutkaan niin paljon taistelua hallitusta ja hallitsevaa luokkaa, aatelistoa, vastaan, kuin sovintoa niiden kanssa.

Työläisten ja käsi-työläisten asema. Mainitsimme juuri, miten Saksan porvaristo pelkäsi työväenluokkaa. Minkälaista voimaa edustivat Saksan työtätekevät? Me hyvin tiedämme, että siirtymistä pientuotannosta suurtuotantoon seuraa aina työtätekevien aseman huononeminen. Siten tapahtui myös Saksassa; työläisten ja käsityöläisten asema oli 30—40-luvulla erinomaisen vaikea. Suurilla teollisuusalueilla, esim. Saksissa ja Schlesiassa saattoi saksalainen yrittäjä kilpailla ulkomalaisen teollisuuden kanssa vain Saksan työläisten mitättömän työpalkan avulla. Tähän täytyy vielä lisätä, että monilukuiset schlesialaiset palttinan kutojat olivat vielä maaorjan asemassa tilanomistajiin nähden ja sellaisina joutuivat niin tilanomistajien kuin tehtailijainkin kaksinkertaisen riiston esineiksi. Ei olekaan ihme, että juuri Schlesia oli se alue, jossa 40-luvun toisella puoliskolla nämä työläis-kankurit nousivat kapinaan, mikä tietysti verisesti kukistettiin.

Suurteollisuuden hajoitustyö käsityöläisten keskuudessa oli jo alkanut. Siten v. 1845 Elberfeldissä tuhannesta suutarimestarista, joilla oli 4,000 kisälliä, ei 50 prosentilla ollut työtä. V. 1846 Leipzigissä 800 suutarimestarista 8 prosenttia eli köyhäinhoidon varassa.

Kun perikatoon joutunut työläinen joutui tehtaaseen, oikeammin sanoen tehdaspahaseen, sillä liikkeet olivat laajuudeltaan varsin mitättömiä, niin odottivat häntä siellä kauhistuttavat työolot. Jo v. 1826 eräs sotilasvirkamies ilmoitti hallitukselle, että teollisuuspiirit eivät enää kykene tarjoamaan armeijalle rekryyttejä; niin surkea oli väestön ruumiillinen tila näissä piireissä. Työväen riisto oli mitä häikäilemättömintä, eikä sitä rajoittanut mikään, sillä ensimmäinen lasten työtä rajoittava laki julaistiin vasta v. 1854.

Vallankumouksellinen liike. ”Vapaussodan” jälkeen oli ainoana vallankumouksellisena aineksena Saksassa opiskeleva nuoriso, ja asemansa puolesta sille läheinen nuorempi yliopistojen opettajisto. Juuri näihin aineksiin kohdistuivat kaikki hallituksen vainotoimenpiteet, ja juuri näistä muodostuivat aikaisempien salaisten vallankumouksellisten järjestöjen perusjoukot.

Muutamien v. 1830 vallankumouksen vaikutuksesta tapahtuneiden vallankumousyritysten jälkeen hallituksen vainotoimenpiteet yhä yltyivät. Monien vallankumouksellisten täytyi paeta naapurimaihin, Sveitsiin ja Ranskaan. Ensi aikoina näitten emigranttien keskuudessa oli enemmistönä intelligenssi, ja intelligenteistä kokoonpantu oli myös ”karkoitettujen liitto”, ulkomailta perustettu salainen järjestö.

30-luvun keskivaiheilla alkoivat käsityöläiset ja kisällit virrata salaisiin kerhoihin ja yhdistyksiin, ja Pariisissa perustetussa "Oikeudenmukaisten liitossa" olivat käsityöläiset jo enemmistönä, ja heidän kantansa oli sosialistinen ja internatsionalistinen. Ranskalaisen salaisten järjestöjen murskaaminen v. 1839 kumousyrityksen kukistamisen jälkeen hävitti melkein olemattomiin yhteydessä näitten salaisten järjestöjen kanssa olleen "Oikeudenmukaisten liiton". 40-luvun keskivaiheilla oli siitä jälellä vain yksityisiä kerhoja.

Wilhelm Weitling. "Oikeudenmukaisten liiton" toimintaan liittyy Wilhelm Weitling, Saksan ensimmäisen sosialistisen opin luoja, nimi. Weitling, joka asemaltaan oli köyhä käsityöläinen, kuvasti opissaan tämän luokan käsityöskantoja. Hän uskoo parempien aikojen ja uuden, kommunistisen yhteiskunnan tuloon. Uuden yhteiskunnan täytyy olla köyhälistön vallankumouksen tuloksena. Weitling pitää siis sosialismia puhtaasti luokkatehtävänä, jota vain köyhälistö saattoi harrastaa. Mutta hän ei ollenkaan käsittänyt proletariaatin merkitystä, vaan asetti kaiken toiveensa kerjäläisiin, ryysyläisiin, jopa varkaksiinkin, nämä kun olivat vallitsevan yhteiskunnan kaikkein kiihoittuneinta ainesta.

Siitä, että Weitling ei käsittänyt proletariaatin osaa, ei saa syyttää häntä. Se johtuu etupäässä siitä taloudellisesta ympäristöstä, missä Weitling eli. Sillä Ranskassakin, puhumattakaan Saksasta, oli todellinen teollisuusproletariaatti lukumäärältään mitätön. Weitling oli vakuutettu siitä, että vallitsevista oloista ihmis-kunta astuu suoraan kommunistiseen yhteiskuntaan. Siksi hän suhtautui kielteisesti poliittiseen taisteluun kapitalistisen yhteiskunnan puitteissa.

Weitlingin ansio on siinä, että hän ensimmäiseksi näki sosialismissa luokkatehtävän ja yhdisti vallankumouksellisen liikkeen uuden yhteiskunnan luomiseen.

«Kommunistien liitto» ja Marx. Weitling, kehittymättömän käsityöläissosialismin edustaja, joutui kosketuksiin proletaarisen ja tieteellisen sosialismin perustajan K. Marxin kanssa. Kohtaus tapahtui Brysselissä v. 1846. Marx oli tällöin, työskenneltyään radikaalisen ja sosialistisen intelligenssin kerhoissa Berlinissä, Reinin alueella ilmestyvän, kaikkein pisimmällä eturivissä olevan porvarilehden toimittajana. Nyt kuvattavana aikana Marxin kanta jo muodostui kommunistiseksi. Hän oli jo käynyt Englannissa ja tutustunut chartistiliikkeeseen.

Brysselissä hän yritti luoda taikka saada henkiin saksalaisten työläisten kerhoja, "Oikeudenmukaisten liiton" jäännöksiä, ja yhdistää ne yhdeksi järjestöksi. Mutta Marx ei voinut kärsiä sitä, että saksalaiset kumousmieliset käsityöläiset ja työläiset olivat Weitlingin vanhentuneen käsityöskannan vaikutuksen alaisina. Weit-

lingin ja Marxin välinen taistelu päättyi viimeksimainitun voittoon. Weitlingin vaikutus supistui olemattomiin. Menestyksellisesti päättyi Marxin ja Pariisissa toimivan Engelsin toinenkin työ: saksalaisten työläisten ja käsityöläisten hajallaan olevat kerhot yhdistettiin ja syntyi ”Kommunistien liitto”.

Liitto asetti tehtäväkseen ”porvariston kukistamisen, köyhälistön vallan luomisen, vanhan luokkavastakohtien täyttämisen yhteiskunnan hävittämisen, ja uuden yhteiskunnan luomisen, jossa yhteiskunnassa ei tulisi olemaan yksityisomistusta” *).

Ohjelmaksi liitolle kirjoitettiin ”Kommunistinen Manifesti”, joka teeseinä luettiin ja hyväksyttiin edustajakokouksessa v. 1847. Täydellisenä Manifesti kirjoitettiin vuoden 1848 helmikuussa, jolloin vallankumouksen jyrinä kaikui koko Euroopassa ja Saksassa.

Helmikuun vallankumous Saksassa. Ranskassa helmikuussa v. 1848 sattunut vallankumous sai sangen pian vastakaikua myös Saksassa. Jo ennen vallankumousta oli Preussin byrokraattinen junkkerihallitus pakoitettu nöyrytykseen oman porvaristonsa edessä. Syy tähän askeleeseen oli sangen jokapäiväinen: hallituksella ei ollut rahaa, eikä porvaristo suostunut tätä rahaa antamaan, ellei aikoja sitten annettuja täyttämättömiä lupauksia kansanedustuslaitoksen kokoontumisesta täytettäisi.

Hallitus pyrki kansanedustuksen sijasta antamaan sen surrogaattia, s.o. parlamentin sijasta kutsumaan kokoon olemassa olevien maapäivien yhtymän, jossa enemmistö oli aatelisilla. Mutta aatelistokin, joka oli alkanut harjoittaa suurmaataloutta ja käydä kauppaa viljalla, villalla, väkiviinalla ja pellavalla, tarvitsi nyt eräitä takeita itsevaltiutta vastaan ja siksi asettui vastustamaan hallitusta. Siksi myöskin maapäivien yhtymä kieltäytyi myöntämästä hallitukselle varoja, josta syystä se hajoitettiin.

Mitä porvaristo ei kyennyt saavuttamaan rauhallisilla keinoilla, sen alaluokat saavuttivat vallankumouksen tietä. Saksassa samoin kuin koko Euroopassakin vallitsi v. 1847 pula-aika, ja siksi sanoma Pariisin tapauksista oli kipinä, joka putosi tulenarkaan aineeseen. Etelä-Saksan pikkuvaltioissa puhkesi helmikuun lopulla vallankumouksellinen liike, hallitukset kaikkialla säikähtivät ja kutsuivat ohjaksiin porvariministerejä.

Mutta näiden ministerien ja yleensä Saksan vallankumouksen kohtalo riippui siitä, mitä tapahtui suurimmissa valtioissa, Itävallassa ja Preussissa. Kun sitten vallankumous puhkesi vastavallan-

*) Ei ole sattuma, että Marx ja Engels kutsuivat järjestöään ”Kommunistien liitoksi”. Tällä nimityksellä he tahtoivat osoittaa, ettei heillä ole mitään yhteistä sosialistien kanssa. Sosialisteiksi niihin aikoihin kutsuttiin kaikenlaisten utopististen oppien tunnustajia, jotka kielsivät luokkataistelun ja vallankumouksen.

kumouksen pesässä Wienissä ja taantumusen pylväs, Metternichin hallitus, luhistui kuin korttitalo, niin Berliinikin kuohahti. Jo aikaisemmin oli yleisiin paikkoihin alkanut kokoontua kansanjoukkoja, mikä aiheutti, että Berliinin porvaristo, joka aikaisemmin oli murissut hallitukselle, hätkähti. Muuan porvarislehti kirjoitti kauhuissaan, että ”nämä kokoukset eivät ilmaise säädyllisen ja hyvinkatsovan kansan tahtoa”, ja että kokouksissa, joihin ottaa osaa ”kaikkalainen kuona ja kehittymätön väki, mennään niinkin pitkälle, että uhaataan kaikkien järkevien kansalaisten henkeä ja omaisuutta.”

Porvariston edustajista muodostetut lähetystöt, jotka kävivät hallitsijan puheilla, pyysivät kansalaisvapauksien vahvistamista ja yhteisten maapäivien kutsumista uudelleen kokoon. Hallitus oli valmis tähän suostumaan ja porvaristo, alkavan joukkoliikkeen vaikutuksesta, tyytymään.

Maaliskuun päivät Berliinissä. Mutta silloin sattui tapauksia, jotka suuntasivat tapausten vastaisen kulun toisille raiteille. Sotamiehet, joita oli vastaavalla tavalla agiteerattu, tekivät mielettömän, julman hyökkäyksen aseettomaan kansanjoukkoon. Kansan suuttumus oli sanoin kuvaamaton: käsityöläiset, työläiset ja ylioppilaat tarttuivat aseisiin, katusulut nousivat yhdessä hetkessä. Taistelu oli harvinaisen katkeraa. Viilari, kissälli, metallisorvari, eläinlääkäri, siinä tämän taistelun sankarit, taistelun, joka kesti koko päivän ja yön ja päättyi kansan voittoon. Kuningas oli pakoitettu viemään pois joukkonsa ja kääntymään julistuksella ”rakastettujen berliiniläisten” puoleen.

Tästä ”kuonan ja kehittymättömien ihmisten” voitosta korjasi sadon porvaristo; sen maltillisen aineksen joukosta otettiin uudet ministerit; yhdistyneiden maapäivien sijasta kutsuttiin koolle Perustuslakia säättävä kokous, jonka vaalit olivat kaksiaasteiset. Vallankumouksen saavutukset saattoi porvaristo säilyttää vain solmimalla liiton vallankumouksellisten joukkojen kanssa; mutta, kuten jo sanoimme, porvaristo piti arvossa lujaa hallitusvaltaa ja tavattomasti pelkäsi työläisiä. Siksi porvarilliset ministerit tekivät sopimuksen, ei vallankumouksen vaan hallituksen kanssa. Sopimus koski uutta perustuslakia, ja sitä luodessa pyrkivät ministerit kaikin voimin pysymään laillisuuden pohjalla, välttären kaikkea, mikä hiukankaan muistutti vallankumouksesta.

Kun Preussin perustuslakia säättävä kokous kokoontui, niin osoittautui, että siinä, kuten vaalijärjestelmän ja valitsijain vähäisen tietoisuuden johdosta saattoi odottaakin, olivat vallalla mitä maltillisimmat ja hallitukselle kuuliaisimmat ainekset. Kokouskaan ei voinut astua vallankumouksen tielle. Eikä se myöskään voinut vetää vallankumouksen puolelle talonpoikaistoa, koska ei halunnut koskea aateliston oikeuksiin ja tuloihin.

Tämän kokouksen laatua kuvaavaa on, että se kieltäytyi tun-

nustamasta katusulkutaistelijain ansioita, vaikka sai viimeainittuja kiittää olemassaolostaan. Kun Berliinin väestö sai tietää tästä porvariston kiittämättömyydestä, hyökkäsi se vastaukseksi arsenaaliin ja valtasi asevaraston. Mutta tämän jälkeen porvaristo sitä vähemmän uskalsi nojautua joukkoihin.

**Tapaukset
Wienissä.**

Erimielisyys joukkojen, jotka olivat kukistaneeet taantumuksen, ja vapaamielisen porvariston välillä vallitsi myös Wienissä. Täällä, koska proletariaattia oli tuskin ollenkaan olemassa, näytteli vallankumouksellisinta osaa ylioppilasnuoriso, joka oli järjestynyt ylioppilaslegionaksi. Ei käy ihmetteleminen sitä, että vapaamielisillä byrokraateilla, jotka kumouksen jälkeen olivat joutuneet hallitukseen, kun he huomasivat porvariston ja vallankumouksellisten joukkojen välillä vallitsevan erimielisyyden, riitti rohkeutta vallankumouksellisen järjestön ja ylioppilaslegionan hajoittamiseen. Mutta molemmilla kerroilla vallankumouksellinen väestö, joukkonousun muodossa, esti taantumuksen pyrkimykset. Silloin kuninkaallinen hovi pakeni koko Itävallan eniten takapajulla olevaan ja taantumuksellisimpaan osaan, Tyroliin, ja porvaristo joutui täydellisen neuvottomuuden valtaan: hovin ja ylhäisön lähtö vei siltä tilaukset ja tulot. Perustuslakia säättävän kokouksen kokoontuminen täytti ilolla porvariston, joka siinä näki vallankumouksen päämäärän. Silloin hallitus tunsu pohjan jalkojensa alla lujittuvan, ja päästyään käsitykseen, että mikään ei sitä uhannut, palasi Wieniin. Täällä se alkoi siitä, että lopetti avustuksen jakamisen työttömille. Työläiset panivat vastalauseitaan; porvarillinen nostoväki hyökkäsi työläisten aseettoman mielenosoituksen kimppuun; monet työläiset saivat siinä surmansa. Tällä lopullisesti hajoitettiin taantumusvastainen rintama.

Tästä rohkaistuneena päätti hallitus alkaa ankaramman taistelun vallankumousta vastaan ja ensi työkseen kääntyi kapinaan nousseita unkarilaisia vastaan. Silloin tapahtui Wienissä uusi vallankumouksellinen nousu. Wieniläiset käsittivät, että unkarilaisia vastaan suunnattu isku on ensi askel taistelussa kaikkia vallankumouksen saavutuksia ja ennenkaikkeaa perustuslaillisen hallinnon voimaansaattamista vastaan. Silloin hovi pakeni uuden kerran, tällä kertaa jo taantumuksellisten, valistumattomien ja saksalaisia vihaavien slaavilaisten siipien suojaan, ja Wien jäi oman onnensa nojaan.

Siellä ei tietystikään äskeisten, porvariston toimittamien työläisten mielenosotusten hajottamisten jälkeen voinut odottaa sovintoa ja yhteistoimintaa väestön eri kerrosten kesken. Työläiset eivät luottaneet porvaristoon, porvaristo pelkäsi työläisiä. Ylioppilaslegionan ylioppilaat olivat huonoja johtajia: vaikka heissä palokin vallankumouksellinen innostus, eivät he käsittäneet tilannetta.

**Frankfurtin
parlamentti.**

Saksan vallankumouksella oli vielä yksi solmu-kohtansa. Se oli Frankfurt am Main. Muistamme, että kaikkien eturivin saksalaisten haaveena oli Saksan yhdistäminen. Ja Berliinin ja Wienin tapausten jälkeen yleissaksalainen parlamentti kokoontui Frankfurt am Mainissa. Sen kokoonpano oli tavattoman porvarillinen, ja vasemmiston muodostivat pehmeäsisuiset, monisanaiset liberaalit. Tämä parlamentti menetti pitkiä viikkoja ja kuukausia käsitellessään Saksan kansan oikeuksien julistusta, minkä piti muodostaa oleellisen osan vastaista valtakunnan s.o. yhdistetyn Saksan perustuslakia. Kaikkein vähimmin tämä monisanainen kokous vaivasi päätään niillä tosiasiallisilla voimilla, joihin saattoi nojautua pakoittaakseen sittemmin eri hallitsijat tunnustamaan tämän perustuslain. Ensi aluksi se vain valitsi erään itävaltalaisen prinssin väliaikaisesti hallitsemaan olematonta Saksan valtakuntaa. Tämä kullishallitsija heti muodosti kullishovin ja kullissiministeristön.

Mutta Frankfurtin parlamentin ratkaistavaksi joutui mitä vaikeimpia kansainvälisiä kysymyksiä, joita vallankumous nosti esiin. Naapurimaassa Puolassa oli levotonta, se kun pyrki vapautumaan Venäjän, Saksan ja Itävallan ikeestä. Tanskan vallassa olevat saksalaiset alueet kapinoivat sitä vastaan.

Todellisille vallankumouksellisille, harvoille tietoisille työläisille ja intelligenteille oli selvää, että Saksa voi lujittaa vallankumoustaan vain taistelemalla taantumuksellisen naapurinsa, Venäjän, kanssa ja siis tukemalla odotettavaa Puolan kapinaa. Mutta sellainen ratkaisu ei kelvannut ei byrokraattisille aatelishallituksille eikä liberaalisille porvariministeristöille. Siksi rajoituttiin julistamaan sota tanskalaisia vastaan ja tukemaan viimeksimainittuja vastaan nousseita saksalaisia alueita, Schlesvigiä ja Holsteinia.

Taistelu Tanskaa vastaan salli vallankumouksellis-patrioottisten intohimojen purkautua, ja Juutinmaalla virtasi paljon vapaaehtoisia taistelemaan tanskalaisia vastaan. Sensijaan preussilaiset säännölliset joukot toimivat sangen laimeasti kaikkialla, kirjaimellisesti pettäen vapaaehtoisia ja kapinallisten joukkoja ja loppujen lopuksi solmivat tanskalaisten kanssa välirauhan juuri, kun kapinalliset olivat saaneet tanskalaisista voiton, s.o. juuri silloin kuin tätä kaikkein vähimmin saattoi odottaa.

Frankfurtin parlamentti oli kyllin heikko vahvistaakseen tämän välirauhan. Kansanjoukkojen tyytymättömyys Frankfurtissa oli tämän johdosta niin suuri, että heti puhkesi kapina. Mutta petturuuspolitiikallaan parlamentti auttoi hallituksen joukkoja kukistamaan tämän kapinan.

Pian tämän jälkeen kärsi tappion myös kapina, joka oli alkanut Kölnissä, tässä koko Saksan ensimmäisessä teollisuusseudussa, joka samalla oli myös Saksan edistynein alue.

Mutta tärkeämpi kuin nämä tappiot oli proletariaatin kukistaminen Pariisissa kesäkuussa. Tämä tapaus lopullisesti rohkaisi taantumusta koko Euroopassa ja yllytti sitä hyökkäämään. Ensimmäisenä kukistui taantumuksen iskuista Wieni.

**Vallankumouksen
murskaaminen
Itävallassa.**

Itävallan hallitus käytti erittäin ovelasti hyväkseen kansallisjoukkojen keskeistä vihaa, mikä eroitti Itävallan valtakuntaan hyvin heikosti kurotut eri kansallisuudet. Se kiihoitti takapajulla olevat kansat edistyneempiä vastaan, horvaatit unkarilaisia, tsekkiläiset saksalaisia ja Galitsian rusiinit puolalaisia vastaan.

Täten onnistui hallituksen keskittää vallankumouksellista Wieniä vastaan huomattavia voimia. Raivostuneita ja kurinalaisia säännöllisiä joukkoja vastaan saattoi Wieni asettaa vain ylioppilaiden ja käsityöläisten järjestymättömän sankaruuden.

Wienin valloitusta seurasivat taantumuksellisten tavalliset petomaisuudet ja julmuudet voitettuihin nähden. Wieniä eivät tulleet auttamaan unkarilaiset, jotka kävivät vallankumoussotaa Itävallan hallitusta vastaan, eikä heidän hyökkäykseen ottanut askeltaakaan myöskään Frankfurtin parlamentti. Ja kuitenkin oli Wienin valloitus ensi askel Unkarin vallankumouksen kukistamiseen ja Frankfurtissa koolla olleen liberaalien kulissikokouksen hajoittamiseen. Muuten tämän parlamentin vasemmiston edustajan koko kokouksen paraan puhujan, Blomin, joka oli lähetetty edustajana kumoukselliseen kaupunkiin, mestautti itävaltalaisten ylipäällikkö laittomasti.

Preussin edustajakamarin hajoitus.

Taantumuksen seuraava voitto oli Preussin edustajakamarin rankaiseminen. Saatuaan ilmoituksen Wienin valloituksesta eroitti Preussin kuningas porvarillisen ministeristön, ja kun edustajakamari yritti vastustella, siirsi sen istunnot syrjässä olevaan Brandenburgiin ja toi Berliiniin 40-tuhantisen armeijan, joka siihen saakka oli ollut Tanskassa. Maanpuolustusjoukot riisuttiin aseista, ilman että niiden puolelta tapahtui mitään vastarintaa, ja sotilaiden ahdistama edustajakamari siirtyi huoneustosta toiseen, eivätkä edustajat sitenkään lakanneet rukoilemasta kansaa, että se jäisi rauhalliseksi. Kun tämä leikki alkoi kyllästyttää hallitusta, julisti se edustajakamarin hajoitetuksi, eikä viimeainittu keksinyt mitään muuta vastausta kuin kehoituksen kansalaisille olla maksamatta veroja. Sannalla sanoen, tämä edustuslaitos lopetti päivänsä yhtä kunniattomasti, kuin mitä sen olemassaolokin oli ollut.

Mutta kuitenkin oli sen kohtalo tärkeätä vallankumouksen koko kululle. Se olisi voinut muodostua kaikkien vallankumouksellisten voimien yhtymäkohdaksi, eikä sen vastustuksen merkitys olisi vähentynyt tappiostakaan. ”Tappio, lausuu Engels, sitkeän taistelun jälkeen, oli tapaus, jolla ei ole sen vähempää vallanku-

mouksellista merkitystä kuin helposti saadulla voitolla". "On mahdollista, lausui hän, että edustajakamari ja Berliinin väestö olisivat jakaneet Pariisin kohtalon kesäkuussa ja Wienin lokakuussa, mutta se olisi kaatunut kunnialla ja jättänyt tapauksissa mukana olleisiin kostonhalun, mikä vallankumousaikoina on kaikkein voimakkaimpia kiihottimia energiseen ja intohimoiseen toimintaan".

Frankfurtin kokouksen käyttäytyminen ja loppu.

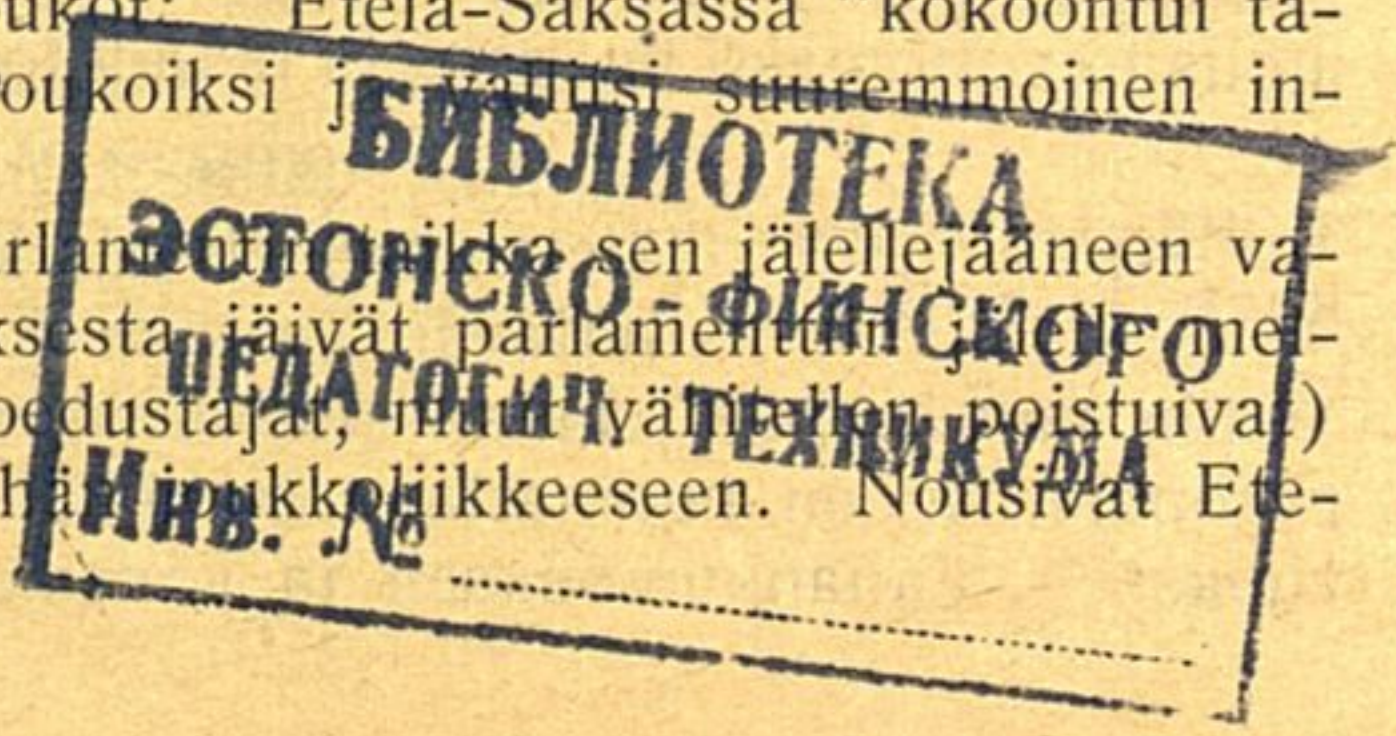
Sekä Wienin kukistumisen että Berliinin edustajakamarin hajoituksen aikana rajoittui Frankfurtin kokous vain päätöslauselmien tekoon ja asiamiestensä lähettämiseen. Eräs näistä asiamiehistä, joka tuli Berliinistä, missä hän oli ollut saapuvilla, kun edustajakamari hajoitettiin, selosti parlamentille, että hallituksen toimenpide oli todella oikea, koskapa viimeaikoina oli Berliinin kaduille ilmestynyt "vaarallisen näköisiä maleksivia olentoja", mikä oli muka merkinä anarkististen esiintymisien lähenemisestä...

Näinollen jäi yksin Frankfurtin parlamentti maaliskuun vallankumouksen perilliseksi ja vallankumouksellisen taistelun koko paino lepäsi nyt sen heikoilla hartioilla. Mutta itse se näytti kokonaan unohtaneen vallankumouksellisen syntyperänsä. Vielä silloinkin, kun ei enää ollut minkäänlaista epäilystä sen pikaisesta lopusta, se hyväksyi päätöslauselman, jossa kaiken kaikkiaan sanottiin vain, että "Saksan yhteyden korkean aatteen toteuttamista uhkaa vaara", ja, saatuaan yksinvaltaiseen henkeen laaditun valtakunnan perustuslain valmiiksi, valitsi keisariksi tämän perustuslain perusteella ei enempää eikä vähempää kuin Preussin kuninkaan. Viimemainittu ei halunnut vastaanottaa keisarikruunua vallankumoukselliselta, kuten hänestä näytti, laitokselta. Tästä alkoi parlamentin ja Preussin hallituksen välinen ristiriita.

Huhtikuun lopulla v. 1849 Preussin hallitus selitti perustuslain anarkistiseksi tuotteeksi ja keskitti Frankfurtin lähelle sotajoukkoja. Muutkin Saksan valtiot seurasivat sen esimerkkiä.

Syntyi tilanne, jonka vallitessa monarkistisen ja maltillisen perustuslain puolustaminen oli vallankumouksen ainoa tunnuslause. Siksi Etelä-Saksan valtioiden pikkuporvaristo oli valmis taistelemaan tämän perustuslain puolesta. Mutta ei vain pikkuporvaristo noussut sitä puolustamaan. Vaistomaisesti tuntien taantumuksen lähenevän, nousivat laajat joukot. Etelä-Saksassa "kokoontui talonpoikia monituhantisiksi joukoiksi ja vallitsi suuremoinen innostus".

Nyt olisi Frankfurtin parlamentin ja sen jällelääneen vasemmiston (vaaran vaikutuksesta jäivät parlamenttiin yleisimmin yksinomaan vasemmistotedustajat, mutta yhä useampi poistuivat) pitänyt rohjeta nojautua tähän pikkuliikkeeseen. Nousivat Ete-

lä-Saksan valtiot, nousi Dresden ja karkoitti kuninkaansa. Würtembergissä kuningas pakoitettiin hyväksymään yleissaksalaisen perustuslain. Badenissa perustettiin väliaikainen hallitus.. Liikkeen tällainen laajuus Etelä-Saksan pikkuvaltioissa oli selitettävissä sillä, ettei niiden pikkuporvaristoa uhannut työläisten esiintyminen, eikä sille ollut etua sovinnon teosta aateliston ja hallitusbyrokratian kanssa, minkä vuoksi se oli jonkunverran vallankumouksellisempaa kuin Pohjois-Saksan porvaristo.

Vallankumouksen kukistaminen. Frankfurtin parlamentti päästi käsistään tämän viimeisenkin mahdollisuuden. Wolf'in — parlamentin lähes ainoan vallankumouksellisen — ehdotus, että valtakunnan hallitsija julistettaisiin lain ulkopuolelle, hylättiin, ja parlamentti jatkoi paperipäästösten hyväksymistä uskaltamatta nojautua kumoukseen nousseeseen etelään. Se menetti aikaa ja suljettiin kokoon, sillä edustajien poistuminen jatkui. Samaan aikaan Etelä-Saksa vääntelehti viimeisen taistelun kouristuksissa. Loppujen lopuksi sielläkin taistelun koko paino lepäsi kaupunkien käsityöläisten ja köyhemmän maalaisväen harteilla, sillä ”kohta kun aseellinen nousu johti vakavaan pulaan, valtasi pikkuporvariston mitä suurin kauhu vaarallisen tilan johdosta, johon se oli joutunut; se pelkäsi kansaa, se pelkäsi valtaa, jonka juuri oli saanut käsiinsä, ja ennen kaikkea se pelkäsi niitä seurauksia, mitkä tulivat kohtaamaan heitä itseään, heidän yhteiskunnallista asemaansa, heidän omaisuuttaan” (Engels).

Pikkuporvarilliset johtajat, jotka tapausten kehitys oli nostanut vastuunalaisille paikoille, ”eivät ainoastaan jättäneet kumousliikettä tämän suunnitelmattoman ja siksi tuloksettoman itsetoiminnan varaan, vaan tekivät myös kaiken voitavansa riistääkseen liikkeeltä kaiken tarmon, heikontakseen sitä sisäisesti ja johtaakseen sen perikatoon” (Engels):

Viimeiseen hetkeensä asti eivät Frankfurtin suunsoittajat (heitä jäi jälkeen korkeintaan 150) uskaltaneet siirtyä vallankumousliikkeen vallassa olevalle alueelle antaakseen nimellään yleissaksalaisena parlamenttina eteläsaksalaiselle liikkeelle edes jonkunlaisia voimia. Vasta kun taistelu oli lopullisesti hävitty, ratkaistu preussilaisilla ja Würtembergiläisillä pistimillä, siirtyivät parlamenttipolitikit Badeniin. Mutta kaikki oli jo lopussa, vallankumous toivottomasti hukassa ja mahdotonta oli mitään pelastaa.

Työläisten veljekunta ja S. Born. Olemme nähneet Saksan käsityöläisten ja työläisten taistelevan Berliinin katusuluilla, vuodattavan vertaan Etelä-Saksan kentillä, mutta ”hullu vuosi 1848”, kuten sitä myöhemmin nimittivät saksalaiset poroporvarit, on huomattava muunkin kuin tämän työtätekevien vuoksi. Vallankumouksen ja kansainvälisen myrskyissä Saksan

työtätekevät tekivät ensimmäiset yrityksensä joukkojärjestöjensä luomiseksi.

Vuoden 1848 työväenliikkeeseen Saksassa liittyi Stepan Bornin nimi. Hän oli ammatiltaan kirjaltaja ja asui jonkun aikaa Pariisissa, missä liikkui kerhoissa, jotka olivat Engelsin vaikutuksen alaisina. Vallankumousliikkeen ensimmäisten tuoksahdusten aikoina hän ilmaantui Berliiniin ja näytteli mitä tärkeintä osaa tapauksissa, johtuen käsityöläisten ja työläisten ensimmäisiä kokouksia; täällä hän alkoi myös julaista sanomalehteä "Kansa". "Tämä sanomalehti, kirjoitti sen toimittaja Born lehden ensi numerossa, tulee puolustamaan määrätyn luokan, työväenluokan etuja, mikä luokka on sorretussa asemassa ja on pakoitettu myymään itsensä leipäpalasta".

Born saarnasi, että työläisten on avustettava porvaristoa sen taistelussa hallitusta vastaan, mutta että työläisten on myös luotava omat aivan riippumattomat poliittiset ja taloudelliset järjestönsä. Tämän aatteen toteuttamista oli "Yleinen työläisten veljeskunta". Tämän liiton äänenkannattaja, Leipzigissä ilmestynyt "Veljeys", kirjoitti eräässä numerossaan: "Sosialismi opettaa meille, että yhteiskunnallinen kysymys on vain ilmaus kaikkialla vallitsevasta luokkataistelusta. Siksi ei työläisten tulekaan kuunnella ihmisiä, jotka puhuvat työn ja pääoman etujen sopusoinnusta".

Liitto kutsui koolle työläisten edustajakokouksia, joihin koontuivat Saksan kaikkien suurempien teollisuuskeskusten edustajat. Ensimmäinen edustajakokous päätti poliittista, taloudellista ja ammatillista taistelua varten, perustaa työläisten veljeskuntia ja vaatia työlakien säätämistä, veronuudistusta, maksuttomia kouluja, työministeriön muodostamista ja valtion tukea työläisten yhtymille. Sen lisäksi tämä edustajakokous esitti seuraavia, työväenliikkeen alhaiselle kehitystasolle luonteenomaisia vaatimuksia, kuten, että jokaiselta opinkäymättömältä kiellettäisiin oikeus sellaisen ammatin harjoittamiseen, joka vaatii teknillistä taitoa.

Myöskin laati edustajakokous ehdot, joilla saattoi jäädä mestarin arvon, ja teki suunnitelman, mikä muistutti O'Connorin suunnitelmaa, maapalstojen hankkimisesta työläisille työpalkasta säädettyillä tuloilla.

Paljon tärkeämpää kuin nämä kypsymättömät ohjelmanluontiyhtymät ovat ne järjestömuodot, jotka syntyivät jo Saksan työväenliikkeen ottaessa ensi askeleitaan. Saksan työväenjärjestöjen keskuskomitea oli "Veljeskunnan" johdossa, nojautuen "paikallisten ja piirikomiteain laajaan verkkoon". . . .

Puolentoista vuoden kuluttua yhdisti "Veljeskunta" kaksisataaviisikymmentä järjestöä, joihin kuului muutama tuhat jäsentä. "Veljeskunta" järjesti edustajakokouksia, johti agitatsionia ja loi yhteyden Marxin ja Engelsin kanssa.

Marlo. "Veljeskunnan" laajentaessa vaikutustaan etelä-Saksaan joutui se kosketuksiin hengeltään takapajuisempien järjestöjen kanssa. Näissä järjestöissä tuntui voimakkaasti Marlon vaikutus. Viimemainittu oli häviöön tuomitujen käsityöläisjoukkojen epäjumala ja ihanne. Marlo uneksi keskiaikaisen ammattikuntajärjestyksen palauttamisesta. Myöskin hänen johtamansa käsityöläiset kokoontuivat edustajakokoukseen, joka piti istuntojaan Frankfurtissa. Tämä edustajakokous teki sellaisenkin keksinnön kuin teollisuusohjesäännön laatiminen "ilman teollisuusvapautta" ja aikoi noin vain sivumennen m.m. "ratkaista yhteiskunnallisen kysymyksen". Luoteenomaista tälle pikkuliikkeenharjoittajien edustajakokoukselle on, että kun kisällit vaativat oikeutta ottaa osaa edustajakokoukseen, niin siihen ei suostuttu ja viimemainitut kokoontuivat omaan edustajakokoukseensa. Marlo joutui esiintymään molemmissa edustajakokouksissa.

Tammikuussa v. 1849 tapahtui väittely Bornin ja Marlon kesken. Tässä väittelyssä Marlo kärsi täyden tappion, ja Etelä-Saksan järjestöt liittyivät "Veljeskuntaan".

"Veljeskunnan" saama menestys ei voinut estää vallankumouksen musertumista. V. 1850 "Veljeskunta" menehtyi taantumuksen iskuista. Sen työ ei kuitenkaan mennyt turhaan. Se loi maaperää Ferdinand Lassallen myöhemmin luomalle järjestölle sekä myös sosialidemokratialle Saksassa.

„Kommunistien Liiton“ toiminta. Mutta mitä teki vallankumouksen aikana ryhmä tietoisimpia vallankumouksellisia, jota yhdisti "Kommunistien liitto"? On aivan selvää, että tämä liitto sulkeutuneena salaisena järjestönä menetti kaiken merkityksensä. Siksi se tosiasiallisesti hajosi, ja sen jäsenet hajaantuivat yli koko Saksan "ollen ennenkaikkea siellä, missä täytyi lypsää porvaristolta oikeuksia, jotka olivat proletariaatille tämän poliittista järjestymistä varten välttämättömiä". Liiton jäsenet palasivat "yksitellen Saksaan" tarkoituksella työskennellä täällä vallankumouksellisen liikkeen hiivana; siten kokoonkutistunut "Kommunistien liitto" osottautui erinomaiseksi valmistavaksi kouluksi työväenluokan vapaustaistelua varten: melkein kaikkialla, missä Saksan köyhälistö alkoi saavuttaa jonkunlaista käsitteiden selvyttä, me huomaamme, että toimivana voimana olivat "Kommunistien liiton" jäsenet.

Tässä suhteessa on kuvaavaa itsensä Marxin toiminta. Hän toimi Reinin alueella, kaikkein eniten teollistuneessa ja kehittyneimmässä osassa Saksaa, millä alueella oli olemassa huomattavat proletariijoukot. Mutta kun ei täällä ensialuksi ollut minkäänlaista proletaarista järjestöä, niin täytyi Marxin käyttää olemassa olevaa demokraattista järjestöä. Täällä Marx joutui myös toimittamaan

”Uutta Reinin Lehteä”, jossa hän arvosteli tämän kaikkein demokraattisimman järjestön toimintaa.

K. Marxin toiminta ja „Uusi Reinin Lehti“.

Ohjelma, jota Marx tähän aikaan puolusti, ei tietysti ollut köyhälistön ohjelma, mutta se oli kaikkein radikaalisin, kaikkein vasemmistolaisin ohjelma, mitä silloin saattoi edellyttää mahdolliseksi toteuttaa. Se sisälsi Saksan yhdistämisen, yleisen äänioikeuden, väestön yleisen aseistamisen, maksuttoman oikeudenkäytön, yleisen, maksuttoman opetuksen, maaorjuuden kaikkien jätteidensä hävittämisen ja pankkien, tuotantovälineiden, kaivosten ja valtion tilojen kansallistuttamisen, kirkon eroittamisen valtiosta.

Kun porvariston petturuus kävi selväksi ja kun Kölnissä perustettiin työväen järjestö, niin Marx ja Engels erosivat demokraattisesta järjestöstä ja liittyivät työväen järjestöön. ”Me katsomme, lausuivat he tällöin, että nykyiseen demokraattisten liittojen järjestöön kuuluu liian erilaatuisia aineksia, mikä estää menestyksellistä työtä asian hyväksi. Me arvelemme, että on pidettävä parempana kiinteätä lujaa työläisten liitoista muodostettua järjestöä, joka on kokoonpantu samanlaisista aineksista”.

Mutta juuri näihin aikoihin hajoitettiin Preussin edustajakamari, ja taantumus vahvistui, sanomalehti lakkautettiin ja Marxin täytyi ulkomaan alamaisena kiireesti jättää Köln. Engels sensijaan eräiden muiden liiton jäsenten kera lähti etelään, missä käytiin viimeistä vallankumoustaistelua.

Osanotostaan taisteluun yleissaksalaisen perustuslain puolesta Engels jälkeinpäin kirjoitti: ”Minun täytyi ottaa liikkeessä se paikka, minkä vain saattoivat ottaa ”Uuden Reinin Lehden” työntekijät, sotamiehen paikka”... Ja Engels hoiti todella erään parhaimmista johtajista, Willigen, adjutantintointa.

”Uuden Reinin Lehden” toimittaminen oli Marxin tavaton ansio, sillä tässä lehdessä hän osoitti kaikki virheet, arvosteli kaikkia porvarillisten liberaalien valheellisia askeleita ja viitoitti vallankumoukselle oikeita teitä ja oikeita askeleita todelliselle vallankumoukselliselle taktiikalle. ”Uusi Reinin Lehti” pani tavattomalla vaistolla ja ymmärryksellä merkille vallankumouksellisen liikkeen heilurin jokaisen vavahduksen. ”Uusi Reinin lehti” osoitti Preussin ministerien näyttelemän petturiosan, yritti ruoskimalla saada liikkeelle Preussin edustajakamaria, varsinkin sen vasemmistoa. Se tuomitsi kompromissin, mikä oli solmittu porvarillisten ministerien ja aatelisten kesken lausuen, että pyrkimyksessä tähän ristiriitaiseen, kaksipuoliseen tehtävään, uhkaa vielä keskeneräistä porvariston herruutta taantumus.

Marx osoitti, että petturuus talonpoikaistoa kohtaan on hylättävä; tämä petturuus riisti voiman vallankumouksilta: ”Saksan porvaristo, kirjoitti Marx, pettää häpeämättömästi talonpoikaistoa,

vaikka viimeainittu on sen kaikkein luotettavin liittolainen, jota ilman porvaristo on voimaton porvariston rinnalla”.

Marx puolusti kiihkeästi vallankumoussotaa, joka yksin saattoi vapauttaa Saksan ja koko Euroopan taantumuksellisen Venäjän tsarismista ikeen alta. ”Nyt, kirjoitti Reinin lehti, kun lakkolaiset riisuvat oman ikeensä, täytyy muuttua myös heidän ulkopoliitikansa, muussa tapauksessa me taomme kahleisiin, joissa pidämme muita kansoja, myös oman nuoren vasta itävän vapautemme.”

”Vain sota Venäjän kanssa, kirjoitti Marx, on vallankumouksellisen Saksan sota, jolla Saksa pesee itsensä puhtaaksi entisyyden synneistä, miehistyy ja voittaa omat itsevaltiaansa.”

Kun kesäkuun päivinä Pariisin köyhälistö kärsi häviön, niin Reinin lehti omisti heille voimaltaan ja vallankumouksellisuudeltaan järkyttävän kirjoituksen. ”Demokraattisen sanomalehdistön etuoikeutena, kirjoitti se, on koristaa laakeriseppeleellä plebeijien kaava, synkkä otsa. Heitä jäytää nälkä ja mustaa sanomalehdistö, heitä hyljeksivät lääkärit, kunnialliset ihmiset kutsuvat heitä varkaiksi, murhapolttajiksi ja kuritushuonelaisiksi, heidän vaimonsa ja lapsensa kärsivät sanomatonta puutetta ja parhaat heidän joukostaan on lähetetty meren taa...”

Hajaannus „Kommunistien liitossa“. Vallankumouksen tukahuttamisen jälkeen koontuivat ”Kommunistien liiton” entiset jäsenet Lontooseen. Ensimmäisenä vallankumouksen kirstumisen jälkeen Marx ja Engels arvelivat, että vallankumouksliikkeen kehityksessä tapahtui vain väliaikainen pysähdys. Mutta pantuaan merkille Euroopan taloudellisen tilan parantumisen v:n 1850 kuluessa tulivat he tulokseen, että vallankumouksaalto oli lopullisesti laskenut. Tämän Marxin ja Engelsin julki lausuman vakaumuksen pohjalla syntyi jälleen elpyneessä ”kommunistien liitossa” hajaannus: osa jäsenistä halusi palata kapinahommiin, yrittäen vilkastuttaa ja jälleen nostaa vallankumousta. Alkoivatpa he kerätä varojakin tähän kaikkeaan maaperää vailla olevaan yritykseen. Marx tietysti esiintyi päättävästi näitä ”maanpakolaisten vallankumouksellisten houereita” vastaan. Liitossa muodostui kaksi ryhmää, jotka kumpikin elivät vain vähän aikaa. ”Ryhmä, joka alkoi tyhjänpäiväisen leikin vallankumouksella, menehtyi tähän leikkiin”, lopettaen päivänsä v. 1853 alussa. Toisen ryhmän hävitti kommunisteja vastaan nostettu oikeusjuttu Kölnissä, jonka sommitteli muuan provokaattori Preussin kuninkaan käskystä. Juttu kesti kuusi viikkoa ja päättyi v. 1852 syksyllä, tullen yhdestoista syytetystä seitsemän tuomitukseksi linnanvankeuteen. Tämän jälkeen liiton jätteet hajosivat, sillä kaikki sen yhteys mannermaan kanssa lakkasi eikä sellaisen yhdistyksen olemassaolo ollut nyt ajanmukaista (Mehring).

Vuoden 1848 vallankumous johtui niin Ranskassa kuin Saksassakin etupäässä teollisuuspulasta, joka alkoi Englannista ja siirtyi täältä muuhun Eurooppaan. Kaikissa vallankumouksen koske-
missa maissa tämä taloudellinen perusta aiheutti erilaisia poliittisia seurauksia. Englannilla, joka näihin aikoihin jo siirtyi kapitalistisen kehityksen tielle, oli oma 1848 vuotensa. Englannin porvaristo, joka oli voittanut maa-aateliston, oli vissinä vihamielisenä voimana proletariaatin tiellä, jolle viimeksimainitulle jäi vain yksi mahdollisuus: taistelu vallitsevan poliittisen järjestelmän ja tämän järjestelmän puitteissa valtaa pitävän luokan, porvariston, kanssa. Pulan Englannissa luoma liike oli proletaarista liikettä ja porvarillinen yhteiskunta kokonaisuudessaan asettui sitä vastustamaan.

Ranskassa saavutti porvaristo vallan jo 1830 luvulla, mutta tämä valta ei kuulunut koko porvaristolle vaan vain yhdelle sen ryhmälle, finanssiporvaristolle. Tätä Pörssimiesten ryhmäkuntaa vastaan hyökkäsivät v. 1848 koko muun porvariston ja köyhälis-
tön yhdistetyt voimat. Mutta yhteisin voimin saatu voitto aiheutti voittajien leirissä eripuraisuuden, mikä päättyi kesäkuun päiviin. Näinä päivinä sekä Ranskassa että Englannissa hyökkäsivät proletariaattia vastaan yhteiskunnan kaikki omistavat luokat.

Mutta Saksassa ja Itävallassa oli vuoden 1848 vallankumous tyypillinen porvarillinen vallankumous, s.o. vallankumous, joka asetti päämääräkseen sellaisten ehtojen luomisen, jotka olivat tarpeen kapitalismin kehitykselle ja kaikkien feodalismien ja maaorjuuden jätteidensä hävittämiseksi. Mutta Saksan liberaalisen porvariston ei ollut sallittu saattaa vallankumousta looppuun, tämän vallankumouksen saavuttama laajuus peloitti sitä enemmän kuin vanha järjestys, jota vastaan vallankumous taisteli. Tämän järjestyksen murtaminen näytti porvaristosta oman perikadon alulta, hyökkäys aateliston omaisuutta ja etuoikeuksia vastaan näytti porvariston silmissä alulta hyökkäykseen porvariston omaa omaisuutta ja etuoikeuksia vastaan.

Näistä syistä oli porvaristo paraassa tapauksessa puolueetonta, pahemmassa tapauksessa siirtyi suoraan vallankumouksen vihollisten leiriin. Kaduilla, katusuluilla taisteli joukko käsityöläisiä ja työläisiä (viimeksimainittuja oli muuten sangen vähän), niiden kanssa yhdessä esiintyi myös pikkuporvarillinen opiskeleva nuoriso.

Työväenjoukkojen takapajuisuuden johdosta opiskeleva nuoriso usein esiintyi kumouksen johdossa, mutta missä työväenluokka oli edes jonkun verran tietoisia, taisteli se itse etuasemissa.

Eräs vallankumouksen häviön pääsyyistä oli se, että tämä vallankumous ei antanut täyttä arvoa talonpoikaiston eduille. Kuten jo lausuimme, ei porvaristo uskaltanut koskea aateliston valtaan talonpoikiin nähden. Siksi viimeksimainitut nopeasti jättivät vallan-

kumouksen, taikka suorastaan siirtyivät taantumuksen leiriin. Tämän seikan Marx erinomaisesti ymmärsi ja otti laskuissaan huomioon. Vetoomuksessa "Kommunistien liittoon", mikä vetoomus on vuodelta 1850, Marx viitoittaa ne askeleet, mitä vallankumouksellisen luokan, proletariaatin, pitää talonpoikaistoon nähden ottaa. Nämä askeleet olivat: Kaikkien feodaaliajalta olevien rasi-
tusten hävittäminen ilman korvausta ja kaikkien suurtilojen kansallistuttaminen. Vain sillä tavoin voidaan talonpoika sitoa vallankumoukseen, tekemällä se vallankumouksellisen luokan proletariaatin liittolaiseksi.

Tässä vetoomuksessa Marx antaa myös muita ohjeita, joilla toisinaan on ennustuksen luonne. Hän lausuu, että seuraavassa vallankumouksessa saa porvarillinen demokratia voiton liitossa työläisten kanssa, ja vuoden 1848 opetusten perusteella hän osoittaa, miten köyhälistön on missäkin olosuhteissa meneteltävä. Ennen kaikkea on välttämätöntä oma itsenäinen proletaarinen puolue ja köyhälistön aseistettu voima, työväen kaarti. Köyhälistön täytyy rinnan uuden virallisen vallankumouksellisen hallituksen kanssa luoda oma vallankumouksellinen työväenhallituksensa "joko kuntien työläisklubien hallintojen taikka työläiskomiteain muodossa".

Nämä köyhälistön opettajan nerokkaat huomautukset sittemmin yhtä nerokkaasti selvitti ja toteutti Venäjän vallankumouksellinen köyhälistö ja sen johtaja Lenin. Sillä mitä muuta, kuin Marxin mainitsema työväen hallitus, olivat työväen edustajien neuvostot? Eikö Venäjän köyhälistövallankumous ollut pakoitettu asestautumaan porvarillista demokratiaa vastaan ja eikö sitä tukenut liitto talonpoikaiston kanssa, liitto, joka oli solmittu maaorjuuden jät-
teiden hävittämisen ja suurten maaorjuuksien kansallistuttamisen pohjalle?

VI. Kansainvälinen Työväenyhdistys. Ensimmäinen Internatsionaale.

Taloudellinen nousu v. 1848 vallankumouksen jälkeen.

Tunnuslause, jonka Marx esitti v. 1848 vallankumouksen aattona ”Kaikkien maiden proletarit, liittykää yhteen”, alkoi toteutua vasta 16 vuoden kuluttua — 60-luvun alussa. Tähän aikaan syntyi ja alkoi toimia Kansainvälinen Työ-

väenyhdistys.

Tätä kansainvälisen työväenluokan järjestön syntyä olivat valmistaneet Euroopan taloudellisessa ja poliittisessa elämässä viimeisen puolentoista vuosikymmenen kuluessa tapahtuneet seikat. Muistamme, että heti sen jälkeen, kun vallankumousaalto oli laskeutunut, Marx ja Engels olivat varmoja sen uudesta nopeasta noususta. Aivan pian he kuitenkin huomasivat tämän olettamuksen virheellisyyden. Taloudellisen tilanteen lujittuminen Euroopassa poisti mahdollisuuden työväenluokan uusilta vallankumouksellisilta esiintymisiltä. Vuodet 1849—57 eivät olleet ainoastaan poliittisen taantumuksen vuosia, vaan myöskin tähän asti tavattoman taloudellisen nousun vuosia. 60-luvun alkuun mennessä oli Eurooppa astunut pitkän askeleen eteenpäin kapitalistisen suurtuotannon suuntaan.

Suurteollisuuden kasvaessa, kasvaa työnjako eri maiden välillä ja taloudelliset suhteet niiden välillä lujittuvat. Nyt ei kukin maa enää tyydy yksin omien tuotteidensa jalostamiseen, nyt ”kansalliselta maaperältä irtaantunut suurteollisuus on jo kansainvälisiltä markkinoilta ja kansainvälisestä työnjaosta riippuvainen . . .”

Tämän yhteydessä lisääntyy kauppavaihto tavattomasti; siten v. 1800—1850 kasvoi Euroopan kauppavaihto yli kaksi ja puoli kertaa.

Tämä taloudellinen nousu koski erikoisesti Englantia. Kivihiilen tuotanto kasvoi tässä maassa 10,000,000 tonnista v. 1800 92,000,000 tonniin v. 1864, raakaraudan sulatus — 1,390,000 tonnista v. 1840 4,767,000 tonniin v. 1864. Mutta vielä huomattavampi oli puuvillateollisuuden kasvu. Tällä alalla Englanti todella tuli koko maailman tehtaaksi: kun v. 1832 Englannissa oli 9,000,000 varttinaa, niin 1885 niitä oli jo 40,000,000. Rinnan teollisuuden kanssa kasvaa rautatieverkko. Kasvaa pankkiin talletettu pääoma

ja kauppavaihto lisääntyy suunnattomasti. Sanalla sanoen, 60-luvun alkuun mennessä Englanti tulee Euroopan teollisuuden herraksi.

Ja kuka saattoi kilpailla sen kanssa. Vieläpä kaikkein edistynein mantereen maista — Ranska — jäi paljon jällelle siitä. Kuitenkin oli Ranskassakin huomattavissa taloudellisten suhteiden kehitystä, vaikka se tapahtuikin hitaammin kuin Englannissa. Tosin pikkuteollisuus Ranskassa osoittautui tavattoman sitkeäksi. Mutta höyry ja kone olivat uhkaavasti hyökkäämässä täälläkin ja niiden rynnätessä menettää käsityö aseman toisensa jälkeen, vaikkakin hitaasti... Suurten kaupunkien väestö kasvaa, kaupunkiväestön prosenttimäärä lisääntyy, rautatieverkko laajenee.

Taloudellisessa kehityksessään pysähtynyt Saksa käy samoin 50-luvulle mennessä taloudellisen kehityksen raiteille, ja aivan kuin pyrkien korvaamaan menetetyt ajan kulkee taloudellisessa kehityksessään nopeammassa tempossa. Kun sen rautatieratojen pituus v. 1840 oli kaikkiaan 469 kilometriä, niin jo 10 vuoden kuluttua oli Saksan rautatieverkko 5,800 km. Suurta edistystä huomataan Saksan luottolaitosten, osakeyhtiöiden j.n.e. toiminnassa. Sittem, kun v. 1850 koko Saksassa oli kaikkiaan 38 osakeyhtiötä, niin v. 1851—1871 niitä syntyi 253...

Kansainvälisen yhteyden kasvu. Kuten jo mainitsimme, muodostuu kasvavien suurkapitalististen suhteiden pohjalle kiinteä kansainvälinen yhteys eri valtioiden taloudellisten kerrosten välille. Taloudellisen yhteyden kasvaessa eri maiden kapitalistien ja porvarien välillä, kasvaa ja voimistuu samanlainen yhteys myöskin näiden maiden ainakin tärkeimpien Euroopan valtioiden, työläisten välillä. Ja työläisillä lujittuu myöskin yhä enemmän ja enemmän tietoisuus etujen yhtenäisyydestä. Ja kun jo chartismin aikana tämä vallankumousmielisten proletaarien tietoisuus ilmeni "Veljesdemokraattien"-kaltaisen järjestön syntymisessä, niin 60-luvun alussa nämä yhteenliittymispyrkimykset ilmenevät Kansainvälisen Työväenyhdistyksen, tai kuten sitä tavallisesti kutsumme, I Internationaalen perustamisessa.

Työväenliike Englannissa. Tämän ensimmäisen todella kansainvälisen työväenluokan järjestön perustajana oli Euroopan kahden etuasemassa olevan maan — Ranskan ja Englannin työväenluokka. Työläisten kansainvälisen järjestön syntymistä valmisti, yleistaloudellisuontoisen ilmiön ohella, myöskin Euroopan eri maiden työväenluokan elämässä ja toiminnassa esiintyvät asianhaarat ja ilmiöt.

Tiedämme, että taloudellinen kukoistus 50-luvulla ja siirtolaisuuden kasvu tekivät mahdolliseksi vallankumouksellisen chartismin uudelleen syntymisen Englannissa. Muistamme kuinka katkerasti vallankumoukselliset chartistit valittivat ammattiliittojen,

trade-unionien, sovittelevaisuutta. Mutta juuri nämä trade-unionit ovatkin nyt Englannin työväenliikkeen ominaisena muotona. Muodostuu näiden järjestöjen uusi tyyppi. 30-luvun yritykset luoda kaikkikäsittäviä ammatillisia järjestöjä, olivat pian ohimeneviä yrityksiä kelpaamattomine koneineen. Chartismin myrskyisestä ajasta liitot selvisivät pirstoutuneina ja eristyneinä, hajonneina eri ammattien ja eri alueiden mukaan.

Kuitenkin nyt, kun rinnakkain kapitalismin kasvun kanssa tapahtuu myöskin kapitalististen tuotantolaitosten keskitys*), käyvät pienet hajallaan olevat ammatilliset järjestöt kelpaamattomiksi ja sen tähden ne alkavat yhtyä, sulautua yhteen suuremmiksi ammattiliitoiksi. Ensimmäinen tällainen yhteensulanut trade-unioni oli konerakennustyöläisten liitto.

Mutta tällaisetkin suuret ammatilliset ryhmät, ja pienet ammattikuntajärjestöt sitäkin enemmän, olivat 50-luvulle mennessä järjestöjä, joille jonkunlaanainen vallankumouksellinen henki oli ehdottomasti vierasta. Niiden toiminnan tarkoituksiksi tulee nyt välittömien parannusten saavuttaminen jäsentensä asemassa, avustuksen jako sairaus- tai kuolemantapauksissa ja työläisten pienten jokapäiväisten etujen puolustaminen heidän selkkauksissaan työnantajien kanssa. Teollisuuden kukoistus auttoi näin rauhallisen muodon säilyttämistä ammattiliittojen toiminnassa. Sen lisäksi on välttämätöntä huomauttaa, että ammatillisia järjestöjä oli, ja yhteensulaneita ammattiliittoja syntyi pääasiassa ammattitaitoisten työläisten kesken. Mutta suuri ammattitaidottomien työläisten joukko jäi edelleen järjestymättömäksi.

50-luvun keskivaiheilta alkaen sattuu joukko tapauksia, jotka aiheuttavat suurta vilkastumista Euroopan maiden työväenliikkeessä.

Työväenliikkeen vilkastumisen edellytykset. Kapitalististen suhteiden kehitys työnsi itse-pintaisesti päiväjärjestykseen kysymyksen porvarillisten vallankumousasiain loppuunsaorittamisesta, joka oli jäänyt perinnöksi vuodelta 1848. Sentähden aika 50-luvun lopulta v. 1871 asti on vississä merkityksessä vallankumouksellista aikaa. Tuskin missään asia meni varsinaiseen vallankumouksen puhkeamiseen asti, lukuunottamatta Italiaa ja Puolaa, mutta epäilemätöntä on, että tämän ajan kansalliset yhdistymissodat, Pohjois-Amerikan valtioiden taistelu

*) Keskittyminen puuvillateollisuudessa tapahtui näin:

	v. 1858	v. 1861	v. 1868
Tehtaiden luku	2,210	2,887	2,549
Koneiden luku	298,847	399,992	379,329
Värttinäin luku	28,010,217	30,387,000	32,004,000

orjuutta vastaan ja lopuksi Puolan kapina olivat porvarillisten vallankumouksien vissejä muotoja.

Toisaalta kapitalistien tuotantotapa valtasi yhä uusia ja uusia maita, vetäen vaikutuspiiriinsä uusia ja uusia itsenäisiä pientuotajajoukkoja, muodostaen ne teollisuuspääoman orjiksi ja tuomiten ne kestävämmän kaikki teollisuuden kehityksen ensimmäisten etap-pien kauhut. Voidaan varmasti vakuuttaa että sellainen maa kuin esimerkiksi Belgia, eli 60-luvulla samallaista aikaa kuin 30—40 vuotta sitä ennen oli elänyt Englanti.

Kaikki nämä seikat epäilemättä edistivät suurta työväenliikkeen vilkastumista ja olivat suotuisia ehtoja Kansainvälisen Työväenyhdistyksen syntymiselle ja sen toiminnan kehitykselle.

Sitä paitsi kapitalismin kasvu ei lainkaan merkinnyt tälle järjestelmälle ominaisten ristiriitojen häviämistä, — kriisit järkyttivät edelleen kapitalistista maailmaa, ja juuri aikana 50-luvun lopusta vuoteen 71 oli Euroopassa muutamia tällaisia kriisejä, niistä ensimmäinen v. 1857 kriisi.

Rakennustyöläisten lakon synty oli yhteydessä tämän kriisin kanssa. Tuloksena tästä lakosta oli toisaalta näiden työläisten yhteensulanut liitto ja toisaalta — Ammattiliittoneuvoston perustaminen Lontooseen. 30-luvun yritysten jälkeen tämä oli ensimmäinen yritys ammatillisten järjestöjen toiminnan yhdistämiseksi.

Työväenliike Ranskassa.

50-luvun lopulla puhjennut kriisi tuntui Ranskassakin. Täälläkin vilkastui työväenliike, sosialistiset ryhmät ja niistä ensikädessä — proudhonistit, alkoivat liikehtiä. Kun uuden trade-unionismin aatteissa Englannissa kuvastui trade-unioneihin liittyneen ammattitaitoisen työväen rauhalliset olot ja legaalinen (laillinen) mieliala, niin 60-luvun proudhonismissa Ranskassa kuvastui niiden ranskalaisien pienkäsityöläisten ja hyvällä ammattitaidolla varustettujen työläisten mieliala, jotka työskentelivät pääasiassa Pariisille ominaisten ylellisyysesineiden tuotannossa. Keskinäisten avustusyhdistysten ja ilmaisen luoton järjestäminen, keskinäisten palvelusten *) teko, kieltäytyminen poliittisesta taistelusta halu parantaa asemaansa vain taloudellisilla keinoilla, esiintymättä kapitalistista järjestystä vastaan kokonaisuudessaan, — siinä Proudhonin seuraajien toiveet ja vaatimukset sinä aikana. Napoleon III:n hallitus, nähdessään työväenluokan heräävän siitä taantumuksen unesta, joka oli vallannut sen vuoden 1848 vallankumouksen jälkeen, yritti vetää työväenluokan omalle puolelleen ja ajaa työväkeä mielistelävää politiikkaa. Yhtenä ilmauksena tästä mielistelypolitiikasta oli Ranskan työväen edustajien lähettäminen Lontoon maailmannäyt-

*) Tästä sen ajan proudhonilaisten nimitys — mutualistit, ranskalaisesta sanasta mutuel — keskinäinen.

telyyn hallituksen kustannuksella. Tällaisten näyttelyjen järjestäminen on ominainen piirre teollisuuskapitalismin kasvuajalle ja v. 1848 lähtien tämä oli jo kolmas näyttely. Tällaiset näyttelyt osoittivat missä määrin porvariston kansainvälinen yhteys oli lujittunut, mutta nämä näyttelyt edistivät myöskin työväenluokan kansainvälisen yhteyden lujittumista.

Kun Napoleon III:n hallitus päätti antaa rahat ranskalaisten työläisten lähettämiseksi tutustumaan kanaalin takana asuvien veljiensä teknillisiin saavutuksiin, päättivät mutualistit, jotka olivat vaikutusvaltaisin ryhmä ranskalaisten työläisten keskuudessa käyttää tätä esiintyvää mahdollisuutta, ehdolla, että näyttelyedustajien vaalit toimitetaan vapaasti työpajoittain. Valittu edustajisto oli pääasiassa mutualistien kannattajia, jotka saapuessaan Englantiin tapasivat etupäässä siellä asuvia ranskalaisia emigrantteja tai muita ulkomaalaisia. Tämä johtui siitä, että Englannin trade-unionistit suhtautuivat sangen epäluuloisesti edustajistoon, joka oli lähetetty vallananastaja Napoleon III:n rahoilla.

Sota Amerikassa ja Puolan kapina. Pian kuitenkin sattui uusi tapaus, joka lähensi Ranskan ja Englannin työläisiä toisiinsa. Euroopassa puhkesi ankara puuvillanälkä, tuloksena Amerikan sisällissodasta, joka oli syntynyt orjuuden lakkauttamisesta etelävalloissa, jotka silloin hankkivat puuvillaa koko Euroopalle. Puuvillan puutteen vuoksi pysähtyivät puuvillatehtaat ja kymmenet ja sadat työläiset joutuivat kadulle ja ilman leipää. Ranskassa ja Englannissa, vastapainoksi hallituksen melkein täydelliselle toimettomuudelle, itse työläiset perustavat avustuskomiteoita, jotka ryhtyivät yhteyteen toistensa kanssa. Täten taistelu mustien orjien vapauttamiseksi Amerikassa edisti Euroopan palkkatyöläisten kansainvälisten siteiden lujittamista. Tämä taistelu kuvastui Euroopan työläisten liikkeessä vielä toisellakin tavalla. Englannin hallitus ja suuri osa Englannin porvaristoa oli hyvin vihamielistä pohjoisvalloille, jotka taistelivat neekerien vapauttamisen puolesta, sillä etelävaltojen, puuvillan hankkijain edut olivat yhteydessä englantilaisten tehtailijain, puuvillan käyttäjien etujen kanssa. Tästä syystä Englannin porvaristo ja hallitus häikäilemättä esiintyivät orjuuden säilyttämisen puolesta etelävaltioissa.

Englannin työläiset päinvastoin vaikka kärsivätkin puuvillan puutteesta, joka oli sodan tulosta, ryhtyivät melkein yksissä mielin tukemaan pohjoisvaltoja, jotka taistelivat orjuutta vastaan. Pidettiin lukuisia työläisten kokouksia, lähetettiin tervehdyksiä pohjoisvaltojen presidentille Lincolnille j.n.e.

Näillä myötätuntoisuuden osoittamistoimenpiteillä pohjoisvaltoja kohtaan, proletaarit osoittivat, että he ovat kaiken sorron pe-

riaatteellisia vastustajia, ilmenipä tämä sorto missä muodossa tahansa. Vielä selvemmin tässä proletaarien mieliala ilmenee silloin, kun Venäjän tsaari kukisti Puolan kapinan. Silloin olivat myötätunnon purkaukset tsaarin armeijan kukistamia puolalaisia kohtaan yhtä voimakkaita niin Pariisin työpajoissa kuin Lontoon tehtaissa-kin.

Siksi, kun Englannin työläiset painostaakseen hallitustaan sekaantumaa Puolan kohtaloon, päättivät kutsua koolle kokouksen ja kutsuivat siihen ranskalaisia tovereitaan, niin ottivat nämä kutsun innostuksella vastaan. Kokous oli kesäkuussa v. 1862, ja vaikka se ei suorastaan saavuttanutkaan tarkoitustaan (ei Englanti eikä Ranskakaan ryhtyneet puolustamaan Puolaa ja Puolan kapina upotettiin vereen) — se uudelleen lujitti työväenluokan kansainvälisiä siteitä. Juuri tämän kokouksen jälkeen nähtävästi syntyi ajatus vakinaisempien järjestöjen luomisesta näiden siteiden tueksi. Pian mainitun kokouksen jälkeen oli uusi ranskalaisten ja englantilaisten yhteinen kokous. Siinä valittiin komitea kirjoittamaan adressin, joka oli osoitettava Ranskan työläisille.

**Adressin vaihto
ranskalaisten ja
englantilaisten
työläisten välillä.
Kokous St. Martin
hallissa.**

Adressi todella kirjoitettiin ja Euroopan hallitusten politiikka kuvattiin siinä väkivaltapolitiikaksi, mutta ”nykyisten väärinkäytösten lopettamiseksi on asetettava voima”. Ranskalaisia työläisiä kehoitettiin tulemaan mukaan muodostamaan ”kansojen veljeyttä”. Edelleen adressissa selitettiin tätä veljeyttä työläisille välttämättömänä, heidän käytännöllisten jokapäiväisten tarkoitustensa saavuttamiseksi.

”Kansojen veljeys — luemme adressissa — on välttämätön työläisten etujen vuoksi. Sillä joka kerta kun yritämme parantaa asemaamme lyhentämällä työpäivää tai korottamalla työpalkkoja, uhkaavat kapitalistit meitä ranskalaisten, belgialaisten ja saksalaisten työläisten tuonnilla, jotka voivat suorittaa työmme paljon alemmalla palkalla. Ikävä kyllä tämä uhkaus pannaan usein täytäntöön. Tähän ei tietysti ole syynä mannermaalaisten toveriemme paha tahto, vaan yksinomaan oikean yhteyden puute eri maiden palkkatyöläisten välillä.”

Ranskalaisten työläisten vastaus viipyi kauan. Napoleon III:n keisarikunta jo horjui. Ranskalaisissa työläisissä heräsi poliittisia harrastuksia, he yrittivät ensi kerran ottaa osaa äänioikeuskamppailuun. Kaikkien näiden tapausten humussa ranskalaiset työläiset kokoontuivat vasta 10 kuukauden kuluttua lähettämään vastauksensa englantilaisille. Tätä vastausta kuulemaan kutsuttiin uudelleen kokous. Kokous oli syysk. 28 pvnä v. 1864 St. Martin hallissa Lontoossa. Kokouksen järjestäjät, heidän joukossaan rakennustyöläisten johtaja Kremer kutsuivat kokoukseen Karl Mar-

xin, joka vuonna 1848 vallankumouksen häviöstä asti asui emigranttina Lontoossa. Entisten "Kommunistien liittoon" kuuluneiden tovereiden kautta, jotka nyt työskentelivät työläisinä eri ammattialoilla, oli Marx yhteydessä Englannin proletariaatin kanssa. Hänen nimensä oli tunnettu englantilaisille työläisille. Tästä johtui se, että hänet kutsuttiin kokoukseen. Kun oli luettu ranskalaisten työläisten adressi, jossa sanottiin, että "kaikkien maiden työläisten on liityttävä yhteen ja pantava ylipääsemätön este tälle asiain tilalle, joka uhkaa jakaa ihmiskunnan kahteen osaan nälkäisten ja petomaistuneiden ihmisten joukkoon ja rahaporhojen klikkiin", päätettiin muodostaa työläisten kansainvälinen komitea, — Marx valittiin sen jäseneksi.

Vaikka Marx oli vain kutsuttuna ja vaikka hänen nimensä oli viimeisenä komitean jäsenluettelossa tuli hänestä tämän uuden järjestön sielu ja johtaja, järjestö otti nimekseen "Kansainvälinen Työväenyhdistys".

**Kansainvälisen
Työväenyhdistyk-
sen perustava
kokous.**

Komitea, jolle annettiin tehtäväksi työväen uuden kansainvälisen järjestön perustamistyö oli kokoonpantu hyvin erilaisista aineksista. Englantilaisissa, italialaisissa, saksalaisissa ja ranskalaisissa kuvastui koko niiden ajatusten, katsantokantojen ja mielialojen kirjavuus, jotka olivat ominaisia sekä taloudellisen kehityksen, että vallankumousliikkeen eri asteille edustamissaan maissa. Vieläpä yhden maankin edustajat, englantilaiset olivat hajonneet eri ryhmiin. Täällä saattoi tavata sekä ammattiliittojen kannattajia, että Robert Owenin seuraajia ja vielä säilyneitä chartisteja. Yksimielisempiä olivat saksalaiset, jotka olivat entisiä "Kommunistien liiton" jäseniä.

Marxin tehtäväksi annettiin valmistaa uuden yhdistyksen ohjelma ja sääntöehdotus. Täytyy sanoa, että hänen osakseen tuli hyvin vaikea tehtävä. Marxin tuli, uhraamatta mitään omista vallankumouksellisista katsantokannoistaan, suhtautua varovasti kaikkiin katsantokantoihin ja mielipiteisiin, sovittaa kaikki, peloittamatta pois ketään ja samalla tekemättä myönnytyksiä periaatteellisissa kysymyksissä. Mutta Marx suoriutui tästä tehtävästä loistavasti.

Marxin kirjoittama perustava adressi, tai manifesti alkoi työväenluokan aseman kuvauksella. Manifestin mukaan tämä asema, huolimatta suuresta taloudellisesta edistyksestä pysyi hyvin raskeana. Taitavasti käsitellen ministeri Gladstonen parlamenttipuheesta otettuja numerotietoja ja otteita, Marx osoitti, että porvariston rikkauden kasvaessa, yhteiskuntanavan vastakkaisella puolella lisääntyvät kurjuus ja kärsimykset. Valaistuaan työväenluokan välinpitämättömyyden syitä v. 1848 vallankumouksen häviön jäl-

keen, manifestin kirjoittaja kiinnittää huomiota kahteen työväenluokan viimeaikana saavuttamaan voittoon.

Ensimmäinen voitto oli kymmentuntisen työpäivän valtaus. Se oli tärkeä ei vain siksi että se pelasti työläiset ruumiillisesta ja siiveellisestä rappiosta, vaan myös siksi, että se oli periaatteellinen voitto, jonka ”proletaarinen talouspolitiikka” saavutti porvarillisesta talouspolitiikasta. Se oli työläisten voitto, pyrkiessään ”sitä tuotantomuotoa kohti, joka muodostaa työväenluokan talouspolitiikan ytimen” ja jolle on ominaista ”yhteiskunnan kontrollin toteuttaminen taloudellisiin ilmiöihin nähden”.

Toisena työväenluokan saavutuksena oli osuustoiminta. Sen pääansio on siinä, että se osoitti, ettei ”rikkauksien tuotanto lainkaan vaadi, että työvälineet olisivat jonkun monopolina ja sen kautta muodostuisivat väkivallan ja sorron välineiksi työläisiin nähden”; siinä että se (osuustoiminta) osoitti, että työ palkan edestä on orjan työtä, on ylimeno- ja alkeisin tuotantomuoto, jonka täytyy väistyä liittouma-tuotantomuodon tieltä . . .”

Mutta toisaalta manifesti totesi, että koko kuluneen kauden kokemus osoitti sen, että olipa osuustoimintaperiaate itsessään kuinka hyvä tahansa, mikäli osuustoiminta tulee ”rajoittamaan pienen työläispiirin yksityisiin voimiin, se ei koskaan voi pysäyttää monopolin nopeata kehitystä, eikä vapauttaa työläisjoukkoja . . .” Jotta työläiset voisivat vapautua, täytyy osuustoiminnan levitä koko maahan ja valtion täytyy tukea sitä kaikkine voimineen ja varoineen . . .” Ja tässä tapauksessa työläisen ensimmäisenä velvollisuutena on vallata itselleen poliittinen valta.” Senpätähden juuri nyt ”alkoivat uudet yritykset työväenpuolueen tekemiseksi poliittiseksi järjestöksi”. ”Tällä puolueella on eräs tärkeä menestyksen edellytys, s.o. sen lukumäärä.” Kuitenkin tämä edellytys antaa työväen taistelulle ylivoiman vasta silloin, kun työläiset ovat yhdistyneet liittoon ja kun heillä on yksi johtava päämäärä. Entisyyden kokemus osoitti, että joka kerta, kun työläiset unohtavat ne veljessitteet, jotka yhdistävät heitä, saivat he rangaistuksensa ”kaikkien heidän yritystensä yleisestä tappiosta.”

Paitsi tätä, täytyy työläisten solidaarisuudella olla toinenkin perusta. Sen tarkoituksena täytyy olla taistelu kansainvälistä väkivaltapolitiikkaa vastaan. Juuri työläisten sekaantuminen esti Englannin hallituksen sekaantumista orjien omistajien eduksi Amerikan sisällissotaan. Kaikkien Euroopan hallitusten välinpitämättömyys, jolla he seurasivat Puolan tukahuttamista tsaari-Venäjän taholta, ”osoitti työläisille, kuinka välttämätöntä on tunkeutua omien hallitusten diplomaattisen toiminnan salaisuuksiin, vastustaa niitä kaikin voimin ja irrallisten yritysten epäonnistuessa, yhtyä yhtenäiseen protestiin hallituksien rikollisia aikeita vastaan.”

Täten etevästi ja taidokkaasti johtaen lukijansa vakaumukseen työväenluokan kansainvälisen solidaarisuuden välttämättömyydestä, manifesti päättyy samaan kehoitukseen, kuin 16 vuotta sitä ennen kirjoitettu Kommunistinen Manifesti — ”Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen”.

Manifesti — Marxin kirjallisen ja poliittisen neron tuote — oli vain johdantona Kansainvälisen työväenyhdistyksen ohjelmaan, joka myöskin oli hänen taitavan kynänsä tuotetta.

Kansainvälisen Työväenyhdistyksen ohjelma.

Kansainvälisen Työväenyhdistyksen ohjelma määritteli, että työväenluokan vapauttaminen on sen itsensä asia, että taistelu työväenluokan vapauttamisen puolesta ei merkitse taistelua luokkaetuoikeuksien ja monopolien puolesta, vaan taistelua yhtäläisten oikeuksien ja velvollisuuksien ja kaiken luokkaherruuden hävittämisen puolesta.

”Että taloudellinen alistuminen tuotantovälineiden s.o. tuotantolähteiden monopolisen omistajan edessä, on perussyynä orjuuteen sen kaikissa muodoissa; yhteiskunnallisen puutteen, henkisen alennustilan ja poliittisen riippuvaisuuden syynä”.

”Että tämän vuoksi työväenluokan taloudellinen vapautuminen on suuri päämäärä, jonka saavuttamisvälineeksi on alistettava kaikki poliittinen liike.

”Että kaikki yritykset tämän suuren päämäärän saavuttamiseksi ovat tähän asti jääneet tuloksettomiksi siksi, että kunkin maan eri työalojen työläisillä ei ole ollut tarpeeksi yksimielisyyttä, eikä ole ollut eri maiden työväenluokilla veljesliittoa.

”Että työväenluokan vapautuminen ei ole vain paikallinen tahti kansallinen, vaan erikoinen tehtävä, joka ulottuu kaikkiin niihin maihin, joissa on nykyaikaiset yhteiskunnalliset olot, tehtävä, joka voidaan ratkaista vain edistyneimpien maiden käytännöllisen ja teoreettisen keskinäisen avustuksen tietä.

”Että työväenluokkien liikkeen uusiminen suurimmissa teollisuusmaissa, herättämällä uusia toiveita, antaa sen ohella vakavan varoituksen vanhojen virheiden uusimisesta ja pakottaa viivyttämättä yhdistämään kaikki vielä tähän asti hajalliset yrittäjät”.

Kaikki yllämainittu oli niitä periaatteita, joiden perusteella St. Martinin hallissa kokoontuneen kokouksen valitseman komitean oli tehtävä alote Kansainvälisen Työväenyhdistyksen perustamiseksi. Edelleen ohjeessa sanottiin, että Kansainvälisen Työväenyhdistyksen jäsenet julistavat, että kansainvälinen yhdistys samoin, kuin siihen myöhemmin liittyvät yhdistyksetkin ja henkilöt tulevat tunnustamaan oikeuden ja siveyden lain perustaksi keskinäisissä suhteissaan ja suhteissaan toisiin henkilöihin, huolimatta roduista, uskonnoista ja kansallisuuksista. ”He pitävät ihmisen velvollisuu-

tena pyrkiä saavuttamaan ihmis- ja kansalaisyhteisyydet ei vain itselleen, vaan jokaiselle velvollisuutensa täyttävälle henkilölle. Ei ole velvollisuuksia ilman oikeuksia, eikä oikeuksia ilman velvollisuuksia . . .”

Kun ne määritelmät, jotka ovat esittämämme ohjelman ensi osassa, eivät voi aiheuttaa mitään epäilyjä nykyaikanakaan kenellekään vallankumoukselliselle marxilaiselle ja jo suuri osa niistä onkin otettu myöhemmin marxilaisten puolueiden ohjelmiin, niin toinen puoli esittämästämme ohjelmasta oli juuri niitä myönnetyksiä, mitä Marx teki organisatsioonikomitean erilaisille aineksille. Sitten ranskalaisten emigranttien vaatimusten tyydyttämiseksi, jotka yhä edelleen elivät XVIII vuosisadan vallankumouksen muistoissa, otettiin tähän ohjelmaan lause ihmis- ja kansalaisyhteisyyksistä.

Se kohta ohjelmasta, missä puhuttiin velvollisuuksista ja oikeuksista, otettiin siihen Mazzinin johtamien italialaisten mielipiteiden tyydyttämiseksi, jotka olivat ihanteellisella kannalla ja joiden mielestä jokaisella ihmisellä oli vissi määrä oikeuksia ja velvollisuuksia. Mutta sen sijaan näemme ensi osassa käytettävän englantilaisille chartismin ajoista asti vanhaa ja käsitettävää poliittista taistelumääritelmää työläisten yhteiskunnallisen vapauttamisen keinona. Tämä englantilaisille tuttu määritelmä oli tässä tapauksessa tarpeen, vastapainoksi ranskalaisten mutualistien katsantokannoille, jotka kielsivät poliittisen taistelun.

Niistä määritelmistä, jotka olivat Marxin katsantokantoja vastaan, mutta välttämättömiä työväenliikkeen eri ainesten yhdistämiseksi uuteen järjestöön, Marx kirjoitti, että hän ”sovitti ne kaikki siten, etteivät ne voi tuottaa mitään vahinkoa”.

Perustetun yhdistyksen tarkoituksena oli liittää yhteen ne eri maissa olevat työväenyhdistykset, jotka pyrkivät ”puolustamaan, kehittämään ja täydellisesti vapauttamaan työväenluokan”. Yhdistyksen johdossa tuli olla vuosittain pidetyissä kongresseissa valittu pääneuvosto. Yhdistyksen jäsenet paikkakunnilla liittyivät seksioihin, seksiat liittyivät federatsioneihin (liittoihin) joiden johdossa olivat federatsioonineuvostot. Perustava Manifesti ja komitean laatima ohjelma tuli vahvistaa lähimmäisessä kongressissa.

Konferenssi Lontoossa ja ensimmäinen kongressi Genevessä. Kuitenkaan ei voitu kongressia seuraavana vuonnana kutsua kokoon: työväenliike eri maissa oli vielä liian järjestymätöntä. Sentähden rajoitettiin ennakkokonferenssin kokoonkutsumiseen Lontooseen. Pääasiallisimpana konferenssin työnä oli kuulla selostukset eri maiden työväenliikkeen asemasta ja laatia päiväjärjestys piakkoin pidettävälle kongressille. Konferenssissa oli edustajia Englannista, Ranskasta, Sveitsissä ja Belgiasta.

Ensimmäinen kongressi saattoi kokoontua vasta syyskuussa v. 1866. Sen kokoontumispaikka oli Geneve. Siinä ilmenivät sel-

västi kaikki työväenliikkeen eri maissa saavuttamat kehitysetapit. Samaan aikaan, kun ranskalaiset mutualistit, joihin kuului enemmistö ranskalaisista edustajista, koettivat asettaa omat puhtaasti käsityöläisajatuskantansa kapitalismin kehitystä vastaan, englantilaiset edustajat seuraten Marxin antamia ohjeita, olivat täysin tietoisia siitä, että taloudellisen kehityksen pyörää on mahdoton kääntää takaisin. Jo uuden järjestön adressia ja sääntöjä hyväksytessä osasivat ranskalaiset ilmaista koko ammattikuntalaisen ahdashenkisyytensä. Siten he vaativat, että yhdistyksen jäseninä saisivat olla vain ruumiillista työtä tekevät henkilöt. Kun käsiteltiin kysymystä kansainvälisestä keskinäisestä avustuksesta ja työn taistelusta pääomaa vastaan, vastustivat mutualistit lakkoja ja vaativat järjestettäväksi tuotantoyhtiöitä, jotka heidän mielipiteidensä mukaan pystyivät muuttamaan työpalkan ”työstä saaduksi tuloksi”.

Naisten työtä koskevassa kysymyksessä proudhonistit jyrkästi vastustivat naisten vetämistä tuotantoon, sillä ”naisen paikkana on perhe”. Vieläpä kongressin päättämän 8-tuntin työpäivän puolustamista vastaan kaksi sveitsiläistä edustajaa esittivät 10-tuntisen työpäivän normaalityöpäivänä.

Mutta kaikkia käsityöläismielisten ranskalaisten ja sveitsiläisten väitteitä vastaan asettivat pääneuvoston jäsenet Marxin laatimat alustukset. Siten ammattiliittokysymyksessä tuli hyväksytyksi Marxin erinomainen alustus, jossa vastoin mutualisteja, jotka vastustivat taistelua pääomaa vastaan ja trade-unionisteja, jotka pitivät ammattiliittoja työläisen aseman osittaista parantamista ajavina järjestöinä, ammatilliset järjestöt katsottiin järjestöiksi, jotka uudelleen muodostavat palkkatyön ja pääoman diktatuurin järjestelmän.

Alaikäisten ja lasten työtä koskevassa kysymyksessä tunnustettiin täysin normaaliseksi heidän vetämisensä tuotantoon, mutta mainittiin kuitenkin, että nykyaikana kapitalististen suhteiden vallitessa tämä ilmiö on paha. Katsoen siihen, että mannermaalla oli juuri puhjennut sota Preussin ja Itävallan välillä, täytyi kongressin kiinnittää huomiota sotakysymykseen. Se ilmaisi suhteensa tähän panemalla vastalauseen väkivaltaisista ulkopolitiikan otteita vastaan ja asettumalla puolustamaan vakinaisten armeijain hävittämistä ja yleisten kansanmiliisien asettamista niiden tilalle.

Geneven kongressi merkitsi määrättyä etappia kansainvälisen työväenliikkeen kehityksessä. Sen hyväksymät päätöslauseimat toivat esille työväenluokan vaatimuksia, jotka myöhemmin otettiin marxilaisten työväenpuolueiden ohjelmiin. Ensimmäisen kongressin jälkeen tuli Internatsionaale hyvin suosituksi. Työläisjoukot alkoivat pyrkiä siihen. Kansainvälisen työväenyhdistyksen ensimmäinen kongressi kiinnitti itseensä myöskin porvarillisen sanoma-

lehdistön ja edistyneen porvariston huomion. Niinpä tunnettu luonnontieteilijä Büchmer ja filosofi Lange lähettivät sille tervehdyksensä. Ottaen huomioon, että maltilliset mutualistit muodostivat huomattavan enemmistön ensimmäisen kongressin jäsenistä, porvarislehdet eivät osoittaneet sitä kohtaan suurempaa vihamielisyyttä. Internatsionaale näytti tavattoman rauhalliselta ja vaarattomalta järjestöltä. Eräs pariisilainen lehti vakuutti riemuiten, että Geneven kongressi oli "kommunismien muodollista kieltämistä ja henkilökohtaisten oikeuksien puolustamista. . . ." Heitettyään pois vanhat haaveet, on sosialismi tullut mutualismiksi", kirjoitti lehti.

Työläiset kuitenkin ymmärsivät paljon paremmin uuden järjestön merkityksen, ja itsekin se seuraavina vuosina osoittautui olevansa työväenluokan taistelujärjestö.

Lakot ja Internatsionaalen kasvu. V. 1866 puhkesi Euroopassa uusi kriisi, joka huomattavasti huononsi työväenluokan asemaa. Tästä oli tuloksena lakkoaalto joka vierähti pitkin Eurooppaa. Internatsionaale auttoi mikäli voi työläisiä heidän taistelussaan pääomaa vastaan. Sitten pääneuvosto tuki Pariisin lakossa olevia pronssiseppiä, saaden trade-unionistit ja muut sektiinat avustamaan lakkolaisia. Tämän työväenluokan kansainvälisen solidaarisuuden osoitus pakoitti tehtailijat myöntymään ja tyydyttämään pronssiseppien vaatimukset.

Tämän vuoksi, kun Lontoon räätälit tekivät lakon, niin he Internatsionaalen pääneuvoston vaikutuksesta saivat apua mannermaalta. Tämän lakon aikana, samoin kuin Englannin korinpuojienkin, Internatsionaale onnistui estämään ulkolaisten työläisten tuonnin maahan.

Näiden tapausten vaikutuksesta kasvoi Internatsionaalen kannattajien luku. Ranskassa syntyi yhä uusia sektiioita. Belgiassa liittyi lakkojen ja niitä seuranneiden julmien työläisten ampumisten vuoksi muutamia työläisliittoja Brysselin Internatsionaalen sektiiaan. Kaukaisessa Italiassakin syntyi Internatsionaalen sektiioita.

Mutta huolimatta voimiensa lukumäärällisestä kasvusta, ei Internatsionaale ollut läheskään vahva aatteellisesti.

Toinen kongressi Lausannessa. Syyskuussa v. 1867 kokoontui Lausannessa toinen kongressi. Siinä oli läsnä 71 edustajaa. Enemmistön muodostivat ranskalaiset ja sveitsiläiset, englantilaisia oli vähän ja sentähden proudhonistiset aatteet esiintyivät hyvin selvästi. Niinpä mutualistit tekivät ehdotuksen kansanpankkien perustamisesta ilmaisen luoton antamista varten työläisille. Mutta tässä kongressissa he ensikerran saivat varsin tuntuvaan iskun. Käsiteltäessä kysymystä valtion tehtävistä päätti kongressi, että monopolin hävittämiseksi on välttämätöntä yhteiskunnallistuttaa kulkuvälineet; tällä kokous hyväksyi omai-

suuden yhteiskunnallistuttamisperiaatteen yleensä. Yhtä vastenmielistä mutualisteille oli kongressin päätös, joka julisti, että työläisten yhteiskunnallista vapauttamista ei voida eroittaa heidän poliittisesta vapauttamisestaan ja että poliittisten vapauksien hankinta on ensimmäinen ja välttämätön toimenpide.

Asiaintila Euroopassa veti päiväjärjestykseen sotakysymyksen käsittelyn: äsken juuri oli päättynyt itävaltalais-preussilainen sota, jossa Itävalta oli perinpohjin lyöty, ja Euroopan ilma oli vielä täynnä aseiden kalsketta. Itävallan voittajien — Preussin ja Ranskan — suhteet olivat hyvin kärjistyneet. Napoleon III hallitus, joka tunsu maaperän jalkainsa alla horjuvan sisäasioissa, tahoi lujittaa asemaansa jonkun suuren menestyksen avulla ulkopoliitikassa. Sentähden Napoleon III milloin ryhtyi seikkailuihin vierassa Meksikossa, milloin yritti anastaa Luxemburgin.

Tästä syystä sotakysymys tuli käsiteltäväksi Internatsionaalen toisessa kongressissa. Tässä kysymyksessä kongressi päätti ”yhtyä rauhankongressiin. . . ja tarmokkaasti kannattaa sitä kaikissa toimenpiteissä, joihin se ryhtyy toteuttaakseen vakinaisten armeijain lakkauttamisen ja rauhan säilymisen. . .”

Internatsionaalen kongressista kävi lähetystö todella rauhankongressissa. Vaikka tämän kongressin kokoonkutsuminen oli puhtaasti porvarillinen homma, otti se kuitenkin Internatsionaalen lähetystön ihastuneena vastaan.

Internatsionaalen myöhempi kasvu. Internatsionaalen II:n ja III:n kongressin välisenä aikana sen vaikutus edelleen kasvoi. Huolimatta siitä, että Ranskassa joutui Internatsionaalen Pariisin seksia täydellisen hävityksen alaiseksi Napoleonin poliisien taholta ja tämän seksian tarmokkaimmat toimittajat vedettiin oikeuteen, tuli Internatsionaale Ranskassa yhä enemmän suosituksi. Juuri ne vainot, jotka Napoleonin hallitus kohdisti tähän ennen siitä viattomalta näyttävään, mutta nyt vaaralliseksi katsomaan järjestöön, — sillä Internatsionaale II:ssa kongressissaan asettui puolustamaan poliittista taistelua, — vetivät laajojen joukkojen huomion Internatsionaaleen. Hyvänä agitatsionikeinona oli oikeuteen vedettyjen Internatsionalistien loistavat puolustuspuheet. Nämä vainot vapauttivat Internatsionalistit siitä epäluulosta, että he ovat läheisessä suhteessa hallitukseen, mistä heitä kovasti syttivät vallankumoukselliset blanquistit, jotka olivat tyytymättömiä ranskalaisissa seksioissa tänä aikana vallassaoleviin mutualisteihin.

Lakkoaalto tulvi yhä laajemmalti pitkin Eurooppaa. Monien työväenluokan lakkojen joukossa sinä aikana täytyy panna merkille rakennustyöläisten lakko Genevessä. Internatsionaalen sekaantuminen säikähdytti siinä määrässä Geneven työnantajia, että he tyydyttivät kaikki työläisten vaatimukset. Tämän seikan vuok-

si Internatsionaalen auktoriteetti Sveitsissä kasvoi tavattomasti ja sen kannattajien määrä lisääntyi.

Internatsionaalen voimien myrskyisä kasvu huomattiin Belgiassakin, joka eli samallaista aikaa kuin Englanti 30—40-luvulla. Teollisuuskapitalismi ja suurtuotanto raivasivat tarmokkaasti itselleen tietä, kurjistuttaen pientuottajan ja asettaen raskaaseen, usein toivottomaan asemaan työläisen, jonka suurtuotanto jo oli vallannut puristaviin kynsiinsä. Työläiset koettivat vastustella — lakot puhkesivat luonnonvoimaisesti ja myrskyisinä; hallitus meni työnantajien puolelle ja pani liikkeelle asevoiman.

Erään julmuudessaan järjettömän, nälkäiseen joukkoon kohdistetun ampumisen jälkeen, julkaisi pääneuvosto kehoituksen avustamaan tämän petomaisen ampumisen uhreja. Tämä kehoitus löysi vastakaikua Englannin työläisissä. Tuloksena alkoi Internatsionaalen sektsioita syntyä niin suurissa kaupunkikeskuksissa kuin Charleroin vuoriteollisuuspiirissäkin.

Jonkunverran menestystä oli Internatsionaalella myöskin Saksassa: työväenyhdistysten liitto, joka toimi Etelä Saksassa ja jota johti Marxin ystävä ja seuraaja Liebknecht, hyväksyi Nürnbergissä pidetyssä kokouksessaan Internatsionaalen perusaatteet. Internatsionaalen vaikutus levisi myöskin etäiseen Itävaltaan.

Kolmas kongressi Brysselissä. Internatsionaalen kolmas kongressi kokoontui Brysselissä v. 1868. Siinä oli saapuvilla 99 edustajaa. Enemmistö heistä oli belgialaisia, muista edustajista mainittakoon Espanjan ja Italian edustajat, mitkä maat olivat ensi kertaa edustettuina Internatsionaalen kongressissa.

Koska tilanne Euroopassa oli edelleen rauhaton, niin sotakysymys oli yksi keskeisimmistä kongressin käsittelemistä kysymyksistä. Sen hyväksymässä päätöslauselmassa asetuttiin sille kannalle, että ”sodat voidaan lopettaa vain yhteiskunnallisella uudestaan järjestelyllä”, ja lausuttiin että ”kongressi tuo esiin mitä voimakkaimman vastalauseen sotaa vastaan”. Kehoitetaan siinä tapauksessa, että sota syttyy ”työtätekeviä lopettamaan työn”. Työtätekevät, joita ”elähdyttää solidaarisuuden henki tukevat tätä kansojen sotaa vastaan”.

Yhä ylemmä ja ylemmä nouseva ja pitkin Eurooppaa vyöryvä lakkoaalto nosti välttämättä esiin lakkokysymyksen.

Silloisissa oloissa täytyi maltillisten mutualistienkin tunnustaa, että lakot ovat ”välttämätön keino pyhässä sodassa, jota työtätekevät käyvät puolustaakseen oikeuksiansa.”

Päätöslauselmaansa kongressi määritteli, että vaikka lakko ei ole työtätekevien vapauttamiskeino, niin nykyisissä oloissa se on välttämätön ja sentähden kehoitetaan työtätekeviä järjestämään ”vastustamisyhdistyksiä”.

Jo lakkokysymystä käsiteltäessä kärsivät mutualistit jonkunlaisen tappion. Vielä tehokkaampi isku heille annettiin omaisuuden yhteiskunnallistuttamiskysymystä käsiteltäessä. Kongressi, erikoisen komitean alustuksen johdosta 30 äänellä 5 vastaan, 15 pidättyessä äänestämistä, asettui puoltamaan kaivosten, rautateiden, sähkölennätinlinjojen, sekä myöskin kaiken maan metsineen ja viljelyksineen kansallistuttamista.

Viimeistä kohtaa vastustivat proudhonistit ankarasti, ja kun väittely aiheutti kovaa kuohuntaa kongressin jäsenten keskuudessa, niin päätettiin käsitellä tämä kysymys toisen kerran seuraavassa kongressissa.

On täysin ymmärrettävää, että omaisuuden yhteiskunnallistuttamiskysymyksessä syntyi näin kova ja katkera taistelu. Tunnustamalla välttämättömäksi suuromaisuuden yhteiskunnallistuttamisen, Internatsionaale selvästi ja päättävästi leimasi itsensä kommunistiseksi ja siten lopullisesti tempautui irti Proudhonin ja hänen kannattajiensa teorioista.

Ja vaikka proudhonistisia aatteita esiintyikin uudelleen laadittaessa päätöslauselmaa kysymyksessä koneiden käytön vaikutuksesta, jossa päätöslauselmassa sanottiin, että keskinäisen luoton järjestäminen on keino, jonka avulla työtätekevät valtaavat koneet, niin oli mutualistien vaikutus jo järkkynyt ja myöhemmin se väheni yhä enemmän.

”Omaamatta välitöntä käytännöllistä merkitystä — sanoo eräs Internatsionaalen historioitsija — oli maanomistuskysymyksellä suuri aatteellinen merkitys pääasiassa sille ranskalaisen Internatsionaalen osalle, jossa taisteluvaatimus horjutti ehdotonta uskoa Proudhonin auktoriteettiin”.

Proudhonistien tapio ja Internatsionaalen asema III:n kongressin jälkeen.

Kolmanteen kongressiin päättyi Internatsionaalen ensimmäinen toimintakausi, jonka kuvaavana erikoisuutena oli taistelu proudhonismia vastaan. Tätä taistelua kävivät, kuten näimme, pääasiallisesti englantilaiset eli pääneuvoston edustajat Marxin johtamana. Kolmannessa kongressissa esiintyivät lisäksi vielä belgialaiset englantilaisten kanssa. Mutta myöhemmät tapaukset osoittivat, että tämä belgialaisten esiintyminen oli tulosta nuoren proletariaatin puhtaasti vaistomaisesta pyrkimyksestä kommunismia kohti ja että heihin saattoi kaikkein vähimmän luottaa uskollisina liittolaisina siinä taistelussa, jonka Marxin täytyi uudelleen alkaa toista paljon peloittavampaa ja voimakkaampaa vastustajaa vastaan. Tämä uusi peloittava ja voimakas vihollinen, jonka toiminta johti Internatsionaalen tuhoon, oli bakunismi; se esiintyi ensi kerran IV kongressissa, joka pidettiin Baselissa v. 1869.

Internatsionaale — sanoo eräs historioitsija kuvatessaan III ja IV kongressin välistä aikaa — kehittyi nopeasti, johtuen sen aktiivisesta propagandasta ja sen kannattajien väsymättömästä harastuksesta, lukuisista lakoista, joiden menestys sitä edisti, kokouksista, sanomalehdistä, julistuksista; mahtavalla järjestöllään, jäsentenvärväystavallaan ja käytettävissä olevilla varoillaan se lakkaamatta laajensi vaikutuspiiriään ja lisäsi kannattajiensa lukua”.

Ei voi olla huomaamatta vissiä Internatsionaalen voimien ja kaikkivaltaisuuden liioittelua yllä esittämässämme katkelmassa. Ja itse asiassa niin Internatsionaalen kannattajat kuin varsinkin sen viholliset liioittelivat sen voimaa ja mahdollisuuksia.

Porvaristosta se näytti saavuttamattomalta, kaikkialla olevalta vastustajalta; työläiset näkivät siinä mahtavan puolustajan; jonkun selkkauksen sattuessa kapitalistien kanssa he sanoivat: ”Odottakaahan, Internatsionaale tulee ja näyttää teille.” Ja todellisuudessa IV kongressin aattonakin Internatsionaale yhä edelleen kehittyi. Olosuhteet olivat sille edelleenkin suotuisat, lakot eivät loppuneet, vieläpä Englannissakin käytettiin sotajoukkoja taisteluun lakkolaisia vastaan, ja trade-unionistien kokous Birminghamissa julisti Internatsionaalen todelliseksi työläisten puolustajaksi. . . .

Ranskassa hiilenkaivajien lakko vei siihen, että sotaväki ampui lakkolaisia. Siitä oli tuloksena, että työläisten vallankumouksellinen mieliala nousi. Belgiassa nousi Internatsionaaleen liittyneiden sektsiain jäsenluku 60,000:een. Saksassa, Liebknechtin ja Bebelin johtamista liitoista muodostunut sosialidemokraattinen puolue kehoitti jäseniään liittymään Internatsionaaleen. Kollektiivinen liittyminen oli mahdotonta poliittisia yhdistyksiä koskevien ankarien lakien tähden.

Tuhansittain oli Internatsionaalella kannattajia myöskin Itävallassa, missä Internatsionaaleen liittymistä vaikeuttivat samallaiset lait kuin Saksassakin. Liike valtasi pienen Hollanninkin, missä Internatsionaalen suosio lujittui senvuoksi, että se tuki rakennustyöläisten lakkoja. Alettiin solmia yhteyttä uuden maailman kanssa. . . .

IV kongressi. Baselissa)

Kaikessa tapauksessa oli Internatsionaalen asema ulkonaisesti loistava. Ja kuten jo sanoimme, mitä edullisimman vaikutuksen teki sen neljäs kongressikin, jossa oli läsnä 75 edustajaa, edustaen Ranskaa, Englantia, Saksaa, Itävaltaa, Belgiaa, Espanjaa, Italiaa, Sveitsiä ja Yhdysvaltoja.

Ottaen huomioon Internatsionaalen kasvun, oli välttämätöntä lujittaa sen järjestöllistä rakennetta. Sentähden Baselin kongressi puolsikin pääneuvoston vallan lisäämistä ja kongressien välisenä

aikana liittyvien uusien sektsiain vastaanottotavan säännöstemistä.

Kongressi toistamiseen uudisti Internatsionaalen riidan proudhonistien kanssa hyväksymällä maaomaisuuden yhteiskunnallistuttamista koskevan päätöslauselman. Vielä kerran ja taaskin aivan päättävästi kongressi asettui kannattamaan vastustamisyhdistysten perustamista.

Mutta tämän voiman ja aatteellisen kypsyneisyyden osoitusten rinnalla ilmeni tässä kongressissa myöskin jo enteitä Internatsionaalen tulevasta sairaudesta, joka vei sen hautaan. Baselin kongressissa esiintyi Bakunin ensi kerran ja esitti käsiteltäväksi kysymyksen perintöoikeuden poistamisesta.

Bakuninin esiintyminen.

Bakuninin katsantokantaa vastaan asetettiin pääneuvoston, s.o. Marxin katsantokanta, jonka mukaan perintöoikeus, joka ei ollut syynä vallitsevaan taloudelliseen järjestykseen, vaan oli vain sen seurauksena, tulee lakkaamaan itsestään yhteiskunnallisen uudestijärjestelyn tuloksena, joka hävittää tuotantovälineiden yksityisomistuksen. Mutta ylimenokautena, jos proletariaatti on tarpeeksi voimakas, voidaan perintöoikeuden rajoittaminen katsoa täysin tarkoituksenmukaiseksi toimenpiteeksi, joka voi edistää yhteiskunnallista vapautusta.

Vaikka ei pääneuvoston päätöslauselma, eikä Bakuninin ehdotus saaneet ehdotonta äänten enemmistöä, oli kuitenkin kongressin enemmistö Bakuninin kysymykseen suhtautumisen puolella. Marxilaisten ja bakuninilaisten aatteiden ensimmäinen yhteentörmäys päättyi marxilaisten tappiolla. Tämä oli uhkaava ja surullinen enne.

Bakunin, hänen toimintansa ja katsantokantansa.

Sen jälkeisenä aikana Bakuninin vaikutus kansainväliseen työväenliikkeeseen kasvoi yhä enemmän ja enemmän. Bakunin oli kuten Marxkin käynyt Heckelin koulun Berliinin radikaalisissa kerhoissa 40-luvulla, kuten Marxkin, hän oli aktiivisesti ottanut osaa v. 1848 vallankumoukseen. Etelä-Saksan kapinaan osanotosta hän sen kukistumisen jälkeen vangittiin ja suljettiin vankilaan, ensiksi Itavallassa, missä hän oli kahlehdittuna kiinni vankilan muuriin ja senjälkeen Venäjällä Pietari-Paavalin linnassa. Linnasta hänet karkoitettiin Siperiaan, mistä hän pakeni Amerikkaan ja ilmestyi sieltä 60-luvun alussa Eurooppaan.

Internatsionaalen perustamisvuotena Bakunin kohtasi Marxin, jonka hän tunsi 40-luvulta asti, ja jolle hän lupasi täydellisen kannatuksensa Internatsionaalen perustamisessa.

Lupaustaan ei hän kuitenkaan pitänyt. Hän lähti Italiaan, missä vietti muutamia vuosia, ollen yhteydessä erilaisten porvaril-

lisdemokraattisten järjestöjen kanssa ja ottaen osaa porvarilliseen rauhanliittoon, jonka eräästä kongressista ylempänä mainitsimme.

Vasta v. 1868 hän rikkoi välinsä porvarillisen rauhanliiton kanssa, erosi siitä ja perusti ystävineen vallankumouksellisen järjestön — ”Sosiaalisen demokratian liiton”.

Uusi bakunilainen järjestö esiintyi tavattoman vallankumouksellisena järjestönä. Ohjelmansa ensi kohdassa se tiedotti jäsentensä ateismista, uskon vaihtamisesta tieteeseen, jumalallisen oikeuden — ihmiselliseen oikeuteen. Seuraavat kohdat käsittelivät luokkien poliittista, taloudellista ja yhteiskunnallista hallintoa ja myöskin perintöoikeuden lakkauttamista, jota Bakunin niin ankaresti puolusti Baselin kongressissa.

Kaikenlainen poliittinen toiminta, jolla ei ollut suoraa ja välitöntä työväenluokan herruuden päämäärää, hylättiin. Mutta valtion suhteen vakuutettiin, että se tulee sulautumaan vapaiden maa- ja teollisuusyhtymäin maailmanliittoon.

Itse liitto oli järjestetty salaliittolaisjärjestöjen tyyppiseksi. Sen jäsenjoukoista eroittautui pää — ”kansainväliset veljet” joiden alaisia olivat ”kansalliset veljet”, alempilajiset vallankumoukselliset, niin sanoakseni. Seuraavan asteen muodosti liiton koko muu jäsenjoukko — itse liitto oli puolittain julkinen, puolittain salainen. Ylempien järjestöjen olemassaoloa eivät tietäneet alempien järjestöjen jäsenet, mutta Bakunilla itsellään oli diktatuurivaltuudet.

Kun Marxin katsantokannat olivat tulos taloudellisesta elämästä tehdyistä havainnoista taloudellisesti kaikkein kehittyneimmässä maassa — Englannissa, kun hän tämän vuoksi selvästi esitti luokkataistelun osan ja merkityksen, tämän luokkataistelun suorittajan — proletariaatin — osan ja merkityksen kapitalistisessa yhteiskunnassa ja myöskin sen merkityksen, mikä suunnitelmallisesti toteutetulla poliittisella taistelulla ja poliittisen vallan valtaamisella on proletariaatille, niin Bakunin, joka oli tullut taloudellisesti takapajuisesta maasta, joka oli nähnyt Euroopan vain ankaran vallankumouskriisin hetkellä v. 1848, joka ei ollut tutustunut taantumukseen, eikä taloudellisen nousun vuosiin, jotka hän vietti vankilassa ja karkoitettuna, — ei käsittänyt proletariaatin merkitystä ja aliarvioi olemassaolevan yhteiskunnallistaloudellisen järjestelmän lujouden . . .

Tosin Bakuninin juuri ilmestyessä Eurooppaan 60-luvulla Euroopan kapitalistinen maailma joutui kovaan käymistilaan. Puhjennut kriisi lisäsi työtätekevien vallankumouksellisuutta, jälleen olivat kehittymässä kansallisiin yhdistymispyrkimyksiin liittyvät järkytykset, — Napoleon III:n keisarikunta horjui ja natisi kaikissa liitoksissaan, mutta kaikkia näitä silloisen kapitalistisen maailman tilapäisseurauksia Bakunin piti merkkinä sen läheisestä ja lopullisesta tuhosta.

Bakuninin katsantokantojen arviointia.

Tultuaan Venäjältä, maasta, jossa vallankumouksellisella aatteella oli kannattajia vain nihilistimielisessä aatelittomassa ja varattomassa opiskelijanuorisossa, ja vallankumousliike ilmeni vain talonpoikaikapinoina, — Bakunin ”luotti ainoastaan talonpoikaistoon ja häikäilemättömään sivistyneeseen nuorisoon.” Hänen katsantokantansa kuvasivat suuressa määrässä ”pääoman hyökkäyksestä tuhoutuvan talonpoikaiston vaistoja ja luonnonvoimaista vastustusta”. Eräässä kirjelmässään, joka kuvasi asioiden tilaa Italiassa, Bakunin sanoi: ”Täällä, niin kaupunkilais- kuin maalaisväestönkin keskuudessa vallitsee puhtaasti vallankumouksellinen s.o. epätoivoinen tilanne.” Näiden hänen katsantokantojensa mukaan on epätoivo samaa kuin vallankumouksellisuus, tämä toivoton ryysyläistö — ”kerjäläisproletariaatti” kuten sitä nimitti Bakunin, onkin se, johon sisältyy tulevan yhteiskunnallisen vallankumouksen kaikki voima ja äly”.

Marxin opeissa Bakunin näki vain työväenluokan huipuston mielipiteiden ilmenemistä, sen työväenluokan osan, joka ”huomattavien työpalkkojensa vuoksi eroaa porvaristoväestä vain asemansa mutta ei laisinkaan ajatuskantansa puolesta.” Tämän vuoksi Marxin julistamaa suunnitelmallista vallankumouksen valmistelua (”työläisten täytyy 15—20—50 vuotta käydä kansalaissotia ja kansainvälisiä sotia, ei muuttaakseen ulkonaisia olosuhteitaan, vaan muuttuakseen itse”) vastaan Bakunin asetti kapinan, sillä hänen mielestään ”jokainen kapina oli se kuinka epäonnistunut tahansa on aina hyödyllinen”. Hän oletti ”että erilaiset kapinat loppujen lopuksi sulautuvat yhteiseksi kansannousuksi, joka johtaa kaiken häviöön”.

Bakuninin mielestä on taistelu poliittisen vallan puolesta ja tämän vallan anastaminen anteeksiantamatonta opportunistia. Kaikki on hävitettävä, myöhemmin kyllä syntyy kaikki uusi itsestään.

Juuri niissä maissa, missä oli useita yhteiskuntakerroksia, joihin Bakunin kohdisti agitatsiooninsa, — Italia, Sveitsi, ja Espanja — syntyivätkin hänen kannattajiensa perusjoukot. Itse asiassa juuri näissä maissa eivät kapitalistiset suhteet vielä olleet kehittyneet, mutta pääoma jo raivasi tieltään tuhoten talonpoikia ja pienkäsityöläisiä. Sikäli kuin kapitalistiset suhteet eivät olleet kehittyneet, ei intelligenssiä ollut voimiensa käyttämismahdollisuuksia, siksi ”sivistyneet nuorukaiset” heittäytyivät häikäilemättömien riveihin ja tulivat hurjiksi vallankumouksellisiksi.

Koko paljon kannattajia oli Bakunilla myöskin Belgiassa, missä vaikka kapitalistinen järjestelmä valtasikin aseman toisensa jälkeen, proletariaatti vasta äskettäin oli menettänyt itsenäisen asemansa pientuottajana, käsityöläisenä tai talonpoikana.

Epäilemättä Proudhonin katsantokanta vaikutti voimakkaasti Bakuninin maailmankatsomukseen. Mutta kun edellinen esitti niiden pienomistajien etuja, jotka vielä uskoivat voivansa säilyttää jälellä olevan itsenäisyytensä ja pikkuomaisuutensa, niin Bakunin edusti epätoivoon joutuneiden ja katkeroituneiden pienomistajien etuja, jotka olivat menettäneet toivonsa itsenäisen tuottaja-asemansa säilyttämisestä. Tästä johtui heidän tavaton vallankumouksellisuutensa, kaiken poliittisen taistelun täydellinen hylkääminen siemättömänä kompromissinä ja halu hypätä yli tapahtumain kulun.

Tyypillisenä Bakuninin maailmankatsomusta kuvaavana esiintyy hänen perustamansa liiton vaatimus luokkien yhdenvertaistuttamisesta, sekä perintöoikeuden poistamisesta. ”Juuri rikkaiden ja köyhien luokkien sulautumista jonkinlaiseksi keskiluokaksi”, julisti Proudhon ja perintöoikeuksien rajoittaminen oli pikkuporvarilisten reformaattorien silmissä yhtenä toimenpiteenä kasvavaa suurpääoman kasaantumista vastaan.

V:na 1868 Bakunin lähetti Marxille liittonsa ohjelman, ja sitä paitsi kääntyi hänen puoleensa ystävällisellä kirjeellä. Tässä kirjeessään hän kirjoitti: ”En tunne muuta yhteiskuntaa kuin työtätekevien maailman. Minun isänmaani tulee nyt olemaan Internatsionaale, jonka yhtenä perustajana olet sinä; tästä näet kallis ystäväni, että olen sinun oppilaasi ja olen ylpeä siitä.”

Bakunin pyysi, että perustamansa liitto otettaisiin kokonaisuudessaan Internatsionaaleen, mihin Marxin johtama pääneuvosto ei mitenkään voinut suostua.

Marx arvioi oikein Bakuninin liiton sekavan ohjelman ja myöhemmin kirjeessään eräälle ystävälleen kuvasi sen: ”kaikkialta haalituksi sekavaksi ja lapselliseksi aapiseksi”. Kirjeessään Engelsille Marx kuvasi tässä ohjelmassa olevaa ”luokkien yhdenvertaistuttamisvaatimusta” vaan uusin sanoin ilmaistuksi ajatukseksi ”pääoman ja työn sopusoinnusta”. Kaiken tämän johdosta ehdotettiin Bakunilaiselle liitolle, että se hajaantuisi ja sen sektsiolle, että ne liittyisivät yksitellen Internatsionaaleen. Bakunin ja hänen liittonsa ilmaisivat suostumuksensa ja ulkonaisesti alistuivat pääneuvoston vaatimukseen.

Sota Preussin ja Ranskan välillä. Internatsionaalen suhde siihen.

Pian tapaukset Euroopan mitassa saivat sellaisen käänteeseen, että koko Bakuninin liittoa koskeva juttu toistaiseksi siirtyi toiselle tilalle. Niin kauan Euroopassa uhannut sota puhkesi Preussin ja napoleonilais-Ranskan otteluna. Internatsionaalen, työväenluokan kansainvälisenä järjestönä, täytyi tavalla tai toisella tuoda esiin suhteensa niin tärkeään tapahtumaan.

Sodan ehdottomia vihollisia osoittivat olevansa ennen kaikkea Internatsionaalen paikallisjärjestöt. Ranskalaiset internatsionalis-

tit julkaisivat kehoituksen sota vastaan. Siinä he lausuiivat että sota ”johtaa vain despotismin voimistumiseen Reinin kummallakin puolella”.

Internatsionaalen berliiniläiset jäsenet vastasivat ranskalaisille, lausuen, että ”heidän sydämessään ei ole pienintäkään kansallisvihaa”, ja että he ”vain väkivaltaan alistuen astuvat sotivien joukkojen riveihin”.

Pääneuvosto julkaisi myös kehoituksen, jossa syytti sotayllytyksestä sekä Bonapartea, että Preussin hallitusta. ”Sinä aikana — sanottiin tässä kirjelmässä — kun virallinen Ranska ja virallinen Saksa syöksyvät veljesmurha-sotaan, vaihtavat Saksan ja Ranskan työläiset rauhallisia ja veljellisiä tervehdyskirjelmiä. Yksin tämä seikka, jonka kaltaista ei ole historiassa, sallii meidän toivoa valoisampaa tulevaisuutta. Se osoittaa, että vastakohtana vanhalle yhteiskunnalle taloudellisine köyhyyksineen ja poliittisine hullutuksineen, syntyy uusi yhteiskunta, joka tuo kansainvälisen rauhan. Sillä kansallinen perusta tulee siinä kaikkialla olemaan yksi ja sama työ”.

Vastalauseeseen sota vastaan yhtyi myöskin seksioita sellaisista maista, joita sota ei välittömästi koskenut, kuten Sveitsi, Espanja ja Italia.

Mutta, jos v. 1914 II Internatsionaale, jolla oli riittävät voimat, ei omannut riittävää halua estää veristä yhteentörmäystä, niin I Internatsionaale, jolla oli riittävästi halua ehkäistä sota, ei tosiasiallisesti voinut sitä tehdä, ollessaan hajanainen, heikosti järjestynyt järjestö ja ilman lujaa tukikohtaa eri maissa. Sentähden se oli pakoitettu rajoittumaan periaatteellisiin selityksiin.

Kun ranskalaiset sotajoukot sotatapausten nopeassa menossa tulivat perinpohjin lyödyksi ja Napoleon III:n keisarikunta hävitettyksi, mutta saksalaiset, jotka sodan alussa esiintyivät muka pakotettuina puolustautumaan Ranskan keisarikunnan hyökkäyksiltä, jatkoivat hyökkäystään taistellen nyt jo tasavaltaista Ranskaa vastaan — julkaisi Internatsionaale toisen kehoituksen.

Marx, joka oli tämän kehoituksen kirjoittaja, osoitti ne turmiolliset seuraukset, joita taantumuksellisen Preussin voitto tuottaa koko Euroopalle. Hän ennakoilta osoitti, että osan Ranskan alueesta väkivaltaisesti liittäminen Preussiin, jota Preussi tavoitteli ja jonka se todella saavutti, työntää Ranskan tsaari-Venäjän syliin, ja asettaa Saksan uuden Ranskan puolelta uhkaavan sodan vaaraan, jota sota Venäjä tukee. Nämä kohdat Marxin kirjoittamassa kehoituksessa ovat todella ennusteellisia. Maailmansodan tapaukset täysin totesivat Marxin mielikuvaluonnoksen tarkkuuden.

Manifesti päättyy seuraavalla kehoituksella Internatsionaalen sektsiolle: ”Kutsukoot sektsiat kaikissa maissa työväenluokan ak-

tiiviseen toimintaan. Jos ne eivät täytä velvollisuuttaan, jos ne jäävät passiivisiksi, on nykyinen kauhea sota vain edeltäjänä vielä murhaavammille kansainvälisille yhteentörmäyksille ja johtaa kaikissa maissa miekan, maan ja pääoman herrojen voittoon työläisten yli”.

Useat Internatsionaalen sektsiat kannattivat pääneuvostoa, pannen vastalauseensa sitä vastaan että Preussi valtasi Elsass-Lothringin, ilmaisten sympatiansa Ranskan tasavaltaa kohtaan ja vaatien kunniallisen rauhan solmimista sen kanssa.

Internatsionaale ja Kommuuni.

Ranskassa veivät sotatapahtumat kohtalokkaalla tavalla maaliskuun 18 päivän kapinaan ja Pariisin Kommuunin julistamiseen. Vaikka Internatsionaalen jäsenet eivät näytelleet johtavaa osaa tässä Pariisin käsityöläisten ja työläisten kapinassa, oli pääneuvosto täysin solidaarinen kapinoitsevien kommunaardien kanssa. Sentähden Internatsionaalen jäsen Tolaine, joka petti työläiset ja siirtyi versaillelaisten *) puolelle, eroitettiin Internatsionaalesta; ja kommunaardien tappio oli itseasiassa Internatsionaalen tappio. Loistavissa julistuksissaan Ranskan kansalaissodan johdosta Marx historiallisesti arvioi Kommuunin tapahtumia. Hänestä Pariisin Kommuuni oli tulevan proletariaatin diktatuurin julistaja. ”Pariisin työläiset — kirjoitti Marx — anastettuaan vallan omiin käsiinsä, osoittivat, että proletariaatti ei voi suoraan käyttää vanhaa porvarillista valtakoneistoa, sen täytyy luoda uusi valta ja Pariisin työläiset loivat itselleen sellaisen Kommuunin muodossa”.

Kommuuni oli Marxista kaikkien tähän asti olleiden porvarillisten valtiomuotojen hylkäämistä, se oli sorretun luokan diktatuuria sortavaa luokkaa vastaan . . .

Eräessä yksityiskirjeessään Marx ilmaisi kunnioituksensa kommunaardien sankarillisuudelle, joustavuudelle, alotteellisuudelle ja itseuhrautumiskyvylle. Tunnustaen kaikki Kommuunin tekemät virheet, Marx lausui, että kommunaardien kapina oli proletaarisen puolueen (”meidän puolueemme” — kirjoitti Marx) kunniakkain sankariteko kesäkuun kapinan ajoista lähtien. ”Kommunaardien kapinasta alkaen on työväenluokan taistelu kapitalistiluokkia ja niiden etuja ajavaa valtiota vastaan, astunut uuteen vaiheeseen, lausui Marx.

Mutta olipa Pariisin Kommuunin merkitys kuinka suuri hyvänsä, se oli tuhottu, taantumusvoimat riemuitsivat ja se ei voinut olla vaikuttamatta kansainvälisen työväenliikkeen ja kansainvälisen

*) Hallitus ja kansalliskokous olivat asettuneet Versaillesiin Pariisin lähelle, josta kävivät taistelua kapinallista pääkaupunkia vastaan.

työväenjärjestön asemaan. Itse asiassa Ranska oli hukutettu työläisvereen. Kamala hallinnollinen terrori teki lopun kaikista työväenliikkeen edellisenä kautena saavuttamista menestyksistä. Saksassa uuden äsken syntyneen sosialidemokraattisen puolueen johtajat Liebknecht ja Bebel sulettiin vankilaan siitä, että he ilmaisivat olevansa solidaarisia kommunaardien kanssa.

**Sota ja työläisten
asema Englannis-
sa.**

Vaikka sota ei suorastaan koskenutkaan Englantia, niin sen vaikutus Englannin työväenliikkeeseen oli yhtä huomattava. Tämä sota, joka oli kahden taloudellisesti kehittyneimmän mannermaan taistelua, oli hyvin edullinen Englannin porvaristolle. Se pääsi kahdesta vaarallisesta kilpailijasta ja tuli kokonaan markkinain herraksi. Englannin kapitalistien taskuihin virtasi suunnattomia tuloja ja se teki mahdolliseksi jakaa rahtusen näistä tuloista hyvittelyksi työväenluokan huipustolle, s.o. trade-unioihin järjestyneiden työläisten kerroksille. Tänä aikana monet vanhat trade-unionien toimintaa rajoittaneet lait kumottiin. Kaikki tämä vaikutti Internatsionaaleen kuuluvien työväenluokan johtajien mielialaan. Internatsionaale kadotti heidän silmissään entisen merkityksensä, joka heistä oli ensikädessä käytännöllisten tehtävien ratkaisemisessa, kuten esimerkiksi, ulkomaalaisten työläisten tulvan estäminen kireimpänä hetkenä taistelussa työnantajia vastaan. Radikalismi, joka ilmeni Internatsionaalen suhteessa Pariisin Kommuuniin, peloitti siitä pois Englannin työväenliikkeen maltilliset johtajat; kokonaan katkaisematta välejään Internatsionaalen kanssa, he vähitellen irtaantuivat siitä.

Toiset Internatsionaalen sektsiat olivat syvien keskinäisten riitojen raatelemia. Kommuunin tappio lisäsi hajoittavien voimien toimintaa Internatsionaaleissa, ja tappiosta katkeroituneiden hermostuneiden ja epätoivoisten Kommuunin pakolaisten ja emigranttien ilmestyminen useihin sektsioihin vielä enemmän lisäsi tätä sektsiain sisäistä taistelua.

Näimme minkälaiset johtopäätökset Marx teki Kommuunin toiminnasta; mutta bakuninilaiset tekivät siitä omat johtopäätöksensä, jotka kokonaan erosivat Marxin johtopäätöksistä. Kommuunin tapahtumat vielä enemmän lujittivat heidän vihamielisyyttään kaikkea poliittista toimintaa kohtaan. Kommuuni näytti heistä heidän kapinallisten ja anarkististen katsantokantojensa ilmituojalta, ja Bakunin julisti kaikkialla, että on välttämätöntä seurata sen esimerkkiä, perustamalla kommuuneja eri kaupunkeihin.

”Minä olen Pariisin Kommuunin kannattaja varsinkin sentähden, että se oli rohkeata, selvästi ilmaistua valtion kieltämistä” — kirjoitti Bakunin.

**Konferenssi Lon-
toossa.** Tilanne kärjistyi vielä enemmän siitä syystä, että Internatsionaalen kongressia ei sodan vuoksi voitu kutsua kokoon. Sen sijasta kutsuttiin (syyskuussa 1871) konferenssi Lontooseen. Tärkein siinä käsiteltävistä kysymyksistä oli kysymys Internatsionaaleissa tapahtumassa olevasta hajaannuksesta. Mikäli pääkohtana erimielisyydessä bakuninilaisten kanssa oli kysymys poliittisesta taistelusta, oli konferenssin ilmaistava suhteensa tähän kysymykseen.

Taistellessaan pääneuvostoa ja Marxia vastaan, syyttivät bakuninilaiset näitä Internatsionaalen ohjelman väärentämisestä. Perusteena tähän syytökseen oli se seikka, että eräässä kohdassa, joka koski poliittista taistelua oli ranskalaisessa käännöksessä, siitä syystä, että vältettäisiin sekaantumista Napoleonin poliisin taholta jätetty pois sana "keinona". Tämän vuoksi kongressin hyväksymässä päätöslauselmassa selvästi korostettiin poliittisen taistelun merkitystä proletariaatille. "Ottuen huomioon — selitettiin tässä päätöslauselmassa — hurjan taantumuksen, joka väkivaltaisesti tukahuttaa työläisten vapautusliikkeen ja tahtoo raa'alla voimalla säilyttää luokkajaon ja siitä johtuvan omistavien luokkien poliittisen herruuden, että tämä proletariaatin järjestäminen poliittiseksi puolueeksi on välttämätön yhteiskunnallisen vallankumouksen ja sen lopullisen päämäärän — luokkien hävittämisen turvaamiseksi, että työläisten voimien yhdistyminen on jo saavutettu taloudellisella taistelulla ja tulee olla valtavana vipuna työväenluokan käsissä taistelussa riistäjien poliittista valtaa vastaan, — konferenssi muistuttaa kaikille Internatsionaalen jäsenille, että työväenluokan taistelusuunnitelmassa ovat sen taloudellinen liike ja poliittinen toiminta eroittamattomasti yhdistetyt keskenään".

Muistamme, että Bakunin aikanaan ilmoitti liittonsa hajoamisesta ja että vain tällä ehdolla tämän liiton sektsiat otettiin Internatsionaaleen. Nyt selvisi pääneuvostolle yhä enemmän että se oli Bakuninin vilpillisen politiikan uhri. Bakuninin liitto kaikesta päättäen jatkoi olemassaoloaan Internatsionaalen sisällä illegaalisena järjestönä, jonka piti hajoittaa Internatsionaale sisältä. Tämän vuoksi konferenssi hyväksyi päätöslauselman, jossa kiellettiin muiden järjestöjen olemassaolo Internatsionaalen puitteissa.

**Bakuninilaisten
taistelu pääneu-
vostoa vastaan.**

Bakuninilaiset eivät tunnustaneet itseään voitetuiksi. Konferenssin jälkeen puhkesi taistelu Internatsionaalen sektsioissa uudella voimalla. Bakuninin kannattajat ryhtyivät julkiseen taisteluun pääneuvostoa vastaan syyttäen sitä vilpillisyydestä konferenssin kokoonpanossa. Pian he kutsuivat bakuninilaisten kannalla olevain sektsiain kokouksen. Siinä perustettiin uusi anarkististen sektsiain liitto. Tämä uusi "Juran liitto" kääntyi kaikkien Internatsionaalen sektsiain puoleen kehoituksella, jossa puhuttiin

pääneuvoston rappeutumisesta, joka oli tuloksena sen jäsenten pitkäaikaisesta vallassaolosta, neuvoston jäsenten ainaisesta muuttamien aatteiden tyrkyttelystä, jotka he sanovat olevan ainoita oikeita, mutta jotka itse asiassa ovat vain pienen ryhmän persoonallisia mielipiteitä. Kehoituksessa syytettiin pääneuvoston jäseniä siitä, että he haluavat muuttaa Internatsionaalen hierarkkiseksi järjestöksi, jota yksinomaan komitea johtaa, ja julisti, että kehoituksen kirjoittajat katsovat taistelun tällaisia aikomuksia vastaan velvollisuudekseen yhteiskunnallista vallankumousta ja sen ohjelmaa — ”työläisten vapautumista itsensä työläisten avulla” — kohtaan.

Bakunin ja hänen kannattajansa lähettivät tämän kehoituksen kaikille Internatsionaalen seksioille. Sen lisäksi harjoittivat he Etelä-Euroopan maissa kiihvasta agitatsionia pääneuvostoa vastaan ja tämä agitatsioni tuotti ikäviä seurauksia sekä romaanilaisissa maissa etelässä, että Belgiassa.

Internatsionaalen edessä olevan kongressin tuli ratkaista nämä erimielisyydet. Molemmat vastustajat valmistautuivat siihen. ”Kysymys on Internatsionaalen elämästä ja kuolemasta”, — kirjoitti Marx tämän johdosta. Kuinka suuren merkityksen hän antoi kongressille, näkyy siitä, että hän persoonallisesti saapui siihen ja otti osaa sen työhön.

Kongressi Haagissa.

Kongressi kokoontui Haagissa v. 1872. Siinä oli saapuvilla 65 edustajaa. Paitsi Euroopan maita, olivat edustettuina Austraalia ja Amerika. Kongressin osanottajat jakaantuivat heti alussa pääneuvoston kannalla olevaan enemmistöön ja bakuninilaiseen vähemmistöön. Kongressi totesi, että poliittiseen taisteluun osanotto on proletariaatille välttämätöntä. Vastoin bakunisteja, jotka puolustivat täydellisesti autonomiaa seksioille, se antoi pääneuvostolle vallan kongressien välisenä aikana lakkauttaa ei vain yksityisen seksian, vaan koko federatsiooninkin toiminnan. Ja lopuksi bakuninilaista liittoa ja itsensä Bakuninin toimintaa tutkineen erikoisen komitean selostuksen jälkeen, päätti kongressi erottaa Internatsionaalesta Bakuninin ja muutamia hänen kannattajiaan.

Siis voitto tässä kongressissa tuli pääneuvoston kannattajille. Mutta se voitto oli pyrrhosvoitto. Se enemmistö, joka pääneuvoston kannattajilla ja Marxilla oli kongressissa ei läheskään kuvastanut työtätekevien enemmistön mielialaa niissä maissa, joihin Internatsionaalen vaikutus ulottui. Siten esimerkiksi ranskalaisten emigranttien edustajat olivat pääneuvoston puolella, mutta he eivät enään olleet Ranskan työväenliikkeen edustajia, he olivat irtaantuneet siitä, edustivat vain itseään. Kaikki Etelä-Euroopan maat sekä Belgia ja Sveitsi olivat kokonaan Bakuninin puolella. Eng-

lannin trade-unionistit luisuivat yhä enemmän ja enemmän sovittelupolitiikan kannalle, katkaisten suhteensa Internatsionaaleen. Vieläpä muutamat englantilaiset kannattivat Bakuninia, suhtautuen hyväksyvästi hänen esittämäänsä eri sektsiain autonomiaan.

I Internatsionaalen oppu.

Marx käsitti, että Internatsionaalen tehtävä oli huomattavassa määrässä suoritettu mutta hän arveli, että on välttämätöntä se kunnialla haudata, temmata pois bakuninilaisten käsistä, luovuttamatta sitä myöskään englantilaisille sovittelijoille tai ranskalaisille yltiö-valankumouksellisille blanquisteille, jotka vaikuttivat emigranttipiireissä Lontoossa. Näistä käsityksistä lähtien Marx ehdottikin Internatsionaalen kongressille, että se päättäisi siirtää pääneuvoston New-Yorkiin. Ankaran taistelun jälkeen Marxin ehdotus tuli hyväksytyksi. Päätöksen hyväksymisen jälkeen lähtivät blanquistit mielenosoituksellisesti kongressista, julistaen että Internatsionaalea oli kohdannut tuho.

Itseasiassa olivat blanquilaiset oikeassa, Internatsionaalen siirtäminen New-Yorkiin lopetti sen. Tosin se oli muodollisesti olemassa vielä kaksi vuotta, mutta sen olemassaolo oli vain näennäistä. Sentähden v. 1874 Filadelfiaan kokoontunut kansainvälinen kongressi, jossa oli pääasiassa amerikalaiden liittojen edustajia, päätti hajoittaa Internatsionaalen. ”Me hajoitimme Internatsionaale-järjestön — sanottiin kongressin julistuksessa, — hajoitimme syistä, jotka johtuvat Euroopan poliittisesta tilanteesta. Mutta sen sijaan me näemme kuinka koko sivistyneen maailman eturivin työläiset tunnustavat ja puolustavat järjestymisperiaatteita. Annamme eurooppalaisille työläistovereillemme jonkun verran aikaa kansallisten järjestöjen vahvistamiseksi, ja epäilemättä he pian kykenevät hävittämään rajamuurin, joka eroittaa heidät maapallon muiden osien työläisistä”.

Haagin konferenssin jälkeen Bakuninin seuraajat perustivat oman kansainvälisen järjestön, jonka perustaksi asetettiin ”työläisliittojen ja sektsiain autonomian ja itsenäisyyden” periaate, ja jonka toiminta ohjattiin sen kannan mukaisesti, että ”kaiken poliittisen vallan hävittäminen on proletariaatin ensimmäinen velvollisuus ja kaikellaisen väliaikaisen kumouksellisen vallan muodostaminen on vain petosta”.

Tämän järjestön historia oli tosin myrskyisempi kuin marxilaisen Internatsionaalen, mutta ei paljontaan pitempi. Viimeinen sen kongressi kokoontui Verviersissä v. 1877.

Internatsionaalen hajoamisen syyt. Kuten jo sanoimme, voidaan I Internatsionaalen toiminta katsoa päättyneeksi Haagin kongressiin. Eteemme nousee kysymys työväenluokan ensimmäisen kansainvälisen järjestön nopean hajoamisen

syistä. Ylempänä jo mainitsimme, että Internatsionaale oli 60-luvun lapsi, kauden, jolle olivat ominaisia määrätyt taloudelliset ja poliittiset ehdot. Ennen kaikkea se oli porvarillisten vallankumousten päättymiskautta. Edelleen osoitimme, että juuri tämä kausi oli teollisuusvallankumousten aikaa monissa hitaasti kehittyvissä maissa. Mitä tulee Englantiin, niin 60-luku oli tuon maan työväenluokan poliittisten harrastusten vilkastumisen ja poliittisen taistelun ja työväenjärjestöjen kokonaisuuden puolesta taistelun uusiintumisen aikaa.

Kun ammattitaitoiset työläiset, jotka muodostivat englantilaisten trade-unionien jäsenjoukon ja siis Internatsionaalen Englannin sektsiat, saavuttivat sen, mitä tarvitsivat — äänioikeuden ja lait, jotka turvasivat trade-unionisteja, kylmeni heidän suhteensa Internatsionaaleen, joka heistä oli liian vallankumouksellinen, se kun oli kannattanut Pariisin Kommuunia.

Mitä tulee Ranskaan, missä Internatsionaalen jäsenjoukot, kuten Englannissakin, muodostuivat ammattitaitoisista työläisistä, niin Pariisin Kommuunin häviötä seuranneet veriset sortotoimenpiteet tekivät mahdottomaksi minkäänlaisen työväenliikkeen syntymisen pitkään aikaan.

Nuoren kapitalismin maissa, missä Internatsionaale oli nuoren, äsken muodostuneen proletaarijoukon järjestö, olivat juuri bakuninilaiset, Internatsionaalen hävittäjät, suosittuja. Sillä tuo nuori proletariaatti oli vielä kokonaan pikkuporvarillisen ideologian ja psykologian vallassa. Mutta bakuninilaisuus oli vain välikohtaus työväenliikkeessä, vastainen kapitalististen suhteiden lujittuminen tuomitsi sen pikaiseen tuhoon ja uudelleen valmisti työläisjoukoille mahdollisuuden kääntyä todelliseen proletaariseen teoriaan, marxilaisuuteen.

Näin lopetti olemassaolonsa ensimmäinen kansainvälinen työväenluokan järjestö. Kahdeksana olemassaolovuotenaan se oli täyttänyt tehtävänsä — korvannut silloin vielä olemattomat työväenpuolueet eri maissa ja valmistanut näiden puolueiden syntymistä. Tällainen oli kansainvälisen työväenyhdistyksen historiallinen merkitys.

I Internatsionaalen merkitys. Eräessä kirjeessään Marx, arvioidessaan Internatsionaalen merkitystä, kirjoitti: "Internatsionaale perustettiin muuttamaan sosialistiset ja puolisosialistiset lahkot työväenluokan todellisiksi taistelujärjestöiksi. Engels taas, tehdessään yhteenvetoa Internatsionaalen toiminnasta, kirjoitti: "Se (Internatsionaale) kuului toisen keisarikunnan aikaan, jolloin koko Euroopassa toimeenpannut heräävän työväenliikkeen vainot määräsivät proletariaatin solidaarisuuden ja sen sekaantumisen sisäpolitiikkaan. Se oli aikaa, jolloin proletariaatin yleiset kosmopoliittiset harrastukset olivat etutilalla,

jolloin Saksa, Espanja, Italia ja Tanska äsken olivat tulleet tai olivat juuri tulemassa mukaan liikkeeseen. . . .

”Vanha Internatsionaale oli elänyt aikansa. Mutta uuden samantyyppisen järjestön s.o. kaikkien maailman proletariaatin puolueiden järjestön perustaminen edellyttää kaikkialla työväenliikkeen vainoa, kuten v. v. 1849 — 64. Mutta nykyistä proletaarista maailmaa eivät peloita mitkään vainot. Oletetaan, että seuraava Internatsionaale (sen jälkeen kun Marxin opit muutamien vuosien kuluessa tulevat yhä enemmän omaksutuiksi) tulee olemaan puhtaasti kommunistinen”.

50 vuotta sitten kirjoitetut Engelsin sanat olivat ennusteellisia. Todellakin I Internatsionaalen kommunististen taistelutunnuslauseiden perijäksi, kaiken sen arvokkaan ja parhaan mitä tämä Marxin perustama Internatsionaale oli tehnyt, sen perijäksi tuli Kommunistinen Internatsionaale.

VII. Pariisin Kommuuni.

Napoleon III:n keisarikunnan luonne

Olemme jo tutustuneet niihin seikkoihin joiden vallitessa Ranska tuli monarkiaksi, s.o. joiden vallitessa syntyi Napoleonin III:n keisarikunta.

Omaisuudestansa aran porvariston ja maapalansa puolesta pelkäävän talonpoikaiston valtaantuomana yritti Napoleon hallitusaikanaan nojautua mitä erilaisimpiin yhteiskuntaluokkiin, haluten olla luokkien yläpuolella oleva yksinvalti. Itse asiassa Napoleon III hallitus edusti seikkailijamaisen, rosvoavan finanssiporvariston etuja, ”joka rikastuakseen käytti jos jonkinlaisia taloudellisten metoodien ulkopuolella olevia keinoja, joka tarvitsi suhteita poliittiseen pio Napoleon I perustuslaista, saattoi poliittisen elämän maassa meljatkoi kapitalismin aikana ”alkuperäisen kasaamisen” metoodien käyttämistä.

Tosin Napoleonin käytäntöön ottama perustuslaki, joka oli kopio Napoleon I perustuslaista, saattoi poliittisen elämän maassa melkein olemattomiin. Hallinnollinen mielivalta tappoi kansalaisvapaudet. Mutta porvaristo korvasi sen taloudellisella menestyksellä. Napoleon III:n hallitessa astui Ranska pitkän askeleen taloudellisessa kehityksessä. Pääoman kasvu ja keskitys saavuttivat edelliseen kauteen verrattuna korkean kehitystason. Vuodesta 1851 vuoteen 1869 Ranskan rikkaus kaksinkertaistui. Ranskan kauppavaihto v. 1866 ylitti viisikertaisesti vaihdon v. 1848. Höyryvoimakoneilla varustettuja tehtaita v. 1840 oli 3,200, v. 1852 — 6,500, v. 1862 — 15,000 ja v. 1870 — 23,400. Kivihiiltä tuotettiin v. 1840 3,000,000 tonnia, v. 1862 10,000,000 tonnia, rautaa v. 1840 — 245,000 tonnia, v. 1862 — 781,000 tonnia.

Tätä kapitalismin kasvua, kuten äsken mainitsimme, seurasi huomattava pääomien keskittyminen. Ranskan pankki nieli vähitellen kaikki departementtipankit, kolme huomattavinta hypoteekki-yhtiötä liittyivät yhteen, rautatieverkko, joka oli kasvanut 8½ kertaisesti (2,000 kilometriä v. 1850 ja 17,000 kilometriä v. 1870), siirtyi kaikkiaan kymmenelle yhtiölle, entisen 42 sijasta. Yleensä kaikki suuret finanssi- ja teollisuuslaitokset v. 1861 omisti kaikkiaan 180 henkeä, joilla oli pääomaa 20 miljardia.

Rehevä, mutta myrkyllinen finanssikeinottelun kukka kukki ihmeellisellä loistolla. Jo kansalliskokouksen aikana pörssimies Fulda, joka hoiti raha-asiain ministeriötä, edisti pörssikeinottelua; nyt ulkonaisen loiston, erilaisten seikkailujen ja sotien politiikka, joka muodostui finanssiyrityksiksi, edisti tavattomasti finanssikeinottelun kehitystä. Perustettiin joukottain finanssiyhtiöitä ja osakepankkeja. Pörssissä pelattiin mielettömästi. ”Levoton voiton ja keinottelun henki levisi kuten kuumetauti kaikkialle”. Itse valtion päämies, keisari, laittoi kultaharkko-arpajaiset — yleisö osti 7 milj. lippua. Myöhemmin huomattiin, että oli laskettu liikkeelle väärää lippuja. Pörssimiehet ja osakeyritysten omistajat olivat tilanteen isäntiä. He istuivat korkeimmissa valtiolaitoksissa, heitä varten käytiin sotia, heitä tuki hallitus, he määräsivät sanomalehdistöstä muodostaen sen hintaluettelokseen ja reklaamikseen.

Pikkuporvariston asema.

Sitä vaikeampi oli pikkuporvariston asema. Konetekniikan kehitys ja pääoman keskittyminen vaikuttivat tuhoisasti pikkuporvarien asemaan. He menehtyivät eräytyvien maksujen painon alla, he kärsivät alituisesta pörssikurssin horjumisesta, he kurjistuivat ja takertuivat yhä toivottomammin koronkiskurien ja rahaporhojen levittämään verkkoon.

Mutta pikkuporvaristo oli tavattoman suurilukuinen varsinkin Pariisissa. Uusi suurteollisuus oli levinnyt pääasiassa Ranskan luoteiselle alueelle. Tosin Pariisissakin syntyi tehtaita ja rautatieverstaata, mutta niiden proletariaatti, joka muodosti vain yhdeksännen osan Pariisin työläisväestöstä, hukkuu miltei kokonaan taidekäsiteollisuudessa ja ylellisyysesineiden valmistuksessa työskentelevien käsityöläisten joukkoon.

Mutta pääoma hyökkäsi menestyksellä tätäkin käsityön linnaketta vastaan, jättäen käsityöläiset vain näennäisesti itsenäisiksi. Pääoman puristamana joutui käsityöläinen suurmyymälän tai välittäjä-isännän orjaksi. Mutta niin raskas kuin käsityöläisen asema olikin, niin teollisuusproletaarin asema oli vielä paljon raskaampi. Jätettynä isäntiensä mielivaltaan, ilman yhdistymisoikeutta, vaille minkäänlaista työnsuojelusta, sai työläinen kestää tavattomia kärsimyksiä.

Hallituksen työläispolitiikka ja työväenliike.

Horjuvassa, luokasta toiseen heittelehtivässä politiikassaan alkoi hallitus jossain määrin mielistellä työläisiä ja käsityöläisiä haluten kesyttää ja käyttää heitä hyväkseen porvariston oppositioimieliisiä kerroksia vastaan. Milloin keisari lahjoitti 500 frangia työväen osuustoimintaan, milloin hallitus ryhtyi järjestämään työläisten keskinäisiä avustusyhdistyksiä, jotka olivat keisarillisten kenraalien tai pappien suojeluksen alla ja joihin kuului

työnantajia. Lopuksi hallitus v. 1864 päätti kumota La-Chapellelain ja sallia työväenjärjestöt. Mutta työläisten yhteenliittymisen salliminen ja syndikalististen kamarien (ammatillisten järjestöjen) perustaminen, joka tapahtui v:na 1868, ei estänyt hallitusta ammuttamasta työläisiä lakkojen aikana, eikä sulkemasta heidän johtajiaan vankilaan, mikä todisti, että kaikki työläisille annetut vapaudet jäivät keisarikunnan poliisikomento-oloissa tyhjäksi sanahelinäksi.

Lakkoliike aiheutui proletariaatin raskaasta aineellisesta asemasta. Vaikka työläisen työpalkka keisarikunnan aikana nousikin, niin vielä enemmän nousivat ruokatarpeiden ja asuntojen hinnat suurissa keskuksissa. Kun keisarikunnan aikana työpalkka nousi 10—40 %, niin maataloustuotteiden hinnat kohosivat 67 % ja asuntojen hinnat 70 %. Työpäivän pituus oli parhaassa tapauksessa 12 tuntia, naistyö tunki pois miestyötä, ”ylenmääräinen riisto ja alhainen työpalkka johtivat työväenluokan rappeutumiseen ja prostitutsionin kasvamiseen; proletaariperhe hajosi”. ”Tunnustan, että todellisuus ylittää kaikki synkimmätkin epäilykseni”, — kirjoitti eräs porvarillinen oppinut työläisten aseman johdosta.

On aivan ymmärrettävää, että tällaisissa olosuhteissa vallitsi työpajoissa ja tehtaissa vain ulkonainen rauhallisuus, että työväen tyytymättömyys alkaa uudelleen ilmetä ja että v. 1848 tukahutettu työväenliike alkaa 60-luvun alkuun mennessä elpyä. Hallitus, joka mielisteli työläisiä ja järjesti heitä, vaikkakin silmälläpitonsa alla, oli itse vississä määrin syyssä tähän työväenliikkeen elpymiseen. Muuten napoleonilaishallituksen virittämään pyydykseen joutuivat vain vähätietoisimmat työläiset.

Kuudenkymmenen manifesti. Tärkeänä työväenliikkeen uutta etappia kuvaavana asiakirjana on ”Kuudenkymmenen manifesti”. Tämä manifesti ilmestyi v. 1862, jolloin työläiset ensi kerran päättivät asettaa omat ehdokkaansa eduskuntalaitoksen — Lakiasäättävän corpuksen — vaaleissa. Manifestin tarkoituksena on todistaa, että työväen omien ehdokkaiden asettaminen on laillista. Manifestin mukaan ihmisten, ”joilla ei ole muuta omaisuutta kuin kätensä”, jotka ovat oikeudettomia, huolimatta poliittisesta tasa-arvoisuudesta, tarvitsee erikoisena luokkana puolustaa etujaan, he eivät halua uskoa oikeuksiensa puolustamista porvarillisille tasavaltalaisille, sillä ”he eivät halua armeliaisuutta, vaan vaativat tasa-arvoisuutta”.

Mitä tulee luokkataisteluun ja yhteiskunnallisiin uudistuksiin, niin tässä suhteessa on manifesti hyvin varovainen ja esittää rauhallista yhteistyötä porvarien kanssa. Ilman työväenluokan myötävaikutusta ei porvaristo tule luomaan mitää kestäväää. ”Ilman sen myötävaikutusta voi vapautumisemme viipyä kauan”, — sanovat manifestin laatijat. He yrittävät torjua parjauksena sen syytök-

sen, että työläiset ovat mieltyneet kommunismiin ja lausuvat, että ”työnvapaus, luotto ja solidaarisuus — siinä heidän haaveensa”.

Koko manifesti oli laadittu Proudhonin voimakkaan vaikutuksen alla, joka kuten muistamme, yhä edelleen oli työläisten tietoisimman osan epäjumala, jotka työläiset olivat lähtöisin käsityöläisistä, kuten aina on laita työväenliikkeen alkuaikana. Juuri näiden väestökerrosten joukossa, pikkuporvarillisen psykologian omaavien ihmisten joukossa, käsityöläisten joukossa, jotka olivat suurpääoman, etupäässä kauppapääoman riistettävänä, mutta, jotka eivät vielä olleet menettäneet toivoa päästä itsenäisiksi isänniksi, näiden joukossa proudhonismi nauttikin suurinta suosiota.

Olemme jo tutustuneet proudhonistien eli mutualistien peruskatsantokantoihin. Tiedämme, että he esiintyivät lakkoja vastaan (”me hylkäämme lakot periaatteessa, koska ne eivät ole järkevä taloudellinen keino”, kirjoitti eräs heistä), että he kielsivät poliittisen taistelun, että he suhtautuivat vihamielisesti naisten osallistumiseen työväenjärjestöihin ja kuten näemme ”kuudenkymmenen manifestista”, aikoivat parantaa työtätekevien asemaa kapitalistisen yhteiskunnan puitteissa järjestämällä kansanpankkeja, osuusliikkeitä j.n.e.

**Internationaale
Ranskassa ja sen
vainoaminen.**

Mutta mikäli Ranskan työväenliikkeessä vallitsivat proudhonistit, sikäli he myös, kuten jo tiedämme, painoivat leimansa myöskin I Internationaalen Ranskan federatsioonin toimintaan.

Tästä syystä Internationaalen Ranskan federatsioni johtikin ranskalaisia työläisiä tätä rauhallista, Proudhonin osoittamaa tietä, luoton ja osuustoiminnan tietä pitkin.

Tästä syystä Napoleon III:n hallitus suhtautui suopeasti Internationaalen ranskalaisten sektsiain toimintaan ja oli toiminta melkein julkista. Mutta sen jälkeen, kun proudhonistit Internationaalen edustajakokouksissa alkoivat kärsiä tappion toisensa jälkeen ja sen jälkeen, kun Internationaale oli asettunut sille kannalle, että poliittinen taistelu on työväenluokalle välttämätöntä, muuttui jyrkästi Ranskan hallituksen suhde federatsioniin. Nyt kohtaa federatsionia joukko vainoja. Toinen toisensa jälkeen seuraa oikeusjuttuja, jotka päättyivät siten, että Internationaalen jäseniä suletaan vankilaan. Nämä oikeusjutut hävittivät joksikin aikaa lähes kokonaan Ranskan federatsioonin, ainakin eräs sen huomattava toimitsija lausui III kongressissa, että ”Ranskan järjestö” on tuhoontunut.

Näin hurjan hyökkäyksen ranskalaisia internatsionalisteja vastaan selittää ennen kaikkea se, että hallitus pelkäsi maassa yhä kasvavaa vallankumousliikettä. Juuri 60-luvun toisella puoliskolla lisääntyy yhteiskunnassa yhä enemmän ja enemmän tyytymättömyys hallituskomentoon ja hallituksen politiikkaan.

Tämä tyytymättömyys purkautuu määrätyksi liikkeeksi, joka vähitellen "alkaa saada joukkoluonteen". "Syndikalistiset kamarit, käsityöläisjärjestöt ja osuustoimintayhdistykset, jotka tähän asti tuskin ensinkään välittivät Internatsionaalesta, ottavat nyt asian omiin käsiinsä ja liittymättä siihen, alkavat toimia yksissä neuvoin sen kanssa".

Samalla alkavat muuttua myöskin ranskalaisten työläisten mielipiteet, kallistuen kasvavan vallankumouksellisuuden suuntaan. Proudhonin rinnalla alkavat heidän keskuudessaan tulla suosituiksi vanha vallankumousmies Blanqui ja Bakunin. Ensinmainittu oli kommunismin kannattaja ja näki siihen siirtymisessä yhteiskunnan ainoan pelastuksen yhteiskunnallisesta eroavaisuudesta ja anarkismista. Blanqui arveli, että siirtyminen uuteen yhteiskuntajärjestykseen voidaan toteuttaa vain vallankumouksellisen mullistuksen avulla, vallananastamisen ja diktatuurijärjestelmän avulla, jota vallankumouksellinen vähemmistö käyttää ylimenokautena.

Proudhonistimielisten työväenjohtajien lähentyminen blanquilaiisiin tapahtui vankilassa, minne heidät oli suljettu Internatsionaalen oikeusjuttujen jälkeen. Bakuninin ja Blanquin vaikutuksesta alkoivat proudhonistit muuttaa katsantokantojaan ja kallistua huomattavassa määrässä kollektivismiin, kuten sosialistisia näkökantoja silloin kutsuttiin.

Olemme jo puhuneet vallankumousliikkeen kasvusta työläisten joukossa. 60-luvun lopun teki merkittäväksi teollisuuskriisi, joka huononsi työläisten asemaa; puhkesi lakkoja, joita proudhonistienkin täytyi kannattaa; uudelleen alkoi Internatsionaalen toiminta elpyä, se tuli yhä suositummaksi. Kuitenkin oli sen menestys sangen heikkoa, sen tunnustivat itse johtajatkin.

"Me olemme henki ilman ruumista", kirjoitti eräs sen johtaja. "Meidän täytyy valmistua tähän päivään (vallankumouspäivään), jos emme tahdo kerran vielä jäädä tyhmyreiksi", — sanoi toinen.

Ja tämä päivä lähestyi. Napoleon III:n keisarikunta natisi kaikissa liitoksissaan. Tuntiessaan läheisen tuhon myöntyi hallitus yhteiskunnan vaatimukseen. Tähän aikaan sai hallitus kestää oppositioonin rynnistyksen lakiasäätävässä corpuksessa ja kärsiä sanomalehdistön hyökkäyksiä.

Pikkuporva rillis-
vallankumoukse-
liset ja vallan-
kumousliikkeen
yleinen arviointi.

Paitsi Lakiasäätävän corpuksen parlamenttioppositiota, joka ajoi erilaisten keskiporvarisryhmien etuja, paitsi vallankumouksellisia, sosialistisia tai proudhonistimielisiä työläisiä, oli asemaansa tyytymätön pikkuporvaristo. Sen edustajat olivat kiihkeitä ja päättäviä tasavaltalaisia, jotka haaveilivat palaamista entiseen pikkuporvariston kulta-aikaan Ranskan vallankumouksen ja konventin diktatuurin kautena.

Ottamatta lukuun erilaisia olosuhteita, nämä vallankumoukselliset romantikot ajattelivat herättää kuolleista 80 vuotta aikaisemmin tapahtuneen vallankumouksen muodot, ajattelivat sen ajatuksilla ja puhuivat sen kielellä, luullen itseään todellisiksi jakobiineiksi . . .

Mutta kaikkien hallitukselle vihamielisten virtausten ja ryhmien välillä ei ollut yhtenäisyyttä eikä yksimielisyyttä. Ei neuvoteltu taistelumetoodeista eikä niistä tehtävistä, jotka oli toteutettava. Ei ollut minkäänlaista puoluetta, joka olisi voinut ottaa itselleen liikkeen johdon, vieläpä Internatsionaalen federatsioonissa valitsi täydellinen ajatusten ja kantsantokantojen kaaos. Tärkeimmässä kysymyksessä, minkälaiseen järjestykseen olemassaoleva järjestys on muutettava, esitettiin mitä ristiriitaisimpia ajatuksia ja mielipiteitä. Eräs Internatsionaalen Ranskan federatsonin huomattava johtaja tunnusti itse, että koko järjestö on täysin valmistumaton vallankumoukselliseen esiintymiseen. ”Me tunnustamme — kirjoitti hän — valmistumattomuutemme vallankumoukseen, katsoimme, että meille on tarpeen vuosi, ehkä kaksikin aktiivista propagandaa . . .”

**Sota Preussin
kanssa ja keisari-
kunnan kukistu-
minen.**

Mutta tällaista aikaa eivät Ranskan vallankumoukselliset saaneet. Tapaukset kehittyivät ja lähenivät ratkaisuaan tavattomalla nopeudella. Napoleonin hallitus kärsi joukon raskaita diplomaattisia tappioita ja epäonnistumisia ulkopoliitikassa. Tukeakseen horjuvaa valtaistuinta ryhtyi Napoleon sotaan Preussin kanssa. Sota oli hänelle aivan välttämätön. Se oli hänellä ainoa keino säilyttää Ranska hallitsijasuvullaan. ”Tämä on minun sotani, minä tarvitsen sitä”, lausui keisarinna, hänen puolisonsa. Sotaa tarvitsivat myöskin pörssikeinottelijat, joiden hallitus toinen keisarikunta olikin. He arvelivat, että ”kuusiviikkoinen sota riittää vilkastuttamaan keinottelun, jolla he elivät”. ”Täytyy kestää epämiellyttäviä hetkiä, — sanoivat he, — uhrata joku 50 tuhatta ihmistä, minkä jälkeen näköpiiri selviää ja toimet aletaan uudestaan”.

Sota oli välttämätön myöskin Preussille, sillä sen Ranskasta saama voitto yhdistäisi sen käsiin koko Saksan, joka kuten tiedämme, jäi loppuun suorittamattoman porvarillisen vallankumouksen jälkeen vuonna 1848 entiseen tapaan hajalliseksi.

Mutta sota oli kohtalokas keisarikunnalle. Itse keisarikunta, näennäisestä mahtavuudestaan huolimatta, osottautui vain korttitaloksi, joka kukistui preussilaisen panssaroidun nyrkin ensimmäisestä kosketuksesta. Tämä aina aseita kalisteleva valtio osoittautui aivan valmistumattomaksi sotaan, jonka se itse oli provoseeranut. Tuloksena oli, että keisari itse 70-tuhantisen armeijansa

kanssa joutui preussilaisten piirittämäksi ja myöhemmin heidän vangikseen.

Tieto keisarin vangiksi joutumisesta aiheutti kumouksen Pariisissa. Hallitsijasuku kukistettiin ja Ranskasta tuli kolmannen kerran tasavalta. Mutta taaskin, kuten vuonna 1848, siitä tuli porvarillinen tasavalta. Valtaan tuli uusi lakiasäättävän corpuksen porvarillinen maltillinen oppositsioni. Työläiset ja vallankumoukselliset järjestöt, jotka edellä olleilla sortotoimenpiteillä oli tehty aivan voimattomiksi, eivät voineet sekaantua asiaan. Internationaalen federatsioonin oli kolmas oikeusjuttu äsken hävittänyt, blanquistit olivat hajallaan viimeisen epäonnistuneen kumousyrityksen jälkeen, joka oli mennyt myttyyn puoli kuukautta aikaisemmin. Vallankumouksellisten valmistumattomuus oli niin suuri, että eräs heistä saatuaan tiedon kumouksesta, huudahti: ”olemme tuhotut”.

Kumous johti jälleen valtaan porvariston edustajat, jotka pelkäsivät joukkoja, olivat vihamielisiä joukoille ja kiihkeitä sosialismin vastustajia. Vieläpä uuden hallituksen radikaalisin jäsen Gambetta esitti sellaista tasavaltaa, jonka perustamisesta ”on seurauksena osattomiksi jääneiden aseman paraneminen ja siveellisyyden kohoaminen ilman mitään vahinkoa ja vaaraa rikkautta ja sivistystä omaaville”.

„Kansallinen puolustushallitus“. Porvariston osaksi tuli nyt Ranskan pelastaminen jatkuvasti hyökkäävältä ja Ranskan keskusta, Pariisia kohti etenevältä viholliselta. Pariisi oli pian preussilaisten piirittämä. Uusi hallitus otti huomiota herättävän nimen ”kansallinen puolustushallitus”, mutta asiallisesti tämä puolustus rajoittuikin vain pelkkään nimeen, sillä ei ollut pienintäkään halua käydä todellista taistelua vihollista vastaan.

Piiritetyssä Pariisissa täytyi aseistaa työläiset ja käsityöläiset, ottaen heitä kansalliskaartin jäseniksi. Tämä 200-tuhantinen proletaariarmeija oli uudelle hallitukselle paljon peloittavampi kuin Preussin armeija. Preussilaisten voittaminen olisi ollut mahdollista vain tämän proletaari- ja käsityöläisarmeijan avulla, mutta se voitto olisi merkinnyt porvaristolle joukkojen voittoa, vallankumouksen voittoa. Senpätähden ”kansallisesta puolustushallituksesta” tulikin kansallinen kavallushallitus. Mairitellen vallankumouksellisia pariisilaisia loistavilla fraaseilla, sentapaisilla kuin ”ei tuumaakaan maata, eikä kiveäkään linnoistamme vihollisille”, se kävi salaisesti neuvotteluja preussilaisten kanssa ja sen lisäksi tahallaan lähetti kansalliskaartilaisia tappioihin.

Näillä tappioilla hallitus arveli heikontavansa proletaarisen armeijan voimaa ja taltuttavansa sen. ”Jos suuressa taistelussa — sanoi väliaikaisen hallituksen jäsen kenraali Trochu — 20-tuhatta miestä jää paikalle, niin Pariisi antautuu. Kansalliskaarti suos-

tuu vasta silloin rauhaan, kun se on menettänyt vähintään 10-tuhatta miestä”.

Kolme kertaa yritettiin kukistaa ”kansallinen puolustushallitus” mutta kaikki kolme yritystä epäonnistuivat. Toiseen yritykseen oli syynä Pariisiin saapunut tieto marsalkka Bazainen antautumisesta suuren armeijan kanssa. Tämä kenraali — bonapartisti — ei halunnut puolustaa tasavaltaa ja antautui vihollisille. Kolmas yritys tapahtui tammikuussa vuonna 1871 epäonnistuneen uloshyökkäyksen vaikutuksesta, jonka uloshyökkäyksen päällystö järjesti tarkoituksella tuottaa kansalliskaartille suuren mieshukan kenraali Trochun reseptin mukaan.

Kaikkien näiden vallankumousyritysten epäonnistumisessa ilmeni, että puuttuu järjestö, joka johtaisi joukkoja, tekisi niiden keskuudessa työtä ja nauttisi niiden luottamusta. Kapinoivien täytyi sen lisäksi suoriutua muutamista oman asemansa ristiriidoista. Kapinain lippuna oli isänmaallinen tunnuslause, joka vaati jäntevämpää taistelua vihollista vastaan, mutta samalla ne rikkomalla kansalaisrauhan heikontivat puolustusvoimaa. Tätä tietysti käytti hallitus hyväkseen, päästäen liikkeelle huhun, että vihollinen on lahjonut kapinoitsijat. Tällainen tilanne helpotti hallituksen voittoa, ja sosialistismielisten vallankumouksellisten, blanquillaisten, osanotto näihin esiintymisiin työnsi pois niistä porvariston, vaikkapa se kannattikin isänmaallisia tunnuslauseita, joiden merkeissä nämä kapinat suoritettiin. Tuloksena tästä kaikesta oli se, että kaikki tällaiset yritykset armotta kukistettiin ja kapinan johtajat joko teljettiin vankilaan tai täytyi heidän paeta.

Välirauha ja rauha preussilaisten kanssa.

Tämän jälkeen ei mikään enään estänyt väliaikaista hallitusta solmimasta rauhaa preussilaisten kanssa. Vallassa olevan porvariston oli pakko tehdä se mahdollisimman pian, niin kauan, kun sota ei ollut ehtinyt muuttua kansalaissodaksi, ja niin kauan, kun sen käsissä oli armeija, ainoa voima, jota myöhemmin voitiin käyttää kaikkien joukkojen uusien esiintymisyritysten kukistamiseen. Tämä ajatus ilmeni selvää selvemmin sähkösanomassa, jonka marsalkka Bazaine lähetti Preussin kuninkaalle. ”Sota on loppunut, — kirjoitti uljas marsalkka, — ja hänen majesteettinsa Preussin kuningas ei saata antaa suurta merkitystä hedelmättömälle voittoriemulle, jonka hän saavuttaisi hävittämällä ainoan voiman, joka pystyy taistelemaan anarkiaa vastaan onnettomassa maassamme, se (tämä voima — armeija) palauttaisi järjestyksen ...”

Hallitus kiirehti siinä määrin rauhan solmimista, että tyytyi rauhanehtoihin, jotka olivat mitä alentavimmat ja raskaimmat Ranskalle. Raudasta ja hiilestä rikas Elsass-Lotringi ja 5,000,000,000 kullassa — siinä hinta, jolla Ranskan porvaristo osti sisäisen järjestyksen Ranskassa. Tällaisten rauhanehto-
jen hyväksyminen

työnsi Ranskan porvaristoa astumaan edelleen tämän järjestyksen järjestämisessä.

Rauhan solmineen porvariston eteen nousi kysymys siitä, kenen kustannuksella täytetään sen allekirjoittamat rauhanehdot, toisin sanoen, kenen on kannettava sodan ja häpeällisen rauhan kustannukset.

Porvaristolle oli edullista ennen kaikkea se, että kaikki sodankäynti- ja rauhanehtojen täyttämismenot asetetaan joukkojen harteille. Sitä varten oli anastettava valta lujasti omiin käsiin ja päästävä siitä vastuksesta, joka aseistettu ja kansalliskaartiin järjestynyt Pariisin proletariaatti oli.

Pariisin proletariaatti ja käsityöläiset kestivät sankarillisesti kaikki piirityksen vastoinkäymiset ja vaikeudet: näkivät nälkää, palelivat ja taistelivat urhoollisesti piiritetyn kaupungin kaivannoissa ja valleilla. Kaiken tämän tuloksena he eräänä kauniina päivänä äkkiä saivat tietää, että kaikki heidän kärsimyksensä olivat olleet turhia, että Ranska oli voitettu, että oli allekirjoitettu häpeälliset rauhanehdot ja vihollinen riemuitsee. Heidän suuttumuksellaan ei ollut rajaa.

Mutta jos Pariisi halusi sotaa, ajatellen tietysti vallankumous-sotaa, niin porvaristo ja paitsi sitä, talonpoikaisto eivät halunneet tätä sotaa.

Kansalliskokous ja sen politiikka. Rauhansopimuksen mukaisesti ja tämän sopimuksen allekirjoittamista varten kiireesti koolle kutsutussa kansalliskokouksessa istui mitä mustimpia taantumuksellisia ja katkeria vallankumouksen vihollisia, jotka sinne oli lähettänyt talonpoikaisto, joka ei halunnut sotaa ja joka uudelleen oli säikähtänyt sosialistien, omaisuudenjakajain punaista haavetta. Kansalliskokous oli tahallaan kutsuttu kokoon mahdollisimman lyhyessä ajassa, ettei kulkuvälineiden ollessa rappiolla ja huomattavan osan maasta vihollisen valtaamana, olisi mahdollista millään tavalla valmistella vaaleja, ei harjoittaa vaaliagitatsionia, eivätkä eturivin ainekset voisi esiintyä järjestetysti. Tämä selittää huomattavasti uuden kansalliskokouksen vastavallankumouksellisen kokoonpanon.

Tämä taantumuksellisten "maamoukkien" kokous valitsi ensi sijassa "toimeenpanevan vallan pääksi" Thiers'in, tämän "kääpiöepäsikiön", kuten Marx häntä kuvaa, "joka yli puoli vuosisataa oli Ranskan porvariston ihailun esineenä, siksi, että hän oli sen luokaturmeltuneisuuden täydellisin henkinen ilnaus."

"Maamoukkien" kokous pelkäsi siinä määrin Pariisin joukkoja, ettei se ryhtynyt pitämään istuntoja vallankumouksellisista perintätavoistaan kuuluisassa Pariisissa, vaan kokoontui Bordeauxissa. Tämä oli jo suuri loukkaus Pariisin väestölle. Myö-

hemmin alkoi kansalliskokous harjoittaa järjestelmällistä pariisilaisten provoseeraamispolitiikkaa.

Ensi sijassa kansalliskokous melko suoraan ilmaisi olevansa tasavaltalaisen hallitusmuodon vihollinen ja alkoi keskustella pääkaupunkinimityksen riistämisestä Pariisilta; sen jälkeen se nimitti taantumukselliset kenraalit Pariisin kuvernöörin ja kansalliskaartin ylipäällikön virkoihin. Kaikille sanomalehdille asetettiin vero, mikä tosiasiallisesti rajoitti painovapautta, äskeisiin epäonnistuneisiin kumousyrityksiin syylliset Blanqui ja Flourens tuomittiin kuolemaan.

Sen jälkeen taantumuksellinen kansalliskokous päätti iskeä pariisilaisten aineellisiin etuihin: kansalliskaartilaisilta otettiin pois heidän vähäinen palkkansa, joka oli, katsoen Pariisissa vallitsevaan työttömyyteen, ainoa toimeentulokeino työläisille ja käsityöläisille. Mutta tämäkin oli vielä vähän. Piirityksen aikana säädetty vuokrien ja vekselien maksuajan pitennys peruutettiin yhtäkkiä ja porvaristo vaati työläistä, käsityöläistä, pikkukauppiasta ja työpajan omistajaa armotta ja ehdottomasti maksamaan laskut. Hammasta purren ja salaten tyytymättömyytensä kärsivät pariisilaiset kaikki nämä provokatoriset hyökkäykset.

Maaliskuun 18 p. tapahtumat. Tämä tyytymätön, mutta vaikeneva Pariisi oli edelleen uhkaava ja vaarallinen porvaristolle ja tilanomistajien kansalliskokoukselle. Sentähden

Thiers maaliskuun 18 p. teki epätoivoisen yrityksen riistää pariisilaisilta aseet, s.o. tahtoi viedä pois Pariisista tykit, jotka oli ostettu pariisilaisten keräämillä rahoilla ja preussilaisten kanssa tehdyn Pariisin antautumissopimuksen mukaan jätetty vielä kansalliskaartille, jonka omaisuutta ne olivatkin.

Tätä ei Pariisi voinut sietää ja vastaukseksi Thiers'in ja kansalliskokouksen uuteen otteeseen se nousi yhtenä miehenä. Tykit jäivät pariisilaisille ja kapinan alku oli alkuna myöskin Pariisin Kommuunille.

Pikkuporvarien ja työläisten järjestö. Maaliskuun 18 päivän aamuna vuonna 1871 heräsi Pariisi ukkosena jyriseviin huutoihin: "Eläköön Kommuuni". Mikä oli tämä Kommuuni? Kuka ennen kaikkea saattoi olla sen luoja ja järjestäjä?

Jo piirityksen aikana perusti Pariisin väestö vastapainoksi hallitukselle, johon se ei luottanut, omia järjestöjä. 20 Pariisin piirissä syntyi tarkastelukomiteoita, joita yhdisti keskuskomitea. Tämä järjestö, joka huolehti etupäässä asunto- ja elintarveasioista oli radikaalisten pikkuporvarien käsissä, eikä sosialistien. Sen merkitys seuraavissa tapahtumissa ei ollut erikoisen suuri.

Paljon tärkeämpi oli helmikuussa v. 1871 perustetun kansalliskaartin keskuskomitean toiminta. Tämä komitea oli enemmän

luokkajärjestö kuin 20 piirin komitea. Mikäli kansalliskaartin pääjoukon muodostivat työläiset ja käsityöläiset sikäli tämä kokoonpano kuvastui myöskin keskuskomitean kokoonpanossa. Koska työläis- ja käsityöläisjoukkojen mieliala oli huomattavasti epämääräisen sosialistinen, niin sosialisteja tuli keskuskomiteaankin.

Keskuskomitea oli kosketuksissa Internationaalien federatioiden kanssa, jopa piti istuntojaankin sen huoneustossa. Meissä herää ehdottomasti kysymys, mikä osa Internationaaleilla oli tapahtumissa ja miksi se ei ottanut käsiinsä näiden tapahtumien johtoa.

Internationaalien Pääneuvosto, joka aikanaan otti lukuun Ranskan työväenliikkeen heikkouden ja hajanaisuuden, sekä myöskin ympäröivien olosuhteiden sekavuuden, kirjoitti Ranskan federatsioonille kohta Napoleon III kukistumisen jälkeen: "Olisi järjetömyyttä kukistaa uusi hallitus nykyisen kriisin oloissa ..."

Sentähden myös myöhemmin, kun olosuhteet huomattavasti muuttuivat, Ranskan federatsioni, ottamatta lukuun näitä olosuhteiden muutoksia, katsoi, että Internationaalien ... ei tule suoraan sekaantua tapahtumiin, jotka ovat vielä liian epämääräisiä ja joihin puuttamalla se saattaisi nolata itsensä". Muutamit Internationaalien jäsenet arvelivat, että Internationaale Ranskassa on yleensä liian heikko sekaantumaan tapahtuvaan. "Lontoossa, lausui eräs huomattava internatsionalisti, on Internationaale ensiluokkainen poliittinen voima. Puhjetkoon sosialistinen liike Englannissa — Internationaale on siihen valmis. Mutta näinköhän on laita Ranskassa ..." Lyhyesti, Internationaalien Ranskan järjestö päätti pysyä sivulla kehittyvistä tapahtumista.

Kansalliskaartin
KK. Siten kaiken tapahtuvan johtamistaakka tuli kansalliskaartin keskuskomitean osaksi. Jo preussilaisten kanssa tehdyn välirauhan päättymisen kriittisenä hetkenä, jolloin saattoi odottaa uutta luonnonvoimaista taistelun puhkeamista, osoitti komitea lujuttua ja rauhallisuutta, ehkäisten siten mahdollisen verenvuodatuksen ja yhteentörmäyksen.

Tämä komitea, ollen Pariisin käsityöläis- ja työläisjoukkojen lihaa lihaista ja verta verestä, oli muodostettu tämän joukon rivi-edustajista ja kuvasti kokonaan sen mielipiteitä ja katsantokantoja. Mutta ollen suuri voima, se ei käsittänyt sitä, että tapahtumat kohdalokkaalla tavalla kulkevat kahden luokan yhteentörmäykseen. Vain 8 päivää ennen kumousta kuului kansalliskaartin eri osastojen edustajien kokouksessa tällaisia puheita: "Kaikkein vähemmän haluaisimme surettavia ja verisiä yhteentörmäyksiä kansalaisten kesken". Mutta kuitenkin nämä yhteentörmäykset olivat aivan kiertämättömiä.

Mitä tulee 18 p. kumoukseen, niin komitea ei johtanut sitä. Tätä kumousta olivat valmistaneet piiritystapahtumat ja kaikki

seuraavan ajan seikat ja siksi se tapahtui aivan luonnonvoimaisesti. Kun kumous jo oli suoritettu, kun hallitus ja hallituksen joukot olivat paenneet Pariisista, täytyi vallan luonnollisesti siirtyä sille ainoalle järjestölle, joka nautti vissiä auktoriteettia työläisten keskuudessa, järjestölle, joka jossain määrin oli esiintynyt hyvässä valossa, juuri kansalliskaartin keskuskomitealle.

Eräs tapahtumissa mukana ollut kuvaa tätä väliaikaista hallitusta näin: ”Raatihuoneella istui nimetön hallitus, joka oli muodostettu miltei yksinomaan pelkistä työläisistä ja pikkuvirkamiehistä, joista kolmenneljäosan nimi ei ollut tunnettu heidän katuansa tai työpajaansa kauempana. Perinnäistapa oli rikottu, oli tapahtunut jotain odottamatonta, hallituksessa ei ollut ainoatakaan vallitsevien luokkien edustajaa. Oli puhjennut vallankumous, jossa ei esiintynyt yhtäkään asianajajaa, ei yhtäkään sanomalehtimiestä, eikä yhtäkään kenraalia. Heidän paikkansa oli ottanut sekatyöläinen, kirjansitoja, kokki”.

Kommuunin tarkoitus ja keskuskomitean politiikka.

V. 1870 lopusta alkaen käy pariisilaisten työläisjoukkojen keskuudessa suositukseksi ajatus Kommuunin perustamisesta — itsenäisen demokraattisella hallinnolla varustetun kaupunkiyhdyskunnan, jonka tuli korvata kykenemätön väliaikainen hallitus, ja nyt taantumuksellinen kansalliskokous ja sen ”toimeenpanevan vallan pää”.

Piirityksen aikana työläiset ja käsityöläiset odottivat Kommuunilta ei vain päättävää taistelua preussilaisia vastaan, mutta myöskin ”keinottelijain piiloittamien tuotteiden takavarikoimista”, ”Kommuunin täytyy pelastaa Pariisi ja tasavalta vuoden 1793 vallankumouksen menettelytavoilla”, — ajattelivat vallankumoukselliset työläiset, seuraten heidän piireissään suosittuja blanquisteja.

Kommuunia ei tietysti yhdistetty määrättyyn sosialistiseen ohjelmaan, eikä tällaista ohjelmaa sinä aikana ollutkaan. Mutta Kommuunin perustamiseen yhdistyi joukkojen käsityksessä työläisten yhtymien perustaminen, suurteollisuuden, ensi sijassa rautateiden kansallistuttaminen j.n.e.

Nyt vallassa oleva komitea, jonka muodostivat Pariisiin työtä tekevien joukkojen riviedustajat, päättää toteuttaa nämä joukkojen toiveet ja perustaa näiden toivoman Kommuunin. Ei tarvinne sanoakaan, että keskuskomitea oli kokonaan demokraattisella kannalla ja että ajatus Kommuunista luokkahallituksena oli sille kokonaan vieras. Päinvastoin komitea otaksui, että mitä suurempi osa väestöstä äänestää Kommuunin puolesta, sitä lujempi ja auktoriteettisempi tulee olemaan tämä uusi hallitus.

Sentähden keskuskomitea yrittääkin ryhtyä sovittelemaan ei vain pikkuporvariston keskuudessa suosittujen ryhmien ja järjes-

töjen kanssa vaan suorastaan väliaikaisen hallituksen vastavallankumouksellisten suosikkien, Pariisin eri piirien määrien kanssa. ”Siitä että kokoamme huomattavan määrän ääniä, riippuu paljon. Jos meihin liittyvät edustajat*) ja määrät, niin koko Pariisi lähtee vaaliurnalle”. ”Jos tahdomme saada mukaamme Ranskan, niin emme saa sitä peloittaa”.

Tällaisten käsitysten johtamana jännitti keskuskomitea kaikki voimat sovitellakseen porvariston edustajien kanssa, mutta tätä oli helpompi toivoa kuin saavuttaa. Edustajat ja määrät pitivät keskuskomiteaa laittomana hallituksena, vallan anastajina. Lopputulokseksi kaikista näistä neuvotteluista ei tullut mitään muuta kuin hengähdysaikaa Thiers’ille ja Versaille (Pariisin lähelle) muuttaneelle kansalliskokoukselle. Pariisin viholliset päinvastoin rohkaistuivat siinä määrin, että ryhtyivät aseelliseen esiintymiseen ja vasta tämän epäonnistuneen esiintymisen jälkeen määrät, totellen Versaillesta saamaansa ohjetta, allekirjoittivat kehoituksen Kommuunin vaaleihin.

Kommuunin valitseminen.

Vaaleihin otti osaa 230,000 henkeä. Kommuunineuvostoon valittiin 90 henkeä. Maaliskuun 28 p. Kommuuni virallisesti julistettiin.

Demokraattisesti valittu Kommuunineuvosto ei ollut kokoonpanoltaan proletaarinen. Siinä ei ollut enempää kuin 32,5 % työläisiä, yli 15 % pikku virkamiehiä ja toimitsijoita, lähes 5 % pikku työnantajia ja kauppiaita ja 39 % vapaiden ammattien harjoittajia.

Mitä tulee Kommuunineuvoston jäsenten mielipiteisiin ja katsantokantoihin, niin heidän joukostaan saattoi tavata sekä proudhonisteja, että Blanquin seuraajia ja lopuksi pelkästään jakobiinilaisoppisia vallankumouksellisia demokraatteja. Oli Kommuunineuvostossa myöskin 16 internatsionalistia, jotka yhtyivät proudhonilaisten mielipiteisiin.

Kommuunineuvoston vaaleissa taaskin täysin ilmeni silloisen työväenliikkeen suuri onnettomuus: puuttui johtava, joukkojen luottamusta nauttiva puolue, jolla olisi täsmällinen, selvä ohjelma ja toimintasuunnitelma.

Miehet, jotka joutuivat Kommuuniin, tähän uuteen vallankumoushallitukseen, eivät ensinkään käsittäneet suoritettavanaan olevaa tehtävää. Kommuunin jäsenet jatkoivat tarinoimista yhteisten etujen puolustamisen välttämättömyydestä ja kavahtivat luokkapolitiikkaa. ”Varsinkaan älkää unohtako, — kirjoitti eräs kaik-

*) Tässä tarkoitetaan edustajia, jotka Pariisi oli lähettänyt vastavallankumoukselliseen kansalliskokoukseen, monet heistä pettivät Pariisin, ja menivät taantumuksen leiriin. Näiden karkurien joukossa olivat proudhonisti Tolaine ja Louis Blanc — työläisten epäjumala 40-luvulla.

kein suosituimmista sanomalehdistä sinä aikana, — että tällaisen kaupungin kuin Pariisin väestö muodostuu erilaisista aineksista. Olkaa oikeudenmukaisia kaikkia luokkia kohtaan, suojelkaa kaikkien etuja”. ”Täytyy olla liitto kapitalistien ja työläisten välillä, mutta sellainen, ettei kapitalistit saisi suurinta osaa tuloista”, — sanottiin samassa lehdessä, jota toimitti eräs Kommuunin jäsen.

Kommuunin hallituslehti esitti maaliskuun 30 p. ajatuksen, että ”luokkien vastakkaisuus on nyt lakannut olemasta”. Solidaarisuudesta puheli myöskin Internatsionaalen federatsioni: ”Solidaarisuuden puute, — lausuttiin eräässä sen julistuksessa, — aiheutti yleisen kurjuuden, saaden aikaan kansalaissodan; vain turvaamalla vapaus, tasa-arvoisuus ja solidaarisuus voidaan pyrkiä lujittamaan järjestystä uusilla perusteilla ja uudestaan järjestämään työ ...”

Kaikki nämä olivat tietysti vain sovittelevia pikkuporvarillisia harhaluuloja, joista työväenluokka sai maksaa paljon.

Kommuunin toiminta hallinnollisella ja poliittisella alalla.

Kokoonpanoltaan kirjavana sekä yhteiskunnallisessa suhteessa että katsantokantojensa puolesta piti Kommuunin suorittaa mitä vaikeimpia tehtäviä uskomattoman raskaissa oloissa. Pikkuvirkamiehet, sanomalehtimiehet ja käsityöläiset oli pantu valtiokoneiston hoitoon ja heidän tuli panna käyntiin tämä mutkikas mekanismi ilman asiantuntijain neuvoja, ohjeita ja apua. Ylempi virkamiehistö jätti saboteeraustarkoituksessa paikansa ja pakeni Thiers'in ja kansalliskokouksen siipien suojaan, jättäen kaikkiin laitoksiin vain alemmat virkailijat. Eivät vain ylimmät virkamiehet saboteeranneet, vaan intelligenssikin: lääkärit ja virkailijat jättivät sairaalat, lääketieteellisen opiston professorit lopettivat luennot ... Postin jättivät virkamiehet ja Pariisi oli erotettuna muusta maailmasta.

Kommuuni nimitti kaikkiin virkoihin valtuutetut, hyvin usein pelkkiä työläisiä, jotka tarmonsaa, lahjomattomuutensa ja asialle uskollisuutensa avulla pystyivät järjestämään ja panemaan käyntiin valtiokoneen, uudelleen palauttamaan elämän Pariisin maailmankaupunkiin. Kaivertaja Theisz kunnosti jälleen postin toiminnan, puuseppä Pendency järjesti kansalliskirjapainon, jalokiviseppän työläinen Fraenkel tuli tärkeimmän komitean, työ ja vaihtokomitean johtoon.

Venäläinen vallankumousmies Lavrov, joka Kommuunin aikana asui Pariisissa, sanoo, että ”laajan kaupunkihallinnon hallintomiehinä ja järjestäjinä Pariisin proletariaatin edustajat eivät suinkaan olleet huonompia, vaan melkein pä parempia kuin tavalliset tottuneet virkamiehet; käytännöllinen harkintakyky, tarmo ja todellinen halu tuottaa hyötyä yhteiskunnalle voittivat helposti kaikki esteet”. Kommuuni järjesti hallinnon aivan uusille periaatteille. Kaikki

valta oli keskitetty valituille edutajille joten tuota kuuluisata val-
lanjakoa toimeenpanevaan ja lakiasäättävään, josta porvarillisten
perustuslakien laatijat niin pöyhkeilevät ja joka itse asiassa johtaa
vain toimeenpanevan vallan suunnattomaan lisääntymiseen, ei Pa-
riisin Kommuunissa ollut.

Eri hallintoalojen johtamista varten järjesti Kommuuni kes-
kuudestaan 10 komiteaa, joihin jokaiseen kuului 5—8 henkeä. Toi-
meenpanevan komitean, johon kuului 7 henkeä, tuli yhdistää ja yh-
denmukaistuttaa kaikkien näiden komiteain toiminta.

Kaikki virkamiehet tuli valita ja uudelleen valita vissin ajan
kuluttua. Korkein palkka oli sama kuin ammattitaitoisen työmie-
hen palkka, ja määrättiin se 6,000 frangiksi (lähes 2,300 r.) vuo-
dessa.

Kommuuni hävitti vakinaisen armeijan ja julisti kansallis-
kaartin ainoaksi asevoimaksi. Tässä uudessa armeijassa ei ollut
tilaa upseerikastille etuoikeuksineen. Sentähden kansalliskaartin
keskuskomitea määräsi toimitettavaksi päällystön vaalit niissä pa-
taljoonissa, missä näitä vaaleja ei oltu toimitettu. Kenraalin virka
lakkautettiin kansalliskaartin demokraattiseen järjestömuotoon
"soveltumattomana".

Kommuuni ryhtyi uudistamaan oikeuslaitosta, asettaen sen
perustaksi tuomarien valinnan, valamiesten osanoton ja puolustus-
vapauden.

Kommuuni eroitti kirkon valtiosta, lakkautti valtiovarojen
myöntämisen uskonnollisiin tarkoituksiin, julisti kansallisomaisuus-
deksi kaikki kirkollisen omaisuuden ja poisti kouluista uskonnolli-
set tunnusmerkit. Kommuuni ryhtyi uudistamaan kouluasioita,
kiinnittäen suurta huomiota alkeissivistykseen.

Kommuuni teki lopun papiston vaikutuksesta kouluissa ja
esitti pakollisen, maallisen ja maksuttoman sivistyksen periaatteen.
Kommuuni kohtasi sabotaasia entisten opettajien, pääasiassa pap-
pien taholta ja sentähden sen täytyy rakentaa uudelleen koko va-
listustyörakennus, valmistaa opettajien kantajoukkoja, ajatella
opetusmetoodeja, jota varten perustettiin erikoiskomitea.

Kansanvalistuskysymysten kanssa työskennellessään tuli kom-
munaareille ajatus työkoulusta ja opetuksen järjestämisestä tuo-
tannon yhteyteen.

Yksi Kommuunin ensimmäisiä toimia oli Versaillesin uhrien
avustaminen. Avustaakseen kärsimään joutuneita kansalliskaarti-
laisia ja myöskin taistelussa kaatuneiden kaartilaiden vaimoja,
määrättiin vuosittainen eläke, ja eläke määrättiin kansalliskaarti-
laisen vaimolle ja lapselle riippumatta siitä oliko tämä vaimo ja
lapsi "laillisia" vai "laittomia".

Kommuunin toiminta taloudellisella ja yhteiskunnallisella alalla.

Mitä tulee taloudellisella alalla suoritettuihin toimenpiteisiin, niin tässä suhteessa ehti Kommuuni tehdä hyvin vähän. ”Tähän vaikuttivat ei vain ajan puute, vaan myöskin Kommuunin pikkuporvarillinen kokoonpano ja sosialismin ja työväenliikkeen alhainen taso, jotka eivät olleet ehtineet esittää laajaa ja hyvin mietittyä kumousohjelmaa yhteiskunnallisissa suhteissa” (Stepanov).

Mitä itse asiassa saattoi lukea sosialistisia toimenpiteitä koskevasta kysymyksestä silloisessa johtavassa sanomalehdistössä? ”Olkaa vakuutettuja, porvarit ja talonpojat, — kirjoitti eräs lehti, — että kysymys ei ole siitä, että teiltä riistetään saavutustenne hedelmät. Te omistatte laillisesti persoonallisesti ansaitun. Mutta me vaadimme nyt oikeuksiamme, kuten te joskus tavoittelitte omianne. Kysymys ei ole teidän paikkanne valtaamisesta, vaan siitä, että saamme sen teidän rinnallanne. Me voimme kulkea rinnakkain . . . Me lähdemme rauhallista tietä, toimien ensi sijassa vakaumukseen nojaten, senjälkeen nojaamalla lakiin, lähdemme tarkistamaan taloudellista tasapainoa ja toimittamaan sosiaalista loppuselvitystä.”

Jos lisäämme tähän siihen aikaan suositut puheet solidaarisuudesta, niin käsitämme, että Kommuuni ei voinut noudattaa päätävää politiikkaa sosiaalisten toimenpiteiden alalla. Päinvastoin se yksityisomistukseen suhtautumisessa oli aivan turhantarkka. Sellaista tietysti täytyykin olla siitä väestä lähteneiden toiminta, jossa oli vaikea vetää rajaa varsinaisten proletaarien ja työvälineiden pikkuomistajien — käsityöläisten välille; juuri niin oli laita Pariisissakin.

Sentähden ei Kommuuni ryhtynyt takavarikoimaan edes omistajien jättämiä tuotantolaitoksia, vaan antoi ne vain työläisyhtiöille sillä ehdolla, että omistajien palattua heille maksetaan asianmukainen korvaus.

Piirityksen aikana ja sitä seuranneena aikana Pariisin köyhälistö, joka kärsi kamalaa puutetta, panttasi panttilaitoksiin kaikki mitä vain pantata voi. Sentähden Kommuuni teki päätöksen kaikkien pantattujen esineiden palauttamisesta alle määrähinnan. Mutta tämäkin kysymys aiheutti Kommuunineuvostossa hyvin pitkiä keskusteluja, joiden kuluessa lausuttiin seuraavia kuvaavia ajatuksia: ”hävittää panttilaitokset — merkitsisi koskemista yksityisomaisuuteen, mitä emme vielä koskaan ole tehneet; en luule, että olisi viisasta ja harkittua toimia sillä tavalla”. Löytyipä sellainenkin Kommuunin jäsen, joka sanoi, että panttilaitos ”tyytyy lailliseen voittoon . . .”

Kuten jo tiedämme oli Pariisin köyhälistö ja pikkuporvaristo hyvin velkaantunutta. Kommuuni ei voinut jäädä tässä suhteessa

välinpitämättömäksi. Se todella pitensi kaikkien maksujen määräaikaa kolmella vuodella. Tässäkin ilmeni siis mitä varovaisin suhtautuminen luotonantajien omaisuuteen.

Kommuunin työväenpolitiikka. On välttämätöntä kiinnittää huomiota Kommuunin työväenpolitiikkaan. Tätä politiikkaa ohjasi ja toteutti ”työ ja vaihtokomitea”, joka oli muodostettu melkein kokonaan työläisistä, Internatsionaalen jäsenistä. Koska viimeainituiden enemmistö oli vakaumuksissaan proudhonismin perustalla, niin proudhonismin vaikutus komitean toimintaan ilmeni hyvin voimakkaasti. Tämä vaikutus ilmeni siinä vaatimattomuudessa, jolla komitean tehtävät määriteltiin: ”tutkia kaikki uudistukset työläisten ja isäntien välisissä suhteissa, tarkastaa kauppalaan kuuluvat lait, tarkastaa tullitariffit, uudelleen järjestää verot ja järjestää työtilasto”.

Tälle komitealle kuuluu ansio kaikkien työnsuojelusta koskevien asetusten julkaisemisesta. Ensi sijassa Kommuuni julkaisi asetuksen yötyön kiellosta leipomoissa. Tämä asetus oli vastauksena leipurienliiton jo kauan esittämiin itsepintaisiin vaatimuksiin.

Kuten tiedämme kärsivät työläiset sangen kovin isäntien miellivallasta, joka hyvin usein ilmeni siten, että asetettiin aivan järjetömiä, ei millään puolustettavissa olevia sakkoja. Kommuuni julkaisi asetuksen, jossa kiellettiin sakottaminen ja kaikki työpalasta pidätykset.

Kommuuni ryhtyi toimenpiteisiin työttömyyttä vastaan, järjesti työnvälityksen ja suunnitteli erikoisten työpajojen perustamista. Sotatilausten suorittamista varten perusti Kommuuni valtion työpajoja, joissa työstä maksettiin huomattavasti enemmän kuin yksityisten työnantajain työpajoissa.

Koska ei läheskään kaikkia töitä suoritettu näissä valtion työpajoissa, vaan paljon annettiin urakoitsijoille, valvoi Kommuuni työläisten ja näiden urakoitsijain välisiä suhteita, pakottaen urakoitsijat noudattamaan 8-tuntista työpäivää.

Ei voida olla merkille panematta sitä seikkaa, että Kommuuni ei ratkaissut kysymystä 8-tuntisen työpäivän yleisestä käytäntöön otosta, vaikka työkomitean puheenjohtaja Fraenkel sen esitti. Tässä suhteessa Kommuuni oli jälellä Internatsionaalesta, joka jo kauan ennen oli tehnyt päätöksen, että työläisille on välttämätöntä saada 8-tuntin työpäivä yleisesti säädetyksi.

Kommuunin yhteiskunnallista-taloudellisen toiminnan arviointi. Yleensä Kommuunin yhteiskunnallis-taloudellisen toiminnan tuloksia voidaan sanoa hyvin vaatimattomiksi. Mutta tässä ei pidä unohtaa, että paitsi Kommuunin pikkuporvarillista koonpanoa, joka ehkäisi sen toimenpiteiden päättäväisyyttä, Kommuunin toiminta oli tavattoman lyhytaikainen ja tapahtui ankaran, säälimättömän taistelun oloissa.

Sentähden oli aivan oikeassa eräs Kommuunin toimitsija sanoessaan: ”Todellisuudessa tapausten raju kulku ja pakko reageerata taistelun kaikkiin vaiheisiin, eivät sallineet kaupunginvaltuutossa istuvan kokouksen ryhtyä edes pienimpään sosiaaliseen uudistukseen. Tarkastelkaa alusta loppuun pöytäkirjoja, asetuksia ja hyväksytyjä toimenpiteitä ja te tulette vakuutetuksi, ettei Kommuunilla ollut edes aikaakaan ryhtyä ratkaisemaan ainoatakaan esitetyistä sosiaalisista kysymyksistä”.

Aikaa oli Kommuunin käytettävissä todella hyvin vähän. Maaliskuun 28 p. se julistettiin, toukokuun 21 p. tunkeutuivat Versaillesen joukot jo Pariisiin. Kommuuni oli olemassa 64 päivää. Tämän lyhyt olemassaoloaika asettaa etemme kysymyksen sen näin nopean tuhoutumisen syistä. Itse asiassa tiedämme, että Kommuunin toimitsijat osoittivat mitä suurinta tarmoa, rajatonta uskollisuutta asialle, rehellisyyttä ja lahjomattomuutta. Sotataistelussa he osoittivat urhoollisuutta, miehekkyyttä ja itsekieltäymystä, ja kuitenkin kukistui heidän johtamansa Kommuuni erittäin pian vihollistensa iskuista. Mikä oli syynä tähän?

Pariisin proletariaatin yhteiskunnallinen luonne.

Aikaisemmin olemme jo maininneet siitä menestyksestä, jonka Ranskan kapitalismi saavutti toisen keisarikunnan aikana. Kuitenkin huolimatta siitä, että menestys oli huomattava, ei Ranska Kommuunin aikana vielä ollut suurteollisuusmaa. Pieni käsityötuotanto oli vielä huomattavassa määrässä säilyttänyt merkityksensä maan taloudellisessa elämässä, erittäinkin mitä tulee maan keskukseen ja Kommuunin toimintapaikkaan — Pariisiin. Kommuunin kapinaan osanotosta tuomittujen luetteloista voimme nähdä, mitä Pariisin työläiset olivat ammatiltaan: löydämme niissä pääasiallisesti puuseppiä, suutareita, jalokiviseppiä, nahkureita, hatuntekijöitä, nauhanpunojia, kirjansitojia, pahviteostentekijöitä j.n.e. Kuten näemme eivät nämä ole varsinaisen teollisuusproletariaatin edustajia, vaan käsityöläisiä tai pikkuisännillä ja koti-teollisuudessa työskenteleviä työläisiä.

Siitä että Pariisin työläisten kokoonpano oli tällainen, johtuu heidän hajallisuutensa, heidän kykenemättömyytensä luomaan luokkajärjestöä ja vetämään esille miehiä, jotka voivat johtaa taloudellisia järjestöjä ja taistelutoimintaa ja yleensä olla vallankumouksen johtajina. Juuri tästä syystä koko liike kehittyikin pikkuporvarillisen intelligenssin johdolla ja aatteellisesti vallitessa. Tämä intelligenssi jakaantui sitä paitsi moniin ryhmiin, joilla usein oli aivan vastakkaiset ajatuskannat. Proletariaatin kehittymättömyys, joka juureutui kapitalististen suhteiden kehittymättömyyteen, selittää kaikki Kommuunin tai keskuskomitean eri virheet, taktilliset virheet, sekavuuden tai oikeammin, täydellisen ohjelman puutteen.

Juuri tästä juonti juurensa tuo sietämätön myöntöväisyys ja sovittelevaisuus, jota keskuskomitea osoitti toiminnassaan. 18 p. kumouksen jälkeen ollessaan täysin tilanteen herrana, ei keskuskomitea ryhtynyt hyökkäämään sekasorrossa olevaa Versaillesia vastaan, huolimatta siitä, että tämä hyökkäys lupasi pelkkää menestystä. Aivan oikein sanoi eräs Kommuunin toimitsijoista, että ”vallankumous, joka ei mene eteenpäin, on tuomittu varmaan häviöön”. Mutta keskuskomiteassa eivät johtaneet tällaiset käsitykset. ”Hetki päästettiin käsistä, — sanoo tämän johdosta Marx, — eivät halunneet alkaa kansalaissotaa, niin kun ei muka kummituksellinen epäsikiö Thiers jo ollut alkanut sitä yrittäessään riisua aseista Pariisia”.

Keskuskomitea, joka oli kokonaan pikkuporvarillis-demokraattisten harhaluulojen vallassa, kiirehti mahdollisimman pian siirtämään sen käsiin äkkiä joutuneen vallan ”lailliselle ja demokraattiselle hallitukselle”. Tässä se teki toisen korjaamattoman virheen. Siitä tuloksena ei ollut vain se, että Versailles sai hengähtää sillaikaa, kun käytiin keskusteluja vastavallankumouksellisten määrien kanssa, vaan pääasiassa se, että enemmän tai vähemmän luokkahallituksen sijasta valtaan tuli kokoonpanoltaan erittäin kirjava Kommuuni, paljon sekalaisempi kuin sille valtansa luovuttanut keskuskomitea.

Kommuunin kokoonpanon kirjavuus Kommuunin kokoonpanon kirjavuus tuhosi sen, tehden sen heikoksi ja toimintakyvyttömäksi. Kuten jo sanoimme ei eri vallankumousvirtausten edustajien välillä ollut vähintäkään keskinäistä sopimusta, eikä minkäänlaista yhtenäisyyttä. Banquistit, proudhonistit ja pikkuporvarilliset radikaali-jakobiinit kiistelivät keskenään jos jostakin syystä.

Enemmistö ja vähemmistö. Tämän taistelun kulussa muodostui Kommuunin jäsenten joukossa vähitellen kaksi ryhmää — proudhonistis-kollektivistisen värinen vähemmistö ja jakobiinilais-banquistinen enemmistö. Kysymys vallan järjestämisestä synnytti loppumattomia riitoja näiden välillä. Anarkismiin taipuvaiset proudhonistit olivat oikeastaan valtiovallan vastustajia: banquistit ja jakobiinit puolustivat vallankumouksellista diktatuuria, jakobiinit käsittivät sen 1793 vallankumouksen muotojen ja laitosten uudestisyntymisenä.

Erittäin ankarasti törmäsivät nämä kaksi vihamielistä ryhmää vastakkain kysymyksessä, joka nousi hetkenä, jolloin Kommuunille alkoi vaikea aika ja joka koski yhteishyvän valiokunnan perustamista. Enemmistö näki tämän laitoksen perustamisessa, jonka nimi puhui niin paljon sen järjelle ja sydämelle, keinon kaikkea pahaa vastaan, joka Kommuunia uhkasi. Eräs enemmistön edustaja lausunnossaan osoitti tavattoman selvästi, mikä valta sanoilla

oli vallankumouksellisiin romantiikko-jakobiineihin nähden: "Äänestän puolesta, — sanoi hän, — siitä syystä, että sana "yhteishyvä" kuuluu siihen samaan aikaan kuin sana "Ranskan vallankumous" ja "Pariisin Kommuuni" ...

Jos enemmistön edustajat tässä riidassa osoittivat olevansa vallankumouksellisia romantikkoja, jotka eivät käsitä olosuhteita, joissa toimivat, niin vähemmistö teki jotain, jota ei millään ehdolla olisi pitänyt tehdä. Syyttäen enemmistöä diktatuurisuudesta, se julkaisi vastalauseensa tämän menettelyä vastaan sanomalehdissä. Tämä yleiseen mielipiteeseen vetoamus tehtiin piiritystilanteessa, kireän taistelun hetkenä vihollista vastaan, joka nyt sai tiedon Kommuunissa syntyneistä erimielisyyksistä. Tämä oli paras keino herättää uutta voimaa vihollisissa ja saada aikaan mitä suurinta hämminkiä omissa riveissä. Ei voida kyllin arvioida sitä hajaannusta, joka täytyi tapahtua kommunaarditaistelujain riveissä tämän yhteen osaan hallitusta kohdistetun syytteen vaikutuksesta, syytteen, jonka allekirjoittajina olivat tämän hallituksen huomattavimmat jäsenet.

Vallankumoukselliset romantiikkojakobiinit, jotka olivat herkkiä vaikuttaville fraaseille, rajoittuivatkin huomattavassa määrässä vain näihin fraaseihin. Luulisi, että heille, jotka pitivät itseään vuoden 93 terroristien seuraajina, tulee helpoksi taistelun järjestäminen vastavallankumouksellisia ja Kommuunin salaisia vihollisia vastaan. Mutta osoittautui, että Kommuunilla ei ollut sen vähemmän onnistuneesti järjestettyä toiminta-alaa kuin tämä. Terroristisiin toimenpiteisiin eivät kommunaardit aina Kommuunin viime hetkiin asti saattaneet ryhtyä. Neuvoston jäsenet tyytyivät "ankaruuteen sanoissa ja maltillisuuteen menettelytavoissa", kuten heistä lausui eräs Kommuunin toimitsija.

Taistelun järjestäminen vastavallankumouksellisia vastaan.

Viholliset järjestivät melkeinpä itse Pariisissa salaliittoja. Versaillelaiset lehdet kävivät avoimesti kamppailua Kommuunia vastaan itse Pariisissa. Eräs Kommuunin aikalainen kuvaa muodostunutta tilannetta näin: "Olosuhteet olivat kamalat. Kävi lakkaamaton taistelu, kaikilta tahoilta uhkasivat vehkeilyt; sanomalehdet olivat melkein kokonaan porvariston käsissä, olivat versaillelaisten äänenkannattajia ja kehoittivat väsymättä hävittämään Kommuunia, taputeltiin käsiä tappioillemme, herjattiin kansalliskaartilaisia, paljastettiin meidän sotaliikkeemme, ryhdyttiin julkisesti salaliittoilemaan vihollisen kanssa ..." Ja näissä oloissa useat Kommuunin jäsenet pitivät "sanomalehdistön syytteeseen asettamista epäloogillisena ja vastenmielisenä". "Kommuuni teki tällä alalla, — sanoo sama kirjoittaja, — tarpeeksi ... antaakseen aihetta hyökkäyksiin, mutta liian vähän vakavasti puo-

lustautuakseen. Lakkautetut lehdet ilmestyivät seuraavana päivänä uudella nimellä. Ahtaalle pannut lehdet esiintyivät marttyreina ja vetosivat suuriin periaatteisiin . . .”

Kommuunin koko terroristinen toiminta oli harvinaisen epäjärjestelmällistä, epäsäännöllistä, vailla määrättyä linjaa ja lujutta. ”Puhe diktatuurista ja terrorista oli huomattavassa määrässä v. 1793 muistoille osoitettua kunniantekoa . . . enemmistö, joka ei sen enempää kuin vähemmistökään tuntenut itsellään lujaa luokkatukea, eikä kyennyt löytämään tai edes hapuilemaan ainoaa vallankumoukselle mahdollista tukea työväenluokasta, ei huhtikuun loppuun asti päässyt pikkuporvarillisista sovitteluharhaluuloistaan” (Stepanov).

Sota-asiain järjestely.

Kova onni Kommuunille oli se, ettei se osannut järjestää sota-asioita. Kommuunin käytettävänä oli mainio taisteluväline: Pariisin vallankumoukselliset työläiset ja käsityöläiset, mutta se ei voinut käyttää tätä ainesta tarpeellisessa määrässä hyväkseen. Silloin levinneiden anarkistien käsityskantojen mukaisesti eivät kommunaardit mitenkään voineet ratkaista sitä, pitikö sotakuria pitää yllä pakkokeinoilla, vai pitääkö tyytyä luottamaan pariisilaisten innostukseen ja vallankumouksellisuuteen, ikäänkuin mitään armeijaa voitaisi pitää järjestyksessä ilman pakkokurin käyttämistä. Kommuuni ei voinut asettaa kysymystä luokka-armeijasta. Suurena onnettomuutena Kommuunille oli se, että sillä ei ollut pystyvää ja asialle antautunutta ylipäällikköä. Yleensä kysymys sotaspesialisteista on sille, joka asettuu päällystön valinnan kannalle, aivan ratkaisematon tehtävä. Päällystön valinta on sangen hyvä vallankumouksellinen toimenpide, suunnattu hajoittamaan armeija ja järjestys, joka vallankumouksen on hävitettävä. — Kriittisinä vallankumouksen puolesta taistelun hetkinä se voi vain hajoittaa vallankumousarmeijan. Näin tapahtui myöskin Kommuunin armeijalle. Kaikeksi onnettomuudeksi ei päällystön toiminta ollut eroitettu sotilasosastojen valittujen järjestöjen toiminnasta, vaan nämä sekaantuivat jopa operatiivisiin määräyksiinkin.

Tästä kaikesta oli tuloksena suunnaton sekasorto sota-asioissa. Huomattavan suuresta Kommuunin käytettävissä olevasta kansalliskaartilaismäärästä ei taistelulinjoilla ollut enempää kuin 15—16 tuhatta. Sotilasosastot olivat pakotettuja pysymään juoksuhaudoissa liian kauan vaihtamatta samaan aikaan, kun toiset yhtenäen oleskelivat selkäpuolella. Hyvin usein joukko-osastot itse jättivät asemat tai ryhtyivät taistelemaan omasta alotteestaan. Reservit joko eivät saapuneet tai saapuivat liian myöhään. Tiedustelu ja vahtipalvelus oli järjestetty hyvin huonosti. Kaikki tämä yhdessä ylemmän päällystön usein vaihtumisen ja keskuskomitean epäröi-

vän toiminnan kanssa, se kun kieltäytyi hyökkäystaktiikasta, ratkaisi ennakoita taistelun Kommuunin tappioksi.

Kommuuni ja pankki.

Puhuimme jo siitä turhantarkkuudesta, jota kommunaardit osoittivat yksityisomaisuuden suhteen. Tietysti he — pikkuporvarit, porvarilliset intelligentit tai käsityöläiset — eivät tässä asiassa voineet toisin menetellä. Mutta oli eräs hetki, jolloin tällainen menettely oli samaa kuin Kommuunin pettäminen. Tarkoitamme tässä kommunaardien menettelyä Ranskan pankin suhteen. Tässä pankissa oli suunnaton määrä kalleuksia: yksin kovaa rahaa oli 77 milj. frangia, paperirahaa 166 milj. frangia ja valtion arvopapereita 900 milj. Yhteensä oli pankissa kalleuksia 3 miljaardin arvosta, siitä 1 miljardi käteistä rahaa. Paitsi sitä, että tällaisten varojen hallitseminen olisi huomattavasti lisännyt Kommuunin voimia ja mahdollisuuksia, tämän aina porvaristolle kuuluneen omaisuuden anastaminen, taikka vain uhkaus anastaa se, olisi tehnyt Versaillesn verattomasti taipuisammaksi.

Mutta kuitenkin mitään sen tapaista ei yritetty. Pankki jäi täysin koskemattomaksi. Eräs Kommuunin aikalainen sanoo tämän johdosta: ”Kaikki vakavammat kapinat ovat alkaneet siten, että isketään vihollisen päähermoon — kassaan. Kommuuni yksin kieltäytyi tästä. Se lakkautti uskonnollisten tarpeiden budjetin ja pysähtyi kunnioituksesta vapisten ylimmän porvariston budjetin edessä, joka sillä oli käsissään”.

Toista mieltä tässä kysymyksessä oli kommunaardi Beslay, joka hoiti kommuunin suhteita pankkiin. Hän lausui, että ”on välttämätöntä kunnioittaa pankkia kaikkine etuoikeuksineen ja omaisuuksineen, sen tulee seistä korkealla moitteettomine luottoineen ja pankkikirjoineen, jotka vaihdetaan kovaan rahaan. Tämä on edullista koko Ranskalle, siis Versaillesillekin. Mutta siinä määrin jopa vieläkin enemmän Pariisille ja yhdessä Pariisin kanssa Kommuunillekin. Jos valtaamme pankin, jos valtaamme sen kansalliskaartin avulla, niin voimme saada haltuumme metallirahat, mutta samalla siitä on seurauksena kamala kriisi, joka nostattaa Pariisia vastaan koko maailman ja Kommuunia vastaan koko — Pariisin väestön”.

Beslayn esittämä katsantokanta ei yleensä ollut poikkeuksellinen. Jourde, Kommuunin finanssiasiaien valtuutettu, katsoi myös että ”Kommuunille on tavattoman tärkeätä suojella Ranskan pankkia”.

Kaikki päättäväisemmät esitykset esim. rautatieyhtiöiden omaisuuden takavarikoimisesta, pakkoveron asettamisesta kaupungista paenneille kauppiaille, hylkäsi Kommuunineuvosto poikkeuksetta. Toukokuun 24 päivänä, samana päivänä, jolloin ver-

saillesilaiset tunkeutuivat Pariisiin, oli hallituksen lehdessä — tietämätöntä kenen panema uutinen — muka tapahtuneen korkokirjojen ja velallisten pääkirjan hävittämisestä. Tämä uutinen herätti Kommuunin jäsenten joukossa tyytymättömyyttä.

**Kommuuni ja
maaseutu.**

Kapitalistisen yhteiskunnan oloissa, yhdyssiteiden ja taloudellisen riippuvaisuuden vallitessa ei ainoastaan valtion alueiden vaan kokonaisten valtioidenkin välillä, ei vallankumous, joka tapahtuu vain yhdessä kaupungissa, voi onnistua. Mitä teki Pariisin Kommuuni laajentaakseen vallankumousta Pariisin ulkopuolelle ja mitä se yritti nostaa kapinaan toisia väestökeskuksia ja monimiljoonaisen talonpoikaiston? Tässä suhteessa se teki naurettavan vähän. Julistus, jonka kirjoitti sosialistinen kirjailijatar André Leo ja vetoamus talonpoikaistoon, ovat poikkeuksena. Yhteyttä varren maakuntien kanssa ei tehty juuri mitään. Yhden tai toisen manifestin julkaiseminen, erityisen lähettilään lähettäminen ja toisinaan suoranaiset yhteentörmäykset henkilöiden kanssa, jotka olivat välittäjiä maakuntien ja Kommuunin välillä, — siinä oli Kommuunin koko toiminta tällä tärkeällä alalla.

”Täytyy päästä näistä agenteista”, huudahti Kommuunin ulkosuhteita hoitava valtuutettu. Ja tällainen ajatus lausuttiin silloin, kun tasavaltalaiset saivat enemmistön kaupunkivaaleissa useissa kaupungeissa, kun nämä valitut kaupunkiviranomaiset matkustivat Lyoniin ja yrittivät vaikuttaa Versaillesiin kansalaissodan lopettamistarkoituksessa. Ja tähän aikaan Pariisi oli eroitettuna maaseudusta, Pariisi vaikenä. Tarvitseeko tämän jälkeen mainita, että yksityiset kapinaleiskahdukset, joita tapahtui suurissa maaseutukeskuksissa (Lyonissa, Marseillessa, Toulonissa j.n.e.) tukahutettiin yksitellen, ja Pariisi jäi yksin taistelussaan Versaillesia vastaan ja tuhoutui tässä taistelussa.

**Versaillesilaisten
valmistuminen
taisteluun.**

Pitkä luettelo kommunaardien tekemiä virheitä ja erehdyksiä selittää meille heidän nopean tuhonsa syyn. Mutta kaikki nämä virheet, kaikki nämä erehdykset he sovittivat sankaruudellaan viimeisenä verisenä viikkona, joka seurasi versaillesilaisten tunkeutumista Pariisiin ja verellä, joka vuoti Kommuunin kukistumista seuranneina valkoterrorin viikkoina ja kuukausina.

Sillä aikaa kuin Kommuuni pyrki kaikin voimin karttamaan ajatusta kansalaissodasta, valmistui Versailles siihen julkisesti ja avoimesti, valmentamalla vastaavasti maaseudun väestöä. ”Ranska, urhea ja suuttunut, — kirjoitti Thiers eräässä kirjelmässään, — liittyy hallituksen ja kansalliskokouksen ympärille kukistaakseen anarkian, joka yhä vielä yrittää hallita Pariisia”.

Huhtikuun alussa onnistui Thiersin saada kokoon riittävä määrä sotaväkeä voidakseen alkaa sotatoimet. Kirjelmässä, joka

tähän aikaan lähetettiin maaseudulle, Thiers aivankuin ohimennen kertoessaan siitä kuinka kommunaarit ryöstävät yhteisiä kassoja, ilmoitti että hänen käytettävissään on nyt eräs oivallisimmista armeijoista, mitä Ranskalla koskaan on ollut”.

Tämän armeijan Thiers onnistui saamaan tekemällä sopimuksen preussilaisten kanssa, jotka palauttivat Ranskaan järjestystä palauttamaan 130,000 vangiksi otettua ranskalaista sotilasta. Nämä vankeudesta palanneet sotilaat, jotka olivat odottaneet lepoa kodeissansa, kohtasivatkin sen sijaan uuden sodan. Heidän kiukkunsa niitä vastaan, joita he pitivät syyllisinä tähän, kommunaardeja vastaan, oli rajaton. Hallitus lietsoi tätä kiukkua erikoisella agitatsioonilla. Sitä paitsi vasta-agitatsioonin välttämiseksi sulettiin sotilaat kasarmeihin, heitä ruokittiin lisätyillä annoksilla ja juotettiin väkijuomilla. Tulokseksi saatiin todella armeija, joka oli täynnä villiä ja sokeata vihaa vastustajaansa kohtaan.

Kun voimat olivat valmiit, alettiin huhtikuun 2 p:nä hyökkäys Pariisia vastaan. Ensi askeleista alkaen suhtautuivat versaillesilaiset petomaisesti vangiksi saamiinsa kommunaardeihin, häväisten heitä ja ampuen. Kun Pariisin kommunaardit saivat tietää vangiksi joutuneiden toveriensa surullisesta kohtalosta, yritti eräs Kommuunin jäsen esittää ehdotuksen, että vankiloissa oleviin versaillesilaisiin panttivankeihin nähden muutettaisiin järjestys ankarammaksi. Tämä ehdotus hylättiin yksimielisesti ilman käsittelyä.

Pariisin kukistuminen ja porvariston raivo.

Järjestettyä suunnitelmallista hyökkäystä, kylmäverisesti harkittua petomaisuutta vastaan asetti Kommuuni järjestystä vailla olevan innostuksen, hyödyttömän sankarillisuuden ja niissä oloissa järjettömän humanisuuden. Huonosti johdetut kansalliskaartilaiset, milloin osoittivat viholliselle hurjan vastarinnan, milloin olivat mitä suurimmassa määrässä välinpitämättömiä ja laiminlöivät velvollisuuksiaan. Tuloksena kaikesta tästä oli se, että kommunaardit nopeasti lyötiin ja versaillesilaiset tunkeutuivat Pariisiin urkkijan avulla, joka avasi erään linnoituksen portin toukokuun 21 päivänä.

Kommuunin kapinaa säikähtynyt porvaristo suorittaessaan kostoja, kirjaimellisesti muuttui pedoksi ja kadotti ihmishahmonsensa. Sen lehdet oksentivat raivovaahtoa kommunaardeista puhuessaan. Täytyy järjestää kommunaardien metsästys, — kirjoitti eräs lehti, — meitä ei huvita loukata voitettuja vihollisia, mutta totta puhuen, tokkopa nuo roistot ovat vihollisia? He ovat ryöväreitä, jotka itse ovat asettaneet itsensä humanisuuden lakien ulkopuolelle”.

”Meidän täytyy — kirjoitti toinen lehti — saartaa piiloittelevia (kommunaardeja), kuten villoja petoja, toimien säälimättä, ilman kiukkua, mutta lujudella, jolla kunnan ihminen täyttää velvollisuutensa”.

”Menetelkää siten — kirjoitti hallituksen lehti — kuin tämänkaltaisissa oloissa menettelisi suuri ja tarmokas kansa, älkää otako vankeja, antakaa urhoollisille sotilaille vapaus kostaa toveriensa puolesta”.

Ja ”kunnon ihmiset täyttivät velvollisuutensa” ja ”urhoolliset sotilaat kostivat . . .” ”Vieläpä kesäkuun taistelun kauhut vuonna 1848 olivat pelkkiä idylliä verrattuna Thiers’in versaillesilaisten vandaalien seitsemän päivää jatkuneisiin julmuuksiin. He eivät säälineet sukupuolta eikä ikää tyydyttäessään hienostunutta verenjanoaan proletaarien verellä”. Porvaristo ei suoraan hävittänyt vihollisiaan, se räökkäsi heitä ja pahoinpiteli mitä inhoittavimmin ja siihen ottivat innokkaasti osaa ”kunnon ihmiset” ja ”paremman säädyn” edustajat, ylhäisön naiset ja neitokset . . .

”Ei milloinkaan saada tietää montako tuhatta kommunaardia ammuttiin toukokuun 23 p:n jälkeisenä viikkona . . . Hautauslupia Pariisin hautausmaille annettiin 17,000. Mutta enemmistö tuomioistuimista *) ei pitänyt minkäänlaisia luetteloja ja ammutut haudattiin läjittäin ilman mitään luettelointia ja muodollisuuksia suuriin kuoppiin, kaupungin puistikkoihin ja linnoitusrotkoihin. Tapettujen yhteinen lukumäärä yhden viikon aikana arvioidaan 30,200” (Stepanov).

Ei riittänyt kuljetusvälineitä ruumiiden kuljettamiseksi, ruumiita ei ehditty korjata, niitä ”kohtasi kaikkialla, kuten eräs lehti kirjoitti, kasattiin läjiin kuten lantaa . . .” Loppujen lopuksi mätänevistä ruumiista lähtevä löyhyä saastutti ilman ja uhkasi kulku-taudeilla. Silloin porvarislehdet alkoivat vaatia murhien lopettamista selittäen, että he eivät halua rikollisten armahtamista, vaan toistaiseksi lykkäystä.

”Oikeuden, järjestyksen, inhimillisyyden ja sivistyksen asia on voittanut”, — ilmoitti Thiers kansalliskokoukselle. Se jatkoi voittoa vielä kauan: joukkovangitsemiset eivät loppuneet kahteen kuukauteen. Elokuusta alkaen hoidettiin asiaa jonkun veran siivommin juriidiselta taholta, formuleeraamalla vangittujen rangaistus. Vangittuja oli 40,000 henkeä, langettavia tuomioita annettiin 10,137. Oikeudet jatkoivat toimintaansa vielä vuonna 1873.

Syytetyt ottivat miehekkäästi vastaan tuomion ja kuoleman. ”En halua puolustautua, lausui kommunaardi Louise Michel, annoin elämäni sosiaalisen vallankumouksen palvelukseen ja olen valmis ottamaan edesvastuun kaikesta toiminnastani. Minä kieltäydyn kaikesta armonosoituksesta”. Eräs vähän huomatuista, mutta

*) Tuomittuihin nähden suorittivat sotakomiteat oikeusilveilyä; jutun käsittelyyn kulutettiin muutamia sekunteja.

lujista Kommuunin taistelijoista, suutari Trence lausui oikeudelle: "Kansalaistoverini lähettivät minut Kommuuniin. En säästänyt elämäni. Olin barrikaadeilla ja valitan että minua ei surmattu. Olen kapinoitsija enkä kiellä sitä".

"Stoalaisen ylpeästi, murhaajiaan halveksien kuolivat ei vain Kommuunin johtajat Milliére, Varlin, Rigault ja Ferré; näin kuolivat myöskin tuhannet tuntemattomat sankarit, miehet, naiset ja alaikäiset" (Stepanov).

Tällainen kommunaardien kuolema "synnytti levottomuutta pyöveleissä". "Tällaisessa voitettun ja hävitetyn Kommuunin kuolemassa he tunsivat uhkan itselleen: alkoivat nähdä, että sen jälkeen jää jotakin sellaista, mikä tulee elämään, ja mitä he eivät voi hävittää karkoituksilla eikä ampumisilla" (Stepanov).

Lavrov Kommuunista. Pariisin Kommuunista on kirjoitettu paljon kirjoja, sille on omistettu monia teoksia, mutta tuskinpa niiden joukossa on mielenkiintoisempaa kirjaa kuin venäläisen vallankumouksellisen Lavrovin kirja, miehen, jota nykyiset proletariaatin diktatuurin vastustajat, demokratian kannattajat — sosiali-vallankumoukselliset — pitävät henkisenä isänään. Lavrov oli Pariisin Kommuunin tapausten silminnäkijä ja tarkastellessaan sen toimintaa hän tuli moniin "opettaviin johtopäätöksiin", joihin ei voi olla yhtymättä yksikään marxilainen eikä yksikään tosi-vallankumouksellinen. Näitä "opettavia johtopäätöksiä" tulisi kuunnella nykyisten demokratian puolustajien ja luokkadiktatuurin vastustajien.

Näin sanoi Lavrov niissä oloissa sopimattoman demokratismin johdosta, joissa Kommuuni toimi: "Jos vallankumous tunnustettuaan itsensä julkisesti proletariaatin vallankumoukseksi, kohta järjestyisi työväenluokan yhteisöksi, ottaen joukkoonsa vain ne, jotka astuisivat sosiaalisen vallankumouksen lipun alle, ja päättävästi erottaen joukostaan kaikki proletariaatille vihamieliset ainekset, niin olisi päästy myös kaikista työväen Kommuunin vihollisten vaatimuksista yhtäläisten oikeuksien suhteen . . . jos Kommuuni ei olisi ollut tilapäisten asukkaiden suorittamien vaalien tulos, vaan olisi muodostettu työväenluokan edustajista, luokan, joka on päättänyt musertaa vallitsevat luokat, asettanut tämän valittujensa ensimmäiseksi tehtäväksi ja alistanut kaikki muut tehtävät tämän perustehtävän — työn taistelun pääomaa vastaan — alaiseksi, niin ei olisi ollut riitaa Kommuunineuvoston diktatuurista . . ."

Yhtä päättävästi lausuu Lavrov ajatuksensa myöskin terrorin johdosta, joka on välttämätön ankaran kansalaissodan ja kärjistyneen luokkataistelun oloissa. "Nykyisessä yhteiskuntajärjestelmässä ovat vallitsevan vähemmistön nauttimat edut liian huomattavia, että voisi olla pienintäkään toivoa näiden etujen vapaaehtoi-

sesta luovuttamisesta; niitä tullaan puolustamaan kaikin voimin; meidän täytyy se tietää ja täytyy siihen valmistautua. Ja tokkohan milloinkaan vallanhaltijat yhteiskunnassa ovat luopuneet tästä vallasta puolustamatta sitä verellään?”

Toisena päivänä voittoisan vallankumouksen jälkeen muodostuu kiertämättä tarve suhtautua pakottavasti vihamieliseen ainekseen, välttämättömyys suhtautua diktatorisesti uuden järjestelmän vihollisiin. Proletariaatin on voittoisan sosiaalisen vallankumouksen hetkellä suojeltava taloudellista ja poliittista voittoaan asevoimalla. Mitä tulee sanomalehdistön vapauden rajoittamiseen, johon kommunaardit noin varovaisesti suhtautuivat, niin Lavrov tämän johdosta sanoo: ”Selvää selvempää on, että piiritetyssä kaupungissa taistelujen aikana ei ollut pienintäkään mahdollisuutta sallia sellaisen sanomalehdistön olemassaoloa, joka järjestelmällisesti parjasi taistelun johtajia ja Kommuunin sotaväkeä”.

Olemme monta kertaa viitanneet niihin surullisiin seurauksiin, mitä työtätekeville tuottaa se, että heiltä puuttuu poliittinen puolue, jolla on määrätty ohjelma, viitoitettu taistelutaktiikka, ja taaskin Lavrov antaa täysin selvän ja oikean arvostelun siitä, mikä osa tällä puolueella, jos se olisi ollut olemassa, olisi tullut olla kumouksessa, joka synnytti Pariisin Kommuunin. Välttämätöntä olisi, että tämän kumouksen ohjelma olisi ennakolta valmistettu pääpiirteissään; välttämätöntä olisi ollut, että proletariaatin keskuudessa olisi ennakolta järjestetty puolue, joka on päättänyt toimia tämän suunnitelman mukaan; välttämätöntä olisi, että kumouksen puhkeamishetkellä tämä puolue olisi asettanut liikkeen johtoon omien mielipiteidensä edustajia, jotka ovat valmiit ottamaan itselleen edesvastuun askeleesta, johon aina sisältyy paljon arvoituskSELLISTA ja epävarmaa...”

Suuria olivat kommunaardien tekemät virheet ja erehdykset. Mutta olipa miten tahansa, Kommuuni oli ensimmäinen työväenluokan vallassa-oloyritys, ensimmäinen yritys järjestää työtätekevien diktatuuri, vaikkakin sitä eivät käsittäneet ne, jotka suorittivat sen. Sentähden oli Marx aivan oikeassa sanoessaan, että ”Kommuunin suurena sosiaalisena toimenpiteenä oli sen oma olemassaolo, sen työt”.

Vaikkakaan kommunaardit itse eivät käsittäneet sen taistelun suurta merkitystä, jota he kävivät, ei tämän taistelun merkitys siitä vähene.

Eräs historioitsija, Kommuunin aikalainen ja osanottaja arvioi sen taistelun sosiaalista luonnetta, jota sen puolustajat kävivät, näin: ”Nuo sankarityöt, nuo kaikkien ammattien naiset ja miehet, jotka punoutuivat yhdeksi, koko maailman työläisten tervehdykset taistelullemme, koko porvariston liitto meitä vastaan, eikä niistä

ilmene yksi yhteinen ajatus, ajatus siitä, että tässä taistellaan tasavallan puolesta ja uuden sosiaalisen järjestelmän luomisen puolesta”.

Marxin ja Leninin arviointia Kommuunista.

Tiedämme jo miten Marx arvioi Kommuunin merkitystä. Hänestä se oli työväen hallituksen ensimmäinen julistaja. Sen syntymishetki oli uuden etapin alkuna proletaarisen taistelun historiassa. ”Kommuuni — sanoo hän — oli työn vapauttamisen rohkea puolustaja ja suurimmassa määrässä internationaalinen. Preussin armeijan rintaman edessä, joka vasta äsken oli liittänyt Saksaan kaksi Ranskan maakuntaa, liitti Kommuuni Ranskaan koko maailman työtätekevät”.

Tietysti eivät kommunaardit tietoisesti tulleet luokkahallitukseksi, mutta tapahtumien kulku, niiden kehitys työnsivät Kommuunia tulemaan tällaiseksi hallitukseksi. Tässä suhteessa on erittäin kuvaava erään kommunaardin lausuma ajatus oikeuslaitosuudistusta koskevan asetuksen johdosta. Tämä asetus edellytti, että oikeuden istuntoihin valamiehiksi otettaisiin vain kansalliskaartin edustajia. Ja ikäänkuin todeten tässä poikkeamista silloin yleiseen tunnustetusta demokraattisesta periaatteesta, kommunaardi Proteau sanoi: ”Me emme voi vedota kaikkiin kansalaisiin. Tänä hetkenä me rajoitumme kansalliskaartiin, jonka keskuudessa on kehittyneempiä ja asialle uskollisempia kansalaisia”. Siten tahottomaan, uhkaavien tapahtumien painostamina olivat kommunaardit pakotettuja ajoittain asettumaan diktatuurin tielle, luokkapolitiikan tielle.

Poliittisen vallan vallannut proletariaatti tosin ”ei pystynyt käyttämään sitä vapautumisensa välineenä, eikä edes pitkään aikaan käsittänytkään, että sillä on käsissään poliittinen valta” (Stepanov).

Proletariaattia eksytti huomattavassa määrässä se sekasotku, jota sen käsitteisiin toivat pikkuporvarilliset intelligenttiset opettajat ja johtajat. Mutta mitä pitemmälle jouduttiin, sitä enemmän porvarilliset ja pikkuporvarilliset ainekset erkaantuivat työläisten ja käsityöläisten kapinasta, ja tämä kapina sai yhä enemmän proletaarisen luonteen. Tämän prosessin lopulliseen suorittamiseen ei kommunaardeilla kuitenkaan ollut aikaa, sillä vallankumouksellinen Pariisin Kommuuni kukistui liian pian raivoisan vastavallankumouksen iskuista.

”Työläisten Pariisia ja sen Kommuunia — sanoo Marx — tullaan aina kunnioittamaan uuden yhteiskunnan enteenä. Sen marttyyrien muisto tulee aina säilymään työväenluokan sydämessä. Sen pyövelit on historia jo nyt naulinnut häpeäpaaluun, josta ei kukaan pysty heitä vapauttamaan”.

Lenin siten pitääkin Pariisin Kommuunia työläisten tasa-val-
lan — SSSR:n — edeltäjänä. ”Pariisin Kommuunissa — sanoo
Lenin — oli uusi tyyppi (valtiotyyppi) kaikkiaan muutaman vii-
kon yhdessä kaupungissa ja sen lisäksi vailla tietoisuutta siitä
mitä tehtiin. Kommuunia eivät käsittäneet ne, jotka sen loivat,
sillä he loivat sen heräävien joukkojen oikeaan suuntaan ohjaavan
vaiston avulla. Ei yksikään ranskalaisten sosialistien ryhmä kä-
sittänyt sitä, mitä Kommuuni tekee . . .”

Lenin korostaa, että Kommuuni oli vallankumouksellista dik-
tatuuria, sillä se syntyi aseellisesta vallan anastamisesta ja nojau-
tui asevoimaan — kansalliskaartiin, jolla oli määrätty luokkaluon-
ne. ”Minkälainen oli tämän hallituksen poliittinen luonne? — ky-
syy Lenin. — Se oli vallankumouksellinen diktatuuri, s.o. valta,
joka nojaa suoraan vallankumoukselliseen valtauksen, kansan-
joukkojen välittömään alotteeseen alhaalta, eikä keskitetyn valtio-
vallan julkaisemaan lakiin . . .”

L o p p u l a u s e.

Pariisin Kommuunin tapahtumien kuvauksella lopetamme vallankumousliikkeiden historian. Kommuunin tuhoontumishetkestä alkaen v. 1871, nautti Euroopan porvaristo rauhaa ja lepoa. Teollisuusvallankumous loi porvariston.

Porvarilliset vallankumoukset loivat porvarillisia valtioita. Siellä missä nämä vallankumoukset jäivät keskeneräisiksi, loppuunsa suorittivat kansalliset yhteenliittymissodat niiden tehtävän. Juuri siten oli laita Saksassa.

Nyt saattoi porvaristo, joka oli järjestynyt kansallisten valtioidensa puitteissa, esteettä kehittää taloudellista toimintaansa. Kapitalismi tuli uuteen kehitysvaiheeseensa. Pientuotannosta suurtuotantoon siirtyminen tuli suoritetuksi lähes kaikissa Euroopan maissa. Kaikellaisten rajoitusten häviäminen taloudellisesta elämästä ja porvariston olo vallassa edistävät tavattomasti tuotannollisten voimien kehitystä.

Kansallinen valtio alkaa käydä pääomalle ahtaaksi. Pääomat virtaavat niiden rajojen ulkopuolelle kietoen koko maailman kapitalististen suhteiden verkkoon, joka ulottuu Euroopan rajojen ulkopuolelle: Aasiaan, Afrikaan j.n.e. Kapitalismi valtaa siirtomaat.

Näimme, että työväenluokka — ”porvariston haudankaivaja” — nosti arasti ja epäröiden päätään ensimmäisten porvarillisten vallankumousten kautena; mitä pitemmälle joudutaan, sitä päättämämmin se ilmaisee olemassaolonsa (v. 1848), ja vihdoin Pariisin Kommuunin päivinä, kuten chartismin vuosina aikaisemmin kapitalistisen kehityksen tielle astuneessa Englannissa, se teki yrityksiä lähteä itsenäisesti taisteluun uuden maailman puolesta, toisen taloudellisen järjestelmän puolesta. Ja näissä yrityksissä, mikäli kapitalismin kehityksen ehdot olivat sille suotuisia, yritti proletariaatti luoda oman kansainvälisen järjestön, Kansainvälisen Työväenyhdistyksen. Niin lyhytaikainen kuin tämä järjestö — I Internatsionaale — olikin, oli se etappina vallankumousliikkeiden historiassa.

Näimme, että tämän järjestön hajoaminen sattui samaan aikaan kuin itsenäisiä työväenpuolueita alkoi syntyä eri maissa ja valtioissa. Juuri tämä itsenäisten poliittisten työväenpuolueiden

olemassaolo onkin kuvaava merkki uudesta kaudesta vallankumousliikkeiden historiassa.

Toisena kuvaavana piirteenä on se, että vallankumousliike tulee nyt työväen liikkeeksi, sillä se on suunnattu kokonaan porvaristoa vastaan ja porvarillista järjestelmää vastaan. Nythän porvaristo on vallitsevana luokkana, kaikkialla se saavutti valtaa ja voittoja.

Kapitalististen suhteiden kehitys ja poliittisten työväenpuolueiden järjestysmuoto antaa työväenliikkeelle tavatonta lujutta ja ennen kuulumatonta vauhtia. Samalla se joksikin ajaksi aivan kuin lakkaa olemasta vallankumouksellinen. Tähänkin ilmiöön voidaan löytää syy juuri kehittyneemmän teollisuuskapitalismin ajalle ominaisissa piirteissä.

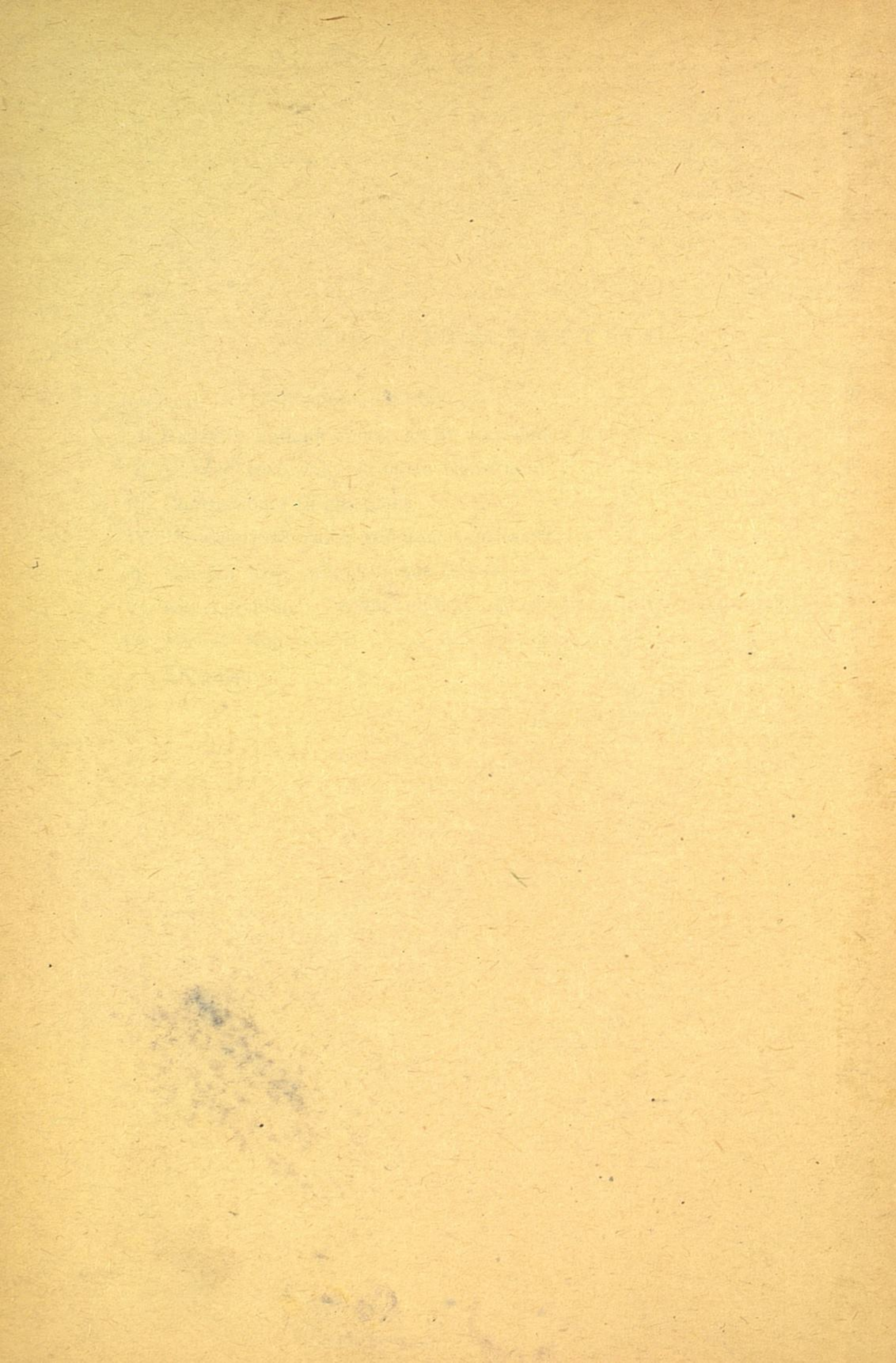
Nyt loppuunsuoritettu siirtyminen pikkutuotannosta suurtuotantoon edisti vissien työväenluokan kerrosten aseman parantamista. Sen jälkeen alkaa imperialismin kausi, jolloin porvaristo riistää väestöä taloudellisessa suhteessa vähän kehittyneissä maissa, saaden siten lisävoittoa ja mahdollisuuden lahjoa osan työväenluokasta. Mutta imperialismissa itsessään on sen tulevan tuhon idut, ristiriidat kasvavat yhä enemmän ja enemmän ja työväenliike saa uudelleen entisen vallankumouksellisuutensa. Ja niin XX vuosisadan alussa, kun rauhallinen aika kapitalismin kehityksessä päättyy, kun se on tullut kiertämättömästi luhistumisensa vaiheeseen, työväenluokka, joka on saanut takaisin vallankumouksellisuutensa, käyttää kaikkia entisten kausien kokemuksia, panee liikkeelle vihollistansa pääomaa vastaan kaikki ne voimat ja keinot, joita se oli valmistanut ja luonut kehityksensä edellisinä kausina.

1896.

SISÄLLYSLUETTELO.

	<i>Siv.</i>
Johdanto — Teollisuusvallankumous	3
I. Ranskan vallankumous XVIII vuosisadan lopussa	21
II. Vuoden 1830 vallankumous Ranskassa	59
III. Chartistiliike Englannissa	67
IV. Vuoden 1848 vallankumous Ranskassa	84
V. Vuoden 1848 vallankumous Saksassa	103
VI. Kansainvälinen Työväenyhdistys (Ensimmäinen Internatsionaale) .	120
VII. Pariisin Kommuuni	149
Loppulause	179

Hinta 1 rpl. 25 kop.

Kannet 25 kop.

ФИНСКОЕ КООПЕРАТИВНОЕ ИЗД-ВО „КИРЬЯ“
ЛЕНИНГРАД 1929